

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02987

GEKLIBENE SHRIFTN

Sz Horonczyk

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ש. האראנטשיך

ענקלייבענע שדייפטן

**פֿאָדְלָאָג „יִדִּישַׁ-בָּהָר“
װְאַדְשָׁט - 1950**

הילע פראיעטער

פָּנָן קָרְבָּלָה

Sz. Horończyk
„GEKLIBENE SZRIFTEN“
Wyd. „Idisz-Buch“ Warszawa.

B-1-120771

Druk. „Nowe Życie“, W-wa, Al. Gen. Świerczewskiego 79.

שמעון הארונוביץ שוויס

geboren אין ווילנו, קאלאישער גאנזנט — יידס ניטן ז. 1889
או מגענומען אין ז. 1939

the Chinese in Singapore, and the Chinese in the United States. In this paper, I will focus on the Chinese in Singapore.

The Chinese in Singapore are descendants of Chinese immigrants who came to Singapore during the colonial period. They are the largest ethnic group in Singapore, making up about 75% of the population. The Chinese in Singapore are predominantly Cantonese, with other dialect groups such as Teochew, Hakka, and Hainanese also present. The Chinese in Singapore have a rich cultural heritage, which includes traditional Chinese customs, beliefs, and practices. They also have a strong sense of community and social cohesion.

The Chinese in Singapore have made significant contributions to the development of Singapore. They have played a key role in the economic growth of the country, particularly in the service sector. They have also been instrumental in the development of the arts, culture, and education in Singapore. The Chinese in Singapore have a strong sense of national identity and pride in their country.

However, the Chinese in Singapore face some challenges. One of the main challenges is the issue of language. While English is the official language of Singapore, many Chinese in Singapore speak Chinese as their primary language. This can lead to communication difficulties and social isolation for those who do not speak English fluently. Another challenge is the issue of discrimination and racism. There have been instances of discrimination against Chinese in Singapore, particularly in the workplace and in society at large. This has led to feelings of anger and frustration among the Chinese community.

In conclusion, the Chinese in Singapore are a significant part of the population and have made important contributions to the development of the country. However, they face challenges related to language and discrimination. It is important for the government and society at large to address these issues and work towards creating a more inclusive and equitable society for all.

פָאַרְדוֹ אַרְטַ

איו זיין בז' "דאָס הוּוֹ אָוָפָן בָּאָרגָן" ברענאנט שמעון האָראָנטשִׁישָׁן
אָרוֹוֹס דָּזֶרֶךְ דָּעַם פָּאוֹזְטוֹיוֹן הָעָלֵד דָּנְיאָלוֹן אַ בָּזָן גָּאָר וּוּיכְטִיקָן לְוַטְּעָרָאָרוֹיָן
קָרְעָדָא. דָּנְיאָלוֹן צָאָרְטָאָכָט וְזָקָרְבָּר זָיְן שְׂרִיבָן דִּי מְשֻׁפָּחָה-יכְּרָאָנִיס אָוֹן

קוֹמֶט צָזָא אָוּסְפָּהָרָה:

"אי דָּעַן זָיְנָעַן רִוְּפְּטוֹיךָ אָוֹן אַמְּתָדִיק בְּלֹוִזָּן נָאָר יְעַנְעַן גַּעַשְׁעַנְיִישָׁן
איַן אַ מְּעַנְטְּשִׁנָּן לְעַבָּן, וּוֹאָס צְוַעֲלִיק זָיְנָעַן זְיִי טָאָקָע פָּאָרְגָּעָסְמָעָן, אָוֹן
נִישְׁתָּה דָּי, וּוֹאָס לְוִיט זָיְן, דָּעַם מְעַנְטְּשִׁנָּם, בָּאָרְקָטָעָר אָוֹן שְׁטָעַלְנוֹג צָזָא
זָיְנָעַן מְוַטְּמַעְנְשָׁן, הָאָבָן זְיִי גַּעַרְאָרְפָּטָט פָּאָרְקָומָעָן נָאָר צְוַיָּיב עַפְּעָם & סִיבָּה
זָיְנָעַן זְיִי נִשְׁתָּה פָּאָרְגָּעָסְמָעָן?"

אוֹן נָאָר:

"ס' אָוֹן נָאָר וּוֹיְנִיק צָו בָּאָשְׁרִיבָן דָּאָס לְעַבָּן פָּוֹן דָּעַם אָוֹן דָּעַם יְהִיעָה.
דָּאָס לְעַבָּן פָּוֹן אָז אַיְינְצָלְנָעָם מְעַנְטְּשִׁנָּן, אַדְּרָע & קָלִינְנָר מְשֻׁפָּחָה — נִשְׁתָּה
פָּאָרְבָּוֹנוֹן אָוֹן גַּעַקְיִיטְלָטָט מִוְּטָן לְעַבָּן פָּוֹן דָּעַר אָרוֹמְיָקָעָר סִבְּכָה אָוֹן דָּעַם
קָאָלְיָדָ פָּוֹן דָּעַר צִיְּטָ, אָוֹן וּוּלְכָבָעָר הָאָס שְׁפִיגְלָט וְזָקָרְבָּר — זָאָגָט נָאָר
נִשְׁתָּה אָוֹן אַיְזָ פָּאָר פְּוִינְגָט נִשְׁתָּה וּוּיכְטִיקָן."

זָוָעָן מִיר זָיְנָעַן צָו צָו האָראָנטשִׁישָׁק שָׁאָפָּן מִיט אַט דָּעַר קָרִיטְעָרָע,
וּוֹאָס עַד אַלְיוֹן הָאָט אַזְוִי אַזְוָעָכְעָזְיָכְנָט פָּאָרְמָוְלִוְתָן, מְזָוָן מִיר קוּמָעָן צָוָם
אוּסְפָּהָר, אַז אַ הִיפְּשָׁעָר טִיל פָּוֹן האָראָנטשִׁישָׁקָם וּוּרְקָס נִיט אָפָּנָנוֹ בְּלָאָס
„דָּעַם קָאָלְיָדָ פָּוֹן דָּעַר צִיְּטָ“ אָוֹן, אַז דִּי „גַּעַקְיִיטְלָטְקִוְתָּמָ“ מִיט דָּעַר סִבְּכָה
איַז אַזְוִיד נִשְׁתָּה אַלְעָמָל אַ גָּנוֹג פָּאָרְטִיְּפָטָע. נָאָר שְׁגָעָר הָאָלָט בְּזַיְהָאָ
דָּאָנְטִשְׁיָוָן מִוְּמָן אַרְוִיְּסְבָּרָעָנָעָן דָּאָס טִיפְּשָׁע, מִיט דָּעַם שְׁלָרְעָרָן דִּי
גַּעַשְׁטָאָלָטָן נִשְׁתָּה בְּלֹוִזָּן זְיִי זָיְנָעַן, נָאָר אוּפְּזָוָן אָוֹן זְיִי דִּי טָצְזִיאָלָט
פָּאָטָעָנָז, דָּאָס גַּוְיִיטָעָרָע אָוֹן דָּרָהְוִיבָּעָנָע, אָוֹן זְיִי אַיְינְגְּלִיהְעָרָן אָוֹן זְיִיד

צ'וּמָן, ווֹי בַּאֲוּוֹסְטוּזִינְקָע טַרְעָגֶעָר פֿוֹן פְּרָאָנְדָּעָסְטוּוֹע אַיְדָעָאָלָן. דָּאַס אַיְן
אָוּס סַ'רְובָּ נִישְׁתַּחַט פַּעֲלוֹנְגָּעָן, ווֹיֵיל עַר הָאָט מַעֲרָסְטָנְטוּוֹל נִישְׁתַּחַט גַּעֲפָנִיט זַיְךְ
דַּעֲרָהָוּבָן אַיְכָעָר זַיְן צִוְּמָן, אַוְן אַיְכָעָר דַּי פַּעֲרוֹעָנְלָעָכָע אַיְבָּרָלְעָבָנְגָּעָן.
אַוְן דַּעֲרָפָאַרְוָנְגָּעָן.

בַּיְּ הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן פַּעֲלַת אָפְטָ דַּי אַיְדָעָאַיְשָׂרָאַנְגָּעָזְעָטִיקָטָע צַיְלְבָּאָזְוָסְטָע
פַּחְרָעָמְגָּן, דַּי פְּעִיקְיָוָת צַו סְוּבְּלִימְיוֹן דַּי אַיְנְדָּרְוָקָן אַוְן זַיְן דַּעֲרָהָוּבָן בֵּין
טִיפְּשָׁע דַּעֲרָפָאַרְוָנְגָּעָן אַוְן פָּאַקְטָן.

הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן נִיּוּט נַאֲדָרָט נַאֲדָר בְּזַדְאָט זַיְנָע אַיְגָעָעָנָע לְעַבְנָסָה
דַּעֲרָפָאַרְוָנְגָּעָן אַוְן בְּרָעָנְגָּט זַיְן אַרְוֹסִים מַטְשָׁא אַגְּרִיסְטָר פְּיַינְסְטָלְעָכְיָוָט. זַיְן
סְטוּבְּלִילָה אַיְזָ פְּיַקְסְּרוֹגָן. אַבְּשָׁע זַיְן דַּיְכָטָעָרִיש גַּעֲמִיט אַוְן נַאֲרָאָטָשָׁוּשָׁר
טַאֲלָאָנָט גַּיְתָּ צַו דַּעֲרָ פְּיַקְסְּרוֹגָן גַּאֲנִיז אָפְטָ אַיְרָוּשָׁ בַּאֲפָאָרְבָּוּבָן אַוְן
עַמְּאַצְּיָאַנְגָּעָלָעָל אַנְגָּלָאָדוֹנָה, בְּרָעָנְגָּעָן אַרְוֹסִים דָּאַס שִׁינְעָן אַוְן פָּאָרְבָּאָרְגָּעָנָט אַוְן
נִישְׁתַּחַט בְּלֹוֹזָהָם, נִוְּאָס גַּעֲפִינָּט זַיְךְ אַוְיָזָן אַוְיבָּרְפָּאָדָר.

אַוְן בָּזָדָק „איַן גַּעֲרוֹיַשׁ פֿוֹן מַאֲשִׁינְגָּעָן“ הָאָטָה הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן בֵּין נַאֲדָר
סְנוּגָעָטָיוֹ אַרְוֹיָסְגָּבָרָאָכָט דַּעֲמָט פְּרָאָצָעָס פֿוֹן פְּרָאָלְעָטָאָרְיוֹאָצָעָי, דַּעֲמָט אַוְפָרָט
קָוָם פֿוֹן קָאָפְּטִיטָאָלִיסְטָן אַיְן דַּי פְּלָעָנְעָרָע שְׁמָעָט אַוְן דָּאַס אַיְבָּגָעָיָן פֿוֹן דַּעֲרָ
„פָּאָטְרִיאָרְכָּלָעָר“ עַקְפְּטָאָמָאָצָעָז צַו דַּעֲרָ קָאָפְּטִיאָלִיסְטִיעָר.

אַיְן דַּעֲמָט זַעֲלָבָן בָּזָדָק גַּעֲפִינָּט זַיְךְ אַגְּלָעָנְצִידָק בַּיְלָד פֿוֹן אַשְׁמָרִיק
אוֹן שְׁמָטָאָרָק גַּעֲצִיכְנָטָע גַּעֲשָׁתָאָלָטָן פֿוֹן פְּאָבְּרִיקָאָנָטָן אַוְן זַיְעָרָעָ מְשָׁרְתִּים.

הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן הָאָטָה אַוְיךָ פְּיַקְסְּוֹרָט דַּי צִוְּמָט פֿוֹן פְּאָרְדָּעָמָט יָאָד 1905 אַוְן
הָאָרָט נַאֲדָר דַּעֲמָט. דָּאַס אַוְיְפָוָאָצָן פֿוֹן קָאָמְפְּרָאָבָוָסְטוֹוִין אַוְן קָלָאָסְטִּיכָאָר
וּוּסְטוֹוִין בַּיְמָן יְדִישָׁן פְּרָאָלְעָטָאָרְיוֹעָר, אָפִילָוּ וּוּעָן עַר הָאָט נַאֲדָר שְׁמָטָאָרָק
נִשְׁמָשְׁתָּעָט אַיְזָן מַהְאָדִיזָיָאָנָעָלָעָל ? עַבְנָסְשְׁבִּינְגָּה. דַּעֲרָבִּי מְרָעָפָן מַרְשָׁוִין
וּוּיְוִיתָן נִוְּשָׁת אַיְן בְּלֹוֹזָהָם „וּוּוּלְעָרִישָׁע“ אַוְן „סְטוּבִּישָׁע“, זַיְן בֵּין וּוּוִיסְנָן
בְּעָגָן, נַאֲרָעָפָעָס דַּעֲרָפָעָס, נִוְּאָס מַעַן וּוּאָלָט גַּעֲקָאָנָט בַּאֲצִיכְעָנָעָן אָלָס רַעֲוָאָר
לְזִוְּיָאָנָעָרָן בָּאָוּוּסְטוֹוִין. יְעָדָנְאָלָס אַיְזָן נִגְּנָצָן שָׁאָפָן פֿוֹן הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן
שְׁוִין נִשְׁתַּחַט אַנְצּוּמָרָעָפָן דָּאַס קָלָאָס סָאָלְיִידָּאָרִיסְטִישָׁע, כָּלְלִיְשְׁרָאָלְדִּישָׁע.

דַּי קָלָאָסְ-שִׁירְדְּלִינְגִּיעָה הָאָט עַר גַּעֲזָעָן זַיְעָר בְּוּלְטָן אַיְן שָׁאָרָה. דָּאַס
הָאָרָף פָּאָרְצִיכְנָס וּוּעָן זַיְן אַגְּרִיסְטָר דַּעֲרָגְרִיכְוָנָן אַיְזָן דַּעֲרָ יְדִישְׁעָר
פְּרָאָזָע. עַס דַּאָּרָף בָּאָזְוָנְדָּרָעָם אַפְּנוּמָעָרָקָט וּוּעָרָן הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן בּוֹן נַאֲדָר
גַּעֲנוּעָל פְּיַקְסְּרוֹגָן פֿוֹן דַּעֲמָט פְּרָאָצָעָס פֿוֹן פְּרָאָלְעָטָאָרְיוֹאָצָעָז אַיְזָן דַּעֲרָ יְקִידָה
שְׁעָרָ סְבוּבָה, דָּאַס אַוְנְטָהָרָגָיָן פֿוֹן פָּאָטְרִיאָדָבָאָלָן ? עַבְנָסְשְׁטִינְגָּה אַיְזָן
דַּעֲמָט אַיְפָקָם פֿוֹן קָאָפְּטִיאָלִיסְטִישָׁע.

הָאָרָאָנְטָשִׁיקָן הָאָט גַּעֲשָׁמָעָרָט אַיְזָן זַיְנָע וּוּרְוִיסְ-פָּאָרְנָעָמִיקָע בִּיכָּעָר
זַיְן גַּעֲרוֹיַשׁ פֿוֹן מַאֲשִׁינְגָּעָן, „5, 1905“ צַו גַּעֲבָן אַגְּרִיסְטָק רַעֲלִיסְטִישָׁע
שְׁיַלְדָּעָרָגָן פֿוֹן דַּי טְרִוְּבָ-קְרָעָפָטָן פֿוֹן דַּעֲרָ רַעֲוָאָלְזִיכְיָעָרָעָד בָּאָוּעָגָן.

ערשותנעם, דער נאטוראליסטיישער אוֹפֵן פּוֹן באַשְׁרִיבָן אַלְז, זֶואָס זַיְינַע אָוּגַן האָבָן גַּעֲזָעַן, אָוּן אָוּיִיטָןָס, דָּאָס טְרָאָקְטִירָן וּוּ דָּאָס גַּאנְצָע בְּרוֹגְעָרטָם אַיְזָן יְעַנְעַר צִיְּטָן, דָּעַם "בָּונְדָן" אָוּן פּ. פּ. סּ. וּוּ זַוְּרָקְלָעַךְ רְעוֹאָלְזִיאָנְגָעָץ פָּאָרָטִיְּעָן, צְוִילָב וּוּסָם עַמְּ בָּאָטָומָט וּזְיךָ דָּעַר פָּאָלְשָׁעָר אַיְנְהָרוֹךְ, אָוּן דִּי דָּאָזְ�עָע פָּאָרָטִיְּעָן זַיְינַע עַס גַּעֲזָעַן דָּעַר באַזְּוּגָעָר, דָּעַר מַאְמָרָד פּוֹן דִּי רְעוֹאָלְזִיאָנְגָעָץ גַּעֲזָעַנְיָשָׂן...

איַן האָרָאָנְטִישָׁקָס אלְעַלְוָן פְּרָעָרָעָו וּוּעָרָק דָּאָמִינְיָרָטָן דָּאָס אָוּטָאָז בְּיאָרָאָפְּיָשָׁע. דָּעַר מַאְמָיו פּוֹן דָּעַר פָּאָרָאָרָעָמְטָרָע מַאְמָעָן מִיטָּ אִיד גַּעֲזָוָנָד אָוּן דָּעַם דָּרְיָיכָן פָּאָבְּרִיקָאָנְטִישָׁן בְּרוֹדָעָר, דָּעַם עַקְסְּפָּאָלְאָטָמָאָהָר, חַוזָּהָט וּזְיךָ אִיבָּעָר סִיְּ אַיְזָן "בִּים שָׁוּעָלָ", סִיְּ אַיְזָן גַּעֲרוֹשָׁ פּוֹן מַאְשִׁינְעָן", סִיְּ אַיְזָן דָּאָס הוּזִין אָוּסְּפָּהָן בָּהָרָן", סִיְּ אַיְזָן אָמְדִיזְּצְּרוֹמָעָר פָּאָרָם אַיְזָן "זַוְּמָפָּ", אָוּן אַיְזָן דִּי נַאֲזָעָלָן. אַינְטָרָעָסָאנָט אַיְזָן דָּרְבָּכָי אָוּנְטָרָצְּוּשָׁרְיוֹכָן, אָוּן אַיְזָן דִּי הַעֲלָדָן, אָפְּיָלוֹ נַעֲמָעָן וּוּיָן בְּנוּמָיָן, יְשָׁרָאָל נַחַת, מַלְכָּה — חַזָּוָן וּזְיךָ נַאֲכָאָנָד אַיְבָּעָר. אָוּן אַטָּ דָּעַר בְּיאָרָאָפְּיָשָׁע מַאְמָעָנָט וּוּיְוָזָט דְּיוֹתָלָעָד אָוּן אָז האָרָאָנְטִישָׁקָס הַאָט וּזְיךָ אַיְזָן זַיְעָנָרָאָמָעָן גַּעֲהָלָטָן בְּיָי דִּי פָּעָרָזְעָלְעָבָעָ נַאֲעַנְטָעָ דָּרְהָפָּאָרָוָגָעָן אָוּן הַאָט וּלְעָלָן דָּרְבָּוּלָט דָּעַם פָּאָסְטָוָלָטָן פּוֹן שְׁוּלְדָעָרָן דָּאָס, וּוּסָם "הַאָט גַּעֲדָרָהָט אַיְזָן גַּעֲקָעָנְטָפָּאָרָקְוָמָעָן אָוּן אַיְזָן גַּישָׁט פָּאָרָגְעָקְוָמָעָן". האָלְמָנְדִּיךְ וּזְיךָ בַּיָּ דָּעַם שְׁטָרָעָנָגָן בְּיאָרָאָפְּיָשָׁן, וּוּרְוָן דִּי הַעֲלָדָן זַיְעָנָ, דִּי גַּעֲבְּטִישָׁקָעָ קְלָמָפָּעָר, דִּי פָּאָרְשִׁיקָטָעָ — בְּאַלְעָבָעָלָעָד, — אַוְנְטָרָעָנְמָעָר, פָּאָרְפָּלְאָנְטָמָעָן וּוּיְעָרָ וּוּגָן מִיטָּ פָּאָרָזְדָּעָנָעָ אָוּמְגָלְקָלְעָבָעָ לִיבָּעָם אָוּן שָׁם וּוּרְוָן גַּוּוּלְעָלְרָתָדָן גַּעֲשָׁתָאָלָטָן. אַזְׁוִי פָּאָרָלְיוֹן סִיְּ אָוּרָאָל נַחַ אַיְזָן סִיְּ בְּנוּמָיָן אַיְזָן לְעַצְּטָן, דָּרְיָיטָן, טִילָּ פּוֹן 1905", דָּעַם מַוָּת צָוָן וּוּיְמָרְדִּיקָן פָּאָמָט. יְשָׁרָאָל נַחַ אַיְזָן שְׁוּזָן דָּאָזָן וּוּבְּנוּמָיָן פָּאָרְפָּלְאָנְטָמָעָט אַיְזָן לִיבָּעָגְשִׁיכָּטָן, דָּרְבָּכָי אַיְזָן יְשָׁרָאָל נַחַ שְׁוּזָן אַז זַיְקְפָּאָבְּרִיקָאָנְמָל אַיְזָן אַלְזָאָא פָּוּלְשְׁטָבָעָנְדִּיקָעָ פָּאָרָשְׁמָעָלְעָרְוָרָגָן פּוֹן אָוּסְּבָּלִיקָעָ, פּוֹן פָּעָרְסְּפָּקְמָיוֹן. עַס אַיְזָן אַזְּקָמָט, יְשָׁרָאָל נַחַ אַיְזָן שְׁוּזָן דָּעַר עַרְשָׁטָעָר רְעוֹאָלְזִיעָעָ הַאָט טִיל מִיטְלָוְעָה, דָּעַר עַיְקָדָר פּוֹן דָּעַר אַיְנְטָעָלְגָעָנָץ אָוּן קְלִיְּנְבָּרְגְּעָרָטוֹם "אַנְטְּוִוִּישָׁט", אָז סְאַיְזָן גַּעֲקָעָמָעָן אַז הַאָסְטִיקָעָר אַפְּפָלָלָס פּוֹן דָּעַר רְעוֹאָלְזָה צְיאָוְנְדָעָר כּוֹאָלְיָעָ, וּוּלְכָעָה הַאָט אַיְזָן דִּי יָאָרָן 1901—1904 מִיטְמָעָרִיסָן פִּיל וּוּאָקְלִידִיקָעָ. עַס אַיְזָן אַבְּעָר אַיְזָן אַז פָּאָקָטָמָט, אָז דִּי קְאָנוֹסְקָוּזְעָנְטָעָ מַארְקָטָסִיטָן, דִּי אַמְּתָעָעָטָמָעָט פָּאָרָדָעָר אַז בְּאָפְּרִיוֹנָגָן פּוֹן אַרְבָּעָטְרִיקָלָאָס, דִּי מַאְרָקְסְּדָעָנְגִּישָׁטָפָּאָחָתִיָּיָה, הַאָט אִיד בְּעַטְיִקְיָוָתָנָה נַיְשָׁט אַפְּנָעָשָׁוּאָכָט, דָּעַם גְּלוּבָן נַיְשָׁט פָּאָרְלִוְיָן. דָּעַם פָּאָקָטָמָט הַאָט האָרָאָנְטִישָׁקָס בְּאַמְּעָרָקָט בְּלָוִיָּיָה וּוּיָן עַרְשָׁטָעָר הַעֲלָפָט (דָּעַם אַפְּפָלָלָס פּוֹן דָּעַר רְעוֹאָלְזִיאָנְגָעָרָעָ כּוֹאָלְיָעָ אָוּן דָּאָס אָוּוּקְגָּנוּיָן פּוֹן דָּרְיוֹסָעָ טִילָּן פּוֹן דָּעַר אַיְנְטָעָלְגָעָנָץ אָוּן פּוֹן דָּעַם קְלִיְּנְבָּרְגְּעָרָטוֹם). דָּרְפָּאָר הַאָט עַר בַּיּוֹן נַאָר מַזְעָפָלָעָד אַרוּסְקָעְבָּרָאָכָט

די צעטנטוירונג, די ארגאנזיוירונג פון די פאבריקאנטזפראבןדרן, זיעזע אונטערשטיאן די פארשידענע רעליגוועע חברות, וויער טראפטירן דעם אָרְדֵר ווּ אַפְּרִיבִינְדְּעָסָן אַיְזָן ווּיְהָרְכָמָט דַעַט דַעַט רַעֲוָאַלְזִיכְרָנָה פְּרָאָז לְעַמְּפָרְיאָם, אַזְן אָזְזִי אַרְטָס אַרְטִיסְגָּעֶבֶרָאָקְטָס דַעַט הַיְסְטָרְיוֹשָׁן אַמְתָה, אַזְן חַגְםָן די רַעֲוָאַלְזִיכְרָע פָּוָן 1905 יָאָר אַיְזָן גַּעֲוָעָן אַבְּרוֹשָׂאַזְדְּעָמְפָרְאָטְשָׁע חַאָט די בַּוְּרִישָׂאַזְיָע אַיְזָן אַיְזָן מַוְאָר פָּאָר דַעַר אַקְטִיוֹסִיט פָּוָן די מַאְסָן גַּאנְצָן גִּיךְ, פָּאָרְן פָּרִינוֹ פָּוָן בַּאַשְׁטִימְטָעָס קָאנְצְעִיסָּעָס גַּעֲבָוָן דַעַט פְּרָאָנָט אַזְן זִיךְ גַּעֲשְׁטָעָלָט אַזְקָה דַעַר זִוְּתָה פָּוָן דַעַר סְטָאַלְיְוִינְשָׁעָר רַעֲקָצְיָע. די שְׁוַלְדְּעָרָוָג אַיְזָן בּוֹך „1905“, וּוּ דַעַר סְוַהְרִים־פָּאָרְבָּאָנָד אַונְגְּרָשְׁטָמָצָט די רַעֲלִינְגִּיעָזָע חַבְרָה, וּוּלְכָעַ שְׁרוּבָט אַסְפָּרְטוֹרָה אַזְן די טְרוֹיסָע שְׁמָחָה בַּיּוֹם סִוְּמָן גַּעֲהָרָתָן צָו אַיְינְעָ פָּוָן די גַּלְעַנְגְּנִידְקְּסְטָעָן.

איַן קוֹרְצָן קוֹרָם פָּוָן גַּעֲשִׁיכְטָעָן פָּוָן אַל. ק. פ. (ב) וּוּרְטָט די צִיְּתָן כָּאָרְךְּמְעֻרְיוֹדָט אַוְפָּאַלְגְּנְדִּיקְּן אָפְּנָן:

„די מְפָלָה פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָע הַאָט נְעַבְּרָאָקְטָס צָו צְעַפְּאַלְלוֹנָן אַזְן דַעַמְּאַרְאַלְיְזִיכְרָע צְוִוְשָׁן די צְיוּטְוִוִּילְיָקָע אַנְהָעָנְגָעָר פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָע. די צְעַפְּאַלְלוֹנָג, די גִּיּוֹסְטִיקָע יְרִיחָה אַזְן אַנְטְּמוֹשָׁנָג הַאָט זִיךְ בָּאוֹזְגָּדָרָטָס גַּעֲשְׁטָאָרָקְטָס צְוִוְשָׁן דַעַר אַנְטְּעוֹלְגָּנְגָעָן. די צְיוּטְוִוִּילְיָקָע אַנְהָעָנְגָעָר פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָע, וּוּלְכָעַ וַיְהִי גַּעַנְעָן גַּעַנְעָן קוֹמְעָן איַן אַיְרָע דִּיְיָעָן פָּוָן דַעַר בָּרוֹשְׂוָאַזְעָר סְבִּיבָה בְּעַתְּנִ שְׁפָרְטָה מִישָׁן אַוְיְשְׁטָיִינָג פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָאָנְרָעָר בְּוֹאַלְיָעָה אַבְּנָה פָּאַחְתִּי פָּאַדְלָאָנוֹ אַיְזָן די מְנַגְּ פָּוָן דַעַר רַעֲקָצְיָע... אַוְעַקְיְוִינְגְּרָיךְ פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָע, הַאָבָן אַזְרָע צְיוּטְוִוִּילְיָקָע אַנְהָעָנְגָעָר זִיךְ בָּאמָמִית צְזַצְפָּאָסָן צָו דַעַר רַעֲקָצְיָע, זִיךְ צְפָפָסָן צָוּמָ צְאָרוּמָם“ (קָרוּ צָעַר קוֹרָם פָּוָן דַעַר גַּעֲשִׁיכְטָעָן פָּוָן אַל. ק. פ. (ב), זִוְּת 114, פּוֹיְלִישָׁר טַעַסְטָט).

שְׁמַעַן הַאַרְאַנְטִישִׁיקָם פָּאַרְדִּינְסָטָבָאַשְׁטִימִיט אַזְן דַעַט, וּוּאָס עַד הַאָט פְּיִסְטוּרָט דַעַט פְּרָאָצָעָס פָּוָן פְּרָאַלְעַטְאַרְזְאַלְזִיכְרָע אַיְזָן דַעַר יְדִישָׁר סְבִּיבָה, גַּעַוְוִוָן, חַגְםָן גַּוְשָׁט פָּאַרְטִיפָּשָׁט אַזְן אַלְיִוִּיטִיק, דַעַט אַוְיְשְׁטָיִינָג פָּוָן קָלָאָסָן בָּאוֹוּסְטוֹזִין אַזְן די אַוְיְשְׁטָיִינָג פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָאָנְרָעָר בְּוֹאַלְיָעָה אַוְפָּאָרְדָּעָר יְדִישָׁר גַּסְסָם. הַאַרְאַנְטִישִׁיקָם הַאָט אַזְקָה גַּעֲשִׁיכְטָרָט כָּאַרְאַקְטָעָר רַוְּסְטוּשׁ בְּוֹלְדָעָר פָּוָן אַרְכְּבָעָרְשְׁטָרִיקָן אַזְן דַעַמְּאַנְטְּרָאַלְזִיכְרָע, פְּאַלְיִצְרָיִדְוָעָר מַאְסָפָרָעָם אַזְן דַעַט אַפְּפָלוֹס פָּוָן דַעַר רַעֲוָאַלְזִיכְרָאָנְרָעָר כְּוֹאַלְיָעָה קַוְּאַלְיָע — פְּרוֹגְנְטָקָע שְׁטָרִיכָן פָּוָן אַבְּיָזָר וּוּבְּטִיקָעָר עַפְּאָכָע, וּוּאָס קוֹמְעָן צָוּמָ אַוְיְסְדוּרָוק אַיְזָן „אַיְזָן גַּעֲרוֹשָׁה פָּוָן מַאְשִׁינְעָן“, אַיְזָן „1905“ אַזְן אָנְדָה.

האראנטשיק האט אויך נישט פארמייטן אַרוֹוְסָצּוּבְּרָעָנֶגֶן דִּי סְבִּיבָה פָּזָן דִּי אוֹפְּגָעָסּוּמָעָנֶגֶן גְּבִירִים, דִּי מְלֻחָמָהֲגִבִּירִים, דִּי צְפְּפִוְילְטָעַ קְלִינִינֶגֶן בִּירְגְּנוּרְלְעָכָעַ מְאַרְאַל פָּזָן דִּי נְאַלְדְּבָלֶדֶס, פָּזָן דִּי מִיטְעָסָס אָונֵן אַירָעַ טַעַמְטָעָר, דִּי שְׁוֹוִיעָצָרָט. זָוָעַ מִיר זָאַלְן אַרוֹיְסְלָאָזָן אַיְינִיקָעַ קָאָפִיטְלָעָן, וּוָאַסְ צָאַלְן צִינוֹ דָעַם נְאַטְוָרָלִיזָם, צָו וּוּלְכָן הָאַרְאַנְטָשִׁיךְ אַיְזָן, אַגְבָן, גַּעוּוֹן שְׁטָמָעָרָק גַּעַנְגִיכְטָמָן „אָונֵן הוֹיָן אַוְיפָּגָן בָּאַרְגָּן“. אָונֵן אַיְזָן „זּוּמָפָן“, וּוּאַלְטָט דָאָס לְעַצְבָּעַ בָּזָה, דָעַרְן וּוּמָפָן נְעַקְעַנְטָדָן דִּי נְעַנְטָדָן דִּי שְׁטָאַרְקָמָעָן פָּאַרְאַוְתִּילְיוּזְעָרָל פָּזָן יְזִידְשָׁוָן אַיְזָן דִּי נְאַטְוָרָלִיסְטִיכָמָעָן, צְעַפְּפִילְטָן בָּוּרְשָׂוָאָר. דָעַרְבִּי אַיְזָן אַגְּנָצָן שְׁעַגְלִיבְגִּילִיטִיקִיּוֹת, וּוָאַסְ צָאַלְן אַיְינְטִימְלָעָרָךְ דִּי פָּאַנְגְּנָמְדָעָנָדָרָעָנֶגֶן פָּזָן דָרְיוּעָן נְאַטְוָרָלִיזָם (א. מ. פּוֹקָם, עַזְבָּר זּוֹאַרְשָׁאָזָוּקָן, ז. שְׁנָאוֹרָר), נָאָרָעָס מְשָׁרְקָטָן וִיךְ דָעַם שְׁרִיבְרָוּם בְּפִידְוּשָׁעָנָה צָו דִּי טְרָעָנָגָרָעָרָפָן עַמְשִׁיעָרָעָנָה אַיְזָן אַכְּזָרוֹת.

אַינְטָרָעָסָגָנָט אַיְזָן דָעַרְבִּי אַוְטָעָרְצָוְשְׁמָרְיוֹבִּין; אַטְ דָעַם כָּאַרְאַקְפְּלָעָרָטָשִׁין פָּאַקְטָמָן, וּוָאַסְ בָּהָרָךְ כָּלָן אַיְזָן הָאַרְאַנְטָשִׁיךְ שְׁוּעָרָ אַוְיסְצּוּסְמָעָן אַזְ אַ פָּאַוְוִוְתָוּוֹ גַּעַשְׁמָאַלְמָן. אַז אַ מְרַעְנָהָרָפָן אַמְתָחָנָרָנָה שְׁמָהָשִׁינְקִיּוֹת אַפְּלוּ אַיְזָן דִּי וּוּעָרָק, וּוָאַסְ צָאַלְן אַזְוּעָמָאָזָה דִּי „פָּאַרְאַלְאַנְטָעָרָטָעָרָעָנָה“ פָּזָן נְאַטְוָרָלִיסְטִיכָמָעָרָעָנָה, פָּזָן בָּאַרְבָּלָעָן וִיךְ אַיְזָן מְעַנְטָשָׁרָעָמָה אַפְּפָאָלָעָ, אַיְזָן „אַ הַוּוֹ אַוְיפָּגָן בָּאַרְגָּן“, אַיְזָן דָעַד „נָחָם וִתְּבָהָה“, וּוָאַסְ עַמְשָׁלָט מִיטָּזָה פָּאָרָ דָאָס חָווָוָן פָּזָן אַלְמָן גַּעַלְגִּירְקָן דִּיְוִישָׁט, וּוּ עַמְשָׁלָט אַוְיְנָעְקְלִיבָן סִיְיָ דָעַד גַּעַוְלָשָׁאַפְּטָלָעָכָר דָעַקָּפָן לְוּמְפְּנִירְאַלְעַטְאַרְיָאָט, אַזְ אַסְיָיָ דִּי רַיְכָעָנָה אַטְשָׁנִיקָעָם, מִיטָּמָאָזָה דִּי דָעַכְטִיסָּטָן, אַזְ אַרְעָמָעָדָלָעָן, וּוּעָרָהָר אַרְוִוְגְּעָבָרָאָכָטָמָאָט אַבָּוּזָבָן נְאַטְוָרָאַלְיָהָרָעָנָה אַבָּוּזָבָן שְׁטִיחִים סִיְיָ נְיָוְסִטָּמָק אַזְ אַזְ אַרְאַלְיָהָרָעָנָה אַבָּוּזָבָן פָּאַרְעָטָרָעָנָה דִּיְוִוְפְּטִיחָהָלָה, — פָּזָן דְּנָיאָלָן, וּוּעַכְבָּרָהָהָטָמָאָט זָהָעָרָפְּרָקְלִיבָן צָו פָּאַרְצִיבָּעָנָה דִּיְכָרָאָנִיקָן פָּזָן צִוְּן אַוְנְטָשְׁגִּוְוְעָדְזִיקָן יְחוּסְדִּיקָן שְׁטָמָאָט. וּוּאַנְדָה אַזְ אַזְ בָּאַצְיָוָגָן צָמָמָלָבָן, צָו יְקִידָן, צָו דָעַר גַּעַוְלָשָׁאַפְּטָמָאָט אַיְזָן אַזְ אַזְ עַרְקָר יְיִפְעָר אַזְ אַזְ סִימְפְּטִיכָמָעָר פָּאָר דָעַם שְׁרִיבְרָעָר אַזְ אַזְ פָּאַלְעָרָמָה.

בָּכָלְלָה דָאָרָף אַוְנְטָהָגָעָשְׁטָרָאָכָן וּוּעָרָן, אַז הָאַרְאַנְטָשִׁיךְ אַיְזָן מִסְתְּמָאָר דָעַרְעָשְׁטָרָאָרָיָן אַזְ אַזְ אַזְ לְיִטְעָרָאָטָרָוָר, וּוָאַסְ אַטְ אַזְ אַזְ אַזְ לְיִזְרָעָלָנָהָמָן. מְעַמְעָרָל, זָוָגָא אָונֵן דָאָרָא אַיְזָן „1905“ זְוִיָּה גַּעַנְיָנָעָטָפָן פָּזָן דָעַד בָּאַפְּרִיטָה, קַעַמְפְּרִישָׁעָרָפָרָוָי.

עַמְשָׁלָט אַיְזָן בָּאַוּסָטָמָאָט, אַז דִּי מְעַרְחִיתָטָמָאָט פָּזָן הָאַרְאַנְטָשִׁיךְ פָּוּלְבָּעָנְדוּקָן וּוּשָׁרָק זָוָגָא גַּעַנְגָּנָעָן אַזְ אַזְ יְצִוְּמָנוֹנָסְאַפְּשָׁנִיבָן, אַזְ אַזְ דָעַר פָּאַקְטָמָאָט.

נישט איזן צוין קליגנער מאם ניעוירקט אויף דעם פעליעטאנ-כאראקטער פון יעדן קאפטיל, זואס ענדיקט זיך כמעט מיט א באשטייטמיטער פונטצע. צום שבה פון האראנטישן דאזר אבער געזנט ווערט, איז ער האט נישט געפערשט זאמ בילד, געשילדרט איזן זיינע בעסערע ווערט דאס ?עבן איזו, ווי ער האטעס געזען.

האראנטישק האט נישט געפענט באראבעטן, שליפן זיינע ווערט. ער איז אפט צו באָרעדערוֹדִיך, צעפֿלְאַסְּן. איזן דאָך איז שוער זיך אָפְּרִיסְּן, פון זוי. דאס באָוּוּזֶם, איז ער געהערט. צו אונזערע טאָלענטירטער פראָזֶר. ישער, צו די שרוייבער פון ברויטן אַטְּעַט, פון פְּלָאַסְּטִישָׁן אַרְוִיסְּבָּרְגָּן.עס וואָלְט געוווען נישט הייכט, זווען מיר זאלן זאנ, איז האראנטישק איז געוווען אַ גומער קאנטְּרָקְּטָעָר, האט געפענט אַרְכִּטְּעַקְּטָאַנִּיש שטאדט צונזְּבִּינְדֵּן די באָזְּנוּדְּרָעָר פְּעָדִים פון דער אַקְּזִיעָ, אַבער די מִפְּעָפָע קענִי טענִיש פון ?עבן, פון מענטשלען כראָאַסְּטָר, דאס פרעטקייט אַפְּנָעַבָּן כאָראָאַטְּרִיסְּטִישָׁע חיאָלָאן — אַימְפְּאָנִידָט בַּיְּהָ האָראָאַטְּשִׁיקָן. דאס ווּוּזֶט אַוּוֹפֶר שְׂאַרְפְּקִוִּיט פון זיינ אָוָג, אַוּוֹפֶר זיינ פְּאַרְקְּוֹטִיקִיט איזן ?עבן, אַוּוֹפֶר זיינ פְּעִיסְּמִיט פְּאַקְּטָן אַזְּמָאַבְּיָאָנָרָאַפְּשָׁע אַיבְּרָעְצָגָעָבָן דָּוָדָר דָּעָר פְּעַרְשְׁפַּעְטִיוּ פון צִוְּיָם, ווי אַזְּיִתְּקָעָר צִוְּיָוָר.

אייז האראנטישק זווערט דער פְּוִילְוִוָּן פָּאַר אַונְזָ פָּאַרְבִּי כְּמַעַט אַלְעַ שְׂיִיטָן פון דער יְדִישָׁר באָפְּעַלְעָרָגָן, קומט אַוּפֶר פָּאַלְיָאַס, דָּי צְוִוִּישָׁן-בָּאַצְּיוֹנָג צְוִוִּישָׁן יְדִ אַזְּן פָּאַלְיָאַס, דָּי פְּוִילְיָשָׁר באָפְּעַלְעָרָגָן אַזְּן דָּעָם צָאַרְיָם. דָּרְבִּי דָּרְהָוִיבָט ער זיך ערְמָטוּרוּוֹי אַזְּן זיינ פִּיקְסִירָן די צְוִוִּישָׁן-בָּאַצְּיוֹנָג צְוִוִּישָׁן יְדִ אַזְּן קְרִיסְטָן אַיבְּעָר דָּעָם טְרָאַדְיָאַנְעָלָי יְדִישָׁן, בִּירְגָּעָרְלָעָד-שָׁאוּוּינִיסְטִישָׁן, זואָס האט באָהָרֶשֶׁט די דָּעַלְמְלִיטִיקָע יְדִישָׁן, יְדִישָׁבְּיָוָגְרָלְעָכָע לְוַתְּרָאַטָּוָר, אַזְּן בָּרְעָנָט אַרְוִוָּס די דָּזְוִיקָע באַצְּיוֹנָגָן, אַזְּ שָׁוָם צְוִמִּישָׁ פון נָאַצְּיָאַנְגָּלִיסְטִישָׁן סָם. אַזְּן אַוּבָּק וָזָאנְדָּג גַּעֲפִינְט זיך נָאַך אַונְטָעָר דָּעָם נָאַצְּיָאַנְגָּלִיסְטִישָׁן דָּרָוק פון אַיר פְּרוֹמִיקָטְוִוִּישָׁע הַיּוֹם, אַזְּן דְּנִיאָל — אַונְטָעָר גַּעֲוִוִּיסָּפָרָאָרְטִילָּן, זָוָרָן ווי, די פָּאַר אַודְּטִילָּן, ווי פָּאַרְאַרְטִילָּט דָּוָד דָּעָר עַצְּמָשְׁוַלְדָרְגָּוָג גָּוָפָא. אַזְּן דאס באָוּוּזֶם, אוֹ האָראָאַטְּשִׁיקָן האט זיך געפענט צִוְּיָנוּוֹי דָּרְהָוִיבָן אַיבְּעָר צִוְּיָם אַזְּן סְבִּיבָה.

סְמוּרְנְדִּיך דָּעָם סִינְסְטָלְעָרִישָׁן בִּירְתָּאָג פון האָראָאַטְּשִׁיקָן אַזְּ אַונְדָּז ער לְוַתְּרָאַטָּוָר, דָּרְאָרָף מָעֵן נָאַכְּמָאָל אַונְטָעָרְשִׁטרִיכָן, אַזְּ ער האט באָוּוּזֶם אַרְוִיסְּצָוְהִיבָּן וָוִיכְטִיקָע פְּאַקְּטָן פון יְדִישָׁן אַזְּן אַלְגָּעָמִינָעָט ?עבן אַזְּן לאָנְד אַזְּן אַיבְּרָעְצָרְקָרְמָאַמְעָנָט אַזְּן דָּעָר עַשְׁוִיכָנָעָט, אַרְוִיסְּחִיבָּן די צִוְּיָאַפְּטִיקָע פון פָּאַר אַזְּן נָאַך דָּעָר עַרְשְׁטָר וָוַלְטָמְלִיחָמָה אַזְּן זָוִיָּן אַזְּן רְעַלְיוֹסְטִישָׁע בִּילְדָעָר די עַנְדָעָרָג, וָוַלְכָע זַיְהָ אַטְּמִיט זיך גַּעֲרָאַכְּט.

את די אלע מאמענטן איז אויסן צו איילוסטראין די זאמלאונג פון
נאועען און קאפייטלען, זואס וווערן איז דעם בוך פאריענטעלעכט. מיר
מיידן איזס דאס נאטוראליסטייש בעי האראנטשיקן, וויל מיר זצען דאס
ווערטישיע בי איזס נישט דאחט, וו ער שילערט דענענערירטער געשמאַלטן
און סביבות און איז באשעפֿטיקט מיט „וונד“, נאָר דאָרט, וו ער איז
דוחהּנְדְּרוֹנְגְּן מיט ליבע צום אַרבעָטָסְמַעְנְטָשׁ, וו ער ברענט צום איזס-
דורוק דאס מענטישלער דער הוועגען, קלְאַסְנְּבָאָוּסְטָהָנוּיְלָג.

שלמה לסטיק.

ווארשע, אקמְאַבָּעָר, 1950.

מעשה-ביבלעך

איך האב פרי אונגעהויבן צו לוייענען ביבלעך.
איך בין געווען א זינגל א יתומ. אין שטוב בי אונחה איז געווען
א גדרוישע גויט, טען גאנצע האט מען בי אונדו קיין געלעטער נושט
געעהרט.

די מאמע מיט די קינדרער זוינען דק געווען פארנומען מיט דער נרוּרַ
סעד זאגן ווועגן עסן, און כרי זיך צו פארשטיילן און די גדרווע זאגן פון
קאפ א ביסל אדרויסצושאלען, האב איך אונגעהויבן צו לוייענען ביבלעך.
דלארט, אין די ביבלעך, איז געווען אן אנדערע זעלט, א פאנטאסטיישע,
און אויסגעטראכטע און נוישט דיעאלאג, אן געלט-האנות און אן גויט —
לייטשער און פריילעכער ווי אין אונדווער אדרעטער שטוב.

די ביבלעך, וואס איך האב געליענט זוינען געווען פארשידענען.
איך האב מיר זוי נישט אונס-ענקלבן. איך האב געליענט, וואס עט איז
מיר געפומען אין דער האנט אדרוין, אבעש — אלץ אויגס: זי האס איז
געווען א קביזישער, אדרער סתם א מעשה-ביבלעך, זי די מעשה פון פרומען
ר' טובייה מיטן פיש — ריבכער ווי דאס ליעבן אין אונדווער שטוב —
זיעען זוי אלץ געווען.

בי מײַן חדרהחבר מאיר איך שטוב איז געווען א פולע שאנק ספּֿרִים
און ביבער, צוישן זוי א סך גוטע פֶּאָר מיר צום לוייענען. מאיר האט
מרק גערן מיטגענומען צו זיך אחים, מיז זאלן צוֹזְאָמְעָן לוייענען א ביבלעך,
איך בין אוקיד גערן אהיין געגעגען, וויל זויער שטוב איז אויך פֶּאָר מיר
געווען, ווי א נישט געוויניגלעכע מעשה פון א ביכל ארויטס דאוחט איז
געווען שיין, דיאין און ריך — גאָרדיגען און שפּֿיגְלָעָן און איז אונגעגעטער
רֵיחַ, וואס נאָר איז פֶּאָרמָעָלָעָכָע שטובן פֶּוֹלֶט מען איז אבעש

די עלטערן מאידעלס זוינען, אפנום, נישט איבעריך זאפרידן, געוווען פון צוין אַרְדּוֹפַֿקּוּמָּעָן צו זיין, ס'אייז זיין, פֿוֹן זַיִן, נִישְׁט אַנְגְּעַשְׁפֶּעָן, אָן זְוִישְׁר יַיְנְגָּל אַזְלָּא זְדֵךְ אַהֲיִמְבְּרַעְנָגָן חַבְּרִים נִישְׁט פֿוֹן זַיִן גְּרָאָר — אָן זְוִישְׁר יַיְנְגָּל אַזְלָּא זְדֵךְ אַהֲיִמְבְּרַעְנָגָן חַבְּרִים נִישְׁט פֿוֹן זַיִן גְּרָאָר — נִישְׁט גַּעֲוֹעַן, אָן אַמְבְּצִיעָן יַיְנְגָּל אָן כְּסָחָר נַאֲכְנַעַשְׁמָעָקָת, צַי אַיְדָּן בֵּין נִישְׁט עַמְצָעָן לְעַסְטָקָה, אָין אַבְּרָר דַּעַר חַשְׁקָה צו לְיַיְעַנְעָן אַז בֵּיכְל בֵּין מִזְרָח גַּעֲוֹעַן אָזְוִי שְׁטָמָרָק, אָז אַזְלָּא גַּדְגִּישְׁטָקָט נַעֲמָאָט מִזְרָח פְּאַרְשָׁטוּמָן, צַי אַיְדָּן בֵּין אָן אַנְגְּלַיְלִיטָּר גַּסְטָט, צַי נִישְׁט אָזְוִי בֵּין אַלְזָ אַהֲיִנְגְּעַנְגָּגָן, אָזְוִי לְאָגָן גַּעֲנָאָגָן, בֵּין אַיְינְמָאָל הַאָט מִן מִזְרָח פְּשָׁוֹט גַּעֲהִיסָּן בֵּין פֿוֹן שְׁפָבוֹב.

— פֿוֹן אָזְוִי זְוִיִּיט אַזְשָׁ קְוַמְּסָטָן דָּא אַחֲרָ? הַאָט מִזְרָח מַאֲרִילָם מַוְתָּעָר, זְוָאָס אָזְנָ שְׁטָעַנְדִּיק גַּעֲנָאָגָן, יְזָמְרוּבְּדִיק אַנְגְּעַמָּאָן, אַמְּמָאָל בָּאָר גַּעֲנָאָט בֵּין אַרְיִינְקְוּמָּעָן — קְאַנְסָט דִּיר נִישְׁט זְוָן צַי גַּעֲנָמָעָר? אָזְנָ מִזְרָח אָזְנָ דָּאָזְ אָזְוִי שְׁוֵיל יַיְגְּנָעָר פֿוֹן דָּהָר, צַי, גַּיִן, יַיְנְגָּל, ס'איַן נִשְׁט פָּאָר דִּיר.

מִילָּא, דָּאָס „וְוִוִּיטָּה“ אָזְנָ נִשְׁט גַּעֲוֹעַן רִיבְּרָאָקָה. אַיְדָּחָב גַּעֲוֹוִינְגָּט גַּהְרִינְשָׁט וּוְיִיט, קוּם אָזְנָ צְוַוְוִינְמָן גַּעֲלַל בַּיּוֹם רָאָן בָּאָלָה. יַיְגְּנָעָר פֿוֹן מִזְרָח אָזְנָ מַאֲרָל אַזְלָּא זְנִישְׁט גַּעֲוֹעַן. מַזְרָע זַיִן גַּעֲוֹעַן אָזְנָ אַיְינְעָ יַאֲרָן, אָזְנָ אַיְדָּחָר הַאָבָּן מִזְרָחָלְגָּט פֿוֹן אַיְינְעָ גַּמְרָא. נַאֲרָ דַּעַר ‐גַּוִּי, גַּוִּי, יַיְגְּנָעָל‐“ אָזְנָ גַּעֲוֹעַן אַזְשָׁ דִּיְוִיטְלָעֶבֶר אַנְגְּהָעָהָר, אָזְנָ אַיְדָּחָב מִן מַעַר נִשְׁט אַרְוִוָּה גַּעֲנָאָגָן.

אַיְצָט אָזְנָ זְוִידָעָר גַּעֲוֹעַן שְׁלַעַכְתָּ מִזְרָח לְיַיְעַנְעָן אַז בִּיכְל. דַּעַר מַאֲמָעָט טִוְּסָהָזָמָשָׁ הָאָבָּא אַיְדָּחָר שְׁוִין לְאָמָן גַּעֲהָט אַרְדּוֹבְּגָעָלְיָעָנְט. אַינְטָרָעַסָּאָט אָזְנָ שְׁוִין פָּאָר מִזְרָח אַזְלָּא זְנִישְׁט גַּעֲוֹעַן, דִּי מַעַשְׁתָּהָר פֿוֹן דַּאֲרָתָהָר הָאָבָּא אַיְדָּחָר שְׁוִין גַּעֲקָעָנָט פֿוֹן חַדְרָא אָזְנָ דַּי מְשָׁלִים — שְׁוִין וּוּפְלָאָט אַזְבָּעָרָן גַּעֲקִיעָמָעָט, אָזְנָ אָזְנָ דִּי מַאֲמָעָט הָאָט מִזְרָח גַּעֲטָרָאָפָּן יַיְצָעָן אַיְבָּעָר אַיְדָּחָב חַוְּשָׁמָשָׁ, אָזְנָ גַּעֲוֹעַן הַוְּמָל שְׁפָן דָּהָר.

— צַי דַּעַם שְׁפָאָר אַיְדָּחָר אַיְדָּחָר אַפְּ דַּעַם בִּיסְטָן פֿוֹן מַוְיל אָזְלָּא זְדֵל פָּאָר דָּהָר אַיְדָּחָר, זְאַלְסָט זְיַצְעָן אַיְבָּעָר אַזְשְׁוִיבָּרִישָׁ תְּוֻמָּש — הַאָט דִּי מַאֲמָעָט גַּעֲהָט אַזְמָרָט.

אַיְבָּעָר אַלְשְׁוִינְקְדָּוָש בִּיכְל וּוּאַלְטָז זַי שְׁוִין נִשְׁט אָזְוִי גַּעֲנָאָגָן, אַבְּעָד אַלְחָמָש פֿוֹן עַבְּרוּתִיטִישׁ, וּוּ זַי קָעָן לְיַיְעַנְעָן אָזְנָ יְעַדְעָאָן גַּעֲדָרָעָן יְדָעָנָעָ אַזְלָּא — טָא צַי זְוָאָס לְאַזְוִת זְיַזְעָקָט מִזְרָח קְאַסְטָן. אַיְבָּעָר אַלְחָמָש פֿוֹן עַבְּרוּתִיטִישׁ נִשְׁט גַּעֲהָט וּזְאָס צַי לְיַיְעַנְעָן, אַיְדָּחָר, שְׁיַין גַּעֲוֹעַן אַיְנְגָּל פֿוֹן אַיְדָּחָר צְוּעָלָף. אַיְדָּחָר הַאָט מִזְרָח גַּעֲשָׁכָאָפָּט גַּמְרָא, דַּאֲרָתָהָר אָזְנָ גַּעֲוֹעַן אַיְנְטָאָנוּק אָזְנָ נִשְׁט הַוִּימְלָעָךְ. אַיְ

הדר חיים — נויט און זאָרגן און פִּין שטייל מעשׂה־בַּיִל בַּי וְאֶס זַיך
אַ בִּיסֶּל אֲפַצּוֹפְּרִישָׁן, אַיז נִישְׁתְּ גַּעֲוָעָן.
דערפָּאר, אַז דער זוינטער אוֹנוֹ אוֹוּעַם, דַּי לִיבְעַ זָוֵן האָט אַ שיְזַיְּאוּאַט
געַטָּאָן, אַיז דַּי שְׁטוּבָן הוֹאָט זַיך אַנְגַּעַהוּבָן אַ רְזִימָעָן אַזְּנַטָּן —
זַיך גַּעֲפָנִטְשָׁן פָּאָר מִיר אַ וּוּלְטָ... יִדְוִישׁ אַוְתִּיוֹת טָאָר מַעַן נִישְׁתְּ סְתָמָּת
אַרוֹיְסְזַוְאָרְפָּן אַוְיָפָן מִיסְטָן — פָּוֹן אַלְעַ זַוְּתָן האָט זַיך גַּעֲנוּמָעָן,
צַעַשְׁטָמָעָן סְפָרִים אַיז בִּיתְמִדרְשָׁן אַרְיִיּוֹן; דָּר שְׂמוֹת־שְׂאָסְטָן האָט זַיך גַּעֲנוּמָעָן
אַנְפּוּלְ... בְּזַוְּן אַיבְּשָׁרְן בְּרוּן. אַיך הָאָב דָּאָרָט גַּעֲפָנָעָן פָּוֹן אַלְעַ מִינִים:
לְשׁוֹן־קְדוּשָׁע אַזְּנַטָּן יִדְוִישׁ, פְּרוּמָעָן אַזְּנַטָּן נִישְׁתְּ פְּרוּמָעָן
בֵּין בְּסֶדֶר פָּגָרְנוּמָעָן גַּעֲוָעָן סְמוּט אַיבְּשָׁרְאָגָן דַּי אַוְצָרוֹת פָּוֹן בִּיתְהַמְּחַרְשָׁן
צַוְּאָנוֹן אַהֲרִים, דָּאָרָט הָאָב אַיך וְיִוְרְשָׁתָן אַקְרָטוּחוּת אַזְּנַטָּן גַּלְיוּךְ גַּעֲלְיוּעָנָט
דַּי שְׁטוּבָן בַּי אַונְדוֹן אַיז פּוֹל גַּעֲוָאָרָן מִיט צַעַשְׁטָמָעָן, צַעַפְּאָרְעָנָעָן, הַלְּבָצָע
אַזְּנַצְּעָן סְפָרִים. דַּי רִיחָוֹת פָּוֹן דַּי אַנְגַּעַזְפּוּמָעָן וּוּלְנָאָטָשָׁן פָּוֹן פָּאָרְשִׁיּוֹן

די מאָסָעָן האָט פָּאָרְאִיכָּל גַּעֲהָאָט:

— נִאָרְשָׁי יִנְגָּלָל, וְאָסָטָסְטוֹן, אַנְדְּרָעָן וְאַדְּרָטָן אַלְטָעָן שְׁמוֹת אַזְּנַטָּן
הַמְּדָרְשָׁ-קְעָלָעָר אַזְּנַטָּן דַּו בְּרָעְנָסְטָן זַיך גַּאֲרָאָהָרִים.
ニישט גַּעֲוָעָן פִּין בריהה. אַיך הָאָב מִיר דַּי שְׁמוֹת בַּאַהֲלָטָן אַיז קָעָר
לְעָר אַזְּנַטָּן אַוְיָפָן בְּוֹדָעָם אַונְטָעָרָן דַּאְךְ אַומְעָטָם, וְוּסְמָעָטָם
גַּעֲלָאָטָם בַּאַהֲלָטָן, אַזְּנַטָּן מִינִיּוֹן מַאֲגַזְוָנָעָן זַיְוָעָן גַּעֲוָעָן
צַאָרָעָן מִיט לִיְעָן-מַאֲטָעָרָיאָל בְּזַוְּן החָטָם, העָט אוֹפָה
אַז יִאָר שְׁפָעְמָעָר הָאָב אַיך מִיר שָׁוֹן: גַּעֲפָנָעָן אַיז אַנוֹוּשָׁר שְׁמָטָט
אוֹן בַּי גַּעֲוָעָן אַיז אַרְכְּבָעָטָר.

דָּא בַּי אַיך אַרְיִינְגְּעָפָלָן אַיז אַ נִיְעָר פְּרָעְמָדָעָר סְבִיבָה. אַיז פָּאָבְרִיך
הָאָט מַעַן גַּעֲמוֹת אַרְבָּעָטָן. עַס האָבָן זַיך גַּעֲהָדָוִת רָעְדָעָר, טְרָאַנְסְמָסִיעָט
הָאָבָן גַּעֲהָדָוּשָׁטָם, פָּאָסְן הָאָבָן זַיך גַּעֲיָאנָטָם. סְחָאָט גַּעֲרוּוּשָׁטָן אַיז גַּעָּר
טוּמָלָט. אַיז פָּאָבְרִיך הָאָבָן גַּעֲרָבָעָט אַיך מִידָּלָעָר. דָּאָס אַלְעַ אַיז גַּעֲוָעָן
פָּאָר מִיר נִי אַזְּנַטָּן זַיך גַּעֲפָנָעָר, וְיִאָרְבָּעָט, הָאָב אַיך אַרְוָמְגַעְגָּגָעָן,
וְוּ צַעַחְוִשָּׁט אַזְּנַטָּן זַיך גַּעֲפָנָעָר, וְיִאָרְבָּעָט, הָאָב אַיך קִיּוֹן צִיּוֹן אַז
קִיּוֹן קָאָפְּ נִישְׁתְּ גַּעֲהָאָט.

שְׁפָעְמָעָר, גַּעֲוָעָן אַיך בַּי שָׁוֹן מַעַר אַרְיוֹן אַזְּנַטָּן דָּר אַרְבָּעָט אַזְּנַטָּן
פָּאָבְרִיך אַיז מִיר שָׁוֹן אַיז גַּעֲוָאָרָן גַּעֲנָבָעָר אַזְּנַטָּן הַיְמִישָׁר, הָאָב אַיך זַיך
אַנְגַּעַהוּבָן אַרְוּמָפָקָן זַיך אַיך הַאֲלָטָן אַיז דָּר וּוּלְטָ אַזְּנַטָּן הָאָב זַיך צַוְּרוֹק
גַּעֲנוּמָעָן זַיך דַּי בְּוּלָעָט.

כְּבִין פָּוֹן עַמְעַצְּן גַּעֲוָוִיד גַּעֲוָאָרָן, אַז דָּאָרָט אַזְּנַטָּן דָּאָרָט, אַיז אַ נִּאמְן,
אַיז אַ סְעָלָאָר, קְרִוְינְטָמָן בִּיכְלָעָט צָאָר לִיְעָן-גַּעָּלָט.

איך בין דארטס געוחארן אַסְטָאַלָּע אַיִינְגְּנִירְעַה. דער אַיִינְגְּנִימָעֶר פָּוֹן דער לַיְבָּבְּלָאַמְּבָּק אֵין גָּעוּעַן אַיְדָּאָן אַיִינְגְּנִידָּעָה, האָתְ גַּעֲמָרָאָן שְׁוֹאַרְדָּן צָעַרְיוֹן אָוֹן אַפְּרִיכָּנְטִיס פָּאַרְשָׂוִירְן בַּעֲרָדָל — אָוֹךְ הַאָבָּבְּיִי אִים גַּעַנְעַן פָּוֹן בְּלַטְוֹב — אַלְעָרְדָּי רַאַמְּגָעַן, בָּאַמְּשָׁ וַיְדָ צָו בָּאָדוֹן אֵין זַיְבָּן אַיְבָּשָׁן הַאַלְדוֹן, אַבְּעָרְדָּי צָרָה אֵין גָּעוּעַן, זָוָס דַּעַר אַזְּוִישָׁר יִהְיֶה הַאָטָ אָזְּוֹן קְנוֹנִיךְ אַיִינְגְּנִיטְוִילְט דַּי בִּיכְעָר, אֹזְ מַעַרְ זַוְיִ אַצְּוֹאַנְצִיךְ זַוְיִתְלָעַן הַאָבָּן זַיְרָ צָוִישָׁן דַּי טַאַוְלָעַן נִישְׁתָּ גַּעֲפָנוּן. אַן אַיִינְטִילְקָן רַאַמְּן הַאָטָ עַד גַּעֲפָאנְטָ אַיִינְבָּיְרָן אֵין כְּזָוִוִּים גַּוְשָׁתְ וַיְפָל בַּכְּלָעָד אֵון פָּאַר יַעַדְ גַּעַנְמָעַן בַּאַזְּוֹנְדָּעָר אֵן צָעַן גַּרְאָשָׁן לַיְעַן-גַּעַלְתָּ.

בֵּין אַיְדָּאָךְ גַּעַוְעַן אַנְשָׁעָר אַוְהָ לַיְעַן-שְׁטָאָף בֵּין אַיִוְסְנָעָסְמָעָן, אָנוֹ נַאֲךְ אַיְבָּרָעָן גַּוְעַנְ אַחֲיִים הַאָבָּאָךְ אָזְוִי אַרְיִינְסְקָנְדָּהָאָן בַּלְעָטָל נַאֲךְ בַּלְעָטָל דָּאָס בַּכְּלָ אַדְרָכְגַּלְעָיְעָנְטָ, אַוְיְפָנְעָנְאָשָׁתְ עַם, זַיְיָ הַאָנִיסְ פָּוֹן אַלְעָזָל אֵון גַּעַוְעַן אַיְדָּבֵין נַאֲךְ דַּעַכְתָּ נִישְׁתָּ גַּעַוְעַן צַהְעָקְוָמָעָן צָום הַוִּיְיָ אַיְזָהָרָס בַּדָּס בַּדְרָ שְׁוִין גַּעַוְעַן גַּעַנְדָּקָטָ, אָנוֹ סָאַיְזָמָר מַעַר נִישְׁתָּ גַּעַבְלִיבָּן, זַיְרָ צְרוּקְצָוִיָּן נַאֲךְ אַצְּוֹוִיטָס אָוֹן וַיְיִתְעָר אַוְפְּצָוָנָאָשָׁן אַיְבָּרָן גַּעַגְעָהָיִם. ..

קְיֻ� גַּרְוָסָעָר אַיְבָּרְקָלְיִבְּרָעָר אַוְהָ לַיְעַן-שְׁטָאָף בֵּין אַיְדָּר דַּעַמְלָט נִישְׁתָּ גַּעַוְעַן. יַעֲדָעָס בַּדָּס הַאָטָמִיק אַרְיִינְגְּנִיפְרָט אָיְזָה אַנְיִיעָר וּוּלְעָטָל אָנוֹ מַיְךְ בַּאַקְעָנָט מִיטָּ נִיְיָעָ מַעֲנָשָׁנָה, אָנוֹ פַּוְנְדָּעָסְטוּוּנָן וַיְיִנְעַן מַרְגָּנְיָשָׁט אַלְעָ בַּיְמָעָר גַּלְיָרָגְנָעָפְלָעָן. אַוְיָבָּה בַּיְיָ שְׁמָרָן אַיְזָמָר גַּעַפְלָעָן זַיְן שְׁיָלְהָעָרָן דָּאָס יַדְרָשָׁע לְעָבָן, אָנוֹ דַּי אַוְיִסְנְעָרְאַכְטָעָ לְיִכְעָטָ פָּוֹן דַּי אַדְרָלָפָט מִיטָּ דַּי שָׁאַרְלָאַטָּעָס מִיטָּ זַוְיָּר הַוְּלָצָרָן דִּיְתְּשָׁמְעָרָשָׁה הַאָטָמָר גַּלְעָלָט אָנוֹ אַפְּיָלוֹ גַּעַלְאַנְנוּוֹיְלִיקָט, אָזְוִי, אָנוֹ אַיְדָהָבָּה דַּי לַיְבָּשְׁמָוּעָן אַיְבָּרָדָגְנָעָרָם, וּוּ דַי מִיטָּ דַי קְלִיְיָנָעָ אַותְיוֹתָ אַנְגְּנִיפְיִקְעָוּוֹתָעָ שְׁטִישָׁרָ וּוֹצָרָ פָּוֹן יַמְּיִנְדָּרְאִימְדָּקָן מַחוֹזָה, זַיְגָעָן מַרְגָּנְיָדָרָגְנָעָפְלָעָן בַּיְיָ זַשְׁוָל וּוּעָרָן דַּיְ פַּאַנְמָאַטְשָׁיָשָׁ גַּעַוְעָנָטָרָ רַיְזָעָס מִיטָּ זַוְיָּרָ וּוּסְנָאַפְּטָלָעָן אַונְחָלָטָן. בְּלָוָוָיְ דַי אַמְּרִיקָנָעָר גַּרְאָבָּה יַכְיָקָעָ רַאַמְּאָנָעָן מִיטָּ דַי צַעְנָפְאַכְיָעָ מַאְרָדָן אָנוֹ דַיְוּבְּרָיָעָן הַאָבָּן מִיד אַגְּנָעָצְיוֹגָן דַי גַּעַרְוָן, אָנוֹ וּוּאָנוֹ אַיְדָהָבָּה נַאֲךְ גַּעַדְחָלָטָן בַּיְמָיְ לְעָצָטָן בַּלְעָטָל, הַאָבָּה אַיְדָמָר גַּעַפְלָט אַוְיִסְגָּעָלָאָזָן אָנוֹ אַוְיִסְגָּעָלָטָ, זַיְיִנְעָרָ וּוּסָמָקָיָט אַוְעָקָ נַאֲךְ אַגְּנָעָרָ נַאֲסָטָן פָּוֹן קָאַגְּטָן טַוִּישָׁ.

פַּוְנְדָּעָסְטוּוּנָן — פַּאַרְדִּיְעָטָה הַאָבָּה אַיְדָמָר גַּלְעָמָינִים בַּיְכָרָן אָנוֹ פַּרְיוֹטִיק נַאֲכְמִיתָאָגְ הַאָבָּה אַיְדָמָר גַּיְשָׁט אַזְוִי פַּוְל גַּעַמְרָאַכְטָ פָּוֹן מַאְרָגְנָדָיָקָן רַוְּבָּאָגְ אָנוֹ אַרְבָּעָטָ אָנוֹ אַזְוִי גַּיְשָׁטָ פָּוֹן מַאְרָגְנָדָיָקָן מַאְכָלִים, זָוָס זַיְגָעָן שְׁבָתָ גַּעַוְעַן אָבָּה בְּסָלָ בַּעֲסָרָ, זַיְיִ אַגְּנָעָצָעָ זַוְאָה, נַאֲךְ פָּוֹן בַּיְכָלָ, זָוָס אַיְדָמָר וּוּלְ מַאְרָגָן לַיְעָנָעָן. אָנוֹ וּוּאַסְעָרָ נִיעָרָ וּוּלְטָ וּוּטָ עַם מִיד אַרְיִינְפָּרָן אָנוֹ מִיטָּ וּוּאַסְעָרָ

ניעז אומבאקאנטע מענטשן און געשענישן מיך באפקענען. דאס האט מיך אינטערעסירט, געמאכט מיין הארץ פלאפּן, און איך האב אין נעדאנט אונטערגעיגט דעם זיינער ער זאל זיך זיבער רוקן, פ'זאל שווין זוער פארנאכט, מען זאל שווין פאראמַאָכְן די געועטלבער, זואריטס דעלמלט וועלן פיר אויך אָפְשָׁטָלְוִוִּין די מאשינען און פאראלְזִין די פאבריך, און און ט'אי אָגְנָעָפְּזָמְעָן דער פרויטס פאאנאכט, דער סטרוזש האט געקלאפעט מיט די נרויסע שליסלען, האבן מיר אָרָאָפְּגָעָוָאָרְפָּן פון זיך די אָרְבָּעָטְסְּבָּלוּזָעָם, אָזּוּסְק אָהָיִים און דעלמלט האב איך מיך גְּלִיכְיך אַכְּאָפְּגָעָן צוֹם בָּהָד, זַי אַשְׁיכּוֹר צוֹם פְּלָעָשֶׂל. ס'איין מיך נישט אָגְנָעָפְּזָמְעָן נִישְׁתְּפִין עַפְּנָן, נִישְׁטְּפִין טְרִינְקָעָן. ס'בּוֹר אֵין גְּזַעַעַן מִיְּן עַפְּנָן אֵין מִיְּן קְיֻין טְרִינְקָעָן. אַיך — פָּוֹן אֵין עַפְּנָעָן, אֵין מִיְּן יִגְּנָעָרְבָּר בְּרוֹדָרְבָּר בַּיּוֹם צְוּוּבָן — אלְאָ. אַיך הָאָט אָזְנוֹר גְּזַעַעַן, גְּזַעַעַן דְּזַעֲרָה אֵין גְּמַוְשָׁת די בְּלָעָלָעָךְ. אָן די פְּאָסְטִילָעָן וּגְזַעַעַן-פְּאָרָאָסְטָן אָרוּפְּצָוּלְרִיכְן פָּוֹן אָזְנוֹרְוָאָלְעָמָן בעט.

יא, קְיֻין זַאְךְ לְאַזְּטָמָן מַעַן נִישְׁטְּפִין באָקוּמָעָן אִינְגָּאָצְּן! אֵין אִינְגָּאָצְּן מִיְּן זַיְינְנָעָן אויך אָוּפְּגָעָרְאָקְן טִיכְסָכוּמִים. דאס פְּלָעָנָט גְּזַעַעַן, וְעוֹן די אָוּסְטָנְגָעָבָעָנָע שְׁוּסְטָעָר פְּלָעָנָט קְוָמָעָן נְאַכְּמִיטָאָגְן צַו אָונְהָדוֹ צַו נְאַסְטָט אֵין עַס הָאָט צַו פְּאָרָאָסְטָן, פְּאָרוֹאָסְטָן די מָאָמָע דָּעָרְלִוְבָּט אָזְזִי מִיר מִיטָּן בְּרוֹדָרְבָּר צַו זַאְצָן אַגְּנָצָן שְׁבַת אִיבָּעָר די נְאָרִישָׁע מְעַשְּׁה-בִּיכְלָעָד אֵין נִישְׁטְּפִין עַפְּנָעָן אַחְוָשָׁן.

יא, מִיְּן לְבָעָשׂ שְׁוּסְטָמָעָלָי הַיִּנְטָבִיסְטוֹ אֵין סָאוּוּעָטְזָדָסְלָאָנָה, כְּעַמְפָסְטָ דָּאָרָט שְׁטָאָרָק קָעָגָן אַלְטָן לְבָעָן בְּכָל אָונָן רְעִילְיָעָ בְּפֶרְמָה... אַיך האב זיך זוֹן לְאָגָן מְוחָל גְּזַעַעַן, וְוָסָט דְּזַעֲרָה אַלְטָן זַיְינְנָעָן אֵין מִיְּן אִינְגָּאָצְּן פְּרִוְּעָן שְׁבַת-צָבָאָגְן יָאָגָן פָּוֹן לְבָעָן בְּיכָל צַו אַלְטָן, זַיְינָעָט מְאָל אִיבָּעָלְעָיָעָט חָוָשָׁ מִיטָּן רְשִׁיָּה". דעלמלט האט מיך פְּאָסְטִילָעָן אָוּוֹפְּ דִיר שְׁטָאָרָק פְּאָרָאָסְטָן, נְאָרָזִי זַיְינָעָט סִיְּן וְעוֹן גְּנָרְנִישָׁט אָוּסְטָנְגָעָלָט — האב איך עַס גְּזַרְפָּגָעָס.

הָעַט נְאָצָן שְׁבַת-צָבָאָגְן בֵּין אֵינוֹ דָעַר שְׁפָטָעָר נְאָכָט בֵּין איך גְּזַעַעַן אִיבָּעָר דָעַמְלָט לְבָעָן בָּזָק אָונָן גְּגַעַנְגָּעָן שְׁלָאָפָּן, וְעוֹן בְּאָפְּרָוְנְקָעָן. פְּאָרָאָסְטָן בֵּין אֵיך מִיטָּן אַפְּלָן קָאָפְּ אָזּוּסְק אִינְגָּאָצְּן אָרוּפְּצָוּלְרִיכְן אֵין דָעַמְלָט אַגְּנָצָן טָאָגָן בֵּין חָעָר מְאָשִׁין גְּזַעַעַן אָוּסְרָוִיק גְּזַעַעַן דָעַמְלָט פָּוֹן מִינְיָעָ לְבָעָלָד;

עַט זַאְל דָעַרְוַיְלָמִיט זַיְינָעָט חָלִילָה עַפְּטָמָעָ גְּזַעַעַן... אָזְזִי זַיְינָעָן אָוּעָלְעָטָעָן, חָדְשִׁים, אַלְאָנָגָעָ צִוְּתָמָ. די זַוְּאַבְּנָעָגָה האב אַיך פְּאָרָבְּרָעָנָט אֵין פְּאָבְּרִיךְ, בֵּין דָעַר מְאָשִׁין, אֵין די רְוִיטָעָג בֵּין דָעַר מְעַשְּׁה-בִּיכְלָעָר, בֵּין... בֵּין מעַן האט אֵין אָנְהִיָּב זַוְּמָעָר אָוּפְּגָעָה-הָעָרָת

אַרְוּמָצָזְנוּבָן פָּוּן קָאנְטָאָר שְׂמָחָה אָוֹן נֶגֶּרָן. סְהָבָן זִיךְּ אַנְגָּעוּבָן אֲפָּרָ
אַוְשְׁטָמָעָלָן דֵּי מָאַשְׁנָעָן. אַמְּאָלָּדָא, אַמְּאָלָּדָאָרָט אַיְוֹ אַמְּאָשָׁוּן שְׁטָוָן גַּעַן
בְּלִיבָּן... אַיְינְצִיוּקְוָוִוִוָּה האָבָן זַיְוִיךְ אַוְסְמָנָעָלָאָשָׁן, זַוְוִ לִיכְבָּט... בַּיוֹ זַיְוִ
שַׁעַנְעָן אַלְעַ שְׁטָוָן גַּעַבְלִיבָּן. דֵּי פָּאַבְרוֹק אַיְוֹ לִירְדָּיק גַּעַזְוָאָדוֹן פָּוּן מַעַנְטָשָׁן.
דָּעַר סְטוּרָוָשׁ האָט זַיְוָאַרְמָאָכָט, אַגְּנָהָאָגְנָעָן אַ שְׁלָאָס אַוְיָת דָּעַר טִוָּה
אוֹן מִיר, דֵּי אַרְבָּעָנָה, זַיְנָעָן זַיְוִיךְ צָעָגָנָגָעָן אַחֲרִים אַיְוֹ אַפְּרָאַסְטָן טִוָּמָן
וּוְאָרָן אַזְוִיךְ פָּאַרְגָּוָן אַהֲרָן צָוְרָהָן צָוְקָרָן.

אוֹבָבָן בַּיוֹ אַיְצָטָהָב אַיְךְ דֵּי פָּאַבְרוֹק גַּעַקְעָנָט אַלְסָ אַזְוָלְבָעָן, וּוְאָבָ
שְׁלִינְגָּטָם מִיךְ אַיְוֹן יַעַדְוָן פָּאַרְטָאָגָן גַּלְיָיךְ פָּוּן גַּעַלְגָּעָר אַרְאָט אָוֹן גַּאָוָט מִיךְ
אַרְוָוָס שְׁפָעָטָה אַיְן דָּעַר נַאֲכָט אַסְוָדָן, אַ עַבְרָאַכְעָנָעָם אָוֹן אַ פִּיצְלָהָיָה אַיְן
זַיְוִיךְ, אָוֹן דָּעַרְפָּאָר בַּאֲקָטָם אַיְךְ אַיְוֹן קָאנְטָאָר יַעַדְוָן מַאֲנָטָיס אַמְּאָנְגָּעָרָן לְיוֹן
אוֹוָפָן צָוְ דָּעַרְחָאַלְטָן דָּאָטָן לְעָבָן, כְּרִי צָוְ קָעָנָעָן וּוּוּוּטָעָר זַיְצָן בַּיְיָ דָעַר
מַאְשָׁוָן, האָב אַיְךְ אַצִּינָד מִוָּט אַיְוֹן מַאלְ דָּעַרְזָוָן דֵּי צָוְוִיטָעָן, גַּאָךְ עַרְגָּעָרָעָ
יַיְטָ פָּוּן דָעַרְמָטָעָ פָּוּן פָּאַבְרִיקְלָעָבָן, אַטְמָ יַעַנְעָן זַיְוִיטָן, וּוּזְעָן דָעַרְ אַרְבָּעָטָעָר,
וּוְאָסָ דָרְוִיטָן זַוְּקָרָסָ פָּוּסָט אָוֹן פָּאַסְטָם, אַיְוֹן מַעַנָּא אַפְּלוֹוָן אַ הַוָּנָטָן, גַּלְיָיבָנָן
דִּיקָן, אָוֹן אַטְ דָעַרְ הוּוּטָה האָט שְׁוִיןָן הַיְוִינָטָמָן הַסְּתָמָן יַאֲגָעָסָן דָעַרְ זַאְבָעָר
בָּאַלְעָבָסָ זַיְנָעָר לְאָוָסָ נַעֲוָוָים נַיְשָׁטָהָן הַגְּנוּנָעָן.

אַיְךְ בַּיוֹ דָעַמְלָטָגָן גַּעַוּוֹן אַיְוֹנְגָּלָפָן קְוִוָּסָ זַיְבָּעָן יַאֲרָ אַלְטָן, אַבְעָרָ
דָּאָסָ הַאַרְטָעָרָלָעָבָן הָאָב אַיְךְ אַיְוֹן דֵּי אַרְבָּעָטָלָאָזָעָ חַדְשִׁים דָעַרְקָעָנָטָפָן
דָעַרְ אַכְוִיְוָתְרָקְסְטָעָר זַיְוִיטָן.

בִּיכְעָרָהָב אַיְךְ זַיְוּמָעָר גַּעַלְיוּעָנָט, אַיְצָטָהָב אַיְךְ שְׁוִיןָן דַּוְוקָא גַּעַן
קָאנָטָלְיָעָנָעָן צָוְ דָעַרְ זַעַטָּמָ: דָעַרְ בִּיכְלִיאַטְקָאָדָה האָט מִירָנָעָגָן צָוְ לְיוֹעָדָן
גַּעַן אַוְהָפָרְעָהָמָטָן, גַּעַלְיוּבָטָן, אַיְךְ וּוּלָן אַיְם אַמְּאָלָּדָאָרָט בְּאַעַצְלָאָן...
יאָ, צִוְיָם צָוְ לְיוֹעָנָעָן הָאָב אַיְךְ אַיְצָטָגְעָהָטָמָ אַסְדָּן, אַבְעָר — דָעַם אַמְּתָן
טָעָטָפָן אַמְּאָלָהָב אַיְךְ אַיְצָטָאָן לְיוֹעָנָעָן מַעַד נַיְשָׁטָהָן גַּעַבְיוּלָטָן.

אַיְךְ הָאָב גַּעַלְיוּנָטָן, גַּעַלְיוּנָטָאָיְוָן בַּוְהָן, גַּעַלְיוּנָטָאָ אַ צְוּוּיָטָטָן,
אַ דְּרִיטָטָם, אַבְעָר — דָאָסָ, וּוְאָסָ מִיךְ האָט גַּעַבְרוּתָאָ אַיְן חַאָרִין, דָאָסָלְעָבָן
פָּוּן אַמְּוִינָס גַּלְיוּכָן אָוֹן בְּכָלְ דָעַם גַּעַנְגָּצָן קְנוּוֹלָמָהָבָותָן, וּוְאָסָ דָאָסָ אַרְוָמָן
הַדְּרוּעָן זַיְדָ אַרְבָּעָטָלָאָן אָוֹן הַגְּנוּגָרִיךְ אַיְוֹן דֵּי שְׁיָעָן זַוְמָעָהָדָשָׁים, וּוּזְעָן
פָּוּן אַלְעַ פָּעַנְצָטָעָר אָוֹן קְוִישָׁן קְוָטָטָן צָוְ דָוָרָ אַלְדָאַסְגָּנוּטָס — הָאָט אָוֹן
מִירָנָעָסְגָּנוּרָוָן אָוֹן גַּעַזְוָכָטָהָבָאָשָׁוִיד — אַטְ דָאָסָהָב אַיְךְ אַיְן מִינְגָּן
בִּיכְעָרָהָנִישָׁטָהָגְּפָוּנָעָן.

בַּיְיָ אַוְנְדוֹזָ אָוֹן דָעַרְ הַיָּים אַיְוֹן דֵי נַוְוָט אַזְוִי גַּרְוִוָסָ גַּעַוּוֹן, אָוֹן זַוְאָבָן
גַּעַנְצָעָהָטָמָן, וּוְאָסָ בַּיְיָ אַיְם אַיְוֹן פָּאַבְרוֹקָהָב אַיְךְ גַּעַרְהָדָעָרָט,
קְרוּבָן, דָעַרְ פָּאַבְרִיקְאָטָטָם, וּוְאָסָ בַּיְיָ אַיְם אַיְוֹן פָּאַבְרוֹקָהָב אַיְךְ גַּעַרְהָדָעָרָט,

און דז פאבריהו איז אים געשטאנגען, — ער האט דאס זוויב און דז קינן
ער קיין אויסלאנד איז אַ קוֹאָרֶטּ סְיִוּוּיַּ אַוּעֲשָׂוּקָם.
— געסט — האט מיין ברידערל אַ זאנג געטען נאָר אַ ווַיְילַע טְרָאָכְטּ,
און דז אַוְגַּןְהַאֲבָן אִים אַוְפְּגַּעֲבְּלִיכְטּ, ווֹ פָוּן אַן אַנְטְּדַעְקָנְג — אַן
מיר נְיִיעַן לְיִידִיק, הַאֲבָן מֵיךְ שׁוֹן נִישְׁתְּ צָוּסָן אַן בַּיִּים (ער האט
אנַגְעָרוֹפָן דַּעַם נְאָמָעָן פָּוּן אַונְדוֹשָׂרְ קְרוּב, דַּעַם פָּאָבְּרִיךְאָכְטּ) שְׁטִיעָן לְיִיְהּ
דַּוְם אַלְעַ מְאַשְׁוִינָעָן, אַוְן פְּוֹנְדְּגַּעַטְוּנָן הַאֲטּ ער אַוְיַּף אַלְעַם...
די מאמע האט אַ זְוִישַׁ גַּעַטָּן אַוְן נְאָרְנוּשָׂת גַּעַאנְטָן.
אַיךְ הַאֲבָן מֵיךְ דַּעַרְמָאָנְטּ, ווֹ ער דַּאְזְוַעַרְ קְרוּב אַן פָּאָבְּרִיךְאָנְטּ
הַאֲטּ מֵיךְ אַנְמָלְטּ בַּיִּם בְּגַעַנְעָנָעָן, אַן גַּאַס מִיטּ אַזָּאָ בְּטַעַרְנָרְ. נִשְׁתְּ
נִיחָדִיקִים אַנְגַּעַקְוּקָם, ווֹ ער וָאַלְטַטְנָן גַּעַזְגָּןָן:
— ווֹאַס קְוַמְסָטוּ מִיר נַאֲךְ אַוְנְטַעְרָ דַּי אַוְיַּן — בְּאַטְשָׁ מַיר אַיְנָעָן
אִים נִשְׁתְּ גַּעַלְעָן אַפְּיוֹן דַּעַרְ לְנְקַעְרָ פְּלַעַנְעָן.
זְוִי אַיךְ אַוְיַּגְנָמָל אַזְוִי אַזְוִי דַּעַרְ הוּוּם מַוְתָּן מִין בְּרוֹדְעָרָ אַן מַויְ
לְיִעַנְעָן זְיךְ צְוֹזָמָעָן אַ בּוֹךְ, לְיִעַנְעָן פָּאָר אַוְיַּגְנָרָ פָּאָרָן צְוֹוִיְּטָן. קְוַמְטּ
אַרְיַּן מִין גַּעַשְׁוּעַטְרִיךְיַּן מַעַנְדָּל. ער זְאַנְטָן, "גַּוְתְּ מַאְגָּנָן". דַּי מַאְמָעָן
עַנְפְּגַעַת אִים, מַיר זְיַעַנְעָן פָּאָרְקָאָכְטּ אַין לְיִעַנְעָן אַזְוִי זְעַן נְאָרְנוּשָׂת, נַאֲךְ
אַונְדוֹשָׂר זְאָךְ. מַעַנְדָּל קְוַמְטּ אַ זְוִיְּלָעָ, ווֹ אַיךְ קִיעַ אַזְוִי לְחֹותָם דָּס גְּרָאָבָּ
בִּיכְיָעָ בּוֹךְ אַן טָוָת מַיךְ אַ פְּרָעָן:
— ווֹאַס לְיִוְנְסָטוּ דָּס דָּא?

— אַיךְ — פָוּן חְרַדְ-אָרְצָן צָוּ אִים — ווֹיְלָ ער רַעֲכַנְטָ זְיךְ פָוּן דַי
בְּעַטְשָׁ אַרְבְּכַעְטָר אַיְן שְׁטָאָטָן אַן ווַיְילַע מַשְׁוְשָׁלָעָן זְיךְ קָעָן אִים, אַן
שָׁר נִיְּתָ קָעָן צְיוּשָׁר, — ווֹיְזָן אַיךְ אִים דָּס בּוֹךְ.
— "דַּעַרְ גַּעַבְּיְלַעְטָר מַעַרְדָּעָר" — לְיִעַנְמָ ער מִיטּ אַ שְׁמַיְבָּל,
גִּיטּ מִיר צְרוּקָ דָּס בּוֹךְ אַן זְאַגְּטָ:
— ווֹאַס הַאֲסָטוּ פָוּן אַזָּאָ בּוֹךְ?
— סְמָאוּ אַ שְׁוִינָעָ מעַשָּׁה — רַופְּשָׁ זְיךְ אַן מִין בְּרוֹדְעָרָ אַן כּוֹטָ
מַיר אַ צְוָטָ בַּיִּם אַרְכָּל, אַיךְ זְאַל נִשְׁתְּ בְּאַלְעָמוֹתָן, נַאֲךְ ווַיְוַטָּרָ לְיִעַנְעָן.
אַיךְ הַאֲבָן מַיךְ פָּאָרְשָׁעָטָ פָּאָרְ מַעַנְדָּלָן אַן גַּעַנְפְּגַעַת שְׁטָאָטָן
לְעַנְדִּיקָן:
— אַן אַיךְ הַאֲבָן אַבְּעָרָ נִשְׁתְּ פָוּן אַנְדְּשָׁרָעָ בְּיַעַרְ, אַן דָּס קְרִיגָּ
אַיךְ אַוְיַּף סְרָעָדִיטָן.
— דַּעְרְפָּאָר נַאֲךְ לְיִוְנְסָטוּ עַס דַי בִּיכְעָרָ?
ער האט אַ זְאַק גַּעַטָּן, אַוְן שְׁפַעְטָרָ דַּעְרְמַאְפְּנָהָדָס מַיךְ אַ ווַיְיַלְעָ
אַלְיַּין, האט ער מַיךְ שְׁמַוְלָ גַּעַזְגָּן:
— נָוּ אַיךְ ווַיְלַע דַּעַד בְּרַעַנְעָן אַוְיַּף קְרָעָדִיטָ אַנְדְּשָׁרָעָ בְּיַעַרְ, ווַיְלַסְטָוּ

דאם ווארט "ס-יעדיט" האט עד שטארק אקצענטידט. איך האב געואנטן,
 יא, אודאי וויל איך לייענען, אבער זיכער בי מיר בין איך נישט,
 צי זיינע ביבער וועלן טאקע גות זיין.
 צומארגנס פארנאקט האט מענעל גברעננט אוון מיר שטייל אפגע-
 שטעהט א בוך. דאס איז געוווען א קליין בוכל מיט דינע בלעמעלעך, ווי
 פון פלייספאפור, אונן קליניינ אוטיות, זעיר געדיכט אונגפיטשועם. פאר-
 טאג האב איך מיר ארויסגעגעכעט פון בעט, וו איך בין געשלאפען מיט
 מײַן ברודער. איך בין ארויס אויטו הות, מיר אפגעווכט א ווונקל און
 זיך געוצט לייענען.
 אין אנהויב האט מיר דאס בוכל נישט גענומען. עם האט זיך דארט
 גערעהט פון נאך אנדרעע עניים, ווי איז „געובילעטן מערדער“, אדרער
 אין שטראטמאגען. אויך דאס לשון דארט איז מיר געוווען פרעם און
 אומפארשטענדליך, אבער דער עניין, וואס דאס בוכל האט באחאנדלט,
 אין מיר געוווען נאענט. ס/האט געהאט א שיבוק צו מײַן לעבן מיט א פאר
 תרשימים צוריק אין פאכרייך און מיט דער איזטיקער ארכטטלאזקייט.
 און דערפאר זיך שווער עם איזו מיר נישט געוווען, האב איך דאס בוכל
 אדורכגעלייענט איינמאָל און נאכאמאָל, בין איך האב עם גות באנומען.
 איך האב עם מענעלען דערנארך צוריסגעגעבן, געלריגן א צוויטט און...
 נאך דא דארפ איך שוין אנהויבן א צוויתט קאפיקל זמרנות.
 פון בוך "די פרינצעטען"

בַּיִּ אֶ רְיִיכָּן קְרוּב

זו דער פאבריך, זו איר האב געארבעט, או מײַן פעטער איסטרלֵיב
געוווען איינער פון. די צוויי שותפים אוֹן טאָקע דער הויפט-שווֹתָה. דאס
האט פֿאָר מִיר עפֿעס בְּאַטְיִימָן: אַיר, דָּס פֿערצְנִיעָרְיקָע יִנְגָּל, האָב אַין
דער שטיל שטאלציגָטָה דערמִיט.

כָּאַטְשָׁ אַיר בֵּין גַּעֲוֹעַן אַין דער פְּאַבְּרִיךְ פָּוֹן די פְּלָעַנְסְּטָעָה שְׂרִיףְּעַלְעַד
אוֹן האָב סְרִיךְבָּל פְּאַדְיִינְטָה פְּרַעַץְקָה גַּרְאַשְׁן אַ וְוָאָה, האָט מִיךְ אַבְּעָר
גַּעֲפְּרִוִּיטָה דָּס וּוֹיסָן, אַז דער גַּאנְצְעָר גַּעֲבָרָאָג אוֹן גַּעֲיָגָן פָּוֹן די מַאְשִׁינְעָן.
גַּרְוִיסָעָה אוֹן שְׁוּעָרָעָה, פָּוֹן טִיף אַונְטוֹן — אַיְן קָעַלְעָה, בֵּין הַוִּיךְ אַרְוִיךְ —
אוֹוֹף דָּעַם עַרְשָׁטָן אוֹן צוֹוִיטָן שְׁמָאָקָה, אַט דָּס אַלְעַזְיָה פְּאָר מִין פָּעָה
טָעָר. אַז אַיר פְּרַאַצְעָוָעָה פָּוֹן פְּרַעְמָן בְּאַגְּנִינְעָן בֵּין שְׁפָעָטָן בְּיִינְאָכְטָה —
טוֹ אַיר עַס נִישְׁטָה פְּאָר קִין פְּרַעְמָן, נַאֲרָ פְּאָר אָן אַיְמָעָן... אַז
אַלְעַזְיָה מִיר אַזְנְצָן הוּא, אַלְעַזְיָה טָעוֹן עַס אַוִּיךְ פְּאָר דָּעַם
זַעֲבָן... *

אוֹן זַי דָּאָרְפָּן עַס וּוֹיסָן אוֹן פְּאָר מִיר האָבָן דָּוָרְ-אָרְזָן...
געַוּוֹסְטָה האָט מעַן עַס טָאָקָעָן, אוֹן דער גַּאנְצְעָר פְּאַבְּרִיךְ האָט מעַן
געַוּוֹסְטָה, אוֹן אַיר גַּעהָר מִיךְ אַז מִיטָּן פְּאַבְּרִיךְאָנְטָה. נַעֲדרָה האָט מעַן
אוֹוֹרָה, נַאֲרָ צַי מִיד אַז דָּאָרְפָּן צַוְּגָעָקוּמָעָן בְּבוֹה, — דָאָכְטָה זַיְךְ, אַז נִשְׁטָה...
אוֹוֹי אַבְּעָר אַזְנְצָן די גַּאנְעַטְקִיָּת פָּוֹן מִין מַאְמָעָה, דָרָר אַלְמָנָהָשׁ שְׁטוֹב
מִוּט דָעַם פְּעַמְעָה, דָעַם פְּאַבְּרִוּקָאנְטָסָה הוּא, גַּעֲוֹעַן זַיְעָר אַ לְוֹזָעָ אַז
וּוִיטָעָ. מעַן פְּלָעַנְטָה פָּוֹן זַיְיכָן פֻּטְטָעָר וְעַדְעָם הַאֲלָבָעָ יָאָר, נַאֲכָן צַיְמָדוּעָקָסָל,
אַרְיוֹפְּשִׁיקָן צַו אָונְדוֹ די אַלְטָעָ מַלְכּוּשִׁים, וְאָס די קָנוֹדָעָ אַזְנְצָן עַלְטָעָרָעָ
הָאָבָן אוֹיְסְגַּעַטָּאָן, אַפְּנַעַטְרָאָגָעָן אוֹן עַס האָט מִערְנָשָׁת גַּעֲלוֹנָהָט זַיְהָ
אַיְבְּעַרְצְׁוֹלָאָן אוֹוֹי אַיְבְּעַרְצְׁיאָה... אַזְוִי אַרְוּם פְּלָעַנְטָה אוֹיְסְקָוּמָעָן, אַז

אין זומער האָב אַיך געהאט אַנցוּמָן שוערעד ווינטערדיקע זאָכָן, אָז
פֿאַרְקּוּרֶט ווִיזָעָר, ווִינְגָעָר — לִיבְכָּעָ, זָמְעָרְדִּיקָעָן!
אין פֿאַברְיוֹסָחָט דָּאָס אַוְיףָ מִין חַבְּבוֹן אַרוּיסְגָּעוּפָן אַסְדָּהָיִן
שְׁרָקִים אָזָן אַיךְ פְּלָגָן בֵּין אַזָּא שְׁמוּעָס נִישְׁתָּוּסָן זָוִי דִּי אָוִינְגָן אַהֲנִינְגָן
צָוּמָן.

איינְמָאל אָזָן אַזְוָרְיָמָעָן טָאגָן בֵּין אַיךְ גַּעֲקוּמָעָן אָזָן פֿאַברְיוֹסָחָט אַרְיָוָן
אַנְגָּעָמָן אַוְיףָ מִינְגָּעָן צְעַפְּלִיקְטָעָ שִׁיךְ מִיטָּ "אַפְּעָנָעָ מִילְּעָרָ" אַ פֿאָרָ גְּלָאָגָן
צְיָעָן, טִיפָּע פֿעַטְעַרְבְּוֹגָעָר קָאַלְאָשָׁן. אַנְגָּעָמָן הָאָב אַיךְ זָוִי, זָוִיל אָזָן
דָּעָרָ נִישְׁתָּוּסָן גַּעֲבְּרוּקְוּרְטָעָר אַונְטָעָר-שְׁמַטְאַפְּגָנָס אָזָן מִיר אַרְיָינְגָּרְנוּןָן בְּלָאָגָן
טָעָ אָזָן דִּי שִׁיךְ אָזָן דַּי קָאַלְאָשָׁן הָאָבָן דָּאָס פֿאַרְהָיָטָן. דָּעָרָ טָאגָן אַבְּגָעָן
אָזָן גְּנוּעָן אַ הָעָל זְנוּקָעָר, וּזְאַרְעָמָרָ פֿאַרְפְּשָׁחָטָמָן, אָזָן אַזָּוִי זָוִי אַיךְ
בֵּין נָאָר אַרְיָינְגָּרְנוּן אָזָן פֿאַברְיוֹסָחָט מִיטָּ דִּי גְּלָאָנְצִיָּעָן, טִיפָּע, זָוִי גְּרָוִיסָעָן,
קָאַלְאָשָׁן, וּזְאָס הָאָבָן שְׁמַטְאָרָק אַרְאַפְּגָעָשָׁרְגָּן פָּוָן מִינְגָּעָן פִּים אָזָן גַּאֲכָמָעָר
צְוּלִיב דָּעָם אַיבְּעָרְיָקָן "הָוְלְקָ" מִינְגָּעָם — זָוִי אַיךְ הָאָב נָאָר דִּי טִיר
גַּעֲפָנָט, אָזָן גַּעֲוָאָרָן אַ גַּעֲשָׂרִיָּן

— שאָ, שאָ! דָעָרָ הָעָר, "פֿאַברְיקָאנָט" אָזָן דָּאָ!

אָזָן נָאָר אַיְנָעָר וּזְאָס הָאַשְׁטָעָלָגָן, הָאָטָט זָיךְ בְּלָוְמָרְשָׁט פֿאָרָ
מִיר אַנְגָּעָמָעָן, אַיבְּעָרְשָׁרִיָּעָנִים אַלְעָלָעָן:
— לְאֹזֶט אִים גַּמְעָאָר, סָאָזָן נִשְׁתָּוּסָן פָּוָן וּוּוּלְטָאָגָן, חַלְיוֹלָה!
אָזָן אַטָּ דָּאָס גַּעֲשָׂרִי יְעַנְעָם הָאָטָט מִיךְ מַעְרָגָעָט, זָוִי דָּאָס
אַפְּלָאָכָן.

איינְמָאל אָזָן אַזְוָרְיָמָעָן אַרְבְּיָוּסְטוּבָן-אַכְּמִיטָּאָגָן, אַזָּוִי מִין קְלִיָּוָן שְׁוּעַטְעָרְלָן
גַּעֲקוּמָעָן צָוְלוּפָן אָזָן דָעָרְ פֿאַברְיוֹסָחָט אַרְיָוָן אָזָן מִיר עַפְּעַטָּס אַרְיָינְגָּרְנוּט
אָזָן אַוְיעָר, עַמְּחָטָט זִיךְ גַּעֲהָנְדָלָט דָעָרְיָן, אָזָן פֿעַטְעָרָס שְׁטוּב הָאָטָט
מַעַן צָוְאוּנְדוֹ אַרְאַפְּגָעָשָׁקָט פִּישָׁ, אָזָן זָוִיל דָּאָס אַרְטִיכָּל אַזָּוִי גַּעֲוָעָן בֵּין
אַוְנדָן אַזְלָמָנְהָיִיט אָזָן מִין שְׁוּעַטְעָרָל הָאָטָט גַּעֲוָוָסָט, אָזָן דָּאָטָט מִיךְ
פְּרָיוּנָן אָזָן סָאָזָן פֿאָרָ אַיר אַלְיָוָן אַזָּוִי גַּעֲוָעָן אַזְוָאָרְאָשָׁוָגָן, אָזָן
צָוְאָשָׁ גַּעֲקוּמָעָן צָוְלוּפָן אָזָן מִיר דָרְצִיאַלְמָן

— פִּישָׁ הָאָטָט מַעַן אַוְנדָן גַּעֲשִׁיקָט פָּוָן פֿעַטְעָר אַיסְרָלְיָוָב.

אָזָן כָּאַמְּשָׁ גַּעֲזָאָנָט הָאָטָט זִיךְ מִיךְ דָּאָס גַּאֲנִץ שְׁטוּל אַוְיפָּן אַוְיעָר, הָאָטָט
אַבְּשָׁר, מַסְתָּמָא, מִין שְׁוּעַטְמָעָלָס, הָאַסְטִיקָּעָ אַרְיָינְגָּרְנוּט אָזָן אַיר צָעָזָעָן
רוּוּתְּלָטָן פְּנִים אַרוּיסְגָּעוּפָן אַ פֿאַרְדָּאָכָט אָזָן אַיְנָעָרָ בֵּין אַ מַאְשִׁין הָאָטָט
צָוְוִוָּסָן גַּעֲטָאָן אַיְבָּעָרָן גַּאֲנִץ מַאְשִׁיגָּעָן זָאָל מִיטָּ אַ חְוִידָקָל, אַזָּוִי זָוִי
מַעַן רְוָפָט אָוִיס אַוְיףָ אַ לִיצְיָאָצִיעָן:

— דָעָרָ פֿעַטְעָר פֿאַרְבָּעָט זִיךְ אַוְיףָ מָאָרָגָן צָוְ "מִיעָרָן" אָזָן צְוקָעָרְגָּעָן
(דִּי גְּרוּיסְאַרְטִיקָּסָטָעָ אָזָן שְׁבָאָטָמָ) אַוְיףָ אַ פֿאַרְצִיעָ בְּלוֹאָרָד, דָעָרָנָךְ אַוְיףָ

א שפֿאצִיר הײַנטער דער שטאמט מיט אָוִינְטָא אָוּן שפֿעטער מיט אַהֲיָמֶ
צונעמען צו זיך אֹויפָ אָוִיסְצּוּלְעָן דָו טַעלְעָר פָוּן מִוּטָגָן...
דער אָוִיסְרוּפָעָר פָוּן דָעַם אָיו גַעְוָעַן פְנַחְסָל. וַיַּוַּן פָאַטָּעָר אָיו גַעְוָעַן
דער אָין שטאמט באָקָאנְטָעָר בְּדָחָן אָוּן דָעַר זָוֵן האָט זָוֵךְ גַעְשָׂעָט וַוִיכְלָעָן.
א יַוְנָג מִיט אַ בְּלָאָנדָן קָאָפְּ חָאָר, אָוּן מִידְלָעָךְ וַיַּוַּן נָאָךְ אִוּטָן
כְּפָרָה גַעְגָּנְנָעָן... עָרְ פְּלָעָט וַיַּוְאֵיד פָאַרְנָעָמָן מִיט אָוִיסְצּוּלְעָן לִידְעָר
צָו זַיְנָעָן. וַוּוּ עָפָעָם אַ וַוִיכְטָיקָעָ גַעְשָׂעָנוּשׁ אָוּן שטאמט, האָט פְנַחְסָל דָעְרָיוֹפָ
צְוַונְעַפְּרָאָכָט אַ לְיָה. אַלְעָה האָבָן זָוֵךְ אַנְגָּעוּהָיְבָן מִיט אַיְינָן אָוּן דָו וַעֲלָבָן
וּוְעַרְתָּעָרָ:

הָעָרָטָם, מַעֲנְטָשָׁן, דָאָס נִיעָם,
וְוְאָסְ האָט זָוֵךְ אַיְינָן קָאָלִישָׁ פָאָרְלָאָפָן...”

אָזְוֵי אָזְוֵי אָוִיסְגָּעַלְעָמָן, אָזְ אַלְעָה לִידְעָר, וְוְאָסְ פְנַחְסָל האָט פָאָרְטָאָכָט,
זַיְנָעָן צָוּמָעָרְטָעָט גַעְגָּנְגָּנָעָן גַעְוָאָרָן אִין אָוְנְדוּזָעָר פָאָרְדָּיק, וַוְיַי זָאָהָט
דָעַר פָאָרְטָאָסָעָר גַעְרָבָעָט. יַעֲדָר שְׂטִיקָעָרְאָרְבָּעָטָר, אָוְיָב עָרְ האָט נָאָךְ
גַעְעָנָט זָוֵךְ עָס אַיְוָוָרְיָיְבָן, האָט עָס זָוֵךְ אַפְגָּעָשָׂרְיָיְבָן אָוּן עָס גַעְחָאָט אַנְכָּן
גַעְשָׂבָאָכָן אַוְיָפָן בְּרָעָט נָעָבָן מַוְסָּעָרָאָר אָוּן עָס אָזְוֵי גַעְגָּנְגָּנָעָן, בַּיּוֹן עָרְ האָט
עָס זָוֵךְ אַוְיָסְגָּעַלְעָנָט פָוּן אָוִיסְגָּוְיָוִינִיק.

מִידְ פְּלָעָנָט שְׂטָאָלְצִירָן אָוּן זָוֵךְ אַיְבָעָנְעָמָן אָוּן מְחָאָט
אָוְנְדוּזָעָן אִין אָנְדָעָרָעָ פָאָרְדָּיקָן מְקָנָא גַעְוָעָן... לְעַצְמָן אַבְשָׁר האָט מְעָן
גַעְרָעָטָמָעָ, אָזְ פְנַחְסָל האָלָט אַיְצָט אָזְוֵי אָוִיסְטָרְאָכָט אַ לְיָד וַעֲגָנָעָן מִינְעָן מְתָנוֹת
פָוּן פָעָטָר, דָעַם פָאָכְרִיקָאנָט. אַיְדָה האָט דָעְרָפָר גַעְצִימָעָט, אָוּן אָזְ עָרְ
הָעָט גַעְרָעָנָט אַ נִיְיָ לְיָד, האָט מִיד אָזְ אַגְּסָט-שְׂוּוּיָסְ בָאַשְׁלָאָגָן, אַיְדָעָה
אַיְדָה האָט דָעְרָהָעָט דָו וּוְעַרְתָּעָרָ:

אָזְ זָוָוִים גַעְשָׂט זָוֵי אָזְוֵי דָו מַאְמָעָה האָט פָאָרְטָאָגָן אַחַר אַנְגָּעוּהָעָ
מִיטָן רַיְיכָן בְּרוֹדָשָׁר, אָרוּוִסְגָּעָוָוִוָין האָט זָוֵי עָס קִיְוָמָאָל נִישָׁטָן אָזְ מְפָלָעָט
עָפָעָם פָוּן דָאָרְטָן בְּרָעָנְגָּנָעָן, האָט זָוֵךְ זָוֵי שִׁוְיָן גַעְרָאָנְקָט אָוּן זָוֵךְ גַעְרוּיְטָלִזְיָ
דָעְרָנָאָךְ פְלָעָנָט זָוֵי נָעָמָן דָאָס פָעָלָסְ פָאָרְטָיְרָן טִיטָן עָרְנָמָט אָזְ רַיְיכָן
צָו זָוֵךְ:

— דָאָס וּוּעָט נִיְיָן פָאָרָן עַלְמָשָׁרָן, — דָאָס פָאָרָן יִגְנָעָרָן, דָאָס זָוֵר
דָעַר — פָאָרָן קִינְדָר (אָזְוֵי פְלָעָנָט דָי מַאְמָעָ רַוְפָן אָוְנְדוּזָעָר שְׂוּסְמָעָרָל)
אוּן דָאָס וּוּעָט זָיוּן פָאָרָן מִיד אַבְעַרְצּוּמָאָכָן אַ בּוֹטָל.

— נאכן איבערסṭארטן פֿלעגט זו געשווינד אועטעליגן די זאכן און
הויך זאגן, מיר זאלן הערן: —
— מיט אנטאן זונט אויר דערוויל א ביסל פֿאַרְזָהָגָט, איזט זאל
נאט זויעטער חעלפּן...
— און שיין — מעָר פֿלעגט מעָן דערען נישט דען און בענְל
זויינט „זוי“ דערמֶאנְט.

און דאס שׂוועטערל איז אמאָל אַהוֹמְנָעָסְמָעָן אָן דערצִילָט, אָן זָו
האָט גַּעֲטָרָפּן אֵין דער גַּסְמָעָן פּוֹ „זַיִן“, פֿלְעָטָט די מאָמָע אָוּסָט
פרען, וּוּ זָו האָט גַּעֲזָעָן, וּוּ יַעֲנֵר אַדְעָר יַעֲנֵעָן אֵין גַּעֲזָעָן אַגְּנָעָטָן,
זָי יַעֲנֵעָן האָט גַּעֲזָעָן דאס שׂוועטערל, גַּעֲדָעָט אַדְעָר אַגְּנָעָטָל... אָזָוּ
אַבְּעָר וּוּ דאס האָט קִינְמָאָל נִישְׁתְּ גַּעֲטָרָפּן, אָן דאס שׂוועטערל האָט
נָאָר גַּעֲהָט צָו דערצִילָן.

— נֵיִן, פֿאַרְבִּיגַעַנְגַּנְגָּן אָן — גַּאֲרָנוּשָׂט

האָט די מאָמָע עַס פּוֹן אַונְטָעָר דַּעַר הַאנְט אַגְּנָעָטָמָכָן

— מסְתַמָּא דַּוְךְ נִישְׁתְּ בָּאַמְּרָקְט; דו בִּיסְט, מִין פִּינְדָּה, נָאָר אָזָא
פִּיאָצָלָעָ, קוּם מַיּוּטָדִיךְ אָן. — אָן שְׂטִילָ, גַּאֲרָ שְׂטִילָ אַ זְּפָעָל גַּעֲטָאָן
און גַּעֲזָעָן דַּעַן פּוֹן עַפְּעָט אַנְדָּעָרָשָׂט.

מַבְּכָט זַיךְ אַמָּאָל אֵין אָן עַרְשָׁטָן טָגָן יְוָסְטָובָ, וּוּעָן מִיר האָבָּן נָאָר
גַּעֲהָט פְּאָר זַיךְ גַּאֲנָצָעָ אַכְּטָט טָגָן יְוָסְטָובָ אָן חַוְּלָהָמְוּדָר נִישְׁתְּ צָו אָהָרָ
בַּעַטָּן — קָוָמָט צָו אָנְדוֹן אָרוֹפָּאָן שְׂטוּבָ מִיטָּא יְיָסְטָבוּזְיָוָט דַּעַר
שְׁעַטָּר אָוּסְטָלִיבָ, דַּעַר פֿאַבְּרִיקָאָטָן.

דַּעַט פֿעַטָּרָס זְיוּזָוּת בַּיְ אָוְנָהָז אֵין שְׁמוּבָ אֵין אָוְנָהָז לְעַבָּן
גַּעֲזָעָן אֵין אַומְּגָעָוַיְוַילָּעָד גַּעֲשָׁעָנְיָשׁ. די מאָמָע האָט עַס כְּלוּמְדָשָׂט דַּוְוקָ
אוּפְּגַּעַנְגָּעָן, נָאָר וּוּן זָו האָט אַשְׁטָוָל דַּעַרְלָאָגָּט אָן מִיטָּא
גַּעֲזָעָן אַפְּוּוַיְשָׂן פּוֹן דַּעַרְשָׂוָל דַּעַם שְׂטוּבָ, דַּעַר גַּאֲטָשׂ זַיךְ זְּרָקָ נִישְׁתְּ
איִינְרָיכָּטָן די מְלָכָוִשִּׁים, — קָאַטָּשׂ עַס אֵין עַרְשָׁט גַּעֲבָטָן גַּרְיָנְטָלָעָ אַוְיָבָ
גַּעֲרוֹוּט גַּעֲוָאָרָן בַּיְ אָוְנָהָז אֵין שְׂטוּבָ, — הַאָבָּן אַיְרָ דַּעַרְבִּי די העַטָּ
וּוּ גַּעֲפְּלָאַטְעָרָט אַ בִּיסְט אָן דַּאָס פְּנִים האָט דַּאָס אַוְיָנְגָּדָרִיקָ אַיבְּרָאָ
שָׁוָגָן, אָן זָו האָט אַ וּוּילָעָ, די עַרְשָׁטָו וּוּילָעָ גַּעֲשָׁוּגָן זַיךְ די זָוָאנְטָן, נִישְׁתְּ
גַּעֲוּסָט וּוּ אָזָוּ אַנְצָוְהָיְבָן צָו דַּעַן.

— וּוּאָט הַעֲרָט זַיךְ בַּיְ דַּוְרָ, רַבָּה? — האָט דַּעַר פֿעַטָּר דַּעַר עַדְשָׂ
מַעַר אַגְּנָהָוּבָן.

דַּעַלְלָט האָט עַרְשָׁט די מאָמָע צְרוּקָבָאָקָוּמָעָן אַ בִּיסְט דַּאָס לְשָׂוֹן:

— זַעַן זַיךְ דַּאָ... וּוּסְטָו זַיךְ נִישְׁתְּ אַיְנָשָׁמְרָן אָן סָאָזָן זַיךְ
דַּעַם — האָט זָו גַּעֲשָׁטָמָאָלָט.

דער פטער איז אַ בִּיסֶּל גְּזֹועָסֶן. מיט זַיְנָע נַיְעַ, גַּוְטַע מַלְבּוֹשִׁים,
קַלְאַרְשּׂוֹאַרְצָעַר בָּאַרְד אָזֶן אַלְעַם אַיְבָּשְׂרִיקֵן, הָאַט עַר פַּעַטַּר וּוּ פָאַרְנוּמוּעַן
די גַּאנְצָע שְׁטוּבָן; אַלְעַז אַז מִיטַּזְוַיְן דָּא זַיְן פּוֹלְגַּעַוּן — דָּעַר שְׁפִינְלָּ
אוֹוָה דָּעַר וּוָאַנְטָה הָאַט אַיְן זַיְן אַזְוּזָנְהִיּוֹת אַוִּיסְגַּעַזְעַן נַאֲךְ אַרְעַמְּדָר אָזֶן
נַאֲךְ מִיטַּזְמַעַר פְּלָעַקָּן, וּוּ עַר הָאַט מַאֲסָע גַּעַחַטָּן; די גַּאנְצָע שְׁטוּבָן הָאַט
איַצְטָן נַעֲכַעַדְיקָעַר אָזֶן שְׁפָלְדִּיקָּר אַוִּיסְגַּעַזְעַן...

די מאַמע אַזְוּסֶן קַעְנָאַיבָּעַר דָּעַט פַּעַטְרָמִיט פָּאַרְלִינְגְּטָעַ הָעַנְטָ
אוֹפְּסָן הָאַרְץ, גַּעֲסָקְטָן אַיְם אַיְן פְּנִים אַרְיָן אָזֶן גַּעַשְׂוִיגָן, זַוְּיַן זַיְן וּוּאַלְטָ
זַיְדָן גַּעֲשָׁפָנְגָּלָטָן אַיְן אַיְסָן אָזֶן זַיְיַן זַיְדָן גַּעֲוָאַלְטָן דָּי אַיְטָקָעָן מִינְגָּטָן
טַיְה אַיְן זַוְּדָן אַיְינְקָרִיצָן, בְּרוּזִי קִינְגָּמָל נִישְׁטָ פָּאַרְגָּעָסָן. דָּאַס פִּינְגְּ-עַדְיקָעָן
שְׁוּוּסְטָרָל אַונְדוּרָם אַזְוּ גַּעַשְׁטָאַנְעָן נַעַבָּן דָּעַר מַאֲמָעָם קָנִי אָזֶן מִיטַּ
אַפְּעַנְעָן אַוְיָן אָזֶן מַיְלָעָלָן זַיְדָן אַיְינְגָּסְקָטָן אַזְוּ פָּאַרְגָּעָסָן פַּעַטְרָן, וּוּ אַזְוּ
עַפְּעָם אַסְרִוִּים חִירּוֹשׁ. אָזֶן אַיךְ אָזֶן מִין טַוּוֹאָטָן יַגְעַרְעָרָר בָּרוֹדָעָר זַיְנְצָעָן
גַּעַזְעָסָן אַ בִּיסֶּל פָּוְנְדָעָרְוּוֹיְנָסָן, אַגְּנָעָטָן אַיְן דָּי מַתְּנָה-מַלְבּוֹשִׁים, גַּעַדְ
קָוְקָטָן אַזְוּ אַלְעַדְאַרְטָן בַּיְמָיוֹשָׁן; מִירָהָבָן כְּלוּמְרָשָׁת מִיטַּ גַּרְיְנְגְשָׁעַצְיָוָן
זַיְדָן אַיְבָּעָגְעָזְעָוָגְעָנָקָעָן אַזְוּ דָּעַט „נַאֲכָבָן בּוֹיְדָן“ דָּאַרְטָן, אַבְּגָעָר אַזְוּ דָּעַר
אַמְּתָן אַזְוּ דָּעַט פָּעַטְרָסָן דָּאַזְוִצָּן גַּעַוְוָעָן בַּיְ מִירָאָזָן מַסְתָּהָמָא אַזְוּדָן
מִיןָן בָּרוֹדָעָר, נַאֲרָנוֹשָׁת פָּוֹן דָּי קְלִיְּנָעָן גַּעַשְׁעָנִישָׁן, אָזֶן וּוּוַיְלָ אַטָּס
גַּאנְצָע אַזְוּ אַזְוָיָּן גַּעַוְוָעָן פָּאָר אָזֶן אַיְבָּעָרְשָׁנָגָן אָזֶן מִירָהָבָן זַיְדָן
פִּילְטָן גַּוְשָׁת בָּאַסְטָוּם צָוְלִיב „אַונְדוּרָעָן“ מַלְבּוֹשִׁים, גַּוְעַלְכָּעָר קָפָן דָּעַר
קַעְנָעָן — הָאָבָן אַיךְ אַזְוָוָסָן גַּעַטְאָן צַוְּמָיוֹן בָּרוֹדָעָר, עַר צַוְּמָרָסָן
מִירָהָבָן זַיְדָן אַוְיְזָבְעָשְׁמָלָטָן פָּוֹן דָּי זַיְדָעָטָרָטָר, עַפְּעָם אַמְּרוֹמָל גַּעַטְאָן
אַונְטָהָר דָּעַר נַאֲזָן, וּוּי אַגְּזָעָנָנוֹגָן, אַדוֹוִיסָן פָּוֹן שְׁטוּבָן אָזֶן עַרְשָׁת אַונְטָן
הָאָבָן מִירָבְּרִיאָעָר אַפְּגָעָטָעָטָם... זַיְדָן גַּעַלְאָזָטָן גַּיְן אַ בִּיסֶּל אַוְיָפָן שְׁפָאָ
צִיר, דָוְרָכָוָאַרְפָּנְדִּיקָן זַיְדָן פָּוֹן וּוּיְלָ צַוְּוִילָ מִיטַּ אַזְוָיָּלָטָן וּוּעַנְןָ דָעַט
וּזְאָסָן זַיְצָט אַיְצָט אַוְיָבָן...

אוֹזָן מִירָזְיָנָעָן דָּעַרְגָּנָאָךְ צְרוּיָּקָן אַחֲיוֹם גַּעַקְוּמָעָן, הָאָבָן מִירָ לְאָנָן
גַּעַוְאָרָט בַּיְ דָּעַר פָּאַרְשָׁלָאַסְעָנָעָר טִירָן, שְׁפַעַטְרָ עַרְשָׁת אַזְוּ דָי מַאֲמָעָ
מִיטָּנוֹ שְׁוּוּסְטָרָל גַּעַקְוּמָעָן, וּי אַזְוּ גַּעַוְוָעָן צְוָגָאָסָט דָּאַרְטָן, בַּיְמָיוֹשָׁן
דָּעַר פַּעַשְׁעָרָהָר אַזְוּ אַחֲיוֹן מִיטָּנְשָׁלְעָפָטָן; דָוְרָכָאָוָס זַיְדָן מִיטָּנְיָ�ן אָזֶן
פָּאָקָעָ שְׁוֹן מִיטַּ אַיְם צְוָזָמָעָן.

די מאַמע הָאַט אַונְדוֹ דָעְצִיְּלָטָן, אוֹזָן דָעַר פַעַטְרָ מִיטָּן וּוּיְבָ פָּאָרָן
רָעַם עַרְשָׁטָן טָאנְגָּהוּלְהָמוּעָד אַזְוּעָסָקָמִיט דָשָׁר עַלְבָּסְטָרָטָר טָאַכְטָרָעָר עַרְגָּעָץ
אַיְן אַזְוִיטָעָר שְׁטָמָטָן תְּנָאָים שְׁרִוְיָּוָן. זַיְדָן זַיְדָן זַיְדָן זַיְמָעָן אַ דָּרְיָ
טָעָג, בַּמְעַט גַּאנְגָּהוּלְהָמוּעָד, בַּעַטְנָן זַיְן, אוֹזָן דָי מאַמע צְוָזָמָעָן מִיטַּ דָי

שינדרער זאלן זיך אהין איבערקליבן אווח די עטלצעע טענען; דארט גועלן
זוי עסן און שלאפען.

— און א שיינע כלה דרייט זיך דארט ארום — אנטזיקט זיך דו
מאמע און דערהייבט דיו אונגן צום הייל — אן אויר שאדן דעם פינד
אטאל — ליגט די מאמע ארכוף דעם שועומטערל די האנט אויפן קאפ
אונ די טריבע אויגן וווען אויר פול.

— אא, תנאים שריבן — צעפהאפלט זיך דאס שועומטערל אונד
דווערט — דער חתן אייז א רב.

— זואס א קינד פלוידערט — פארבעסערט די מאמע — נישט דער
חתן, נאך דער מהותן און א רב.

— א רב גאָר — מאכט דער ברודער. לויט זיין מינע פארשטי איד,
או ער וואָלט אוזדאֵי בעסער געווואָלט, דעם פעטערס מהותן זאל זיין א
פאָבריכאָנט פון הי, וואָלטן מיר געהאט נאָך אַיחסן אַין דער משפחחה.

— לויט ווי מען שמעוטס — קאנ זיך די מאמע גוט צוּשְׁלִיסְׁן און בעטן
איוֹן — אַ פרוּסְׁעֶרְׁ דְּבָר אַון דער חתן ווועט עס אויך זיין. ער קען עס
שווין אַינְגְּנָאָצְׁן... .

— זואס, ער קען שווין אַינְגְּנָאָצְׁן? — האָבן מיר נישט פארשטי אַונְעַן,
נאָך מסתמאָ, אַון די מאמע זאנטן, וויטט זו.

— און מאָרגְּן פֿאָקטְּ מַעַן זיך שווין אהין אַרְיבְּעֶר — דער מאָנט דִי
מאמע נאָכָמָל — אַון דָאָ ווועט מען גוט צוּשְׁלִיסְׁן און בעטן דִי שבנְעַט
אונ דעם סטרווש, להבדיל, אַ קוֹק צוֹ מָאָן.

צומאָרגְּנס אַין דער פְּרוּ שווין, צום אַנְבִּיסְׁן, האָבן מיר געווינט
בַּיִּם פֻּעַטְהָ, אַין דִי גַּעֲמָאָטָע, מיט רִינְקִיְּטָ שְׁמַעְקָעְדִּיקָעָ שְׁטוּבָן אַון
געעהט אַרום זיך דִּינְסְּטָן, זואס האָבן אַונְדוֹ בָּאַדְיְנְטָן. . .

מאָדְעַן מען זיינען עס געוווען דעמלט, ווי אַין אַ חְלוּם. מיר האָבן
טאָקע ווּוִיטָעָר גַּעֲמָרָאָנָן דִי אַפְּגָנְמָרָאָנָעָן, נישט אוֹיפְּ אַונְדוֹ גַּעֲפָאָסְמָע
בְּסָדִים אַון נישט גוֹטָע שִׁיךְ, אַבְּעָר — גַּעֲזָוְסְׁן אַרום אַגְּרוּסְׁן שְׁוּרָעָן, פְּשִׁיךְ
פִּין סְעוּרְוִרט, גַּעֲזָעָסְׁן סְכוּן אַון צְוָנְגָוָנָעָן קָאָקָאָ. דִּינְסְּטָן האָבן אַונְדוֹ
בָּאַדְיְנְטָן אַון נָאָכָן עַסן זיינען מיר געָנָגָנָעָן שְׁפָאָצְׁיָוָן מִיטָן פֻּעַטְהָסְׁ קִינְדְּרָעָן
איַן אַגְּרוּסְׁן אַוְבָּסְטָמָנָגָרָתָן, זואס גַּעֲפָוָנָט זיך אַרום דער ווּוִינְגָוָן, אַון אַן
מִיר האָבן זיך פָּאָרְמָאָטָרָט שְׁפָאָצְׁיְרָנְדָיק — זיך אַפְּגָנְרָוָת אַון דער אלְ-
טאָנְסָע.

כְּבִין נאָך זאט אַון שווין רופט מען אוֹיפְּ אַ צוּוּיָּטָ פְּרִישְׁטִיק, אַון
וּידָעָר סְעוּרְוִירָטָט מען אַ טִּישָׁ מִישָׁ נָאָך אַנְדָּשָׁרָעָ מאָכְלִים ווי פְּרוּעָר... .
שְׁפָעַטָּעָר אַ בִּיכְלָה, אַיך טְרָאָכְטָ נָאָך גַּאֲרָנִישָׁט דַּעֲפָוָן — אַון שווין רופט

מען וויזדר — איצט אויף מיטאג, דערנאך וויזדר — וויזדר עסן און איין אוננט ערשות נאכטיעסן און גוטע מאכליים, וואס איך בין נארכוישט בעוווינט אוּ צו זען אפילוּ; גאנרטישט געוועסט, אוּ אזעלבע זייןען פאראָן.
די מאמע פֿלעגט אונדוֹן אַן אַוינקל אָפְשָׁטָעָן אַ סָּהָן:
— קינדרער, פֿאַרְזִיכְטָק, אוּ ווּט זִיךְ נָאָר, חַלְילָת, דָּעַם פָּאָן קָאַלְיָע
מאָכוּן.

מיר איין דער מאמעס שפֿרוֹך אַוְיסְגַּעַסְמוּן נָאָר מָאָדָנָע; נִשְׁתְּ גַּעַד
זְיוּסָט, צַי זַי מִינְטַעַט עַרְנָסָט.

און טאָקע, פֿאַרְזִיכְטָק עַפְעַט גְּרָאָד אַונְדוֹן? אָוּ אַן דָּא עַסְטַעַט מעָן אָזוּי
אַ גַּאנְצַ קִילְעִיכְסַ יָאָר?... פֿוֹנְקָט אַונְדוֹן וְאֵל עַס פֿאַרְשָׁאָט?... פֿאָרָ
שְׂטִיטִיט זַיךְ, אָוּ מִור האָבָן נִשְׁתְּ גַּעֲסָקֶט דָּעַוְוָה, וְוִי דַי מאמע וְוְאָלָט גַּאָרָ
נִשְׁתְּ גַּעֲזָאָט.

— אָוּ אַיצְט וְוּטַעַט מעָן גַּיְוָן אַ בִּיסְל שְׁפָאַצְרוֹן אַין דַי גַּאַסְן —
לִיְּגַנְּט פֿאָר מִין שְׁוּסְמְעָרְקִינְד יְוּשָׁעָק, וְוָסַּאַ אַיְוָן אַיְן דַי זְעַלְבָּעַ יְאָרָן
מִיטַּסְמִיר אָוּן וְוָסַּאַ בַּיַּו אַיצְט הַאָבָן אַיךְ אִים נְאַרְנוּשָׁט גַּעֲקָעָטָן.

און טַיְד גַּיְעַן טַאָקָע שְׁפָאַצְרוֹן; מִיר גַּיְעַן אַין דַי זְעַלְבָּע גַּאַסְן, וְוּ
אַיךְ פֿלָעַן דַּוְהַכְּלוּסָן יְעָדָן אַיְנְדָעָפְרִי מִיט אַ בָּהָלָה, כְּדַי נִשְׁתְּ צַי פֿאָרָ
שְׁפָעָטִיכְן אַיְן דַעַר פֿאַבְּרִיךְ אַרְיָוָן. מִיר קָוָן אַרְיָוָן אַיְן דַי זְעַלְבָּע שְׂוִיָּי
פֿעַנְצְּצָעָר, וְוּ אַיךְ פֿלָעַג קוֹקָן, בָּעַת אַיךְ בַּיַּן גַּעֲגָנָעָן אַוְהָ מִיטַּאָגָן.
אַיצְט קוֹק אַיךְ נָאָר אַנְדָעָרָש אַרְיָוָן אָוּן וְזַי גַּאַר אַנְדָעָרָש... .

מִור גַּיְעַן נִשְׁתְּ גַּעֲגָנָעָן, אָוּן אַן מִר גַּעַמְעַן זַר שְׂוִין זַי אַיְלָן,
איַז עַס פֿוּן פֿאַרְגְּנָעָטָן, וְוִיל דַעַר "הַאָבָשׁ שְׁטָעַכְט אַונְדוֹן", וְוּ דַי מאמע
וְאַנְטַמְאָלָן; אָוּן צָהָרָק אַהֲרִים גַּיְיָ אַיְשָׁט, דָאָרָט אַוְהָ אַונְדוֹזָעָר בְּוַיְדָעָמִ
שְׁטִיבָל, אַוְפָן הוֹהָף גַּעַבְן יְדִירָשָׁן שְׁפִיטָאָל, וְוּ מִר וְוּוֹוָעָן, וְוָסַּאַ וְוּוַיְנָטָעָר
איַז דָאָרָט קָאָלָט, בָּאַטְשׁ וְוּלְעָפָר צַו טְרִיבָן, — אַוש אַיְן בָּעַט אַיְזָ פֿוַיְכָט
דָאָס קִישָׁן פֿוּן וְוַיְלָגָאָשָׁן... מִר גַּיְעַן אַיצְט אַיְזָ פֿעַמְעָרָס רַיְיכָן הוֹזָן,
איַז דַי פֿיְנָעָ שְׁטוּבָן. מִר עַסְטַעַן עַפְעַט אַ לִיְכָט עַסְטַן, וְוָסַּאַ דַי דִּינְסָט
ברַעַנְגָט. מִר שְׁמוּעָסָן בִּים טְוִיש אָוּן גַּיְעַן שְׁלָאָפָן אַיְן קִינְדָעָרְצִימָעָר.
די מאמע — מַעַשָּׁה בְּאַלְעַבָּאָסְטָע — גַּיְט אַרְזָוִים בְּאַפְּעָלָן צַו דַעַר שְׂרָאָ אַוְהָ
מְאָרָגָן. מִר שְׁלָאָפָן יְעַדְעָר בְּאַזְוֹנְדָעָר אַיְן בָּעַט, אַוְהָ וְוַיְכָעָמָטָאָצָן,
פֿוֹנְקָט וְוּ גַּעַצְעַרְטָלְמָעָ קִינְדָעָר. מִר גַּעַדְעַנְקָעָן גַּאַרְנוּשָׁט, וְוִילְן גַּאַרְנוּשָׁט
טְרָאָכָטָן, וְוּ אַיְוּרָעָכָטָן אַיְזָ גַּעַוְעָן אָוּן וְוָסַּאַ שְׁפָעָטָר וְוּטַעַט וְיַוְוָן... .

צְוּמָאָרְגָּנָס גַּאָמָן עַסְטַן האָט אַונְדוֹן דַי מאמע גַּעַהְיִיסְן בְּרַעַנְגָעָן צְוּוֹיָן
איַז גַּרְגִּינָס אַוְהָ צַו בְּאַצְיָרָן דָעַם אַרְיָינְגָאָגָן לְכָבוֹד דַי צְוָרִיקָעָקָומָעָן
מְחוֹתָנוֹם אָוּן לְכָבוֹד דַעַר בָּהָה, האָבָן מִר זִיךְ דַעַרְיוֹן אַנְגָּבָאָפָט. מִר

האָבָן גַּעֲרְבִּיגַט אַ נַּאֲנָצָן סַאֲגָן; צַוְּזַמְּעַנְּגַעַשְׁלַעַפְּט פָּוֹן גַּאֲרְטָן וּוּ גַּאֲרָיְתִּיךְ עַפְּט אַ שְׂטִיקָל גַּרְיָוֶם, אַ בְּלוֹסֶם; אַנְגַּעַפְּסְטוּקָט דַּוּ צַוְּיָוִינָן אָנוּ זַיְךְ דַּעֲרְבִּיְךְ שְׂרֵוּלְעַךְ גַּעֲוּזִיכְלַט, גַּעַשְׁלַעַפְּט אָוֹן — נַעַלְאַכְט — פְּרִילְעַךְ דַּעֲרוּוֹיְתִּיךְ גַּעַהְךְ רַעֲוַעַט... .

דַּעַם פַּעַטְעוּרָם פִּינְדָּעָר בְּלַאֲסָעָ אָוֹן בְּטַבָּע נִישְׁתְּ דִּירְעָוְדוּסְעָן, זַיְנְגַּעַן אַנְגַּעַשְׁטַקְט גַּעַוְוָאָרָן פָּוֹן אַונְדוּסְעָרָ מַעֲכִיְעָן אָוֹן לְאָבָן; דַּי מַאֲסָע אָוֹין זַיְרָן צַוְּמַעַן זַיְוּ וּוּיְיָ עַפְּט לְעַבְּדִיקָעָר גַּעַוְוָאָרָן.

— קְוָמְנָס שְׁטַעַנְדִּיךְ צַוְּ אַונְדוֹן — הָאָבָן זַיְוּ נַאֲכָנְאָנדְגַּרְעָדְט — וּפְעַטְטַקְמַעַן? — הָאָבָן זַיְיָ דָא מִיךְ, דָא מִין בְּרוּדָעָר, גַּעַבְּעָטָן. — סַאיְזָן אַזְוּ גַּוְתְּ מִיטְעַנְקָ דָא! . . .

פָּאָרְנָאָכָט. מַיְרָ זַיְצָן אָוֹן עַסְן בִּים טִישׁ מִיטְטַדְיָ פִּילְעַלְעַלְעַךְ — טַוְתְּ זַיְד אָוֹן עַפְּן אַ זְוִיְיטָעָ טִיךְ, אַ גַּעַנְטְּרָעָ אָוֹן נַאֲךְ אַ גַּעַנְטְּרָעָ, בֵּין דַּי טִיר צַוְּ אַונְדוֹן אָרְיוֹן אָוֹן סְטוֹעָן זַיְךְ אַ באָוְיָוְדָיְךְ קְוָמְעַנְעָן מִיטְטַדְיָ דַּעַר בְּלָה.

אַיְדָר הָאָבָן דַּי עַדְשָׁמָע וּוּיְלָעָ נִישְׁתְּ גַּעַוְוָסְטָן, וּוּרְ דָאָס אָוֹן, נַעַר מִינְיָנָט, אָזְ דָאָס זַיְנְגַּעַן עַפְּטַמְדָעָ מַעֲנְמָשָׁן. דַּעַם פַּעַטְטַר הָאָבָן אַיְךְ צַוְּמַעַט דַּעְרְקָעָטָן. דַּי מְוֹעָט, אַ דְּרוּטָעָ, דְּיָעָקָעָ, אַוְיְגַעְפְּוָצָעָ, דַּי בְּלָה, אַ פּוֹלָעָ, מִיטְטַדְיָ אַדְּפָגְעַלְאָוְטָעָנָר נָאָ, עַפְּטַמְדָעָ וּוּיְדָרְגָּוָן אָוֹן פָּאָרְשִׁעְמָטָן.. .

דַּעַר פַּעַטְטַר הָאָטָט וּוּיְ פָּוֹן וּזְאָזָא וּזְעָנָן אַ זַּאֲגָן גַּעַטְמָאָן: — נַעַטְמָאָן אַזְוָמָבָן... .

דַּי דְּרוּטָעָ, פְּלָעָ אַוְיְגַעְפְּוָצָעָ יְיָדָעָנָעָ אַיְזָן גַּעַבְּלָוִוָן שְׁבִיוֹן אַ וּוּיְלָעָ אַיְזָן דַּעַר אַפְּעָנָעָר טִיר, אַרְמוֹגָעָקָוּטָן, וּוּ זַיְ וּוּאַלְטָט אַחֲדָר פָּאָרְבָּלְאָנְדוּשָׁעָט אַוְיָךְ אַיְרָ בְּלַאֲלַעַבְּאָטְיִשְׁקָוּטָן אָוֹן דָא אַגְּנָעָטְרָאָפָּן אַ הְיִשְׁעָרִיםָן, גַּעַבְּלָוִוָן לְסֻוֹתָ שְׁבִיוֹן מִיטְטַדְיָ דַי אָוְיָן אַוְיָךְ אַונְדוֹן, אַוְיָךְ אַיְזָהְעָדָעָ מִילְלָאָרָ אַיְבָעָר דַּי טָאָסָן קְאָפָאָךְ: . . .

— בְּלַעַרְקָעָן נִישְׁתְּ מִין שְׁטָבוֹב, אַיְדָרְקָעָן נִארְנוֹיְשָׁט — אַרְמוֹגָן־ קוּסָט זַיְד אָוֹן יְעַדְעָ וּוּיְלָעָ פָּאָרְבָּלְאָנְדוּשָׁעָט מִיטְטַדְיָ דַי אָוְיָן וּוּרְדָעָר זַיְ אַונְדוֹן. אַפְּגַעְזָאנְטָט דָאָס, אַיְזָן זַיְ נַיְךְ אָרְיוֹן אַיְזָן אַ זְוִיְיטָעָ טִיךְ, נַאֲךְ אַיְרָ, דַּי בְּלָה. זַיְ הָאָבָן זַיְדָרְקָעָן דַּאֲרָטָט מַעַרְגָּיְשָׁט אַרְוִיסְגָּוּזְוִין; דַּעַר פַּעַטְטַר הָאָטָט גַּעַשְׁפָּאָנָט אַרְיוֹן אַרְאָפָּט אַיְבָעָר דַּעַר עַסְּדְשָׁבוֹב מִיטְטַדְיָ טִירָט, שְׁוּוֹיְנָנְדִּים אָוֹן אַוְמְגָעְדָּלְדִּיקָט, וּוּ אַיְנָעָרָן זַוְאָרָט אַוְיָךְ אַ וּוּאָקְזָאָל, דַּעַר טְרָעָגָעָר וְאַל שְׁוֹן קְוָמָעָן אָוֹן דָאָס גַּעַפְּעָק צַוְּנָעָמָעָן.

— קְוָמָט עַנְקָ בְּאַטְשָׁ אַ מְזֻלְּטָבוֹב? — הָאָטָט זַיְדָרְקָעָן מַאֲסָע גַּעַוְוָנָדָט צַוְּמַעַט מִיטְטַדְיָ נִישְׁתְּ גַּעַטְמָאָן אַנְטָוְלְעַבְּעָר אַרְאִינְגְּמָעְרָעְבָּדוֹנוֹן, וּוּ דַעְרָמִיט אַ בְּיָסֶל וּוּיְכָעָר מַאֲכָן דַי לְאָפָט.

אַ לענגעערע ווילע קומט נישט סיון שם ענטפעער, נאר לסתוף זאנט
דער געפרענצעער:
— ס'וועט נאך סומען, אבער דערוואיל נאך נישטן; דער רב לארט
איין צפעם נישט געזונט.

שפטעער האט זיך די מאמע מיט אונדו געלעפט אהויים, די מאמע
מייבן שועטערל בי דער האט פאָרויס און אייך מוטן ברוזהע —
אַ טרוט הינטער זיין.
אין די גאסן האט מען שיין אַנגעצונדן די גאָז-לאָספּן; אַ הויכשּׁי
פּויעֶר מוט אַ שטעהן, וואָסּ האט אויבן איין שפּיעֶ געבענט ווֹ אַ לְיכָטּ,
איין געלאָפּן פּון איין לאָסּטער צוֹ דער צוּוויטּער און אַנגעצונדן. אַ בִּינוֹ
הארבּסטּדוּינְטּ האט שאָרָפּ אַדרּוּכּנוּוּיּוּטּ די גָּסּ אָוֹן צְעִיאָגּטּ די אַכְּבָּן
געוֹאָרָפּעָנָעּ פֿאָפּירָן, אַלְעַ האָבּן מִיר גַּעֲשָׂוּגָן; מִיר, די פֿינְדָּרָה, האָבּן
זיך גַּעֲפִילָטּ ווֹ אַרוֹסְטּוּרְבּוּנָעּ פּון גַּנְּדָעָן... נאָך דערנאָך אָוֹן
וַיְיַעַן אַרְיוֹנְגּעָסּוּמָעּ אָוֹן דער שְׁפִיטָאַלְגָּסּ, ווֹ אַונְדוּרָעּ ווֹוַיְוָגָן גַּעֲפִינְטּ
זיך, האט די מאמע זיך אַנגּעָרָפּן, מִיט אַ גַּעֲפָרָעָטּ קוֹלָן:
— נָעַמְתָּ אַיך אָין זונען אַריַין, קִינְדָּרָה: סְאֵיזּ בעַסְעָר אַ קָּאָרְטָאָגּ
מייט זָאָלַץ בַּי זיך, ווֹ פְּלָאָדָן מִיטּ פֿאָסָאָה בַּי יְעַנְעָם, מעַן עַמְּפִילָוּ זַיִן
בַּי אָן אַיְינְגָּעָנָסּ בְּרוּדָרָן —
אוֹן לְסָסּוֹ שְׁטִילָזּוֹ צוֹ זַוְּן:
— אָוּ זַיִן האָבּן דָּאָרָט נִישְׁטָגּ עַקְאָנְטּ פֿאָרְטִישׁ וּוּרָן אָוּן זיך צְעַנְגָּן
געַן, בַּי אָיך אָוּן מִינְעָן פֿינְדָּר שְׁוּלְדִּיקָּן!
מיין מאמע האט דערבי אַ זִּיעַגּ גַּעַטָּאָן אוֹן אָזוֹו ווֹ אַוְיְנְגּעָשְׁפִּינְגָּן:
— אַטּ דָּאָסּ וַיְיַעַן די גַּנְּדִימָן...
פּוֹן בּוֹרָן "די פֿרִינְצְּעָסִין"

אין גערוייש פון מאשינען

(קאפיטלען)

קוראנם אוין מען אוין קאנטאר צונגעטראטען קלענערן די פריזן פון "שטייס", אוון וויל נישט דערוייש איניגאיין, קוינדיקט מצן אוינע פערץן טאג.

ס'אוין דעלט נשווען א גרויסע בהלה, נישט נאָר דאָ אלַּיין, נאָר אַיִן אַלְּעַן פֿאָברוֹין, וויל מ'חאָט געויסט, שווין נאָר גוּט געויסט, אוון רייסן פריזן אוין אַן אַנְשֶׁטֶעֶןדיישׁ פֿרֶנֶּק.

נאָר אַיִן אַיְזֶיכֶּר אַיִן דער גאנצֶער פֿאָברוֹיךְ האָט געעהט זיך נישט אַקְעַנְגַּזְוַשְׁטַעַן אָוָן מְכֻבֵּל זַיִן באַהֲבָה די קלענערע פריזן — דאס האָט געדאָבן דער אלְּטֶעֶר פֿרֶאָטֶעֶר, וועלכֶּבֶר האָט זיך שווין דאָ געפֶּלֶט, ווֹ אַן אַפְּגַּעַר אַרְבָּעַט אלְּסֶס פֿערֶד, וואָס נאָר פֿוֹן לאַסְקָעַ ווּעַן האָלֶט מעַן וּס אָוָן מעַן לאָזֶט עַמְּנַצְּעַן זַיִן אַיִן שְׁפָאַן.

אוון באַטְשֶׁ פֿרֶאָטֶעֶר אַיִן געווען דער שטערנְדִּישֶׁר קְרִבָּן אַיִן קְאַן-טֶאָר — האָט ער אַבָּער מְרוֹאָה גַּהֲאָט, ער זַאֲלָדָס ווַיְוִינְיַיקָע אַיִיךְ נִישְׁט אָנוּוּרָן אָוָן מְוֹן זיך באָזְעַצְּן אַיִן הקְדָשָׁן, האָט ער געעהטָהָן: פֿאָברְבִּיסֶן די לְפָן אַוְן שְׁוֹוִינְיָן.

דער יַנְגַּעַרְעַדְרָעַן עַולְמָן האָט אַבָּער נִישְׁט צְעוֹדָלֶט שְׁוֹוִינְיָן. מ'האָט אָוִיסְגַּלְבָּן דְּרִיְיָן מְעַנְתְּשָׁן: יוֹאָל פֿאָנטְשָׁר, קְרִיְידָע — כְּדִי ער זַאֲלָדָס נִישְׁט אָוִיסְגַּלְבָּן אַיִן קְאַנְטָאָר — אָוָן טְעוֹן קְנָאָט (זַיִינְט ער האָט טְלִידְבְּעָרָן מְלִיְימְפֶּסֶק גַּעֲוָעָן, אַיִן זַיִן אַגְּזָעָן שְׁטָאָרָס גַּעֲשְׁטָנִים...). אָוָן מ'האָט זַיִן גַּעֲשִׁיקָט צָוָם אָוִיסְפֶּקְטָאָר זיך באַקְלָאָגָן.

זַיִן הָאָבָן זיך דְּאָהָרָן פֿעַזְוִימָט דָּעַם גַּאנְצָן שְׁבָתְדִּוּן טָאָג, דְּשְׁרָנָאָךְ הָאָבָן זַיִן דְּעַרְצִיְּלָט, אָזְ דָּעַר אַגְּבָעַטָּאָד האָט זַיִן גַּעֲלָאָטָס לְגַג זְאָרָטָן

הינטער דעד טיר, און איז ער האט שווין לסוח אויפגעגענו מען, איז ער זוי באפאלן, וואס מס'קומט אים דרייען אָפֶּט, זוי אַגְּנְעָרְזִין "בָּוּנְמָאָזָוּנְשִׁיקָם" איזן "מערזא זוניעס". נאר פונדעטטעווען האט ער צונעזאגט, איז ער זוועט קיטען זיך אַובָּעָרְצִיגָן.

און ער איז טאקע געקסומען.

איין אַ נַּאֲכְמִיטָאָג איז ער געוווען, בליעך שנעל האט זיך די בשורה פָּאַרְשְׁטְּרִיט אַיבָּעָרְן גַּאנְצָן הוֹוִי, אַיבָּעָרְ אלְלָעְ שְׂמָאָקָן, אַיבָּעָרְ אלְלָעְ זָאָלָן איזן מַאְשִׁינְעָן... ס'חאט זיך בָּאַלְדְּ נִישְׁתְּ גַּעַלְאָזָט בְּלוֹוִוָן. עדשט, איזן מ'חאט באַשְ׀יַעַטְעַלְעַך גַּעַזְוּן דעם אַינְסְפָּעְקְטָאָרָס גַּעַשְׁפָּאָגָט קַעַטְשָׁל שְׁטִיְין פָּאַר דַּעַר טֵוֵר, איז גַּעַוְוָאָרְן קְלָאָר פָּאָר אלְלָעְ, איז ס'אָוְ אַמְּתָה — ד'איין טאקע דָּא, דער אַינְסְפָּעְקְטָאָר.

ס'חאט זיך אַגְּנְעָהָיָבָן אַ בָּאוּוֹנָגָן, אַ לוֹוָפָן אַיְנְעָרְ צָוֵם אַנְדָּרְן, איזן אַ שְׁוַשְׁפָּעָן זיך. מ'חאט גַּעַשְׁקָטְן "שְׁטָאַפְּעַטָּן", אַרְיִינְקְרִיזָן זיך איזן אַגְּנְטָאָר מִיט עַפְעַס אַ תְּרוּוֵי, וואס "עָרְ" טוֹט אָוָן וואס "עָרְ" רַעַדְטָן. איזן זען איז אַוְיְכָאָפָן אַ וָאָרָט, וואס "עָרְ" טוֹט אָוָן וואס אַרְדָּאָרְן שְׁאַנְטָאָר אַבָּרְ אַיְזָר גַּעַזְוּן פָּאַרְשָׁלָאָסָן, האט עַוְּס אַרְדָּעָטָר צְוּנְעַלְיוּינָט די אַוְיעָרְן צָו דער שְׁפָאָרָע אָוָן אַגְּנְעַשְׁטָרָעָנָט גַּעַדְ... דָּאָרְכְּטָן...

מ'איין זיךער גַּעַזְוּן, איז דעם אַינְסְפָּעְקְטָאָרָס זִיכְּן דָּאָרְט אַיְזָנְתָה נַעֲמָלָט מִיט אַ נַּקְּמָה-בָּאַרְדִּיקָוּנָן:

— אַוְצָט וּוּלְן זַיְשָׁוִין וּוּסְמָן, זַיְשָׁוִין זַיְשָׁוִין...

און ערָך אַ הַאֲלָבָעָ שְׁעה האט זיך דער אַינְסְפָּעְקְטָאָר גַּעַזְוּוּמָט אַיְזָנְטָאָר, איז ער האט זיך עַדְלָעָך פָּוּן דָּאָרְט בָּאוּוּזָן, זיינען די אַרְכְּבָעַטְעָר אַרְיוִיסְגַּעַסְעָמָעָן ווּי די מִיּוֹ פָּוּן די לְעָכָר, אַ קוֹס גַּעַטְאָן אַוְיָה דעם "בָּאָטָן" זַיְעָרָן... נָאָר אַז זַיְשָׁהָבָן דָּעַרְבְּלִיקָט אַזְרָאָזְבָּלָוָם אַזְרָאָזְעָנָעָם קַאָנְטָאָר-רַעַל מִוּט די זַאָלְדָעָנָע בְּרוּילָן אַוְיָה דָּעַרְ נָאָזָן, מִיטָּן צַעַשְׁמִיכְלָטָן צַעַפְּרִידָעָנָעָם פָּנוּס אַזְוּלָעָ בעַלְלָעָך בָּאַגְּלִילָט דעם אַינְסְפָּעְלָמָטָר אַרְאָפָּצָום קַעַטְשָׁל, אָוָן דער אַינְסְפָּעְקְטָאָר רַעַדְט מִיט אַיְם פָּרִינְטָלָעָך, נָאָר פְּרִינְגְּטָלָעָך, זַיְשָׁוִין גַּלְוִיכָע, וואס הָאָבָן אַט עַרְשָׁת צַוְּשָׁן זיךער אַנְדָּלָט עַפְעַס, אָוָן זיינען בִּידְעָ דָעַרְפָּן צִבְּרִידָן — אַזְוּן זַיְשָׁוִין גַּעַנְצָעָה האַפְּגָעָנָגָן פָּוּן די פְּנִימָעָר אַרְאָפָּצָם, אַוְיָה דעם גַּעַמְוִת האט זיך זַיְשָׁוִין גַּעַלְיָינָט אַז יְאָכָלָעָ דַּיְקָע שְׁוּוּרִיאָקִיטָן: נָאָר שְׁוּרְעָרָע אָוָן וּוּאָכְעִידָקָעָר, זַיְשָׁוִין הַיְמָנָם, אָוָן זַיְשָׁוִין אַזְוּעָס, יְעַדְעָר אַזְוּן זַוְּנָקָל, זַיְשָׁוִין מַאְשִׁין, אָוָן יְעַדְעָר אַיְנָעָר מִיט אַמְּרָא אַזְוָא אַזְרָעָן, זַיְשָׁאָזְבָּלָוָם האט אַיְם בָּאַטְשָׁ נִשְׁתָּמָט בָּאַמְּעָרָקָט.

יענען אונט, נאך דעם אינטערקטארם באזוז, איז ביז שפעט בי
גאנט ליטשיך געוען און קאנטאר. נאכן שליסן די פאכרים איז דארט
פארגעקמען א שטראונג פארטוריילעכע באראטונג.

פון די קאנטאר-אנגעשטעלטע האט זיך קינגרעד נישט באטיזילט
אין דער דאזוקער באראטונג. א חזע די צווי שותפים, איזונטימער פון
דער פירמע, האט זיך נאך בלוייז באטיזילט מארייז וואלבערג, לייב
שטיירברודער.

מארייז איז געוען לייב-חויים יינגערעד ברודער, פון איזן פאטער,
און האט געשמי פאר א גראיסן קאָפ און קענער. מ'האט דערציילט, איז
ער האט אמאל באלייגט עקוואמען, און השק געהאט שטודרין אלס אדוואָ
קאט, נאך דער פרומער, פאָטער האט דאס נישט דעלאָזם. איזן מארייז
וואלבערג געליבן עפער א נישט דערבאָקענער, פון אלטן דורך אַרוּס איזן
צום נייעם נישט צונגוקמען...

ער האט געטראָן א קורץ היל אַפְּנַעֲבִילְיאַקְעֻוּעַ בערדל, טונקלע
ברילן, אלט טרענקיישע דיויטשע מלכושים; האט זיך באשעטעןkt מיט
בווחאלטעריע אווי „שטונדן“ און האט לייב-עהאט אַפְּצַוְלָאָכָן פון די
היינטזיע געלידערע...

ער, מארייז, האט איז אַנטְּנוֹרְגֶּנְעָמָן איז דער געהימער באראָץ
טונג, וואָרום כאָטש ער איז נישט געוען אַפְּצַיְעַל אַנְגַּעַשְׁטַעַלְטַד דָא, איז
ער געוען די נשמה פון געשפט, און סיַי לייב-חויים, סיַי סַאַטְוּעַ דָאָזָן
בלום האבן נישט געתאן די קלענסטער זאָד אַן זיך צו באראָטן מיט אַים.
אווּפַּרְעַדער היינטוקער באראָטונג איז באַשְׁלָאָסָן געווֹאָרָן, אַז אַפְּצַיְעַל
רייסן די פְּרִוִּיזְן זאָל מען נישט. נאך מ'זאָל דאס אַזְוֵי אַינְגַּרְדַּעַנְעָן, אַז
יעדע זאָך זאָל אַרְאָפְּנִין, „אַפְּצָוֹן“ ווַיְיַיְקַסְטָנָס פון פּוֹפְּצָן ביז צוֹאנְצִיך
פראָצעָן.

אַזְוֵי איז געווֹאָרָן באַשְׁמִים. קינגרעד האט נישט געהאט דעדקען.
לייב-חויים האט יאָ עפער געמאָכט אַ נישט ניחאָדִישַׁע מִינְעָן, נאך מ'האט
אַים גַּרְנִישְׁטַע גַּלְאָזָט דָאָס מַוְיֵּל עַפְּנַעַן אוּוֹף שָׁעָן, האט ער געמוֹז
צַוְּפָרְדִּין בלוייז באַטש דערמִיט, וואָט ער מושט זיך זוֹינִיך אַין דער
פאָבריך-טַוְרָן אַז בַּיּוֹם אַוְסְצָאָלְן ווּעַט ער נישט דערביי זיז...

זוייזט אַוִּס, אַז די פְּרִומְעַ „וואָאָלבְּרַג דָאָזְבָּלוּם“, אַז אַזְוֵיך ווַיְתַעַּד
נישט פַּוְינְלְדִּיך גַּעַשְׁמָגָנָן, נישט גַּעַקְאָנָט בַּיּוֹקָמָן, די קַאנְטַרְעַנְצָן פון
די אַוְגְּנָעָקְוּמָעָן זָוְנָע, יַרְדָּעָוְרִיךְ פְּרָמָעָן, אַז סַחְאָט זיך אַ שִׁיט גַּעַז

טאו אַ האָגָלַ נְגִישָׁתָ אֹוֶפֶן דַּיְ אַרְבָּעָטָר. פַּעַלְדְּבָעָרָהּ הָאָטָם גַּעֲרִיגָּןּ דַּיְ גַּאנְצָעַ
מְאַכְּבָטָ אַיְבָּעָרָהּ דַּיְ שְׂטְרִיקָעָרָם, אָוָן פָּאָרָ אַ לְּיאָדָעָ וְאָסָטָ אַיְזָןּ מַעַן בַּאַשְׁטְרָאָפָט
גַּעֲוָאָרָןּ מַיְטָ אַ גַּעַלְמַשְׁטָוָאָט.

אָוָן טַאָמָעָרָ אַיְזָןּ דָּאָסָ וְוַיְינָקָ גַּעֲוָעָןּ, אַיְזָןּ פְּלוֹצְלִינְגָּןּ אָרוֹוִיסָ פָּוּןּ קָאנְטָאָטָ
אַ גַּוְוָהָ, אַזָּא אַוְיסְטָרְלִישָׁעָ, וְאָסָטָ הָאָטָם צַעְרוּדָעָרָטָ נְוַשְׁטָ נְאָרָ דַּיְ אַרְבָּעָ
טָעָרָ דָּאָ, נְאָרָ דַּיְ גַּאנְצָעַ שְׁטָמָטָ שְׁטִילָעָרָםּ, פָּוּןּ אַלְעָ פָּאָבָּרִיסָןּ.
אַיְזָןּ וְוַאְלְבָעָרָגָןּ פָּאָבָּרִיךָ אַיְזָןּ אַיְינָעָםּ אַ מְבָאָגָןּ אַיְינְגְּפִירָטָ גַּעֲוָאָרָןּ,
אַזָּא בַּיּוֹם אַהֲיוֹמָנִיןּ פָּוּןּ דַּעַרְ אַרְבָּעָטָ, אָוָןּ אַפְּיָלוּ אַיְזָןּ מִיטָּןּ טָאגָןּ, וְעוֹןּ עַמְּשָׁ
פָּוּןּ דַּיְ אַרְבָּעָטָרָהּ הָאָטָם אַמְּלָאָלָןּ גַּעֲוָאָרָטָ אַרְוִוִּסָּיָןּ אַיְזָןּ גַּאֲסָםָ, וְיַיְנָעָןּ אַלְעָ
בְּאַזְוֹסָטָ גַּעֲוָאָרָןּ אַיְזָןּ דַּיְ קַעְשָׁעָנָעָםּ.

אַיְזָןּ קַעְמָעָרָלָ, וְאָסָטָמָןּ מְמוֹןּ אַדְרָכָנִיןּ, אָוָסָ אַרְוִוִּצְוָקָומָעָןּ אַיְזָןּ גַּאֲסָםָ,
אַיְזָןּ גַּעַשְׁטָאָנָעָןּ פַּעַלְדְּבָעָרָהּ (אַיְזָןּ טָאגָןּ, דַּעַרְ סְטְרוֹוֹשָׁ), אָוָןּ דַּעַרְ אַרְוִוִּסָּיָןּ
נְיַעַרְ אַיְזָןּ בְּאַטְאָפָטָ גַּעֲוָאָרָןּ אַיְזָןּ אַלְעָ קַעְשָׁעָנָעָםּ אַוְןּ הַיְמָעָרָןּ וְוּסְטָלָןּ, צִיְּ
עַרְ טְרָאָנָטָ נְיַשְׁטָ אָרוֹוִיסָ קִיְּןּ גַּאֲרָןּ).

סְאַיְזָןּ נְיַשְׁטָ גַּעֲוָעָןּ אַזָּוִי וְוַיְוִיתָ דַּיְ חַרְפָּהּ פָּוּןּ בָּאַזְוּכָןּ אַרְבָּעָטָרָ וְוִיְ
אַרְעַסְטָאָנָטָןּ אַיְזָןּ דַּיְ גַּאֲלְדִּינְרוּבָּנָסָ — וְוִיְ דַּיְ פָּאָלָגָןּ, וְאָסָטָ דָּאָסָ בָּאַזְוּכָןּ
הָאָטָם מֵיטָ זִיךְ גַּעַרְבָּנָגָטָ, בָּאַזְוּכָןּ אַלְיָיןּ — בָּאַטְאָפָןּ, אַוְיסְטָאָקָלָעָןּ, דַּיְ
קַעְשָׁעָנָעָםּ אַזָּוּןּ וְוַיְוִיתָרָ נְיַיְןּ, וְאַלְלָטָ דַּיְ אַרְבָּעָטָרָ, אָוָןּ בְּפָרְטָ דַּיְ עַלְלָ
טָעָרָ, נְיַשְׁטָ אַזָּוִי שְׁטָאָרָקָ אַוְיְגָעְרָעָטָמָ. צִיְּ, דַּיְ עַלְטָרָעָ שְׁטְרִיקָרָםָ, זַיְנָעָןּ
אַיְזָןּ זַיְעַרְ פָּאָבְרִיסְלָעָבָןּ שְׁוִיְןּ אַדְרָכָגְּנָעָנָגָנָןּ בָּאַלְיְידִיקָוָנִיָּ
גַּעַנְעָןּ אַזָּוּןּ דַּעַרְנִידִעְרִיסְקָוָנָגָנָןּ, זַיְיַיְנָעָןּ שְׁוִיְןּ גַּעֲוָעָןּ אַזָּוִי פָּאָרְשָׁטִינָעָרָטָ אַזָּוִי
דִּיְ רְוָסָנָסָ זַיְיעַרְ אַזָּוִי גַּבְוִוִּינָןּ, אַזָּוִי דַּעַרְ בָּאַגְּרִיףָ „בּוֹשָׁהָ“ הָאָטָם שְׁוִיְןּ בִּיְיָ
אַיְגָגָנָצָןּ נְיַשְׁטָ עַקְוִיסְטָרָטָ. פָּאָרָ זִיךְ אַזָּוִי גַּעֲוָעָןּ דָּאָסָ עַרְגָּסְטָעָ נְיַשְׁטָ דָּאָסָ
בָּאַזְוּכָןּ גַּוְאָ, זַיְיַיְנָעָןּ דָּאָסָ, וְאָסָטָ בִּיְיָ וְוּסְמָעָןּ פַּעַלְדְּבָעָרָהּ הָאָטָם גַּעֲוָאָלָטָ גַּעַנְ
פָּוּנָעָןּ גַּעַנְגָּבָעָטָןּ גַּאֲרָןּ, בִּיְיָ דַעַםּ הָאָטָם עַרְ „גַּעַפְנוּנָעָןּ“, הָאָטָם יַעַנְעַרְ גַּעַמְעָנָטָ
זַיְיַיְנָעָןּ אַפְּיָלוּ דַעַרְ עַרְלָעָסְטָרָ; אַפְּלִיְּקָשָׁעָנָעָןּ, אַוְיְפָוְוִיָּיןּ, הָאָטָם נַאֲרָנִישָׁתָ גַּעַנְ
הַאֲלָפָןּ, אַיְזָןּ קָאנְטָאָרָהּ הָאָטָם מַעַןּ גַּעַנְגִּיבָּתָ נְאָרָ פַּעַלְדְּבָעָרָןּ, אָוָןּ אַזָּוִי פָּעָלָ
בָּעָרָגָןּ הָאָטָם צְוּוּוֹיסָןּ גַּעַטָּאָ, בִּיְיָ זַיְעַמָּעָןּ עַרְ הָאָטָם גַּעַפְנוּנָעָןּ, הָאָטָם מַעַןּ יַעַנְעָםּ
גַּעַקְיִינְדִּיקָטָ דַּיְ שְׁטָעָלָ.

דַעַרְ סְוֻפָּןּ דַעַםּ קִינְחִיקָןּ פְּלַעַגְמָטָ בְּמַעַטּ שְׁטָעַנְדִּיקָןּ זַיְיַיְנָעָרָ:
דַעַרְ אַפְּגָעָזָאָנָטָרָ אַרְבָּעָטָרָהּ אַיְזָןּ עַרְגָּעָץ נְיַשְׁטָ גַּעַקְאָנָטָ גַּעַקְאָנָטָ קִרְיָןּ, צִיְּןּ
אַרְבָּעָטָ, וְוַיְלָעָןּ מַעַןּ הָאָטָם גַּעַוְאָלָטָ גַּעַבָּןּ פָּוּןּ קָאנְטָאָרָהּ צִיְּןּ „רַעַקָּמָעָנָטָ
דַּאְצִיעָעָ“ (עַרְ אַיְזָןּ דַאָרָ אַגְּבָןּ) אַיְזָןּ עַרְ סְוֻפָּןּ כָּלְ סְוֻפָּןּ גַּעַקְמָעָןּ בְּעַטָּןּ, מַיְאָלָ
אַיְםּ צְוָרִיקָנָעָמָעָןּ. נְאָרָ לְאָנָגָעָ בְּקָשָׁותָ, הָאָטָם אַיְםּ רַאֲזָנְבָּלָוּםּ צְוָלִיבָןּ גַּעַטָּאָןּ.
צְוָרָוָסָ אַרְיִינְגָּנוּמָעָןּ אַיְזָןּ פָּאָבָּרִיךָ, נְאָרָ שְׁוִיְןּ אֹוֶפֶןּ אַלְעָנָעָרָןּ פָּרִיְזָןּ
שְׁפִּישָׁזִיךְ, אָוָןּ אֹוֶפֶןּ אַזְוָלְכָעָ בְּאַדְיִינְגָּנוּנָעָןּ, וְאָסָטָ רַאֲזָנְבָּלָוּםּ הָאָטָם דִּיקְסִירָטָןּ.

און איז די ארבעטער האבן געשוקט איז קאנטאר דריי פון די ערלט
סטע שטיקערס, וואס ארכטען דא פון דעם ערשות מאג, וואס די פירומע
עקזיסטרם, מיט א באשא, מײַאל אָפֿשָׁפּן די באזוכנונגס פֿאָר אלען
א חזע די, וואס אויף זוי איז א חדד פֿאָרָן, האט זוי דְּאָונְבָּלוּם קויעץ און
גראָב גענטפערטן:

— איך אלע בין איך חישד! — און דאס באזובן איז נאָך שפֿודען
גער געוואָרֶן.

א שווערע אַנְגַּעַמְּרוּעַטְקִים, אַנְגַּעַפְּלִיט מיט אַיִּנְגַּעַהְאַלְטָעָנוּ זיפְּצָן איז
דערשטיקטער קְוֹלוֹת זוי די הימְלָשָׂוֹאַרְצִיכִיט פֿאָר אַשְׁטוּרָם, האט זיך
אייבער דער פֿאָברִיך צְעִילִינְט; די לְוֹפְּט איז גַּעוֹאוֹרֶן אַנְגַּעַשְׁטָרָעָנְגָּט, שְׁטוֹלָן,
פּוֹל מיט חזדים איז אָמוֹצָטוֹרִין; אַלְמָע באַקָּאנְטָע, גַּוּשָׁע פֿרִינְט אָפּוֹלָן,
האָבָן מְוֹרָא גַּעֲקוֹרִיגָּן אַיִּינְגָּר פֿאָרָן צְוֹוִיטָן, צְיוּ יְעַנְעָר שְׁפִיאַנְיָרָט נִישְׁתָּאמָּל
פֿאָרָן קָאנְטָר, פֿאָר פֿאָלְדָּבָּרָן; אַז אַיִּבְּרִיך זַוְּרָט אַרְוִוְּצָרוּעָהן האט מען
זיך גַּעהַיִת. אַז אַז אַיִּינְגָּר גַּעַרְעָנְגָּט דֻּעָם צְוֹוִיטָן, ווּפְּלָג נָאָרָן דאס
מוסטער דְּאָרָף צְוֹ האָבָן, האט דער גַּעַרְעָנְגָּר מְוֹרָא גַּעהַאָט אַוִּיסְצָוָאנְן,
יעַנְעָר זַיְלָן דאס נִישְׁתָּאמָּל אַז קָאנְטָר אַז דְּעָרָנָךְ וּוּטָט מען
אַיִם באָפּן אַוִּיפּ דער וּוּנְדָקָע, פֿאָרְלָאָנְגָּעָן חַשְׁבָּוֹן...

די פֿאָברִיך איז גַּעוֹאוֹרֶן, ווּאַ טְוַרְמָע, אַז קָאנְטָרְלִיְּטָן, ווּוּ די
תְּפִיחַזְוּעַכְתָּרָה. פֿאָר פֿאָלְדָּבָּרָן האט מען גַּעַזְוּמָעָרָט, מַעַר ווּוּ פֿאָר
דְּאָזְכְּבָּלוּמָעָן אַלְיוֹן, אַז נִשְׁתָּאמָּל אַז פֿאָברִיך, בְּשַׁעַת דער אַרְבָּעָט, נָאָר
אוּיך אַז נָאָס, אַז שְׁבַּת אָפְּלוֹן, אַז מֵהָאָט גַּעַטְרָאָפּן פֿאָלְדָּבָּרָן, אַז די
מְנוּחָה שְׁוִין גַּעוֹעָן גַּעַשְׁטָרָטָן.

דְּאָזְכְּבָּלוּמָעָן האָבָן שְׁטִיקָרָטָן גַּעַזְוּמָט אַוִּיסְצָוָמִידָן, נִשְׁתָּאמָּל צְוֹ קְוּמָעָן
אַיִם אַוְנְעָר די אוּגָּזָן: «בְּעַסְעָר — האט מען זיך גַּעַזְוָאַט — זַיְלָן
איַן מִיר אַבְּסִיל פֿאָרְגָּעָן, צְיוּ אַיך לְעַב נָאָר אַוִּיפּ דער וּוּלְטָן».

דערפָּאָר אַבְּעָר אַז נָאָס אַמְּאָל, אַז עַס אַיז שְׁוִין צְוֹ שְׁפָעַט גַּעַזְוָעָן
אַרְיִינְצְּוּלְוִין אַז חָווִין, צְוֹ בָּאַחַאלְטָן זיך פּוֹן דְּאָזְכְּבָּלוּמָס אוּגָּן; מֵהָאָט
אַיִם שְׁוִין נִשְׁתָּאמָּל גַּעַקְאַנְט אַוִּיסְמִידָן, גַּעַמְוֹזָת זיך מִיט אַיִם באַגְּעַנְעָנָעָן,
איַז דער פֿאָרְשְׁטִינְגְּרָעָטָר דְּרָאָרָץ אַז פֿוֹרְכָּטָפָּר אַיִם גַּעַזְוָעָן אַז
לְשָׁעָר; דער כָּאָפּ אַזְּאָפּ דָּאָס הִוְטָּל, די פֿאָרְגְּלִיְּזָוּעָרָטָן אַוִּיסְעַזְוִינְקִים,
אוּן בָּאַלְדָּו דער טִיפְּעָר בּוֹיגָ אַרְאָפּ דֻּעָם לְאָפּ אַז דער בָּאַנְלִיּוֹט מִיט די
אַוְנְעָרְטָעְנִישׁ אַוִּיגָּן דְּאָזְכְּבָּלוּמָס זיך דְּעַרְוִוִּיתְרָנוֹדִין רָוּסָן. עַס האָט דְּעַדָּר
מְאָנָט, שְׁטוֹאָרָס דְּעַרְמָאָנָט הִינְטִישׁ שְׁרוֹכְבָּרְעָנְדוֹקִין, וּוּזָן דער הוֹנָט פֿוֹזְעָט
אוּן קְרִוְכִּט אַוִּיגָּן בּוֹיזָ פֿאָרָן בִּיְזָן בָּאַלְעָבָּאָס צְוִילָבָּאָס אַז
לִיב אַז אַפְּנָנְרוּיְוּשָׁעָטָן בִּיְזָן, בָּאַהְאַלְטָנְדִּיךְ דְּעַרְבִּי וּוּגָעָ שְׁאַרְטָעָ צִיָּן, אַז

אנשטאט זוי וויזט ער די נאכען, אונטערטעןיקע, נאך א פרעט לאכאנדריסע
מאודיע

אפיילו דער בחור פיזייל, וואס האט זיך איצט שווין געדפֿן פעליכט
— פעליכט זואלבערג — און אייז געועסן אין קאנטאר איבער די נאַ
שעפטס-ביבער און נאכגעקסט די מידלער פעדלערקעס — אפיילו פאר
אָים האָבּן שווין די עלאַטער שטוקערס אָנעההובּן אַרוייסצּוּוויזּן זיער
פארקט און באָנְגֶנדִיך זיך מיט אָים אַינְ פֿאָברּוּקִיךְ אַרְדִּיךְ, אָדָעָר אָוּזָ
די שטיגן, — אָים אָונְטְּרָגָן דעם גְּרוֹסְאָרטִיךְ „נוֹטְ-מְאָגָן“ אָן
מיט מְרוּזָס הַעֲפָעָקָט אָים דעם זועג אָפְּנָעָטָאָטָן.

אָן אָז סְאֵין גַּעֲפָמָעָן דער טָאג פָּון אַוְיסְצָאַלְוָגָן, זועג דער סְטוּרָוָשׁ
נִוְתָּחָרָם אִיבָּעָר די מְאַשְׁגָּעָן נאָךְ די אַרְבָּעָטָסְ-בִּיכְלָעָךְ אָן טְרָאָגָט זוי
אַין קָאנְטָאָר צָום אַיְנָשְׁרִיבָּן די רְעַכְּבָּנְגָּעָן, זַיְנָעָן אַלְעָ אַרְבָּעָטָר גַּעֲוָעָן
נְרָאוּזָן שווין פָּון אַינְדְּרָפְּרָי אָן מִיט אַגְּרָוֵיל האָט מעַן גַּעֲוָאָרט אָוּפָּן
סְטוּרָוָשׁ גַּלְעָל — אַרְיִינְצָגָן נְאָכָן גַּעֲלָט.

אָן אָז מְאֵין צְרוּיָּאָפְּקָמָעָן מִיטָּן בִּיכְלָ אָן גַּעֲלָט האָט מעַן אָוּסְּסָ
זַיְנָעָן, זוי אָז מְקוּמָט פָּון אַשְׁרָעָלְבָּעָר סְכָנָה, פָּון אַל עַבְּנָסְ-גַּעֲפָרָ...
אָוּנְבָּן פָּאָרָן טְוִיעָר האָבּן גַּעֲוָאָרט זַיְנָעָר אָן מְאָמָעָם, אָז עַמְּצָעָר אַ
שְׁטִיקָעָר אָין אַרְוִיסְ-גַּעֲפָמָעָן פָּון טְרִיל אָין גָּאָסָם, אַיְלָנְדָיָס אָין גַּעֲוָעָלְבָּל
קְוִיפָּן אַל פְּעָלָל פְּאָפְּוּרָאָסָן — זַיְנָעָן אָים באָפְּאָלָן די זַיְנָעָר אָן מְאָמָעָם
הַאֲרַצְּפָּלָאַטְּמְעָרְדִּיךְ פְּרָאָגָן:

— אָן מִינְעָר, אָן מִינְעָר, זוי האָט הַיְּינָט אָפְּנָעָשָׂנִיטָן?
נאָךְ באָקְוּמָעָנְדִּיךְ דעם אַלְגָּעָמִיָּעָם עַנְפְּבָּרָעָה; סְהָאָט קִינְעָר נִוְתָּ
גַּוְתָּ אָפְּנָעָשָׂנִיטָן — האָבּן די זַיְנָעָר גַּעֲוָמָעָן זיך זַיְנָעָן די אָוּגָּן אָין
שְׁעָלָטָן פְּעָלְדָּבָּרָעָגָן.

אָן אָט אָין דער דָּאַזְיָּקָעָר אַגְּנָעָשְׁטָרָעָנְטָעָר לְוֹפְּט, אַגְּנָעָזָפְּטָמִיט
אַוְמְעָכְטִיךְן חָאָס פָּון אִיבָּעָר פּוֹפְּצִיךְ שְׁטִוקָעָרָם, זַיְיָ מְרוּסָן גְּרוֹאָן, זַיְאָס
חָאָט גַּעֲנוֹג נְאָר אַיְין פְּוֹנָק, בְּלוֹוִוָּז קְלִיְּנָעָם פָּוֹנָק, אָס זיך אַנְצָוְצָרָן —
איְזָ אַגְּנָעָשָׂוּמוּעָן אַטָּאגָן; פְּרִוְתִּיךְ אַיְזָ עַס גַּעֲוָעָן — פְּאָרָנָאָכָט, זועג די
אַרְבָּעָטָר זַיְעָעָן אָין אַל גְּרָעָסְ-עָרָעָר צָאָל צָאָמָעָן אַחִוּמָעָנָעָנָעָן. אַיְן
קְעָמָעָל, בֵּימָ אַרְוִיסְגָּוִיָּן, האָט זַיְיָ פְּעָלְדָּבָּרָגָה בְּאַזְוֹכָת. באָטָאָפְּטָמִיט פָּון אִיבָּוּן,
בֵּין אַרְאָפָּ, אָן נְאַטְּרָעָךְ נְאַרְנִישָׁט גַּעֲפָגָעָן. זועג זַיְיָ הַאָבּן זיך גַּעֲרִיכָט,
זַיְאָט זַוְעָט מְעָן עַפְּנָעָן דָּאָס טְרִיל צַוְּדָעָג אָס אָן זַיְיָ וְעַלְן אַהֲרִימָנִיָּי,
אָן זַיְנָעָן שַׁוִּין אַוְמְגָדְוָלִיךְ, וְאָס מְהַאֲלָט זַיְיָ דָא אָוּפָּ, אָן גַּעֲפָאָדָרִיךְ,
אַיְנָאָצִי דער סְטוּרָוָשׁ זַיְל שַׁוִּין אַמְּאָל עַפְּנָעָן — האָט זיך פְּעָלְדָּבָּרָג
אָין גְּרוּסָן גַּעֲדָרָאָג אַיְנָגְבָּוּיָּן צַוְּדָעָג שְׁטִינְגָּרָנָעָר דָּאָל אָן אַדְרָהָיָב
עַטָּאָן פָּון דָּאַחְטָאָפְּלָגָן, אַל צְעַמְּרָאָטָמָעָוָעָטָמָ פָּון מְרָעָטָן דָּעָרָהָיָבָט מִיט

די שטיוויל. פעלדבערג האט דאס פעל גארן א זוויל געהאלטען אין דער הויך, אין דער אויפגעהובגענער האנט, אלע זאלו דאס זען — און באלאד בענומען זיך טישעפֿן צום רוייסטן און שטילסטן פון אלע — צו משה בינשטיין, און ער האט דאס פעל גארן ארויסגעוואָרפן פון קעשנען, פאָר מורה, און מ'וועט דאס בי אום געפונען...
— פאָרוואָס פונקט אַיך? — פרענט בינשטיין, זיין שטייגער, דרוק.

— זוויל דז האסט עם אונטערגעוואָרפן! — שרײַט שווין פעלדבערג
מייט זיין אויפגערטענעム חוצפעההידיק פיסק.
ס'איין אויסגעבראָקן אַהעפֿזש געפֿגענעכּאַ, בִּינְשְׁטַיִן האט זיך בשום אופֿן נישט געוואָלט אַגְּנְעָרְקָעְנָעָן צום געפֿגענעם פעל גארן. ער האט אַפְּנָאָגּ אַז דאס אַיְזָן נישט אַנדְרֶש, נאָר פעלדבערג האט עם אַלְיָין אַונְגּ מעָרְגָּעְוָאָרְפָּן, כְּדֵי ער זאל האָבָן ווֹאָס צו געפֿונען. — פעלדבערג האט גע-פְּאָדְרֶעֶט, בִּינְשְׁטַיִן זאל מייט אַיס אַרוֹפֿינְיָין אַיְן קָאנְטָאָר, בִּינְשְׁטַיִן האט גוּשָׁט געוואָלט. די אַיְבָּרִישָׁע אַרְבָּעָמְשָׁרְהָאָבָן תְּחִילַת גַּעֲשּׂוֹן, נאָר זענְדָּךְ, אַז אַפְּלָדְבָּרְגָּן זוויל קִינְגָּעָם נישט אַרוֹסְטָאָזָן פון קָעְמָרָל — אַומְבָּגָּד אַיְזָן בִּינְשְׁטַיִן זאל נישט מִיטָּאַרוֹסְטָוּפָן — זיינְגָּעָן זַיְּ אַומְגָּעְדוֹלְדִּיךְ גַּעַוְאָרָן; אַז זַיְּ זַיְּ בִּינְשְׁטַיִן האט נישט גַּעַשְׁרִיןְן, נישט צָוִירָק גַּעַזְדָּלָט, נאָר דָּרוּק אַז אַז זַיְּ אַיְינְצָקְווֹיָן אַלְעָ אַרְבָּעָר אַוְתָּה זַיְּ זַיְּ אַיְזָן צָוִירָק גַּעַבְּרָעָהָוָרָט, אַז אַנְהָרֶשֶׁסֶת קָאָז עַס נִישְׁט זַיְּן, נאָר אַז אַפְּלָדְבָּרְגָּן האט אַומְבָּגָּד אַיְזָן קָאנְטָאָר בָּאוּיְיָן זַיְּן טַוְוִינְרִישְׁקִיט... .

זען בנימין אַיְזָן אַרְפָּגְעָסְטָוּן, אַיְזָן אַיְגָּנְצָץִי דער סְטוּרְוָוָשִׁי שטָמְעָן גַּעַוְעָן; אַוְוָף פעלדבערגים באָפְּאָל אַז ער אַרְפָּגְעָסְטָוּן אַיְן קָאנְ-טָאָר מְעָלָדָן רָאָזְגְּבָּלוּמָן, ווֹאָס אַונְטָן קָומְטָפָּאָר — זען בנימין אַיְזָן אַרְפָּאָפָּל גַּעַפְּקָעְמָן, האט די מהנה שטְוִיכְרָעָם מִיטָּבָּה גַּעַהְאָלָטָן פעלדבערגן אַונְגּ שְׁפָאָרֶט אַיְזָן אַז זַיְּנְקָלָן, אַיְנְגָּעְפְּרָעָסְטָן צְוּוִישָׁן צְוּוִישָׁן, גַּעַזְוָכְטָן בִּי אַיְם דָּעַם שְׁלִימָלָן פון טְוִיל, אַז אַז מְהָאָט בִּי אַיְם דָּעַם שְׁלִימָלָן גַּעַפְּנָעָן, — דער סְטוּרְוָוָשִׁי האט אַיְם גַּעַהְאָט בִּי זַיךְ — האָבָן אַנְדָּרָעָר — אַז צְעַן פָּאָר הָעָנָט — מִיטָּאַומְגָּעְדוֹלְדִּיךְ גַּעַפְּיְלָדְשָׁר אַוְיְפָּגְעָרִיסָן דָּס טְוִיל, אַז מִיטָּבָּה פְּרִוְּלְעָכְקִיטָן פון פָּאָרְשְׁפָּאָרְטָעָ אַרְעָסְטָאָנָטָן, זען דָּס טְוִיל צַוְּדָעָר פְּרִיְּרָעָפְּנָט זַיךְ פָּאָר זַיךְ — אַדוֹוּס אַיְזָן גַּאֲסָמִיט אַהֲסְטִיקִיט אַז גַּעַנוּמָעָן אַיְלָקְלָוּפָן, יַעֲדָר אַיְן זַיְּן גַּעַנְגָּט. —
דָּס אַיְזָן פָּאָחָגְעָפְּמָעָן פְּרִוְּיְמִיךְ פָּאָרְנָאָכָט. גַּאֲקָשְׁתָּה, זַעַן די אַז בְּעַמְּלָר זַיְּעָן זַיְּ גַּעַוְיְנְלָעָךְ גַּעַלְמָעָן אַיְזָן פָּאָכְרִיךְ אַז זַיְּ גַּעַזְעָט אַז

בעטן, יעדער בוי זיין מאשין, איז איז דער אַנְכִּיּוֹסֶן־צִיּוֹת אַינְגָאַזְיִי דער סטרוזש, איז דיזונטיק-מלכושים, אַרְוָמְגָעָן אַנְגָּעָן אוֹוֶוֶּאָלָּעָ שְׁטָאָסָן בֵּי אַלָּעָ מַאֲשִׁינְעָן, פֿאַרְלָאַגְּנָסְטָן פּוֹן וְזַיְן אַרְבָּעָטָסְ-בִּיכְלָאָן מִיטָּן צְוָאַמְעָן גַּעֲלִיבָעָנָם פֿאָקָל בִּיכְלָעָר אַיז דיז הַעֲנָמָה, אַיז ער אַרְוָיְגָעָנָהָנָעָן אַיז קָאנְטָאָר.

בָּאַלְדָּה אַטְמָז וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס אַטְלָאָגָג, אַיז אַיז קָאנְטָאָר אַוְוָן וּוּרְטָט אַיְצָט אַלְעָמָעָן גַּעֲסִינְדִּיקָט, אַיז דַּעֲרָפָאָר הַאַטָּמָעָן עַמְּשָׁקָט נַאֲךָ דַּי בִּיכְלָעָר, כְּדַי דַּאֲרָטִי אַיְנְצְּשָׁוְרִיבִּן דַּאֲסִ לִינְדִּיקָן.

סְ'אַיז גַּעֲוָאָרָן אַבְּחַדְדִּיךְ גַּלְוִוָּף אַיז קָאנְטָאָר, תְּחִילַת עַלְתָּרָע אַרְבָּעָטָר, אַבְּעַדְרָה דַי אַיְבָּרְדִּיךְ הַאַבָּן שְׂוִין אוֹיךְ נִישְׁתְּקִין גַּעֲהָאָט צַו וּצְנַן אַוְן וּוּאַרטָּן (סְ'הַאַטָּז וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס, אַיז דַי אַלְטָאָפָּהָאַנְדָּלָעָן אַוְוָן אַוְוָיפָּז וּוּיְשָׁרְחַבְּזָוּן), זַיְהַאָבָּן אוֹיךְ נִעְנוּמָעָן פְּאָקָן וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס אַיז קָאנְטָאָר, וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס, וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס דַּאֲסִ קוּמָט פָּאָרָה.

דַּאֲרָטִי אַיז קָאנְטָאָר הַאַבָּן זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס גַּעֲטְרָאָפָּן זַיְעָרָעָה חַבְּרִים שְׁטִינָן זַיְעָרָה צְעַדְוָעָרָט אַוְן תְּחִוְנִינְמִידָּק אַיְנְצְּעָנָהָנָה מִיטָּן רָאַזְבָּלְוָמָן... רָאוֹנְכָּלָם הַאַטָּמָעָט אַיְבָּרְגָּעָהוֹרָט אַיְנָן אַיז זַעְלָבָעָ, אַיז אַזְוִי זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס שְׁרִיפָּתָן: נִישְׁתְּקִין גַּעֲלָאָזָט וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס אַיז בָּאָזָוּכָן, פְּאַרְטִּיוֹדִיקָט אַגְּבָּבָן, בֵּי וּוּעָלָכָן מְהַאַט נְעֻפָּנוּמָעָן גַּעֲנְבָּעָטָן גַּאָרָן, גַּעֲשָׁלָאָן דַּעַם אַוְיְזָעָר, דַּעַם אַגְּנָעָשְׁטָעָלָטָן פּוֹן קָאנְטָאָר, אַיז נִעְמָאָן הַאַטָּמָעָט אַיְנָרָאָרָדָעָר צְוּוֹי, נַאֲךָ אַלָּעָ צְוָאַמְעָן, וּוּרְטָט אַלְעָמָעָן גַּעֲסִינְדִּיקָט אַוְוָיפָּז פֿאָרְצָן טָעָן.

— אַיז דַּעְרָנָאָךְ, נַאֲךָ דַי פֿאָרְצָן טָעָן, וּוּעַט זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס דַי בְּרוֹרָה בֵּי מָה, וּוּמָעָן אַיךְ וּוּעַלְןָ וּוּעַלְןָ אַיךְ צְוָרְקָעָמָעָן אַרְבָּעָטָן, אַיז וּוּמָעָן נִישְׁתְּקִין וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס וּוּעַלְןָ אַיךְ נִישְׁתְּקִין צְוָרְקָעָמָעָן, הַאַטָּמָעָט אַיז גַּעֲלָאָסָן גַּעֲפָרָלָט וּוּרְטָט, וּוּאַט זַיְנָעָן אַרְיִינְגָּעָרְדוּרְגָּעָן אַיז דַי חַעְרָצָעָר פּוֹן דַּעַר תְּחִנָּה אַרְבָּעָמָה, זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס טָעָמָעָ שְׁפִּיּוֹן, אַיז דַּאֲרָטִי וּוּוּנָהָן גַּעֲבוּרָתָן.

אַרְוִוָס פּוֹן קָאנְטָאָר, אַיז דַי הַעֲנָטָן דַי בִּיכְלָעָר, וּוּסְ'אַיז שְׁוֹאַרְץ אַוְוָיפָּז וּוּיְוִיס אַיְנְגָעָרְשִׁירִיבִּן דַּאֲסִ קִינְדִּיקָן, זַיְנָעָן דַי פֿוֹנְפָּה צְעַנְדְּלִיק שְׁטִיקָעָרָט גַּעֲנָגָעָן מִיטָּן בְּיוֹזָעָ, — פֿאַרְמָהָה שְׁחוֹרָהָתָעָ פְּנִימָעָ זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס נִישְׁתְּקִין צְוָרָקָדָעָן אַיז דַי אַלְלָן יַעֲדָעָר צַו זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס גַּעֲשָׁתָאָלָעָן בִּינְטָלְעָכָוָיָוָן אַוְוָיפָּז דַי שְׁטִינָן, אַיז קָאַרְוִידָאָר אַיז שְׁוֹשְׁקָעְדוּס וְזַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס גַּעֲשָׁמוּסָט צְוּוֹשָׁן זַיְקָאַרְשְׁפְּרִיטָס... אַגְּרָעָסְרָעָר בִּינְטָלְעָ אַרְבָּעָטָר אַיז פֿאַרְקָרָאָכוּ אַיז נִעְנָטָסָן זַאֲלָ, אַיז שְׁכָנָהָתָעָ פּוֹן קָאנְטָאָר. אַיְנְצְּקָוּוֹיָז וּוּנָגָעָן אַחֲהָן צְוָגָעָסָמָעָן דַי פּוֹן דַי שְׁטִינָן אַיז קָאַרְוִידָאָר... סְ'אַיז דַּאֲרָטִי גַּעֲוָאָרָן פּוֹלָ; אַרְבָּעָטָר מִיטָּן אַרְיְוָגָעָן שְׁאַרְצָטָעָ הַעֲמָדָ-אַבָּוָל אַיז פֿאַרְבִּיסְעָנָל, פֿאַרְצְּצָאַנְטָעָ פְּנִימָעָ; פֿעַדְלָעָרָס אַיז פֿעַדְלָעָרָקָעָס זַיְנָעָן אַוְדָ דַי גַּעֲוָעָן. דַּעְרָשְׁפִּירְגְּזִידָק אַפְּרִיעָ מִינָּוּת, זַיְנָעָן

זוי בעשטאנען די הענט אונטער די באסעם, לַיְדִּיקְנִיעִירִישׁ, און געווונטשן דאס זאל וואס לענגער דוינערן.

דען אלטן פראמער, וואס האט אויפגעוויזן, און קודם זאל מען נישט באלאטומיטשען, נאר זען זיך ארכבעטן, האט קינגער נישט געהערט. אן אנדר פלאן, עמעצט, מ'זאל זיך גוינו באקלאנן צום אינספערקטר, איז תחילה גויסטוק אויפגענו מען געוווארן, נאר דערנד אפגעווארטן געוווארן מוט דער איבערצייגונג, און דער אינספערקטר האלט שטענידיק נאר דעם פאבריקאטע זוית. דער טויטער אברוחם האט דעם און יונעם אפגעשטט א סוד אין אויער, צי ס'זאלט גישט געוווען א פלאן או באנזונן זיך מיט געדונגגענע שלענער...

איינס זוינען אלע אינשטייך געוווען, און זויטער איזו ארכבעטן קאן מען נישט, און זואס עם זאל זיוין אין צוויי וואבן, קאן שיין איזט געשען. דער עולם האט זיך נאר פראגענסן, און זוי געפונג זיך דא בעבן קאנז טאר, אפגעטיטילט קוים דורך א זואנט מ'האט זיך ערעדט, אלץ וואס איז געלען אויפן הארע, האט זיך ארויגעריסן דורבן מוויל, קינגער האט גארנישט געווואלט, דער צויזיטער זאל אים הערן מ'האט ערעדט פאר זיך, יעדער פאר זיין איגגען אויען און דער גערוש און געפלדער איז געוווען איזו גרוות, אוש דרויסן אויפן דער אונטן הינטער די פאנטער האט זיך געקטן דאכטן, און דאכט אוביין אין דעם זאל הו דושיעט עפעס א מאשיין, אוז ברומענדייך און פילדערנדיע מאשיין...

און אין מזמן בעסטען האט זיך צוישן הודהשענדיין, רעדנדיק און זיך באקלאננדיקו עולם באזויין ער — סאמועל דאונבלום, מיטן פנים און פארשווין בערדל, זוי ניסאלאו דער צויזיטער, נאר מיט רויומער בעקלער אביסל און מיטן גראבן בויך און גאלדערנער קיט, וואס שלענגלט זיך איבער דער פליישענער ווועט פון טעלע רעכט צום טעלע לונקם, דורךנער צויגן דורבן קנאטלאך.

ראזנבלום איז א וויל געשטאנען פון דער זויטטן, אונגעטוקט דעם צעפילדערטן עולם, וועמען ער איז געויגט צו זען שויגנדיק אונטער-מעניך — און זענדייך, און זיין אריניקומען אהער איז נאכניתט בא-מערטט געוווארן, האט ער א גערשייז געטאנן:

— וואסער קנייפע איז דאס דא! יעדער צו זיין מאשיין, ואפערט!

פראמער האט זיך איינגעחווקערט און גענומען גוין דוקא פארביי ראנבלומן, ער זאל זען, זוער עם הארכט אים דער ערשטער.

ראזנבלום האט נאכאמאל א גערשייז געטאנן:

— די מינוט — יעדער צו זיין מאשיין!

אלע זיינען געשטאנן ווי פַּאֲרָגְלּוּעָרֶט, מיט אַפְּעָנָעָ מִילְעָד אָן בְּלָאַס
סֻעָּ, גַּעַלְעָ, דַּעֲרָשָׂרָקָעָנָעָ פְּנִימָעָ, גַּעַשְׁטָאנָנָעָ וּוּרְעָ אַנְטָשָׂלָאַסְעָנָעָ אָן וּוּרְעָ
שְׁוֹאָכָעָר, וּוּאַקְלְדִּיסְעָר, מיט אַ צְעִיטָעָרָתָה אָן מִיטָּ פִּים, וּוּאָסָהָבָן
קָעָנָטִישׁ גַּעַלְשָׁתָ צָוְ פָּאָלָגָן דָּעַם בְּאָפְּעָל — נָאָר גַּעַרְתָּ פָּוּן אַרְטָהָאָט וּזְךָ
נִישְׁטָהָ קִיּוּנָהָרָ.

ראָזְנְבָּלוּם, האָט אַ דָּוָף גַּעַטָּאָן:

— אַיְגָנָצִי!

— אָן נַאֲכָמָאָל אַוְיָאָ פּוּלְיוּשָׁ:

— זָאָל אַיְגָנָצִי שְׁוִין קָומָעָן!

סְחָאָט זַיְד דַּעֲרָה עָרָט עַמְּצָעָנָס גַּיְוָן אַוְיָאָ דִּי שְׁטָגָן — סְרִיּוּדָה האָט זַיְד
אַ דִּיר גַּעַטָּאָן, מיט אַ וּוּנָס אַ דָּוָף גַּעַטָּאָן זַיְנָעָ פְּעַדְלָעָרָט, אָן מִיטָּ דִּי
פְּעַדְלָעָרָם הַיְנְטָעָר וּזְיךָ, עָרָנָסָט אָן גַּעַהְאָרְכָּזָטָם גַּעַשְׁפְּרִוּזָטָם מִיטָּ דִּי לְאָנָגָן
פִּים — גַּעַגְּאָנָגָן אַרוֹתָה צָו זַיְן מַאְשָׁוּן אַרְבָּעָטָן.

די אַיְבָּרִישָׁע זַיְנָעָן נַאֲךָ גַּעַשְׁטָאנָגָן אָן נִישְׁטָהָ גַּעַרְיָרָט זַיְד.
אַיְגָנָצִי אַיְזָן נִישְׁטָהָ גַּעַשְׁמָעָן. פְּעַלְיָסָם וּוּאַלְבָּעָרָג, דַּעְרָ בְּוּכָּהָלְטָעָר, אַיְזָן
אַרְיִינְגָּעָסָמָעָן אָן גַּעַטְמָלְזָן רַאֲזְנְבָּלוּםָן, אַיְזָן דַּעְרָ סְטָרוֹשָׁ אַיְזָן נִישְׁטָהָ,
וּוּטָם אַבְּעָרָ בְּאַלְדָּ קָומָעָן.

ראָזְנְבָּלוּם האָט שְׁטוּס אָן שְׁטָרָעָנָגָן גַּעַקְעָטָ אַוְיָאָ דִּי אַגְּנָעָזָמְלָטָעָ
אַרְבָּעָטָר. זַיְיָ וּוּידָעָרָ זַיְנָעָן גַּעַשְׁטָאנָגָן נִישְׁטָהָ אַנְטָשָׂלָאָסָן, מִיטָּ אַרְאָפְּהָעָנָיָ
גַּעַנְדִּיקָעָ קָעָפָ, דִּי בְּלִיְקָן אַיְגָנָעָהָרָאָבָן אַיְזָן דַּעְרָ עָרָד, אָן נִישְׁטָהָ גַּעַרְיָתָ
זַיְדָ פָּוּן אַרְטָהָ, זַיְיָ פְּאַרְעָשָׂנָמָעָ חַדְּרִיְגָנְלָעָךְ.

אָן שְׁטִילָ אַיְזָן גַּעַוּעָן — שאָן פּוֹצִיךְ הַעֲצָעָרָהָבָן דָּעַם אַטְמָעָ
אַיְגָנָעָהָלָטָן, אַ פְּלִינְגָן וּאַלְטָטָמָעָן גַּעַהְעָרָטָ וּשְׁוּמָעָן. אָן דַּעְרָ שְׁטִילָלָעָרָ שְׁטִילָלָ
קִיּוּטָהָאָט זַיְד גַּעַהְעָרָטָ עַרְגָּעָץ אַוְיָאָ דִּי הַעֲכָרָן שְׁמָאָקָ דָּאָסָ קְלָאָפָןָ פָּוּן
אַמְּאָשָׁוּן, אָן פָּוּן אַנְדָרָעָן עַק אַוְיָאָ נַאֲךָ אַהֲכָרָן שְׁמָאָקָהָאָט אַיְרָ גַּעַד
עַנְטְּפָעָרָטָ אַ צְוּוֹיָטָ מַאְשָׁוּן, זַיְיָ אַ וּוּדָעָדָקָלָן; דָּאָסָ אַיְזָן גַּעַוּעָן פְּרָאָצָעָרָ
אָן סְרִיּוּדָהָ, וּוּאָסָהָבָן גַּעַפְּאָלָגָן רַאֲזְנְבָּלוּמָן אַיְזָן זַיְד גַּעַזְעָטָ אַרְבָּעָטָן.
— וּוּאָסָ אַיְזָן דָּאָסָ דָּאָסָ פְּרָעָגָטָ פְּעַלְיָסָמָן מִיטָּן מִיְּדָלָשָׁן פְּנִימָלָ אָן

קָוָטָ אַרְטָהָ זַיְד פְּאַחַחִידָוָשָׁט — זַיְיָ זַיְנָעָן מְשָׁגָּעָן גַּעַוּוֹאָרָן — זָאָנָט רַאֲזְנְבָּלוּם מִיטָּ פְּאַרְאָכְטָוָנָן.
אוֹן אוֹמְנָעָדָלְדִּיסְעָרָ פְּרָעָנָטָ עַדָּ:

— וּוּאָסָ פָּאָרָטָ וּוּלְטָ אַוְיָאָ ? זָאָל אַיְגָנָעָרָ דַּעְדָּן!
אוֹיָאָפְּלִיסָמָלְגָן לְיַאֲלָעָוָאָטָעָ טְנוּיָמָלָהָאָט זַיְד אַפְּנָעָשָׂפִּיגָלָטָ אַ שְׁמוּיכָלָ,
זַיְיָ אַיְזָן דַּעְרוֹוָאָרָטָוָנָגָ אַוְיָאָ ? סְפָעָקָטָאָסָל עַדָּהָאָט בְּאַמְּעָדָקָטָ צְוּוֹשָׁן עַולָּם
בְּנוּמָינָעָן אָן אַיְם אַמְּגָעָקָטָ אַירָאָנָישׁ:
„שְׁפִּילָסָט אַוְיָד מִיטָּ זַיְיָ מִיטָּ“...

און צוילב פעלוקס סוק אפּשר — דעמלט און דער שטילסטער שטיל
קייט און אטעם פֿאַרכֿאָפֿנְדֿוּקֿעֶר האָרְצַֿקַֿלַֿאָפֿנְיִישֿׁ האָט בְּנִימִין זַיְד אַנְיִן
נְעָרָופּן:

— מֵיר פֿאַרְלָאָגְגָעָן, אַיר זַאלְט אוֹיסְשְׂטוּרִיכֿן דָּאס קִינְדִּיקֿן
ביידע, רָאָזְגְּלוּם אָוּן פֿעַלְיקֿס, האָבָן בְּנִימִינָעָן אֲנְגְּעָקָסְט — דָּאָזְנִי
כְּלָוָם, וַיְיִי פֿאַוחְיְידְוּשָׁת אָוּן אַ קָּפְּגַעַטְשְׁקָעַלְעַד דָּעַרְשָׁרוֹקָסְט פֿוֹן זַיְן דָּרְיוּסְטָר
קייט — פֿעַלְיקֿס וַיְזַדְעַר, וַיְיִסְסַח אָטָם הָנָהָה גַּעַמָּאָן, וַיְאַסְסַ אַיְזָן בְּנִימִיָּן
איַז אַ בִּיסְל אַנְדְּרָשָׁן, וַיְיִזְסַח אַלְעַד דָּא
ראָזְגְּלוּם האָט נְאַכְּמָאָל בְּנִימִינָעָן אֲפֿנְעָמְאָסְטָן מִיט אַ בְּלִיךְ פֿוֹל
פֿאַרְאָכְטָוָג אָוּן נְעָרָעָט, נְיִשְׁתְּ קָוְנְדִּים גַּאֲרָ צָו בְּנִימִינָעָן, וַיְיִזְסַח
עֲרַשְׁתָּן נְאַרְנוּשָׁט גַּעַרְעַדְט —

אַלְיאָ, פֿאַרְוּאָס גַּוְיִם אַיר נְיִשְׁתְּ אַרְכְּבָעָטָן?
פֿוֹן עֲרַגְעַן אַ בְּאַהְאַלְטָעַנְעָם זַוְיְינְקָל, פֿאַרְשְׁטָעַלְטָן דָּאס פֿנִים מִיט אַ מּוֹסְטָן
עֲרַבְּרָעָט פֿוֹן אַ מְאַשְׁיָּוָן, האָט זַיְד גַּעַנְעָרְטָן דָּעַם טְוִוְּטָן אַבְּרָהָמָס קוֹל, מִיט
אַ מְשֻׁנְהָדוּקָן קְלָאָג, וַיְיִזְסַח אַ פֿאַס אַרְוּסָן:

— אֲפַשְׁאָפְן פֿאַלְדְּבָּרָגָן אָוּן דָּאס באָזְוָן.

פֿאַנְטְּשָׁעוּרָס קוֹל האָט זַיְד נְיִשְׁתְּ גַּעַהְעָרָט נְאַרְנוּשָׁט. אָוּן בְּנִימִינָעָן
הָאָט גַּעַהְיְדָוָשָׁט. עַר האָט גַּעַזְבָּט מָוֵט זַיְן אַוְיָגָן אָוּן אַיְם אַיְן עֲרַגְעַן
נְיִשְׁתְּ גַּעַזְבָּט. אַיְזָן אַט נְאַכְּנָן טְוִוְּטָן אַבְּרָהָמָס קוֹל, האָט זַיְד אֲנְגַּעַהְיְוִיכָן אַ גַּעַפְּלִידְעָר, וַיְיִזְסַח
אַלְעַד זַוְאַלְטָן אַיְן אַיְין וְבָעַד דָּאס לְשׁוֹן זְוִיְּקָעְדְּרִיְּוָן; גַּאֲרָ צָוְעָד זַיְד האָט
עֲפָעָם גַּעַרְעַדְט, האָט זַיְד בְּאַמִּיט מִזְאָל אַיְם נְיִשְׁתְּ גַּעַזְבָּט.

— נְיִשְׁתְּ מְאַכְּנָן קִיְּן אֲפַצְוָן!

— גַּעַבְּן בְּעַמְעָרָע מְוֹסְטָעָרָן!

— נְיִשְׁתְּ נְאַכְּרָעָבָעָנָעָן דָּעַם גַּאֲרָן!

ראָזְגְּלוּם האָט אַ מאָך גַּעַטְאָן מִיט דָעַר הָאָנָט, וַיְיִזְסַח
מִיט דָעַר בְּיִמְשָׁ, וּוּעַן עַר שְׁטָמוּת צְוּוּשָׁן דָעַר פֿוֹלְדָּעָרְגְּוּדְעָר מְחַנְּהָה גַּעַנְדָּו
און עד פֿאַרְשָׁטוּט, אַז פֿרוֹוֹן זַיְן אַיְנְשְׁבִּילְעָן אַיְזָן אַוְמְעַנְלָעָךְ, אַ מאָך גַּעַזְבָּט
טאָן מִיט דָעַר הָאָנָט וּוּאַיְנְעָר זַאֲגָט, "פֿאַרְאָן דָא מִיט וּוּעַמְעָן זַיְן טְעַנְהָן".
עַר אָוּן פֿעַלְיקֿס זַוְיְינָעָן אַרְוִוְסְגָּעָנָעָן. דָעַר סְטוּרוֹשָׁהָאָט גַּעַנוּמָעָן פֿאַרְדָּ
שְׁלִוְיסָן זַיְן זַאֲלָן. בָּאַלְדָּ. אַיְזָן עַר אַוְיָד אַהְעָר אַרְיוֹנְגְּעָקְוָמָעָן מְוֹמָן פֿאַקָּ

שליסלא. דער געלט האט תחילה נישט סיון חשק געהאט אום צו פאלטן; אפכזרוימען דעם זאל, נאָר או ראנגבומ האט זיך באַזווין, האט דער געלט גענומען אַרוֹסְטִין
אין גאנצן עטלעבע שטאקיקן הויז זיינען געגאנגען נאָר צוּווּי מײַשֶּׁר
גען: פון פראָפֶר אוֹן פון קריידע דעם וחונפֶן ווייטער אוֹן געוען שטיַּל
אוֹן טוֹט

הנֵם בְּנִימֵין אוֹן גַּעֲוָעָן פָּאַבְּרִיךְ-אַרְבְּעַטָּר נִישְׁתְּ פָּוּן הַיִּנְּטָן, אוֹן האט,
דאַכְטַּז וְךָ, שְׂוִין גּוֹט גַּעֲקָעָנֵט דַּי שָׁבְּזִוְּיִיטָן פָּוּן דַּעַר אַרְבַּעַט — האט ער
פָּוֹנְדָּעַטְמוֹעָגָן גַּעֲוָוָסְטָן בְּלֹוִוָן נָאָר דָּאָם, אוֹן דַּי אַרְבַּעַט וּוּרְעַט שְׁלַעַכְט בָּאָר
צָאַלְטַן אוֹן דַּי פָּאַבְּרִיךְ-אַקְּטָן בָּאַרְיִיסָן מִיט אַפְּצָזָן, אוֹן דָּרְעַכְעַר — אָום
עַפְּעַם מַעַר צָו פָּאַדְּגִינָעָן — מַזְוּ מַעַן אַרְבַּעַטָּן אַלְאַגְּגָנָעָן אַרְבַּעַטְסְּטָאָגָן.
אוֹן דָּאָזְוַעַקָּעָן קָאַטְאָרָגָן גַּאֲגָט אָוִיט דָּאָם בְּלוֹטָן פָּוּנָסָן מַעַנְשָׁן, אוֹן זָאָרָד
יעַרְלָעָךְ פָּאַלְטַן אָוּעָם אַגְּרָוּסְטָרָר פָּרָאַצְּעָנָעָט שְׁטִיקָעָרט פָּוּן שְׁוֹוְנְדוֹזָכָט אוֹן
בְּלוֹטְדְּשְׁטוֹרָצָן — דָּאָם האט בְּנִימֵין גַּעֲוָוָסְטָן בְּלֹוִוָן פָּוּן הַעֲרָן דָּרְצִילָן.
אוֹן אַיְן דָּעַם סָאַצְּיָאַלְּסְטִישָׁן — קָרְיוֹזָלָה האט ער דָּאָם אָזוּן נַאֲכַנְּדַעַטָּן,
אָלָס אַבְּאוּוֹיָזָפָן דַּעַר שְׁלַעַכְטָר לְאַגְּנָעָן פָּוּן דַּי אַרְבַּעַטָּר — לְשָׁם פְּרָאָר
פָּאַנְאַנְדָּעָץ, זַי אָזְוַיָּאָרָום צָו אַגְּנִירָהָן פָּאָרָן סָאַצְּיָאַלְּיָזָם. — זַעַן מִיט דַּי
אַיְינְגָעָנָעָן אוֹיגָן אַז אַוְוָעַקְעַפְּאַלְעַנְעָם פָּוּן אַבְּלוֹטְדְּשְׁטוֹרָץ אַיְן בְּנִימֵין דָּאָם
עַדְשָׁטָעָמָל אַוְסְגַּעַטְמָעָן בַּי אַרְאָנְסָאַגְּעָן אַיְן פָּאַבְּרִיךְ,
וּוּ דַי רַיְינְלַעְכִּים, גַּרְוִוְמִיסִּים אַיְן הַוּקְקִיטָּה פָּוּן דַי חַהְרִים אַיְן
גַּעֲוָעָן אַבְּיַסְלָן בְּעַסְרָה, וּוּ אַנְדְּרַוְשָׁוֹן אַיְן דַּעַר אַרְבַּעַטְסְּטָאָגָן אַיְן אוּזָקָן
נִישְׁתְּ גַּעֲוָעָן אַזָּא אַוְמַעְתִּיהָר לְאַגְּנָעָה.

אָט דָא, אַיְן אַרְאָנְסָאַגְּמָס פָּאַבְּרִיךְ, אַיְן בְּנִימֵין בָּאַלְדָן דַי עַרְשָׁטָע פָּאָר
וּאַבָּן אַוְיְסָנְעַפְּאַמְּמָעָן בַּיְצָוּוֹנִינְעָן דַי שְׁוֹיְדָעַלְעַבָּעָ צְעָנָעָן. דַעַר קָרְבָּן פָּוּנָס
בְּלוֹטְדְּשְׁטוֹרָץ אַיְן גַּעֲוָעָן אַז יְוָנָגָן אָפְּשָׁר קָוָם נִינְצְּזִירִים בְּחַוּרָל — אַשְׁטִוָּיָה
קָעָר מִיט אַפְּלָאָרָן פָּנִימָל, מִיט דָּרְוָעָט בְּעַקְלָעָךְ אַז גַּרְעָא אַפְּעָנָעָן אוֹיגָן,
וּוְלְכָעָר האט גַּעֲרַבְעַט אַוְיָפָה אַיְינְגָעָר פָּוּן דַי נַיְעַמְשָׁנָעָן אַיְן שְׁבָנוֹתָהָר
דִּיקָן זָאָל פָּוּן בְּנִימֵין, אַזָּא וּוּסָם אַפְּאַבְּרִיסָה האט נָאָךְ כְּמֻעָט קִינְגָּעָר
נִישְׁתְּ גַּעֲוָוָסְטָן, זַי עַר הַיִּסְטָן; זְעַלְתָּן וּוּרְעַה האט נָאָר גַּעֲוָוָסְטָן, אַז עַר אַיְן
אַיְתָם, אַז אַפְּאַטְעָר, גַּעֲקָוּמָעָן אַהֲעָרָ פָּוּן אַשְׁטָמָל, אַז דַי, וּוּסָם בְּעַדְלָעָן
בַּי אַיְם זַיְינָעָן זַיְינָעָן אַיְינְגָעָנָעָן אַהֲעָרָ פָּוּן אַשְׁטָמָל, אַז עַר אַיְן
בַּי דַעַר מַוְטָעָר דַעַר אַלְמָנָה — דַעַר עַלְטָסְטָעָר זָוָן, דַעַר פְּרִינְסְהַגְּעַבָּר.
ס' אַיְזָעָעָן אַרְוָם הַאֲלָבָן טָאגָן, דַי לְעַצְטָע וּוּאָךְ פָּאָר פָּסָח. אַלְעָמָאי
שְׁיַעַנָּעָן זַיְינָעָן גַּעֲגָנָעָן, יְדַעַר שְׁטִיקָעָר אַיְזָעָעָן בַּי זַיְן מַאֲשִׁין, נַעַל

ארבעת מיט התמחה, און סיון געשפרען פון איין מאשן צו דער צויזטער — דאס איבערשריען זיך אויפֿא אַסְטָלְעָמֶן צו צוישן שבנים — איז אויך גישט געווען צו חערן.

ס'אייז די לעצטע טאג פון „זָמֵן“, שטייקערט זיינען להוט אַרְיִינְצּוֹכָאָפּן נאך אַ „שְׁפָאן“, פֿאָרְדִּינְעָן נאך עַטְלָעָבָּעָר בּוֹבָּל אֲוֹפּ יְסָדָּוּכּ, דָּעַר פָּאָפּ קָאָמְבִּינְיָרָט, טְרָאָכָּט, רְעָכָּנְט, וְוי אַרְוּם אַוְיסְצּוֹשְׁפָּאָגָן וְואָסּ פְּרִיעָר אָוּן נַאֲכָמָל אַזְּפְּשָׁפָּאָגָן — „אַרְיִינְכָּפָּאָגָן“ נאך אַ „שְׁפָאן“, באָטָש אַ קלִינְגָּעָם שְׁפָאן, שְׁוּטָעָרָעָ מּוֹסְטָעָרָן, וְוִינְסִיךְ שְׁטִיקָ, אַבְּיָהָבָן נאך איין שְׁפָאן צו דער אַוְיסְצּאָלָגָן.

וּוְידָעָר די פֿאָדְלָעָרִינְגָּס — האָט זיך יעדע אַידָּע זָאָרָן די לעצטע טָעַג פָּאָר פָּסָח: צִי וּוּעַט די מְאָרִיטְמָטָעָדָס זָוְמְעָרְדוֹתְלָעָמָּאָכָּן, אָוּן די שְׁנִוְידָעָרִין זָאָל נִישְׁתְּ פֿאָרְפִּירָן אָוּן אַיְבָּעָרְדוֹאָן פֿאָרְטִּיךְ צַו מָאָכָּן דָּאָסּ קְלִיְּדָל אַיוֹת נאָך וּסְמָבוֹבּ — אָוּן צַו זָוְנוּ דָּאָרטָס אַידָּוּפָּן קָאָרָקָ, יְאָנוּ, זַי זָאָל עַס דּוּוֹקָאָ פֿאָרְטִּיךְ מָאָכָּן — דָּעָרוֹיָה אָוּן גַּוְשְׁטָאָקִין צִיְּטָה.. אַיְתָה לְעָכָר אִין פֿאָבָּרוּסְהָאָט זיך דּוּמְלָט זָיִן זָאָרָן. אָוּן יְעָדָר אִין גַּעַזְבָּן שְׂטוּל אָוּן גַּעַרְבָּעָט.

דרוּסְמָן אִין גַּעַוּעַן אַ זָּוִינְקָ וּוּאָרְעָמְלָרָטָן, וּוּי עַס פֿרְעָפָט פֿאָר פָּסָח — בַּיְּ טִילְ מאָשְׁינְעָן זַיְינְעָן אָטוּן גַּעַוּעַן די פֿעַנְצְּטָרָה, אָוּן די זָוּן האָט זַיך אַהֲיָן אַרְיִינְגְּנְעָרִים מִיט אַיר גַּאנְצְּצָרְ לְיִוְצְּעָלְקִיםָּן, בַּיְּ טִילְ וּוּיְדָעָר — אָוּן גַּעַוּעַן אַרְאָפְּגָעָלָקָוּתָן די רְאָלְעָטָן וְואָסּ פּוֹן גְּרָאָבָּעָד זְאָקְלִיְּוּוֹונָט — די שְׁטָרָאָלָן זָאָלָן חִילָּחָה נִשְׁתְּ אַרְיִינְגְּנְעָן; פֿאָרָאָנָן אַזְּעָלָבָּעָ, וְואָסּ קָאָרָן נַעַן נִשְׁתְּ פֿאָרְדוֹרָאָגָן די זָוּן, די שְׁטָרָאָלָן שָׁאָדָן צַו די אַוְינְגָּן, מָאָכָּן קָאָלִיעָן די רָאִיה, שְׁטָעָבָן אִין פְּנִים, רְוָפָּן אַרְוּום אַ שְׁוּוֹיָם אַוְיפָּן לְיֻבָּ — פֿאָרְיאָטָם מְעַן זָיִן, די מִילְדָּעָ פְּרִילְוִינְגְּזָוּן שְׁטָרָאָלָן, מְגַטְּזָה זָיִן גַּוְשְׁטָאָקִין צְוָרָטָיָט דּוֹךְ די אַרְאָפְּגָעָלָקָוּתָן גְּרָאָבָּעָ רְאָלְעָטָן; מְהַאֲתָה לְיֻבָּ דָּאָסּ זַיִן אַין דָּעַר טְוּנְקָל, עַס אַרְבָּעָט זַיך גַּעַשְׁמָקָעָר. —

איַז עַס גַּעַוּעַן אַ שְׁיַינְעָר פֿאָר פָּסָח-טָאגָן. ס'הָאָט זַיך גַּעַפְּלִיטָט דָּעַר נַאֲעַנְטָהָר יְוּמְ-טָובָ, די פְּרִיעָע טָעַג אָוּן זָוְמְעָרְלָעָבָּ, וְואָסּ קְוָמָט נאָך... ס'איַז גַּעַוּעַן שְׁטִילְ, אָוּן מְעַרְ וּוּי דָעַם רְיוֹטְמִישָׁן טָעַטָּפָן די בְּרָאָזְגְּנְעָרְעָסָמָּאָשְׁיָעָן חָאָטָמָעָן גַּאֲרְנִישְׁטָן גַּהְעָרָטָן; ס'הָאָט גַּעַקְאָנְטָט דּוּמְלָט זַיִן אַ זְּיִינְגָּעָר אַזְּוּעָלָףָ אַוּן אַפְּשָׁד — הַאֲלָכָ אַיְינְסָ — אַזְּ מִיט אַמְּאָלָהָבָן זַיך דָּעָרָה בְּרָאָגָן יְאָמְנָעְדְּקָלוֹתָה, אַ צְּעוֹוִיָּיָה, זַיִן אַזְּ מִבְּאָקְלָאָגָטָם עַמְּעַזָּן בַּיְּ יְצִיאָהָה גַּשְׁמָה. אַיַּז גַּעַוּזָאָרָן אַ גַּעַלְיוֹתָ אַרְוּום, שְׁזִיקָּעָרָם, פֿאָדְלָעָרָם, הָאָבָן נִיךְ בָּאָרָה לְאָזָט די מָאָשִׁינְעָן אָוּן פֿאָדְלָטִישְׁלָעָר, גַּעַלְאָגָן אַ קּוֹסָ טָאָן, וְואָסּ אַיַּז גַּעַעַזְעָן.

בנימין איז ארויסגעלאפּן צוֹזָמָעַן מיט אלע: דרוויסן, איז הוין, איז
געשאָגָעַן אַ מִידֵּל, גַּעֲמָעַרְתַּ, גַּעֲשָׁרְגַּן, אַזְּוֶךְ גַּעֲהָאָפְּטַ דַּעַם קָאָפְּ אַזְּ
דַּעַר וּוּאָנְטַ.

בנימין האט נישט פֿאַרְשְׂטָאָגָעַן, זָוָס דַּא קָוָמַטְ פָּאָר — אַ חְוִיזַּ דַּאַס
מיידל איז גַּאֲרְנִישַׁטְ גַּעֲוֹעַן צַוְּ זַעַן — עַר הָאָט זַוְּ מִימְּטַ אַפְּבָעַנְעַ אַוְיָזְ אַנְגָּעַי
קָוָמַטְ. דַּעֲרוֹוַיְלַ האָט עַר בְּאַמְּרַקְּטַ, וַיְיַדְעַ עַלְמַ אַיְלַטְ פֿאַרְבְּיַי דַּעַם יַיְזַ
מַעֲרְדִּיְקַן מיידל איז דַּעַר אַפְּבָנְעַר טַוְרַ פָּוָנַם שְׁכָנוֹתְדִּיקַן מַאֲשִׁינְעַן-חַדְרַ.
בְּנִימְיַן אַזְּ
בְּלִיבְן אַזְּ אַזְּ זַיְדַּ גַּעֲהָרְקַטְ אַיְינְסְּ סְּאַנְדְּרַעַ, גַּעֲפְּרוֹוֹסְטַ זַיְדַּ מִיטַּ
דיַיְלְגְּבוֹאָגָסְטַ, אַזְּ אַזְּ מִיְּהָאָט זַיְדַּ עַנְדְּלַעַךְ דַּוְבְּגַעַשְׁרַגְּן בְּיוֹ פֿאַגְּטַ אַעְעַר
אוֹן גַּעֲבְּלִיכְן שְׁטִיְיַן, האָט מַעַן דַּרְחוֹעַן לִיגְנַן אַוְיַיְרַ עַרְדַּ אַבְּחַורְ מִיטַּ
אַרוֹוְפְּגַעַשְׁאַרְצַטְעַ אַרְבְּלַ, וַיְיַיְדְעַ אַרְבְּכַעַטְ. עַר אַזְּ גַּעֲלַעַן אַוְיַיְרַ
עַרְדַּ מִיטַּ אַגְּלַעַנְיַם אַזְּ פֿאַרְמַאְכְּטַע אַוְיַןְ, דַּיְרְוְיַעַטְ פֿלְאַמְּעַן אַוְיַיְרַ
בְּאַסְטַן מִיטַּן בְּלוֹיְלַעַן אַפְּגְּלַאְנִיְזַ האָבְּן נַאֲךְ קְוִים גַּעֲזַעַן זַיְדַּ, וַיְיַיְדְעַ
הַאֲרִיזְאַנְטְּ-רוּוּטְקִיְיַטְ אַזְּ
אַיְם נַאֲךְ גַּעֲזַיְגַּן אַשְׁנִירְלַ בְּלוֹטַ.

סְּאַזְּ גַּעֲקְוּמַעַן צַוְּ לַיְוַפְּן מִיטַּ אַזְּ וַיְוָלְדַּן אַיְמְפַעַטְ אַזְּ יַדְעַנְעַ — דַּיְ
מוֹטָעַרְ, — מִיטַּ אַזְּ אַרְפְּגַעַפְּאַלְן טַוְבַּלְ, זָוָס האָט זַיְדַּ אַזְּ אַזְּ גַּעֲנְשַׁלְעַפְּטַ
פַּוְן אַקְסָלְ — נַאֲךְ אַיְרַ עַטְלַעַכְעַ טַוְנְדַעַרַ, קְלִינְעַ אַזְּ גַּעֲשַׁעַרַ. אַלְעַ מִיטַּ
גַּעֲשְׁרִיְעַן אַזְּ גַּעֲזַיְגַּן.

דַּעַר עַלְמַ אַרְוֹם האָט זַיְדַּ צַעְטְּיוֹלַט אַזְּ צַוְּוִי הַעַלְפְּטַן, גַּעֲמָכְטַ אַפְּרִיְזַ
עַן דַּוְרְכְּנָאָגַם פָּאָר דַּעַר מִשְׁפְּחַה סְּאַזְּ גַּעֲקְוּמַעַן אַנְצְּוּלְוִיטַן אַלְעַ מַעַרְמַעְטַן
פַּוְן גַּאנְצַן הוֹיְגַן אַוְיַיְרַ דַּיְ גַּעֲוֹאַלְדוֹן אַזְּ אַגְּנְעַקְוּמַעַן פַּוְן קָאַנְטָאָרְ אַרְלִיְזַ
דַּעַר גַּעֲשְׁעַפְּטִסְ-פִּירַעַרַ, לְיוֹזְעַרְאַוְיְוִיטַשְׁ דַּעַר בְּוֹכְהַאַלְטַעַר אַזְּ צַיוּשַׁקְ, זָוָס
אַזְּ דַּעַם פֿאַבְּרִיקָאָנְטַסְטַ אַקְרָובְ אַזְּ אַזְּ גַּעֲהַלְפְּסִידְבּוֹכְחַלְמַעַדְ — אַזְּ אַזְּ
אַלְעַ אַרְוֹם זַיְגַּן גַּעֲשְׁמָאָגָעַן אַזְּ שְׁוֹיְגַּנְדִּיקְ צַגְוָהַעָרַת דַּעַר מַוְטָּעַרַ אַזְּ
פַּוְן קִינְדַּעַרַם הַאֲרִצְרִיְסְ-נִידְעַעַן גַּעֲשְׁרִיְעַן אַזְּ קִינְנַעַרְ האָט זַיְדַּ גַּוְשַׁטְ גַּעֲרִירַטְ

— שְׁטִיעַן אַרְוֹם אַזְּ קָוְקַן, וַיְיַיְדְעַ בְּהַמּוֹתַ, לְאַזְּן אַזְּ מַעַנְטַשְׁן אַוְיָסְנִיַּן
אוֹן רַאְמָטוּוֹעַ נִישְׁטַ!

הַאָבְּן זַיְדַּ עַטְלַעַכְעַ אַלְעַ גַּעֲקְוּמַעַן אַרְאָפְּ אַוְיַפְּן הוֹיְ מִיטַּ דַּיְ קָאָוּעַ
קָעַנְדְּלַעַךְ נַאֲךְ וּוּאָסְעַרְ צַוְּמַ פְּלַוְמַ, אַנְדְּרַעַרְ הַאָבְּן דַּעַם פֿאַרְחַלְשַׁטְן דַּעַרְהַוְיִבְן
פַּוְן דַּעַר עַרְדַּ. דַּעַר עַלְמַ אַרְוֹם אַזְּ אַבְּיַסְלַ אַפְּגַעַטְרַעַטַּן, זַיְדַּ צַעְרוֹקַטְ.
מִיְּהָאָט אַיְם גַּעֲנְוּמַעַן אַוְיַיְרַ דַּיְ העַמְּ, אַרוֹוְסְגַעַטְרַאְגַן אַזְּ הוֹיְ, אַזְּ אַזְּ
מִאַזְּ גַּעֲקְוּמַעַן אַשְׁטַאְסַ נִידְעַרְקַעַרַ, האָט מַעַן אַיְם גַּעֲנְוּמַעַן אַרְיִינְטַרְאַגְּן
אַזְּ קָאַנְטָאָרְ, כַּדְיַיְדַעַרְ דַּאְקְשַׁעַרְ, נַאֲךְ וּוּלְכַן מִיְּהָאָט גַּעֲשִׁיקַטְ, וְאַל אַיְם

דארט האטען, און דערנאך ווועט מען אים אועענעמען אהיים, אדרער אין שפיטאל ארין.

אין דער געגענטער קאנטארטיר, וווע מ'האט אונגעוויבן אריינטראָן: די אומחהימלעכע משא, איזו געשטאנען דער פאַבריאָנט אָראָנסן, מיט די אויפגעשטעלטע ביטרואוונן. און נישט דערלויבט אָהוּן אָריינטראָן:

— היער ניכטן — האט ער שטראָנג אויינגרודן.

דער עולם מיטן געהלשן אויַף די הענט איז שטיוּן געבליבן. שיווק, וועלכער איז קאנטיס געווען גערירט פון דעם טראָאנישן געד שעניש, — דערוֹף האט עדות געזאנט זיין פֿנִיסְבֶּלְאָסְפִּיט, — האט זיך נישט דרייסט אָנְגָּרוֹפֵן:

— אָנְקָל, נאָר אַויַּף אַ פָּאָר מִינּוּת, דער דָּקְטָאָר, ווועט נאָר אַינְך טערזובן, וועלן זי אַום אַוּעָטָאָן.

— היער ניכטן — האט אָראָנסן אַיבָּעָנָעָחָזָרָט, — דָּא איז נישט פֿיּוֹן קְרָאָנְפִּיךְוּת — און ער איז אָריינגעָנָגָעָן אָון פָּאָרְמָאָכָט הַינְּטָעָר זיך דֵי טַיְר.

— און דער פְּלָעַטְשָׁטוֹב אָפְּשָׁרָה האט לְיוּזָרָאָוּוִיטָשׁ דער בּוּכָּהָלְטָעָר גַּעַלְקָאָזָט פְּאָלָן אַ וְאָרט אָון אַנְגָּעָקָוּט קָאָרְלִינָעָן, צַיְעָר אַיז מסכּוּם.

קָאָרְלִין האט בְּלִוּזָן צַיְעָטָן מִיטָּה דֵי פְּלִיזָּעָם, גַּאֲרָנוּשָׂט גַּעַד זָאנָט, אָוּן אלָעָ דְּרוּיָ זַיְעָעָן זַיְעָ אָרְיִינְגָּעָנָגָעָן צְרוּק אַיז קָאָנָטָאָר.

איַצְטָט, אָז דַּו קָאָנְטָאָרְלִיּוֹט זַיְעָעָן שְׂוֹן גַּעַוּעָן, חַאְבָּן שְׂוֹן אלָעָ גַּעַוְילְדָעָרָן:

— אָין דער פְּלָעַטְשָׁטוֹב לְאַמְּרָה אַים דערוּוֹל אַרְאָפְּטָרָאָן...

דער עולם, ווֹאָס אַיז נאָר גַּעַשְׁטָאָגָן ווֹי אַ שְׁטִוּן פָּאָרְגְּוּוּוּעָרָט פָּוּן אָראָנסָן אַפְּוָאָג, הוֹאָט זיך אַ רְיָזָר גַּעַמְּיאָן, גַּעַנוּמָעָן אַרְאָפְּנִיּוֹן: "הָאָט קְלִינוֹוָאָג, פְּעַדְלָעָרָט, אַיז פָּאָרְגְּוּלָאָפָּן, פָּאָר זַיְעָ אַיז דָּאָס קוּדָסְכָּל גַּעַוּעָן אַ שְׁטִילָל גַּעַטְוּבָּץ, אָז אַיבָּעָרָוִיס אַיז דָּעָם מְאָנְטָאָגָעָם פָּאָרְבִּיקְלָעָבָן: דַּי מְוֻטָּר, בְּרוּידָעָלְעָך אָוּן שְׁוֹעַטְמְטָרְלָעָך הַאָבָּן זיך פְּרִישׁ צְעָלָאָז אַיז אַ גַּעַוְוִוָּן אָוּן מְאַיז גַּעַלְגָּגָעָן אַרְאָפָּטָרָאָן."

אַבָּעָר אַונְטָן אַיז דער פְּלָעַטְשָׁטוֹב, הַאָבָּן דַּו שִׁקְסָעָם נִישְׁט קִיְּן חַשְׁקָעָה צַו לְאָזָן אָרְיִינְמָרָאָגָן דָעַט גַּעַהְלָשָׁן. דָּא זַיְעָעָן דַּי שְׁטִיקָעָרָט שְׂוֹן נִישְׁט גַּעַוּעָן אַזְעַלְכָעָ שְׁטִילָעָ, גַּעַוְאָלָט מִוָּס כּוֹחַ זיך אָרְיִינְרָוִיסָן, אַבָּעָר דַּו שִׁקְסָעָם זַיְעָעָן אַלְעָ אַרְוִוְגָּעָטָמָעָן, פָּאָרְשָׁלִימְדָּיִיךְ הַיְנָשָׁעָר זיך דֵי טַוָּר. זַיְעָ אָבָּן זיך פָּאָרְעָנְטָמְפָּעָרָט, אָז זַיְעָעָן נִישְׁט אָרְיִינְאָזָן, וְאָרוּסָם דָּרִינְעָן לְוֹנָט אַ סְּךְ סְחוֹהָה צָוָם פְּלָעָטָן, אָוּן אַוָּמָם עַס ווועט דַּעְרָנָאָך עַפְעָם בְּעַלְן,

אָדָרֶר נָאָר בְּלוּוִי פַּאֲרִישָׁמוֹצָט וּוּעָרָן, זַיְנָעָן זַיִי, דֵי פַּלְעַטְעַרְינָם, פַּאֲרִאנְגָּט וּוּאַרְטְּלָעַך.

סְ'אוּ זַיִשְׁטַ נְעֻוָּעַן וּוּאָס צַו מַאֲכָן.

מַהְאָט קְוִים גַּעֲפָעַלְט אַרְוִיסְצּוּקְרִינְ אַ קוּבָּעָר אַ נְדוּסָן, וּוּאָס דָּעָרִין מְרָאָנְטַ מַעַן אַרְאָפַ אַן שָׁאָנְטָאָר דֵי פַּאֲרִיטָעַ שָׁחָורה, דֵי גַּעֲפָלְעַטְזַ אַוַּן פַּאֲרִפְאָקְטָעַ: אַ גַּעֲרוּמְעַר פִּירְקָאַנְטִיקָעַ קוּבָּעָר, וּוּי אַ קָּאָסְטָן, מִיטַּ אַיַּן בִּיְדָעַ זַיִוָּטַן אַוּוּרָן, אַנְצּוּנְעַמְעַן. מַהְאָט פַּאֲרִוּכְטִיקַ אַהֲיַן אַרְיִינְגְּעַלְיִינְט דָּעַם קְרָאָנְקַן, וּוּאָס פָּוָן מוֹיל הָאָט זִיךְ אִים וּוּדָרָעַ אַנְגָּעוּהָבוּן צִיעַן אַרְאָפַ לְינְקָס אַ דָּוִתַּ שְׁנִירַל בְּלוּט. צַוְּיוּיַהָּאָבָּן אַנְגָּנוּמוּן בֵּי דֵי אַוּעָרַן, אַגְּדָרָעַ צַוְּיוּיַהָּזַיְן אַוּיָּנְעַן גַּעֲגָנְגָנְעַן פָּוָן בִּיְדָעַ זַיִוָּטַן — אַוְן אַזְוִי אַתְּ מַעַן אַוּעָס שְׁטִילַ שְׂוִוִּינְגְּהִיךְ אַיְבָּעָר דֵי בָּאַלְעַבְטָעַ נָאָסָן, צָוַם יְיָדָשַׁן שְׁפִיטָאָל.

דֵי זַוַּן, דֵי פָאָר פַּסְחָדְעַקַּע וּוּאַרְעַמְעַן זַוַּן, אַיְן פַּאֲרִשְׁוֹוֹנְדַן: גַּעֲוָאָרָן, זַוַּךְ בָּאַחָאָלְטַן אַוְנְטָעַר אַ בְּמָאוּעַ, וּוּי וּוּאָלְטַ זִיךְ גַּעֲשָׁמְטַ צַוְּ בָּאַלְוִיכְטַן אַטַּ דֵי טְרוּוּרְיְקָעַ פְּרָאַצְעַסְטוּ... פַּאֲרִוּכְטִיקַ הָאָט מַעַן גַּעֲמָרָאָן דָעַם קוּבָּעָר, נִידְעָרִיךְ צַוְּ דָעַרְעַד, זִיךְ גַּעֲהָיְטַן גַּעֲשַׁטְ אַ טְרוּסְטַל צַוְּ טָאָן. דֵי נַאֲכִיְיר וּזַיְנָעָן אַוְן גַּעֲוָעַן שְׁטִילַ, מַוְתַּפְאַרְמָהַשְׁחָוְרָהַבְּעַדְעַ פְּנִימָה.

בְּנִימָין אַיְן גַּעֲגָנְגָנְעַן צַוְּיִשְׁן אַלְעַ. עַדְשַׁת הָאָט עַר בְּאַנוּמָן, רַוְיכְטִיק גַּעֲפִילְט דָעַם תְּהָוָם פָּוָן בְּלוּט אַוַּן טְרָעָן, אַיְן וּוּלְכָן עַר גַּעֲפִינְט זִיךְ, עַר מָוֹט אַטַּ דֵי אַלְעַ, וּוּאָס גַּיְעַן לְעָבָן אִים. דֵא אַיְן שַׁוְּן גַּעֲשַׁטְ אַנְגָּעוּן עַפְעַם אַרְיוּסְעַנְגְּלִיְעַטְ פָּוָן אַ בִּיכְלַן, נָאָר אַדְם סָאמְעַ נַאֲקָעְטַעַ, גַּרְיוֹזָמָעַ פַּאֲבָרִיקַ לְעָבָן. זַיִי, דֵי פַּאֲבָרִיקָאָטָן, פָאָר זַיִי דֵי פַּאֲבָרִיךְ אַ גַּאֲלָדְגָּרְבָּן, אַ שְׁמַאֲלַעְגָּרְבָּב, פָּוָן וּוּאָס זַיִי וּוּעָרָן וּאַרְיוּעַרְלָעַדְ רַיְבָּעָר. אַוְן אַונְדוֹן אַרְדָּ בְּעַטְעַד אַיְן דֵי פַּאֲבָרִיךְ דָעַרְמָוְלְדַן: דָעַרְ אַפְּגָנָטַ, צַוְּ וּוּמְעַן מִיר זַיְנָעָן מִסְרָרִיךְ אַוְנְדוּרָעַרְ לְיִבְּעָר, פָאָר דֵי מַאֲגָנְלָעַ בְּרַעְלָעַרְ בְּרוּוּתַ, וּוּאָס עַר וּוּאַרְפְּטַ אַונְדוֹן צַוְּן, עַר, דָעַר "מָוֹלְדַ" פְּרָעַטְ אַונְדוּרָעַרְ לְוּגָנָעַן אַוְן זַיְפְּטַ אַוְים אַונְדוּרָעַרְ בְּלוּט.

אַוְן אַ טִּיפְעָר, טִיפְעָר הָאָט הָאָט אַיְן אַוְם זִיךְ גַּעֲשַׁלְעַנְגָּלְטַ, אַחֲסָמְ צַוְּ יְעָנָעַ, וּוּאָס פְּרָאַפְּוִיטִירַן פָּוָן דָעַם אַרְבָּעָטְמָרַס בְּלוּטַ, וּוּאָס מַעוֹן זַיִד אַז זַיְוִילַ שְׁאָגַן, פָּוָצַן אַוְים זַיְשָׁשַׁ וּוּיְבָעָר אַוְן טְעַבְטָעוֹ מִוְתַּד דֵי בְּרַאֲפָטָם מַעֲנְצָמָזַ בְּלוּטַ.

אַוְן גַּעֲוָעַן אַיְן דָּסָמְ אַחֲסָמְ הָאָט אַיְן אַוְבָּוּן מִיטַּ אַ שְׁטִילְעַד דָוַיַּסְיִיטַ, וּוּי דֵי לְאָוּוּעַ, וּוּאָס זַיְצָט אַיְן בְּוּרַקְ פָּוָן דָעַרְעַדְ, אַיְן דָעַרְ טִיפְטָמָעַ טִיאַף, אַוְן אַז זַיְוּטַ — אַוְן זַיְוּטַ זַיְכָּעָר — אַמְּאָל אַוְיסְבָּרָעָכְן, זַיְעַט זַיִי פַּאֲרִצְקָן, פַּאֲרִנְיכְטָן אַלְאָצַ, אַז שָׁוֹם רַחְמָנוֹתַ, זִיךְ גַּוְקָמַ זַיִן פַּאֲרָאָסְ אַלְעַ דָּרוֹתַ אַוְמְשָׁלְדִּיקַעַ קְרָבָנָותַ, קְרָבָנָותַ פָּוָן מַעֲנְצָמָזַ אַוְמְרָעָטַ.

1905

(קָפִיטַלְעַן)

א גאנצע וואך שווין הו עם האלט און א שטראיך אוין גינגלוטש שטייר קעריריהפֿאַבריך. ס'אוו שווין געווען אומגענעלעך אויסצ'וואַלטן, און די שטיקערס דאָרט האָבן געווארפֿן די ארבעט.

פּון נאָך דער אלגעמיינער אַרבָּעַטְלָאָזְקִיט, וווען גינמאָלֶד האָט צוֹרִיךְ בעפּנט די פֿאַכְּרִיךְ און אַנגענוּמעָן שטיקערס אוּיפְּ די נֵיעַ פֿאַקְּלָעַנְעַרטָּעַ לוֹונְעָן, — אַיְוָן נאָך דאָרט גִּישְׁט גִּעוּועַן קִין אַיְוָן גִּעוּועַן אוּיסצָּאַלְגָּנְגָּה... אַוְן אוּ די אַרבָּעַטְשׁוּ קָומוּן אַוְן קָאנְטָאָר בעטָן אַחֲשָׁבוֹן — מאָכְטָן די פֿאַכְּרִיךְאַגְּטָקָע אַיְן דער גּוֹטִיכְדִּישְׁעַר „קָופְּקָעַ“ אַ שְׁמוּעָלָן נאָך דער פּון עַפְּטָם אַנדְרָעַשׂ, לְמַשְׁלֵךְ, ווועגן דעם, ווּ ווּוּלָעַסְמָעַט זִיךְרַעַד די אַרבָּעַטְלָאָזְקִיט, אַוְן קָאַפְּדָרִיעַנְיָנִישׁ... אַוְן אוּ דעם גָּאנְצָן פּרִוִּיטִיךְ-פְּאָתָה קוֹפְּן אוּיפְּ די שְׁטִיקְעַרְעַט ווּוּיבְּרַע... .

דוּוְעַרט דער שטראיך און גינְגָּאלְדָּס פֿאַכְּרִיךְ שווין עַטְלָעַכְעַט טַעַג, די עַלְטָעַרט אַוְן נִישְׁטָבָאָזְוּסְטוּנִינְקָע אַרבָּעַטְשׁוּר מִיט זַעֲלִיג פֿאַפְּלָעַר בְּרָאַשׁ, הַאלְטָן אַיְוָן אַלְוּמְרוּבָן דָּעַם „אַינְטָלְגָּעָנטָט“ — חַוִּימָל „דָּאַקְּטָשָׁר“ — הַאָבָּן נִאָכָּאָנָּגָּד צַו אִים טָעַנוֹת, וווען ווועט מעָן זַיְוִין נִאָכָּגָּעָבָן אַוְן דער שטְרָאַיךְ ווועט אוּיסְחָעָרָן. טַוְילְמַאְל הַאָבָּן זַיְוִין אִים טָעַנוֹת, פָּאָרוֹאָס עַר, חַוִּימָל, פְּהָרָט זַיְוִין אַרְוָם בַּיְיַיְדָה נָאָן, פָּאָרוֹאָס די אַרְגָּאָנוּזָאַצְיָע צָאָלָט זַיְוִין נִישְׁטָעַפְּט... אַוְן זַיְוִין שְׁטָעַלְוָן אִים יְהָדָעָם מָאָל צְרוּיְקָצְחוֹאַלְטָן פּוֹן צַו גִּיאַן אַרבָּעַטְן... די „סְנָאָקָע“־זִיְצָוָנָעָן נִיעָן צַו שְׁטוֹחָמָישׁ... וּוּדָע דִּימָאנְטָפְּרָעָת ווּאָס אַטָּאג שְׁטָרָעַנְגָּר, מִזְאָל דָעַם עַנִּין אַיְבָּעָרְגָּעָבָן דָעַם

"באיעוואי אטראיד". אנדערע זייןען מיט יודען מסכימים, און בוח פאסט עס חימל "דאקטרער", יעדעם מאָל איזנזהאלטן אַ ביטל פון נאַכְזֶגֶעַן... ווֹדעַן....

— איך זונט שוין צוּפֵיל אָפָּאָרְמוֹנוּיסָט, נישט אַזְעַלְכָּעַ דָּאָרְפָּן מִיר הַיִּן — וּזְאָרְפָּט יְוֹדָעַ חִימְלָעַן וּוּרְטָעַר, אָוֹן עַר פֿאָרְקְוִירִימַט הָעֲרָבִי אַיִּין אַ בְּיוּזֶר נְדִימָס דָּאָס מְאַגְּדָעָעַ פָּנָם מִיט נְרוּיַּה — פְּרִינְגְּלָעָעַ אָוּגָּן.

חִימְלָאַבְּעָר אַיִּוֹן גַּלְעָסָן אָוֹן אַוְיסְגָּוָהָאַלְטָן אָוֹן מִיט זַיִן גַּלְעָסָנִיסָּט אָוֹן רַוְיכְּטִיקָּעַ בָּאוּווֹזָן גַּלְעָנָמָט אִים יְעָדָעַם מְאָל אַיִּינְצְּשָׁטְּלָן דַּי נַעֲמִיר טַעַר — אָזְוִי פָּוּן דַּי אַיְבְּעִירְעַשׂ סְבָּאָדְלָעַמְּטוּנְגָּדָעַר, וּזְיַי אָזְקָפָן פָּוּן נִינְגָּלָדָט אַלְבְּעָטָרָה, וּזְאָסָסָטָמָעַן צַו אִים אַלְעַז מִיט חַזְפְּהָדִיקָּעָרָשׂ טַעַנָּות אָוֹן פָּאָרָעָר דָּוֹנְגָּעָן.

נַאֲךְ שַׁבְּתָאַבְּשָׂר הַאֲבָן זַיְד פְּלַזְלָוָגָן אִיּוֹן גַּוְנְגָּלָדָט פָּאָרְבִּיךְ גַּעֲפָנְטָמָט לְאָדוֹן נַאֲךְ לְאָדוֹן, בָּאַ דַּי מַאְשִׁינָּעָן הַאֲבָן זַיְד בָּאוּווֹזָן פְּרֻעְמָרְפְּנִימְדִיקָּעַ אַרְבְּעָטָרָה: מַאְשִׁין גַּאֲרָחָן מַאְשִׁין הַאֲטָמָט גַּעֲנוּמָעַן זַיְד בָּאוּווָגָן, דַּוְישָׁוֹן, גַּיְיָן, וּזְגַוְוִינְגָּלָעָר — דַּי גַּאֲנָצָעַ פָּאָרְבִּיךְ בְּמִעְטָה הַאֲטָמָט גַּעֲרָבָעָט מִיט שְׁמִירִיךְ בְּרוּעָבָר.

דָּעַמְלָט, אָז סְהָאָט שַׁוִּין יַא אָזְוִי וּוּוִיט גַּעַהְאַלְטָן, אִיּוֹ מַעַן שַׁוִּין גַּאֲרָה נִישְׁט גַּעֲפָמָעַן פְּרָעָגָן חִימְלָאַבְּעָר "דָּאָקְטָעָרָס" עַזָּה — פְּאָרְגָּאָכָּט פָּאָרָן אַוְוִיפָּט הָעָרָן דָּאָרְטָמָט דַּי אַרְבָּעָט, אִיּוֹ אַהֲיָן אַרְרוֹתָא אַוְנְכָּעָר וּדְעָם אַנְפָרְזָוָן אַחֲרָה. סְהָאָט אַוְסְגָּוָהָרָאָכָּן אַגְּשָׁלָעָן. סְהָאָזָן אַוְבוֹן גַּעֲוָעָן אַמְּרוֹאָדִיךְ גַּעַר שְׁלָעָן: מַאְשִׁין-דִּירוּמָעָנס זַיִן צְעַשְׁנִימָן גַּעַשְׁוָאָרָן, פְּלַאֲנָטָעָט שְׁמָטָאָפָּעָט עַרְשָׁת אַנְעָהָוִוְבָּעָנָע אָזְקָפָן שְׁוִין הַאֲכָבָּה פְּרַטְיָיקָעַ — זַיִנְגָּעָן צְעַרְמָעָט נַעֲוָאָרָן; רַעַדְעָר זַיִנְגָּעָן אַרְאָפְּגָעָשָׁמִיסָן גַּעַוְאָרָן פָּוּן דַּי פְּעַנְצָטָר אַוְיָה דַּעַר גַּאֲסָס אַרְאָפָּט, בְּלֹחֶט הַאֲטָמָט גַּעַרְוָנָעָן פָּוּן קָעָפָע, פָּוּן נָעָן, פָּוּן מִילְוָעָר....

אוֹן זַוְעָר פָּוּן דַּי שְׁמִירִיךְ בְּרוּעָבָר עַס הַאֲטָמָט גַּעַרְאָנָט זַיְד אַרְוּוֹסָט רִוְּיסָן הַאֲטָמָט אַיְבְּרָעָנָלָאָזָט דַּי מַלְכָּוִישִׁים אָוֹן אָזְוִי, וּזְיַי שְׁרַגְּיָה אָזְוִיט אַרְאָפְּגָעָלָאָפָּן אָיִן גַּאֲסָס, אַבְּיַיְנָאָר זַיְד אַרְוִיסְצְּבָּאָקָוָמָעָן — אָוֹן עַרְשָׁת אַוְנָטָן אַוְמְעָרִוִּיכָּט אַרְיְוִינְגְּנָעָטָלָן אִיּוֹן דַּי הַעֲנָטָפָן אַגְּשָׁלָעָן, וּזְעַלְכָּעָה הַאֲטָמָט באַדְעָר אַוְסְגָּאָנְגָּטָר גַּעַהְאַלְטָן זַיְד מִיט דַּעְרָהָוִבָּעָנָע שְׁטָעָקָנָס אִיּוֹן דַּי העָנָמָ... .

נַאֲךְ אַטָּדָעָר גַּאֲבָי אִיּוֹ מַעַן גַּעַוְוָעָן זַיְכָּעָר, אָז מַעַר וּוּעַט שַׁוִּין דַּי שְׁמִירִיךְ בְּרוּעָבָר זַיְד נַוְשָׁט גַּלְוָסָטָן מַאֲרָיָן צַו גַּיִן אַזְבָּעָטָן, — דַּי פְּאַלְיִיצִי אַבָּעָה, מוֹזָן זַיִן, הַאֲטָמָט בָּאַלְדָעָגְעָרְגָּן אַיְדָוָהָה פָּוּן דַּעַם, וּזְאָס אִיּוֹ פָּאָרְלָאָפָּן, אָוֹן בְּיוֹנָאָכָּט זַיִנְגָּעָן פְּאָרְגָּעָקָוָמָעָן אַרְעָסָטָן פָּוּן דַּי בְּעַטְוּן אַרְוֹסָים....

דַּי פְּאַלְיִיצִי הַאֲטָמָט זַיְד אָפָּנִים נִישְׁטָצְּפִּיל דַּעַם קָאָפָט גַּעַרְאָכָּן צַו דַּעַר נַיְיָן וּוּעַמְעָן מַעַן דַּאֲרָפָט אַיְינְצְּוּזָעָן. סְהָאָזָן, מַסְתָּמָא, גַּעַוְוָעָן דַּעַר צַעַל

פָוּן דַּי, וּואָס זִוְינָעַן פָּאָרָאַיָּאָרָן זַוְינְטָעַר גַּעֲזָעַסְן אַיְזָהְתֶּה, — אַיְזָהְמַעַן
גַּעֲנָאַנְגַּעַן גַּעֲנָוִי לְוִיטָאָט דַּעַם צַעַטְלָאָן גַּעֲנוֹמָעָן פָּוּן דַּי בַּעַטְן... נַיְעַ,
נַאֲכִנְשֵׁת גַּעֲזָעַסְעַעַן, הַאֲטָמָעַן אוֹיךְ עַטְלָעַכְעַע גַּעֲנוֹמָעַן, אַזְעַלְכַּעַ, וּואָס דַּי
פָּאָלְכִּיְיַיְהָאַט שְׂוִין בָּאוֹנְדָעָר אַוְיָפָן אַוִיְהָאַט, וַיְיָלְמַזְעַט זַיְזָפִיל
אַוְמָעַטָּה... צַוְוִיְיַיְהָאַט שְׂוִין בָּאוֹנְדָעָר דַּי נַיְעַ: מַאְיר לְאָקְ אַוְן
וַיְדָע, יַדָּע דִּימָאָנַט.

צַוְמָאָרְגָּנָס זִוְינָעַן מַאְמָעַס גַּעֲקוֹמָעַן מִיטְ קַלְאָגְזָמְרָלָעַץ צַוְ גַּיְנָגָאַלְדָּן
אַיְזָהְקָאנְטָאָר; יַדָּע מַאְמָעַבְאָזְוֹנְדָעָר הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן, אַזְ אַיְרָעָר אַיְזָהְאָמָד
שְׁוָלְדִּיקְסְּאָרְעַסְטִּירְטְּנָעַוְאָרָן; אַזְ אַנְדָּרָעָר וּוַיְדָרָעָר אַיְזָהְגַּרְיִיסְטַּצְּוָן צַוְ בְּרַעַנְגָּעַן
עֲדוֹתָה, אַזְ אַיְזָהְזַוְנְגַּעַן גַּעֲהָעָרְטַּשׁ שְׂוִין לְאָגְגָן גַּיְשִׁתְצַוְ דַּי "אַתְּהָוֹת", אַבָּא, אַזְ
אַיְרָעָר אַיְזָהְגַּעַטְמַן וּוֹשָׁן דַּאָס גַּעֲשָׁלָעָג אַיְזָהְפָּרְגָּעָסְמוֹעָן, גַּאָר גַּעֲזָעַסְמָן אַיְזָהְדָּעָ
הַיְמָן; אַזְ אַלְעַ וּוַיְסַן דָּאָרָ, אַזְ אַיְרָעָר הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן דַּי "חַבְרָה" פַּיְגַּטְזַוְיָה...
וּוַיְדָרָעָר אַזְ אַנְדָּרָעָר גַּעַטְמַטְגַּעַן גַּאָר גַּיְנָגָאַלְדָּן אַלְיָוָן אַלְסָס עֲדוֹתָפָוּן אַיְזָהְיַנְגָּלָס
אַרְנְטָלְעָסְקִיְיָת, זַי וַיְיָלְגָּאָר, עָרָ, רָ' יַאֲנָקָל, זַאָל זַיְד אַדְרָמָאָן גַּעַבָּן: מִיטְ
אַ צַּוְוִיְיַיְהָאַט צְוָרוֹיק, וּוֹשָׁן אַיְרָעָר הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן דַּאָ עַטְעָרְבָּעָט, זַי אַ טַּיְעָרְעָ אַדְרָ
בָּעַטְאָרָעָר עָרָ אַיְזָהְ, וּוֹיְגַּעַן גַּאָלְדָעַעַן הַעַטָּמָעַט עָרָ פָּאָרְמָאָגָט...
אַזְוִי הַאָבָּן זַיְיַי גַּעַטְמַחְתָּ, גַּעַבְעָמָן אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס דַּי מַאְמָעַטְפָוּן דַּי
אַרְעַסְטִּירְטַעְבָּי גַּיְנָגָאַלְדָּן אַיְזָהְקָאנְטָאָר, — גַּיְנָגָאַלְדָּן אַבָּעָר, רָ' יַאֲנָקָל גַּיְנָ
גַּאָלָד, אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס קַאָפְלָמִיט דַּעַר לְאָגְגָן עָרָיְטָעָר אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס
אַיְזָהְזַוְנְגַּעַן פְּלִיתְדְּקָמָן מִיטְ דַּי לְאָגְגָן אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס צִיצִית, אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס
אַיְזָהְזַוְנְגַּעַן טַוְפָן קַוְפְּעָלָלָעָ, — זַיְיַי הַאָבָּן גַּעַהָעָט פָּאָרָלָעָ אַיְזָהְיַנְגָּצָקָן
— בָּרַעַנְגָּט אַונְדוֹן אַהֲרָר דַּי, וּואָס זִוְינָעַן יַאֲשָׁוָלְדִּיס — דַּי דָּאַבּוֹשָׁ
גַּיְקָעָם, דַּי דָּוְצָחִים, זַוְיִזְמָת אַונְדוֹן אָן, וּוּסְמָעַן אַיְיָעָרְשָׁ אַרְוּסְלָאָקָן.
בְּנִימָוֹנָעַן הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס, יַשְׂרָאֵל נַחַן — גַּיְשִׁתְמָן, לְיוֹטָן
צַעַטְלָאָן אַמְּאָל אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס דְּרִילְיָה שֻׁעְרָהְזָהָרָ, וּואָס עָרָ גַּעַהָעָט גַּאָר צַוְ דַּי
פָּ. פָ. סָ, הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס דַּי פָּאָלְזִיצִי, אַפְנִים, הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן
גַּעַוּסְטָט דַּעַם חִילּוּק...
סָאַיְיַי גַּעַוּסְטָט דַּי זַעַלְבָּעָתְפִּיסְתָּ, וּוּ בְּנִימָוֹן אַיְזָהְגַּעַטְמַעְטָן דַּעַם פָּאָרִיקָן
זַוְיִנְטָעָר, הַיְיָתָם אַיְזָהְאָבָּר דַּא גַּעַוּסְטָט שְׂוִין גַּאָר אַנְדָּרָעָשָׁ, שְׂוִין גַּאָרָנְיִשְׁתָּ
דַּי שְׁטָרָעְגְּסִיכִיט, וּואָס דַּעַמְלָט — אַלְעַעַטְמָלְחָרְטָעָ זִיְוָן גַּעַוּסְטָט צַעְמִילָט
אַזְנָעַמְתָּלָטְטָס כָּאָמָעָן, דַּי קַאָמָעָן זִוְינָעַן גַּעַוּסְטָט גַּיְשִׁתְמָן
מִהַּאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן אַיְזָהְזַוְנְגַּעַן אַיְזָהְזַוְנְגַּעַן אַיְזָהְקָאָמְעָר אַיְזָהְדָּעָר מִהַּאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן
דַּי סְפָטוֹתִירְתָּ, וּוֹשָׁן דַּי פָּאָרְשִׁידְנְסְטָט פָּוֹנְקְסָן פָוּן דַּי פָּאָרְטִּירְפְּרָאָרְטָמְעָן...
גַּרְלִיהְ שֻׁעְרָאְדוֹשָׁר, דַּסְדַּס אַיְזָהְגַּעַטְמַעְטָן פָּ. פָ. סָ נַוְזָעַמְתָּלָט צַוְוִישָׁן אַזְוִי פָּלְקָעְגָּשָׁת
הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן זַיְדָאָגְעַדְגַּוְנְדָן, וּוּ זַיְיַי שְׁטִינְגָּעָר שְׁטָעְנְדִּיס, הַאֲפָעָרְדִּיק. עָרָ הַאֲטָמָעַגְעַדְגַּוְנְדָן
אוֹיךְ דַּא גַּעַפְּלִיטָט, וּוּ זַיְיַי שְׁטִינְגָּעָר דַּי קַעַפְּסִיטָזְזִיעָעָן אַזְוִי "צַעְנְטָרָאַלְיוֹזְצִיעָעָן" אַזְוִי "דַּעַיְ

צענבראלוואציגע". .. אבער שוין נישט מיט אוּ פְּרוֹסְ-מִדְיּוֹתִקְיּוֹת, זיין אוּפֶר דער פְּרָוִי, וווען ער האט אַרְוֹם זיך די זוינשע... .

איין שטאט האט דערוויל ואנקל גינגאלד מיט זינגע בניביות מודא בעהאט אַרְוֹסְצּוּוֹיִין זיך פָּאָר אַ טִיר. ווועלול גוינגאלד, דאס בֵּן חוֹדֶל זיערט, איין אַהֲיָמְנוּקְמָעָן פָּוּן נָאָס מִיט אַוְיסְגַּפְּלִיאַסְקָעָטָע בָּאָקָן אוּזָן לְיַד, ואנקל גינגאלד אלְיוֹי, וווען ער אוּ אַינְדָּעָרְבִּי אַהֲיָמְנוּקְמָעָן בָּוּן שְׁמַבֵּל מיטן גְּרוֹיסְן טְלִיתְ-זָאָק, — זוינען, נישט ווויט פָּוּן זַיִן הַיִם, אַיִן רָאָג נָאָס, אַרְוֹסְגַּעַקְמָעָן פָּוּן אַ הוֹזָן צְוּוֹי אַוְמְבָאַקְאַנְטָע ווּנְגָעָן אוּן האָבָן אַיִם אוּפֶר דער נִיך אַפְּגַּנְשְׁעַטְעַט אָז עַלְיהָ מִיטָּן גָּטוֹן צְוֹאָג, אָז אוּב ער ווועט נישט שען מֵזָאָל בָּאַפְּרִיעַן דִּי אַרְעַסְטִירָע, מעג ער זיך שָׂוִן אַפְּגַּנְשְׁעַטְעַטְעַט מִיט זַיִן דְּעַשְׂטָל יָאָרָן... גִּינְגָאָלְד מִיט זַיִן אַשְׁתְּחִוָּל, פָּעָסָע דִּי פָּאַבְּרוּקְאַנְטָע, האָבָן זיך אַרְוֹמְגַּעַקְט, אָז עַס טְוִיג נִישְׁת אָזָן אָז נָאָר סִידָן אַ רָּאָטָע בָּאוּוֹאַפְּנָטָע ווּלְנָאָר קָאָן זַיִן אָז ווּיְעָרָה האָב אָזָן גּוֹמָס אַפְּהִיטָן פָּוּן דִּי אַהֲרֹהָתִי-זְוִינְגָעָן. פָּוּן זְוִוְּרָע עַשְׂוִישָׁע הָעָנָט מִיט דִּי בְּלָעָרְלִי מִינִי גְּעוּוֹרָן — זַיִן גְּלָאָפָּן מִיט תְּהָנוּנִים צָוָם פָּאַלְיְצְמִיסְטָעָר, טְעַמְּדָרְקָן פְּלוֹצְלִינְג, אָז זַיִן גְּעַדְעָנָעָן גְּאוּנִישָׁט, צִי טְאָקָעָן דִּי, ווָאָס מְהַאֲלָט אַרְעַסְטִירָאָט, זַיִן גְּלָבָע, ווָאָס האָבָן גְּעַמְּאַכְּט דָס גְּעַשְׁלָעָג אָזָן זְוִיְּרָה פָּאַבְּרוּק.

דרער פָּאַלְיְצְמִיסְטָעָר האט שוין אַיִצְטָמְקָאַרְנוּשָׁט גַּעהָאָט דְּרָעוֹוֹעָן צָו באַעְגָּלָן, דִּי אַרְעַסְטִירָע זַיִן גְּעַנְעָן שָׂוִן נִישְׁת גְּעוֹוֹן אַיִן זַיִן דְּשָׁוָת — דִּי יְוּנָגָעָן אַבָּעָר האָבָן נִישְׁת גְּעוֹוֹגָן: דָק גְּעַסְטְּרָאַשְׁעָט... אָזָן רְיַיְאָקָל גִּינְגָאָלְד האָט קוּמָ מִיט מִי אַוְיסְגַּפְּלִיאַסְקָעָט, מֵזָאָל אַיִם ווִוִין דִּי אַרְעַסְטִירָע, אָזָן ער זָאָל קָאָגָעָן זָאָג — צִי דָס זַיִן גְּלָבָע, צִי נִישְׁת.

איין אַ פָּאַרְמוֹתָאָג — נָאָך עַטְלָעְכָּע טָעַג זִיצָן, — האָט מַעַן דִּי אַרְעָסָט טְידָע אַיְנְצִיקְוַיָּו אַרְיְנְגַּעַפְּרִיט אָזָן דָעַר וּוּרְמָעְקָאַנְצָעָלָרְיעָ. דָאָרט אַיִן באָ אַ טָּוָש גְּעוֹוֹסָן דָשָׁר תְּפִיחָה-גְּנָאַטְשָׁאַלְנִיק, דָרָר פָּאַלְיְצְמִיסְטָעָר, אַ וְשָׁאנְדָאַרְמָסְקָע, אַ שְׁרִיבְעָר אָזָן אַ חְוֹז זַיִן האָט זיך דָאָרט נָאָך גְּעַפְּנוֹעָן: גִּינְדָאָלְד, זַיִן זְוִיְּבָא אָזָן זְוִיְּרָה בֵּן גְּחִיד ווּלְלָוָל.

איַיְנְצִיקְוַיָּו האָט מַעַן אַרְיְנְגַּעַפְּרִיט דִּי אַרְעַסְטִירָע, אַרְיְנְגַּעַפְּרִיט אָזָן באַלְד צְוָוִיק אַרְוִיסְגַּעַפְּרִיט. אָזָן דָעַר דְּרוּוֹלְטָאַט פָּוּן אַטָּדָע אָזָן נְשָׁעָן, אָזָן נָאָך דָעַם זָעָלְבָּן זַיִן גְּעַלְבָּן אַלְעָאַס אַנְפְּרִירָעָר פָּוּן דָעַם אַחְוֹז אַיִן יְוּדָע דִּימָאָנָט, ווָאָס אַיִן גְּעַלְבָּן זַיִן אַלְס אַנְפְּרִירָעָר גְּעוֹוֹאָרָן — גְּעַשְׁלָעָן אַיִן גִּינְגָאָלְדָס פָּאַבְּרוּק. יְוּדָע אַיִן ווּוִיטָעָר גְּעַלְבָּן זַיִן, אַיִם אַיִן שָׂוִין נִישְׁת גְּעַלְגָּעָן אַרְוִיסְצְׁוֹדְרִיעָן, בָּאַטָּש גִּינְגָאָלְד האָט עַס זְוִיְּרָה גַּעַד ווָאָלָט פָּאָר מַוְּדָא, פָּאַרְשְׁטִיּוֹת זַיִך... .

דעם ערשותן מאיז אויז לעמל פרי אונטשנטאַנען. ער האט שטילוינגענער
הייט, די מוטשר זאל נישט הערן, זיך אָרויסיגענונג בעט פון שמוב אין קעמערל
אָרויס. דאָרט האט ער געהאט ליגן באַהאלבן אַ ברואַשׂער, האט לעמל
ברעה געהאט, ביז די מוטשר ווועט אָוישטמיין, דעהויל אַ בייסל צו לייענען
דאָס ביכֶל.

די לאַעצעט וואָכָן האט לעמל געליענט אַ סְקָ אָומְלעֲגָאַלָּע לִיטָעָטָוָר.
דאָס ערשות בעיכֶל האט אַים יְשָׁרָאֵל נְחַ אָפְּנָעָטָעָט, דאָס האט גַּעַהַיִּסְן "רי^{*}
מעשה פון פַּיר בְּרִידָעָר". לעמל האט דאס הַעַפְּטָל גַּדְּרוֹכְּגַּעַלְּיִעַנְט, עַט
זָוָט בְּאַנְּטוּמָן אָוָן פָּאָרְלָאַמְּגָט נָאָך. הַיְנַט האט שְׁוִין לְעַמְּל אַ סְקָ גַּעַלְּיִעַנְט.
ער אויז שְׁוִין אָדוֹרְבָּגְּנָאַנְגָּנָען "שְׁפִּינְגָּן אָוָן פְּלִינְגָּן", פָּוּן וּאָס אַיְנָעָר
?עַבְּטָן אָוָן "רַעֲלִינוֹן פָּוּן קָאָפְּטִיאָל".

אייצט לייענט לעמל, "די נְרוֹיְסָע פְּרָאנְצְׂזִוִּישָׁן רַעֲוָאַלְּזִיעָע" אָוָן אַט
דאָס בָּוך האט לעמלען ממש אַיבָּרָעָדרָיוֹת אַלְּזָן אַיְן קָאָפָּ. פְּרָאַסְט וּוּ
מְסֻרָּת אַיבָּרָע אַ מְלֻבּוֹשׂ מִיט שְׁאַלְּגָוּזִינְקָסְטָן אַרְזָוָף נִי אָוָן אַנְדָּפְּשָׁ
אויז ער גַּעַוְּאָרָן, אָוָן ער האט אַין הַאָרֶץ זִיךְ גַּעַוְּנוֹטָשָׁן, עַט זָאָל אַים צָו
הַאֲנָעָן קוּמָעָן אָזָא מְאַמְּנָעָן, ער זָאָל זִיךְ דָּאָרְפָּן דָּאָס לְעַבְּן אַיְנָשְׁטָלָעָן, וּוּ
אַמְּאָל די פְּרָאנְצְׂזִוִּישָׁן רַעֲוָאַלְּזִיעָעָן אָוָן קָאַנְעָן אַרְזָוָוָיָן חַעַלְדִּישָׁ
קוּוֹטָן, זָוִי זַיְהָ דְּעַמְּלָת.

שְׁפָעָטָעָר אָזָעָל גַּעַוְּעָן אַיְן גַּעַוְּעָן אַ שְ׀יִינְעָר,
אַ זְוִינְיָקָר — אָזָן אַמְּתָעָר עַרְשָׁטָעָר מָאי, — סְיִוְן אַיְין פָּאַכְּרִיךְ האַט הַיְנָט
נִישְׁתָּמָעָטָעָט, די בָּאוּוֹגָנָג אַיְן די גַּאַסְטָן אָזָעָז אַ לְּבָעָדְקָעָן... מְגַיִּיט
אַחֲנָן אָוָן צְהִירָק, אַיְנְצִוקְוָיָן אָזָעָן צָו עַמְּלָעָכָעָן אָוָן דָּוָיט, דָוָיט אָוָן דָּוָיט.
יעַדְעָר אַיְנָעָר בְּרָאַגָּט אַ שְׁטָמָקָל דָּוָיט, וּשְׂרָאָל שְׁלִוְיָפָל, וּשְׂרָאָל אָזָעָל דָּעָר
אַ שְׁטָמָקָל... אַרְבָּעָטָעָר, יְזָדָעָשׂ אָזָעָן קְרִיסְטָלָעָכָעָן גַּיְוָעָן קְרִיסְטָלָט מִיט דָעָר
הַוְּיַוְּבָעָן קָעָפָע, מִיט פָּאַרְקָעָמִיט גַּשְׁוּוֹקָעָלָעָךְ, מִיט "פָּאַהְלָעָךְ" אָזָעָן אוּיד
מִיט דָוָיט אָזָעָן די קְלָאָפְּטָעָם. אָזָעָן אַט די שְׁקָצִים, וּוְעַלְכָעָן דו קָאַסְטָן, דָאַכְּט
זִיךְ, פָּאָר פְּרָאַסְטָעָשׂ שְׁקָצִים, נִישְׁתָּמָעָטָעָט קְיִוְן בָּאוּוֹסְטָזְוָיָנִיקָע, — אָזָעָן מִידָּלָעָךְ
וִידָּלָעָךְ אָזָעָן פּוֹלוֹיְשָׁעָמִיט דָוָיט בְּעַנְדָּעָר אָזָעָן די הַאָרָר, אָזָעָן וּוְיַדְעָר דָוָיט אָזָעָן
דָוָיט, אָזָעָן אָזָעָן זְוָוָנְדָמָר, פּוֹנוֹוֹאַנְגָּעָן אָזָעָן שְׁטָמָט האַט זְוָר גַּעַפְּגָעָן
אָזָעָן טַוְּל גַּעַוְּאָנָט.

... אַוְּפָעָן סְרָאַסְטָר צְוּוֹשָׁן דָעָם זְוָר בָּאוּוֹגָנְדִּיקָן וּוּנְגָנוֹאַרְבָּט אַוְּיִלְט
דוֹאָךְ דָשָׂר פְּרִיסְמָאָן אַיוֹוֹצָאָגָוָן, "דָעָר מְשָׁגְעָנָעָר". ער גַּוְיִט אַיְלָקִים, זָוִי זַיְהָ
שְׁפִּינְגָּר. נָאָר אַמְּזָוְכָּר עַפְּטָמָס. עַט דָאַכְּט זִיךְ, אָזָעָן גַּוְיִנְדָּרִיךְ, האַט ער

מודרא נישט צו באפּן דערוויל אַ קויל אין רוסן — אַזוי ניך און נישט זיךער לויופּט ער.

און אַט האָרט קומט אַן דער רעוועראָווע דראָפִּיסטי, דער פָּאלְיאָק. ער נוּיט אַטנעטָאָן אַין דער ברײַטער שועערד אַון רעוועָלְוָעָרְטָאָשׁ בֵּי דער זוּת — גָּעלְאָסֶן גִּוּיט ער אָון שְׂטִיףַּת, וּוֹ ער וּוּאַלְשַׁת גָּאַנְיִישַׁת קִיּוֹן מַוְּרָא מַהְאָטָם. נַאֲרָד אָסֶן גְּרוּיסָן יַעֲדָן קוּיְמָבָּקָאָטָן, דַּעַר לִיגַּע צוֹ יַעֲרָעָרְבַּע דַּי האָנט צוֹם שְׁטָעָרָן בָּאָרְדָּן — פָּאָרְמָסְטָמָן, אַז אוּיךְ ער האָט פָּהָר.

לְעַמְלַ הָאָט וּדְקַיְמָעַר אַלְיָוָן אַרְמוֹנָגְדוּרִיט, נַעֲגָנָגָנָן פָּוּן אַיְן טְרָאָד טְפָאָר אוּיפָּן צְוּיְוִיטָן... יִשְׂרָאֵל נַח אַיְן אַמְּגָעָסָמָעָן אַנְטָקָעָן. ער אַיְן נַעֲגָנָגָנָן נַח, וּוֹ ער וּוּאַלְטַמַּעַט גַּעֲיוֹלָט עַתְּמָעַץ. לְעַמְלַ אַיְן נַיְשַׁט דְּרִיְסָט נַעַן אַיְן אַפְּצָוּשְׁטָעָלָן. נַאֲרָד יִשְׂרָאֵל נַח אַיְן אַלְיָוָן צוֹ אַיְם צְוָעָקָוּמָן, נַעַן גַּעֲבָן דַּי האָנט אַיְן אַ שְׁעַפְּטָשָׁע גַּעֲמָאָן:

— קָעָמַן צְוּעָלָףַ — אַוְיָףַ דַּעַר בְּרִזְוּשָׁע...

אוֹן לְעַמְלַ הָאָט בָּאָלְדָּן גַּעֲהָטָם דַּי גַּוְעַטְמָהָיִת וּדְקַיְמָעַר וּוֹיְוִוַּי צוֹ מְאָן, אוֹ ער אַיְן אוּיךְ נַיְשַׁט קִיּוֹן פְּשָׁמָעָר מַאֲסָאָוּוּיָּן; אַז שְׁלָמָה קָאַזְעָמִינָּן שְׁר אַיְן אַכְּבָּסָל וּוּוּמָעָר צוֹ אַיְם צְוָעָקָוּמָן אוּיךְ מִיטַּה דַּעַט שְׁעַפְּטָשָׁע:

— צְוּעָלָףַ אַ זְּוִינְגָּר אַלְסָמָטָו זְוִינָן אַוְיָףַ אַונְדוּזָר בְּרִזְוּשָׁע, — הָאָט לְעַמְלַ מִיטַּה בָּאַלְיְוִידִיסְטָן שְׁטָאָלָן אַפְּגָעָעָנְטָפְּלָעָרָבָּן:

— בְּזָוִיסָט אַזְוִוָּט וּוֹדוֹ.

בֵּין צְוּעָלָףַ אַזְּוִינְגָּר אַיְן נַאֲרָד לַיְעָנָן מַעַר וּוֹ צְוָוִי שְׁהָ צִיְּטָן, אַיְן לְעַמְלַ אַוּעָס אַיְן פָּאָרָק, אַז בְּיַסְלַמְלַעַט דַּעַרְוּוֵילָן "דַּי פְּרָאַנְצָוּזִישָׁע רַעַד וְאַלְזִיעָן".

דָּאָס בַּיְכַּל אַיְן אַ חְוִיזָּוָס עַס מַאֲסָטָם בְּאַוּוֹסְטוּנִיסָּק — אַוְיָףַ אַיְן טְרָעָטָאָנטָס צוֹם לַיְעָנָן, זְיִינְר אַינְטָרָעָסָאָנָּן; אַיְן פָּאָרָק, אַיְן דַּעַר קִיל הַוְּנִטְשָׁר אַ בּוּיָּם, לַיְיָנָט וּדְקַיְמָעַר. לְעַמְלַ אַיְן וּדְקַיְמָעַר בְּיַסְלַמְלַעַט לַיְיָנָן, פָּאָרָעָסָן גָּאָר, אַז צְוּעָלָףַ אַזְּוִינְגָּר דַּרְאָפַע ער זְוִינָן אַוְיָףַ דַּעַר בְּרִזְוּשָׁע אַז הוּאָן לְעַמְלַ הָאָט גַּעַהְאָלָטָן אַיְן בַּיְכַּל שְׁוֹןָן נַאֲכָן שְׁמָרָמָעָן דַּי בְּאַסְטְּוּלָעָן — הָאָט ער מִיטַּה אַטְמָאָל דַּעַרְהָעָרָט אַ וּוּיָטָן, וּוּיָטָן גַּעַטְוּמָל, צוֹ זְוִינָן אַוְיָירָן הָאָט דַּעַרְבִּיְּכָט אַמְּאָסָל דַּעַרְזָעָאָטָן פָּוּן דַּעַר מַאֲסָטְעָלְיוּעָעָן... דָּאָס גַּעַזְאָגָן וְאַט וּדְקַיְמָעָן נַיְשַׁט פָּוּן וְעַנְעָם טִילַּשְׁטָמָאָט, וּוֹדוֹ דַּי "בְּרִזְוּשָׁע". גַּעַפְּינְט זְיָךְ, נַאֲרָד נַאֲרָד פָּוּן אַז אַנְדְּרָעָר זְיִיטָן. — לְעַמְלַ הָאָט גַּוְטַּה בְּאַחֲלָמָן דָּאָס בַּיְכַּל אַיְן בְּזָועָם אַזְוִוָּט נַיְשַׁט גַּעַנוּמָעָן אַיְלָן, פְּוּגָוָאָנָן דָּאָס גַּעַזְאָגָן טְרָאָנָט זְיָךְ, צוֹ יַעֲנָעָם פָּאָרָק אַרְזָוִיסָּגָּאנָגָן.

וּוּעָן לְעַמְלַ אַיְן שְׁוֹןָן גַּעַוְוָעָן בְּיַסְלַמְלַעַט דַּעַר פָּאָרָק, הָאָט ער גַּעַהְעָרָט עַטְלָעָנָעָן מְאָל שִׁיסָּן. בָּאָלְדָּן הָאָט ער שְׁוֹןָן דַּיְמְלַעַד גַּעַהְעָרָט בִּיקְסְּוּשָׁאָסָן. ער הָאָט, פָּאָרְשָׁטִיט זְיָךְ, נַיְשַׁט גַּעַקָּאָגָן זְוִיסָּן, וּוּנְרַדְּרָאָט שִׁיטָּמָט צוֹ וּוּמָעָן; דָּאָ, אַיְן

הדר פארק-שטיילטיט און גראינקייט פון בויימער, נראן און בלומען, החאָט
ויר נעלאנט גלויבן, או דאס שיסן דאָרט דֵי דעם אַנטְרָאנְטָן, און אָזּוֹ ווִי
לעמלט קאָפּ אַיזּוֹ נאָךְ פּוֹלְגָּוּזְעָן מִיטּ בִּילְדֶּרְפּוֹן אַפְּקָרְשָׁטְעָן גַּעֲלִיעָנְדָּן
טער „פְּרָאַנְצּוֹזְיִישָׁרְדְּ רַעֲוָאַלְזִיעָה“ — האָט עַר מּוֹטִיךְ גַּעֲנוּמָן אַיְלָן נאָךְ
דעט פּוֹלְגָּוּזְעָן גַּעֲזָאָגְן, ווּאָס עַר האָט עַרְשְׁטָטְפְּרִיעָר גַּעֲהָרָטָן.

נאָךְ ווּוֹן לְעַמְּלָאָן אַיזּוֹ אַרְזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן פּוֹן פְּאָרָס אַיזּוֹ שְׂוֹן גַּעֲנוּזָעָן אַוְתָּה
הדר נָאָם, אַיזּוֹ מִוְּתָּאָמָּאָל אַרְפְּגָּנְפְּאָלְן אַ נָּאָם דָּעָן, אַיזּוֹ לְעַמְּלָה האָט גַּעַד
מוֹחַט אַרְיִינְגְּנִיּוֹן אַיזּוֹ אַ הוּוֹן אַיְבָּרְוָאָרְמָן דָּעָם דָּעָן.

הדר דָּעָן האָט אַנְגָּהָאָלְטָן אַ הַיְּפָשָׁע וּוּילְעָגְּלָאָן, שְׂוֹאַכְּעָר גַּעֲנוּאָרְן אַיזּוֹ
גַּלְיִיךְ גַּעֲשְׁטָאָרְקָט זִיךְ, שְׂוֹאַכְּעָר גַּעֲנוּאָרְן, אַמְּבָּאָט אַוְיְפָצְעָהָעָרָן אַיזּוֹ גַּלְיִיךְ
וּוּידָעָר גַּעֲשְׁטָאָרְקָט... פּוֹן דֵי רִינְגָּס האָט זִיךְ גַּעֲנָאָסְן וּוּאַסְעָר מִיטּ אַ
קְרָאָטָם, זַוְּ פּוֹן אַ פְּלָוְמָפּ; אַיזּוֹ דֵי רִינְגָּסְאָן הַאָט זִיךְ גַּעֲנָאָסְן אַ שְׁטָרָאָט,
זַוְּ אַ טִּיךְ כְּלָוְמָרְשָׁטָם, אַיזּוֹ ווּוֹן דָעָר נָאָס דָעָן הַאָט עַנְדְּלָעָךְ אַוְיְפָצְעָהָעָרָט,
אַיזּוֹ לְעַמְּלָאָל אַרוֹסְפּוֹן הַוּוֹן, ווּוֹ ער האָט אַיְבָּרְגָּנוּוֹאָרְט דָעָם דָעָן אַיזּוֹ
איְלִיּוֹס גַּעֲגָנָגָעָן דָּזָרְקָה הַינְּטָרְגָּאָסְן, אַיזּוֹ זִיךְ דָעָם ווּוֹעָגְּזָוְן פְּאָרְקָדְצָן.
וּוֹעָנָה ער אַיזּוֹ אַרְזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן נִישְׁתָּוּ וּוּיְטָפּוֹן דָעָם פְּאָלָאָז, ווּסְמַטְּיִיטָט דָעָר
איְזְוָעָהָר דָעָנְקָמָאָל אַיזּוֹ פְּאָרָט פּוֹן אַ פְּעָלָג, — אַיזּוֹ דָאָרָט אַוְוָפּ דָעָם פְּלָאָז
אַיזּטְקִינְעָם נִישְׁתָּוּ וּוּוֹעָנָה צַוְּ זַעְעָנָה, דֵי גַּעֲשָׁפְּטָמָן אַיזּוֹ דֵי טּוּירָן — פְּאָרָרְ
מַאְכָּמָּן, קוֹין לְעַבְּדִיק בְּאַשְׁעַטְעַנְיִישָׁהָאָט זִיךְ נִשְׁתָּוּ גַּעֲנוּזָעָן, הוּטְלָעָה, קָאָפְּצָעָ
לוּוּשָׁן אַיזּוֹ שְׁטָקָנָס חַאְבָּן זִיךְ אַרְזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן אַיזּוֹ דֵי דָאָרָט, זַוְּיִיטָּה
לְעַךְ אַיכְבָּר דָעָם נְרוּוֹסְן אַפְּגָּנוּרְוִוְּמָטָן פְּאַזְיָה, זַיְנָעָן גַּעֲלָעָן אַוְתָּה דָעָר עַרְדָּ
אוּסְמָעָזָוָגָן עַטְלָעָכָעָן מַעְנְטָשָׁן; אַיְנָעָרְפּוֹן זַיְיָ. אַ פְּרָוִי מִותָּאָ קָאָלְדָּט
שְׂוֹרָעָמָל לְעַבְּן זִיךְ.

לְעַמְּלָאָל הַאָט נאָךְ קִיְּנָמָאָל אַזְּוּלְבָּעָטָם נִשְׁתָּוּ גַּעֲזָעָן, מַעְנְטָשָׁן זַאְלָן לִיזְנָ
אוּוֹפּ דָעָר עַרְדָּ אַזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן ווּיְ קַלְעָצָעָר. קוֹין פְּאַלְיִצְיָ אַהֲרָדְרָ עַלְגָּנָעָר אַיזּוֹ
נִשְׁתָּוּ גַּעֲנוּזָעָן צַוְּ זַעְעָנָה קוֹין מַעְנְטָשָׁן אַיזּוֹ יְזָרְקָה, נִאָרָרְסָעָר אַרְאָפּ אַ בִּיסְלָן,
וּוֹעָנָה דָעָם דָעָרְשָׁאָקָעָנָעָם לְעַמְּלָאָל אַיזּוֹ אַזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן פְּאַרְבִּיצְיִזְגָּוָיָן אַ הַוּוֹ
זַיְנָעָן פּוֹן דָאָרָט אַרְזְּבָּסְגַּעַטְמָעָן עַטְלָעָכָעָן מַעְנְטָשָׁן אַיזּוֹ אוּוֹפּ אַ
זַּוְּיִינְעָן אַגְּנָעָמָשׁ מִיטּ אַ וּאַקְּסָגְּזָעָל פְּנִים אַיזּוֹ פְּאַרְלָאָפְּעָנָעָ אַזְּגָּן, ווּאָסְ
הַאָט יְעַדְעָ וְגַעַ, ווּיְ דָעָר אָוּמָרְוֹן פּוֹן אַ וּוּאַנְטִיזְיִגְּרָה, גַּעֲוָאָרְפּוֹן מִוּטָּן קָאָפּ.
גַּעֲפָרְוּוֹת זִיךְ דָעָהָיִיבָּן אַיזּוֹ קְרָעְמְפְּנִידָק אַזְּבָּסְגַּעַטְמָעָקָה דָעָם קָאָפּ, ווּיְ אַ
הַאֲלָב דָעָרְשְׁטִיקָטָעָן כָּאָנְדוֹ, אַיזּוֹ לְעַמְּלָה האָט אַזְּ דָעָם גַּוְסְבָּרִיךְן מַעְנְטָשָׁן
שְׂזָוָעָרְלָעָךְ דָעָרְקָעָנָט גַּדְלָיה שְׂעָרָאָדָזָעָה, דָעָם פְּפָסְנִיךְן, אַיזּוֹ בָּאָלְדָּ הַוּנְשָׁעָר
אַט דָעָם חַאְבָּן אַנְהָרָעָמָעָן, אַזְּבָּסְגַּעַטְמָישָׁט יְזָרְקָה, אַיזּוֹ קְרָוִיטָן, גַּעֲמָוָאָן
נאָךְ עַטְלָעָכָעָן פְּאַרְזְּוּנְדָּהָעָטָעָ, ווּאָסְ פּוֹן אַיְיעָם פּוֹן זַיְיָ האָט פּוֹן אַונְגָּטָר דָעָם
בְּרָעָט גַּעֲרָוּתָמָט מַזְאָפָּנָס בְּלָוְטָ אַרְאָפּ אַוְוָפּ בְּרוֹקְ.

... און די וויטערדיוקע נאָסן איז געווען רוּיך, ווי אלע טאג (ס'האָט דעם איינדרס בעמאנט), אָז דא איז נאָך רויינער ווי שטענדיק), די נעד וועלבער זייןען אָפַן געווען, קונט זייןן געהאנגען אָרײַן אָז אָרוּם. אָוֹאָך די טראָטואָן אָז געווען די געוויניגעכע באַזועגעונג אָז דאָרט, אִין די שטייל-שלוּוחָרְדִּיקָע נאָסֶן, האָט מעָן געוויסט צו דערציילן אָז די פָּאלְיִצְּיָה אָז מיליטער זייןען נישט ווּוִיט פֿוֹן דעַנְקָמָל אָגָּנָעָפָּאָל אָוּפַּ דָּרָר דָּר עַרְגָּעָר — האָט מעָן זִיך אַיבָּעָרְגָּעָבָּן — עַס ווּאַלְמָן געווען נאָך מָעָר קָרְבָּנוֹת, ווּעַן נִשְׁתַּת דָּרָר נַאֲסִידָעָן, ווּאָס האָט גַּעַזְוָנָגָעָן די אַנְפָּאָלָעָר אָבָּז צוֹטְרָעָטָן אָז נִשְׁתַּת נַאֲכְזָוָאָן מָעָר די אַנְפָּלְוָוָנְדִּיקָע.

... אִין אַרְבָּעָטָעָרְקָוָאָרְטָאָל זַיְנָעָן מַאֲמָעָס אַרְמוֹנָעָאָפָּן ווי משונגע, גַּעַשְׂרִינִין, גַּעַטְמָעָרָה: „מיין הַעֲרֵשָׁלָע וּוּ אַיְזָה... מַיְן אָשָׁר ווּרְהַאָט גַּעַדְעָן?... ווּי אָז אָך אָז מִיר, מַיְן בִּימְלָעָה מִינְדָּל ווּ אָז הַרְגָּעָץ...“ — חיה רבָּה מִיט סִימְלָעָן זַיְנָעָן גַּעַשְׂטָאָגָעָן פָּאָרָן הוּוּ. חיה רבָּה — אַ בְּלַאֲסְגָּעָלָע מִיט בְּלַאֲגָּדוּשָׁעָנְדִּיקָע בְּלַזְקָן אָז פָּאָרְפָּרָעָסְטָע לִיפָּן. — לְעַמְלָעָן אָז גַּעַשְׂקָומָעָן. סִימְלָעָה, אַ זַּיְוִינְיָנְדִּיקָע, האָט גַּעַפְּרָעָנְטָל לְעַמְלָעָן, צַי עַר האָט נִשְׁתַּת עַרְגָּעָץ גַּעַוְעָן בְּנִימָעָן אַדְעָר יִשְׂרָאֵל נַחַן אָז לְעַמְלָס מָוּטָעָר האָט מִיט אַ פְּרִידִיך, ווּאָס האָט אַוְסָגָעָעָן נִשְׁתַּת נַאֲטוּרְלָעָד אָז מִיט אַ טְרָאָר צִיקָּן שְׂמִיכָּל צַוְּהָרָה בְּחַקְחָה אָז דָּרָר טָאָכְטָעָר אַירָּעָר, ווּאָס האָבָּן מִיט אַ האָפָּעָנוֹנָסְלָאָזָעָר צָעְרוֹדָעָטָקִיט אַוְסָגָעָקָט די זַיְוִירִיקָע — זִיך אַ ווּאָרָה גַּעַטְאָן לְעַמְלָעָן אָוִיפָּן האָלָהָז מִיט אַ רִינְדְּרִיךְן קוּוִיטָשׁ:

— מַיְן לִיבָּר זָוָן, מַיְן גַּעַפְּנָעָן קִינְדָּר...!

די שעָהָן זִיך גַּעַרְקָט פָּאָמְעָלָעָךְ אָז גַּעַוְועָר. אִין אַרְבָּעָטָעָרְקָוָאָרְטָאָל זַיְנָעָן אַרְמוֹנָעָאָפָּן פָּאָגְרָעָסְעָרָמָעָ פָּאָטְרוֹלָן פָּאָלְיִצְּיָה, מַאֲמָעָס זַיְנָעָן אַרְמוֹנָעָרָאָכָן טְרִיבָּ אָז פָּאָזְצָאָטָן שְׂיעָרָ מַשְׁוֹגָעָ ווּוְהַרְחִידָס פֿוֹן אָוְמָגְעָדוֹלָד צְלוּבָּ אַ זָּוָן, אַדְעָר טָאָכְטָעָר, ווּאָס אָז נאָך גַּעַטְאָהָזָמָעָן. אַוְסְטָרְלִישָׁעָ קְלָאָבָּעָן זִיך אַחֲעָר דָּרְטוֹאָן, אַלְעָ מִינְוָתָה האָט מעָן גַּעַזְגָּט אָוּפַּ אָז אַנְדָּרָעָן, אָז עַר אָז דָּרְרוֹהָגָעָט גַּעַוְאָרָן. אָז נִשְׁטָצָוֹו, נִשְׁטָצָוֹו האָט עַמְעַץ צְלָאָזָט אַ קְלָאָגָן, אָז מַשִּׁיסָט ווּוְדָרָעָר אִין יַעַנְעַ זַיְסָן... אָז אַנְטָשׁ עַס האָט זִיך יְהָדָעָם מַאְלָ בְּאַלְדָּ אַדְרוֹיְסָגָעָוָוָוָן פָּאָר לִגְנָמָט, אָז פָּוְנְדָעָטָוָעָן יְהָדָעָם מַאְלָ פְּרִוְּשָׁ אַוְסָגָעָרָאָכוֹ אַ קְלָאָגָן, מִאָז מַעַם מִיט פָּאָרְבָּרָאָכָבָעָן העַנְתָּ האָבָּן זִיך גַּעַלְאָזָט לִיפָּן אִין דָּרָר ווּוְלָט אָרוּיָן... .

קָעָן פָּאָרְנָאָכָט אָז גַּעַקְוָעָן, בְּנִימִין, אִין שְׁפָעָטָעָר אַ בִּיסְל אַזְּךְ יִשְׂרָאֵלָנִין. די מָוּטָעָר האָט בַּיְם דָּעָזָעָן די זִיך אַפְּנָעָבָעָט, סִימְלָעָה חָאָז דָּרְצִיְּלָט, ווי אָמְרוֹיךְ די מָאָמָע אָז זַיְנָעָן גַּעַוְועָן. בְּנִימִין האָט דָּרָר

מוטער בארכיטקט, אז זו האט גארנישט געדראפט זיך באומורויסן, ער אין געועסן די גאנצע צייט אין א שטוב בו א באקאנטן, און ישראל נח האט ווענדיך דער מוטערס פרייד — פירען און חערנדיך איז אויסראעדן, פארוואס מ'חאט זו געלאקט אונג ווארטן מיט האט קלטאפעניש — האט ישראל נח זיך אונגעופן מיט א צעריזנטקיינט —

או אן אנדערע מאמעס האבן היכט אונגעוויזן קינדרער, פארוואס ארגנט די מאמע נאר ווועגן אייגענען זון און איז צופרידן, אן נאר אירע קינדרער האט נישט געשאָרט? אלס ענפער אוות ושראל נחט דאייזער הרשה האט די מוטער באָן קומען און אַנטָּאָל — זו האט געווינט זיך געלאקט און געהשעת, און ס'האט געדיערט, ביזו מ'האט זיך צוֹרֶיך זיך איבער די פאָרִיךן צומאָרְגַּס, דעם צוֹוִוָּטְמָאי, נאָכְמִישָׁאָן, האט זיך איבער די פאָרִיךן צעטראָפָן דאס ניעם, און אַין יְדִוִּישָׁן שְׁפֵיטָאָל אַין גַּעֲשָׂטָאָרְבָּן גַּדְּלָה שְׁעָרָאָז דזער, זום אַין נְעַכְתָּן אוֹתָה דער דעמאָסְטְּרָאָצְיָע שְׁעוּרָ פָּאָרוּנְדָּעָט גַּע וְאָרָן, אַין די פָּאָרְטִּיעָן האָבָן אוֹפְּנְעָפְּאָהָרָט אוֹתָה מְאָרָן זיך באָטְיְילִיקָן זיך אַין דער לוֹוִית... .

* * *

...ס' אַין גַּעֲוָעָן אַ זְּלַמְּנָעָר טָאָן דֻּעְמָלָטָן פָּוּן גַּעַם צוֹ נָאָס האָבָן מהונט מַאְרְשִׁיחָת מָוֵת דְּרוֹיְיכָע פָּאָנָעָן אַון גַּעֲזָאָג, דַּעְמָאָסְטְּרָאָצְיָע האָבָן זיך באָנְעָנָעָמָן, זַיְנָעָן זיך אַנטְקָעָנָגָעָקָומָעָן אַין פָּאָרְשִׁידְעָנָעָ פָּוָנָקָטָן שְׁמָאָט, זיך קָעְגָּנוּיָטוֹק באָגְרוּסְט מִיטָּה די פָּאָנָעָן, מִיטָּ אַוְיסְרוּפְּוָגָעָן, זיך צָוָאָז מעַנְעַשְׁמָלָצָן אַון אַונְמָעָר פָּאָרְשִׁידְעָפָּאָכִיקָע פָּאָנָעָן צָוָזָמָעָן מַאְרְשִׁיחָת מִיטָּ מְזָוִיק אַון גַּעֲזָאָגָן, זַוְּלִידְבָּרְעָמְדָע מַעֲנָשָׁן זַיְנָעָן זיך אוֹתָה די העַלְדוּשָׁר גַּעֲפָאָלָן, נַעֲקָוִשָׁת אַין גַּעְהַאְלְדוֹזָן; פָּרְיִידְצְּהָרָעָן האָבָן גַּעֲלָאָנָצָט אַין יוֹגָג גַּעֲוָאָרָעָנָע אַוְוָגָן... .

אין אַ נָּאָס זַיְנָעָן גַּעֲשָׂטָאָנָע אַין אַ לאָמָעָר דיָ וְוָעָן אַון אוֹתָה די וְוָעָן זַיְנָעָן גַּעֲזָעָטָן שְׁמִינְעָרָס — האָבָן זיך די פּוּוּרִים, די שְׁמִינְעָרָס אַנְדָּעָהָעָקָנוּת אַון מִיט אַונְטָלְזָוָעָט קָעָט, קָוְנְדִּיקָט מִיט דְּאָגָק צָוָה הַמְּלָאָמָר — אַדְוָרְבָּגָעָלָצָט די רְוּזְבָּאָפָּאָנָטָע זַיְנָגָעָנְדוּקָע פְּרָאָצָעָסָע.

ס' אַין גַּעֲוָעָן דֻּעְמָלָט אַ טָּאָן אַזָּא, וְוָעָן אַלְעָ — אַפְּלוּ וְקָנִים אַפְּנָעָד לְעַבְּאָסָט גַּעֲבָוְגָעָנָע קְנִיעָן; זַוְּעָן יוֹגָג אַון אַון ס' אַין גַּעֲוָאָרָן נָאָכָט, וְוָעָן דער האָרְבָּסְטָרְאָוָוָסָט האָט זיך מִיט זַיְן פִּיכְבָּעָר אַון טְרִיבָּעָל שְׁוּשָׁרְקִיט

אויף דער ווועלט אַראָפְּנָאַלְאָזֶן, אֵין אַלְזַ נַאֲךְ גַּעֲוֹעַן מָאָג, הַעֲלָשָׂר זַוְּנִיקָעַר
פְּרִילִינְגְּסַ-טָּאגָן, דַּי יַוְּבָלְעָנְדִישָׁע מַאֲסָן הַאָבָן אִים אֵין דַּי הַעֲצָעָר גַּעֲטָרָגָן,
אֵין גַּעֲמִיט הַאָט עַד זַוְּיַעֲבָלִיָּט.

אֵין זַוְּרָא אָזֶן וּוְאָס זַיְינָעַן זַיְיַעֲוָן אַט דַּי מַעֲנְטִישָׁן? אַלְעַ פָּעַנְצָטָעַד
זַיְינָעַן פָּאָר זַיְעַרְטוּעַן גַּעֲוֹעַן אַילְוָמִינְרוֹט, אֵין פָּוָן דַּי בָּאַלְקָאַנְגָּעַן הַאָט
מַעַן מִוֵּת פְּרִיאַדְאַוִּיסְרוֹפָן זַיְיַאְגָּעַנְגָּט; מִיטַּבְּלוּמָעַן הַאָט מַעַן בָּאַשְׁיטָדַי
סְעַמְפָּעָר — אַט יַעֲנַעַע קַעְפָּמָעָר, דַּי „אַחֲדוֹתִיְּגַעְגָּעַן“, וּוְאָס נַעֲכָטָן שְׁרַשְׁתָּמַד
זַיְינָעַן זַיְיַעֲוָן אַלְעַ בָּאַמְּפָגָן גַּעֲוֹוָאָרָן אֵין מַעַר זַיְיַי פָּאַרְאַכְּטָוָגָן הַאָט מַעַן
אֵין דַּי אַוְּבָּרְעָשְׁטַע שְׁטָאָקָן, וּוְאָס מִיטַּבְּלוּמָעַן דַּי בָּאַגְּאַרְדִּינְמַעַן פָּעַנְצָטָעַד, נִישְׁטָמַד
גַּעֲהָטָמַט פָּאָר זַיְיַי, אֵין הַיְּנָט — אַפְּלָאַדְּרִיסְמַעַטָּן, פְּרִירִיגְּנַעְשְׁרִיָּעַן אֵין דַּעַת
וּוְאַלְזִוְּיָאַנְעָרָעַ אַוְּסְרוֹפָן.

אַגְּנַעַע נַאֲכָט בַּיּוֹן פָּאַרְטָאָג הַאָבָן דַּי מַחְנוֹת גַּעֲוָבָלָט אֵין גַּעֲשָׁרָגָן,
גַּעֲפָאַנְגָּט אֵין דַּי נַאֲסָן אָזֶן זַיְד גַּעֲוֹוָנְשָׁן... דַּעַר אַיְנוֹזָמָעַר סְטוֹרָאַשְׁנִיק,
דַּעַר סְבָּאַיְקָאָוָע אֵין רָאָג נַאֲסָם, הַאָט זַיְד קַוִּם דַּעַרְהָרִיסְטַעַט צַוְּגָנִיוֹן צַוְּגָנִיוֹן
אַסְלָעַנְעָרָר מַחְנוֹת מִיטַּבְּלוּמָעַן אַבְּקָשָׁה:

— קִינְדָּעָר, גַּוְיִטָּס שְׁלָאָפָּן, סְאַיְזָ שְׁפָעָט, מַאֲרָגָן אֵין אַוְּיךָ אַבְּגָג...
דָּאָס סְטוֹרָאַשְׁנִיקָל אֵין גַּעֲוֹעַן אַן עַלְנָטָט, אַגְּנַעַעַעַדְיָקָם, עַמְּעַי —
דַּאֲכָט זַיְד שְׁלָמָה קָאַזְשָׁעְמִינְקָעָר — הַאָט אַגְּנַעַע אַיְן הַאָט אַן עַק
פָּאַלְעַ פָּוָן זַיְיַוְּן רָעָל אָוֹן הַאַלְטָנְדָרִיךְ דָּאָס זַיְיַוְּן אַפְּנַיְשָׁעַלְעָ, הַאָט עַד מִיטַּבְּלוּמָעַן
אַקְאַטָּאַוְּסְדִּיקָן רְחַמְנָות זַיְד גַּעֲוֹאָגָן צַוְּיִרְיָהָוִיכָעַן:
— חֲבָרִים, וּוְאַרְפָּטָס אֵין צַוְּגָרָאָשָׁן, וּוּעַט מַעַן דָּאָס סְטוֹרָאַשְׁנִיקָל
שִׁיקָּן אוֹף נַאֲכָטְלַעְגָּעָר... סְאַיְזָ אִים, נַעֲבָעָר, קָאַלְטָ.

דַּעַר עַולְמָה הַאָט אוֹף דַּעַם סְטוֹרָאַשְׁנִיקָס רְחַמְנָות גַּעֲהָטָמַט
בָּאַלְדָּצָוְדָקָה זַיְן בְּקָשָׁה אָוֹן צַעְנִין זַיְד, נַאֲרַ נַאֲךְ אַבְּיָסְלָ. אָוֹן מָהָאָט
זַיְד מִיטַּבְּלוּמָעַן אַפְּרִישָׁ גַּעֲזָאָגָן גַּעֲלָאָגָן אַיְבָּעָר דַּי שְׁטָלְעָ נַאֲכְטִישָׁ גַּעֲזָאָגָן, וּוּ
צַוְּיִיב דַּעַם פִּיוֹזְעָרְלָעָכָן מַאֲנִיפָּעָטָס הַאָבָן אַגְּנַעַע נַאֲכָט גַּעֲרָעָנְטָ
דַּי נַאֲסָ-לְאַמְּפָן.

עַרְשָׁת שְׁוִין נַאֲרָ, נַאֲרַ שְׁפָעָט, כְּמַעַט פָּאַרְטָאָג, הַאָט דַּעַר עַולְמָה גַּעַד
פְּוּלָט בַּיִּי זַיְד צַוְּגָנִין זַיְד יַעֲדָר אָוֹן זַיְיַוְּן הַיּוֹם, מִיטַּן בָּאוֹסְטוֹזָוָן, אָוֹ
מַאֲרָגָן אֵין נַאֲךְ אַוְּיךָ אַבְּגָג אָוֹן אָוֹן דַּי פְּרִיהִיָּת אֵין דַּאֲךְ שְׁוִין אוֹף שְׁמַעַן
דִּיתָ.

בְּנִימָיוֹן אֵין אַהֲיָמָעָפְּמוּן פָּוָן דַּעַר מַאֲנִיפָּעָטָאַצְּיָע, אֵין נַאֲךְ יִשְׁדָאָל
חַנִּישְׁתָּגְּדָעָן. אַרְיִינְקָוּמְעָנְדָיוֹק אֵין נַאֲכָטִיסָּן הוֹיָה, הַאָט זַיְד בְּנִימָיוֹן
אַיבָּעָגְנָעָשְׁרָאָסָן. דַּי שְׁכָנָטָע, לְעַמְּלָס מְוֻטָּר, אֵין רָאַפְּטָעָם אַקְוָסָרָיָס
גַּעֲטָאָגָן פָּוָן אַיְרָ שְׁטוּבָה הַאַלְבִּינְגָּאָקָעָט, הַאָסְטָוק אַפְּרָעָן גַּעֲטָאָגָן בְּנִימָיוֹן,
צַיְעַר הַאָט נִישְׁטָגְּגָעָן אַיְרָ לְעַמְּלָ אָוֹן צַיְעַר קוֹמָט נַאֲךְ נִישְׁטָ אַהֲיִים,

און איז בנימין האט געזאנט, איז ער וויסט נישט, האט זיין האוושע גע-
טאן, זיין איז בייזער הוונט:

— ער ווועט זיך שוויג, דער כאלארניך, אַ שווארץ יאָר אויסרכיטן,
איך וועל אים שווין וויזין אַ „פְּרִיְהוּתִים!“ — אַזְוֵי האט זיך ביל געטאן
און צוֹרִיך אַריינגעגענֶגֶן גען ציך. און מַאֲדָנָע אַומְפָאַרְשָׁעָטָן דָּלָעָך: אַט
די ווערטער דער יידענעט האבן בנימינען געטלונגנֶגֶן אַין די אויערן זיין
עפָעָם אַ ביְזָע נְבִיאָות אַין אַים דָּאַס חָרֵץ באַשּׁוּרָט.

בנימין איז אַרְיִינְגָּעָקָומָן אַין שְׁטוּבָּס. סְאַיז גַּעֲוָעָן טָוָנְקָל, אַן אַרְאָפָּז
געדריות לְעַמְּפָל האט גַּעֲבָרָעָנט אַוְיפָּן טִישׁ, דָּרְלָעָבָן אַיז גַּעֲשָׁטָאָגָן אַ שְׂעָעָ
וּוְאַסְעָר אַון עַפְעָם אַין אַ נְלָאָזֶן צוֹנְעָדָעָט מִיטָּן אַן אַוְנְטָעָרְשָׁעָלָעָרְלָן. די
מוּטָעָר האט פָּוָן בעט אַרְוָס פָּאַרְשָׁלָאָפָּן גַּעֲפָרָעָנט: „וּוְרָ דָּאָס?“ אַון
הָרְנְדִּיך, אַן דָּאַס אַיז בְּלוּזָּי בנימין אַין יִשְׁרָאֵל נָח — נָאָך נִשְׁטָט, האט
זַי מִיט אַ טְרוּוּרְיָקָעָר בְּיוֹזְקִיט אַ מָוּרְמָל גַּעֲטָאָן:

— סִימְעָלָע האט היַינְט גַּעֲהָט אַ שְׁלָעָכָטן טָאג, אַון זַי — סְזָאָל
זַי כָּאָטָש אַרְן — לְוִיפָּן אַרְוָס אַין די נָאָסָן, אַ שְׁמָחָה אַוְיָף זַי! — אַון
וּוְדָעָר האט די בְּיוֹזָע נְבִיאָות אַ וּוְאָרָא אַוְיָף גַּעֲטָאָן אַין בנימינס גַּעֲמָיט
נָאָך שְׁטָאָרְקָעָר וּוּ פְּרִיעָר, אַון דָּרְאָקְדוּשָׁט פְּרִילְעָךְ פָּאַרְעָנְדִּיקָטָעָר טָאג
הָאָט אַים אַוְיָסְגָּעָעָן וּוְיָט אַון פְּרִעָמָד אַזְוֵי.

* * *

נָאָך דָּרְגָּעָטְקָעָר אַלְגָּעָמִינָעָר שְׁמָהָה אַיז חָוָה רְבָקָהָט עַולְמָ צָרָ
מַאֲרְגָּנָס שְׁפָעָט אַוְיָפָגְעָשְׁטָאָגָן. די מוּטָעָר האט גַּעֲמָוֹת אַ סְרָ וּוְעָן אַון
דָּרְמָאָגָן, אַן סְאַיז שְׁווִין באַלְדָּמִיטָאָג. בֵּין די זַיְן הָאָכוֹן זַיְדָ פָּוָן בעט
אַרְוִוְסְגָּעָרְוָת. אַנְשָׁל אַיז וּוְעָן עַפְעָם אַ זְיָפְנְזִידְעָרְיָעָן אַרְיִינְגָּעָקָומָן
צַו יִשְׁאָל נָחָן, אַון וּוְעָן ער האט שְׁווִין גַּעֲהָט דָּאַס זְיַינְקָעָ דָּרְלִיְוָקָט,
הָאָט אַנְשָׁל אַוְיָסְגָּעָטְלָט זְיַינָּע אַרְוִוְסְגָּעָטְלָט אַוְיָגָעָעָס אַון דָּרְצִיְּלָט,
אוֹ פְּאַצְּאָנָאָוָסָקִי, דָּרְקָוְיְלָן־סּוֹחָר פְּאַצְּאָנָאָוָסָקִי — ער ווּיסְטָט דָּאָרָיָא
אַלְזִי! — הָאָט אַים אַט עַרְשָׁט דָּרְצִיְּלָט, אַז דָּרְגָּעָטְקָעָר מַאֲנִיְעָטָט
מִיט דָּרְגָּעָטְקָעָר פְּרִיְהוּת אַיז נָאָר בְּלוּזָּי אַ קָּאָטָאָוָעָס. דָּאַס האט מעַן
איַן פָּעָמְרָבָוָגָן גַּעֲמָאָכָט אַזְוֵאָן קָנוֹנִידְשָׁטִיק, אַום אַזְוָעָרָנָאָק זַיְדָ צַו דָּרְגָּ
וּוְיָסָן, זַיְגָרְוִיסָּן סְאַיז די „חָבָרָה“, אַון אַיְצָט וּוְעָט מַעַן זַיְדָ צַו „זַיְיָ“. עַרְשָׁט
רָעָכָט אַ נְעָם טָאנָן.

אנשל האט דאס גערעדט קאָלט, געלאַסן, ווי זיין שטיינגר און געֶר
שמייכַלט דערבי מיט זיין להכּוּס-שמייכַלע, אָושׁ די שוויגער חיה ורבְּהַן,
האט דאס אויפֿגעַנט. זי האט אָ קוֹס געטָן אָוִיף אַירע צוֹווּ זָוּן, מאַמעַז
דיַק אָ קוֹס נָעֲגַבָּן, צי אַנְשָׁלָס רֵיַד פָּאַרְשָׁאָפָּן זיַיְהָ קָרְעַנְשָׂוֹן, אָוּן זי האט
זיך גַּעַאיַלְט אַנְשָׁלָעָן אֲפְצָוּוּעָנְדָן אָוּן זי אַיְזָן דערבי רְוִוָּת גַּעַוָּאָרָן, אַזְוִי
פָּוֹן נִישְׁתְּ דָּרְיוִיסְטָקִיט אַסְּפָּעָנְצָרוּדָן דָּעַם רַיְכָן אִידָּעָם, ווי אַוְיךָ פָּוֹן עַמְּתָד
נְשָׁפָּשָׁה, וואָס עַר קָרְעַנְקָט אַירָעָ קִינְדָּרָע.

— אָ סִיּוּעָר, אָ רַעְגּוֹרָגָג — האט חיה רְבָּקָה גַּעַזְגָּט — מאַכְּבָּט
ニישט קיַין קָאַטָּאוּוּסָן. אָז אָ מְלֻכָּתָ נִיטָּ אַרְוִוָּס אָ מְאַנוּפָעָט, אַיְזָן עַט
ニישט קיַין סִינְדְּרֶלֶרֶשְׁפָּל.

— פָּאַצְּאָנָנוּסָקִי וּוּוִימָט אַבְּעָר אַוְיךָ וואָס עַר רְעַדָּט — האט זיך
אנשל נִישְׁתְּ גַּעַלְקָוּט אֲפְשָׁפָּאָרָן — פָּאַצְּאָנָנוּסָקִי שְׁטָעָלָט צָו קְוִילָן בַּיּוֹם
נוּבָּעָרָנָאָטָאָר.

ער האט דאס גַּעַהְעַרְטָט פָּוֹן אָ גַּרְוִיסָן מָאָן... די שוויגער וועט שווין
זיעַן, צי סְ'וּעָט נִישְׁתְּ זַיְן אַזְוּי... .

— אַיְזָן ווֹיל דאס גַּאֲרַנְשָׁטָז זַעַן — האט חיה רְבָּקָה גַּעַרְדָּט
הָאָרָט — סְ'אַזְוּן שָׁוֹן גַּעַנְגָּו יְוָנָג בְּלֹוט פָּאַרְגָּאָסָן גַּעַוָּאָרָן, סְ'מָעָג שָׁוֹן
גַּעַנְגָּו זַיְן אַיְזָן גַּאֲטָס אַזְוּן.

אַלְעָ דָּרְיוִי — אַזְוּן די מְוֹטָעָר, ווי די צְוּוּי זַיְן אַפְּלִילָו דאס יְיַנְגְּסָטָע
מִידָּל סִימְעָלָע — האָבָן אַנְשָׁלָעָן נִישְׁתְּ פְּרִוְּנְטָלָע אַנְגָּקָוּקָט. אַנְשָׁלָהָט
גַּעַלְאָכְטָמִיט זַיְן הַיְלָצָעָן גַּעַלְעַטְמָאָל אַוְן אַוְעַקְעַגְעַגְעַגְעַן.

— אָ בִּיּוֹן פִּיסְקָ דָּסָהָט אָ בִּיסְלָ — האט אַיְם די שוויגער נַאֲכָר
נַעֲשִׂיקָט אָוּן זי האט אָ זִיפְּצָ גַּעַטָּאָן, מִן הַסְּתָמָה אַיְזָן זַיְן הַאֲבָנְדִּיק, מִיטָּט
וּוּאָס פָּאָר אָ גַּאֲלָאָפְּהָדְרִיקָעָר אַיְרָטָאָכְטָעָר מְלָכָה אַיְזָן, נַעַבָּעָךְ, פָּאַרְמָשְׁפָּט צָו
לְעַבָּן.

אַיְזָן אָט דָּעַם צְוָמָאָרְגָּנְסְּדוּקָן טָאָגָן פָּוֹן דָּעַר פְּרִיְהָוִיט, אַיְזָן אַיְן שְׁטָאָטָט
צְוָנְגָּנְגָּנְגָּן שָׁוֹן נִישְׁתְּ אַזְוּי רְוִישָׁס וּוּיְנְכָּטָן, אַבְּעָר פְּוֹנְדְּעַסְטוּעָן אַוְיךָ
נַאֲכָר אַזְוּי לְעַבְּדִיק, ווי נַאֲכָר קִינְמָאָל בַּיּוֹ הַיְנָט.

אַיְן אָט דָּעַם טָאָגָן, אַיְנְדָּרְפָּרָי, וועַן דָּעַר שְׁטִוְיְפָעָר מִיטְלְיְ�עוּרִיסְעָר
פָּאַלְיְצָמִיסְטָעָר הָאָט זַיְן דָּוְרְכְּשְׁפָּאַצְּרָתָדָי שְׁטָאָטָמָ, שְׁפָּאַנְגָּנְדִּיק אַיְבָּעָר
דיַיְטָרָטָוָאָרָן פָּוֹן גַּאֲסָן צָו גַּאֲסָן, הָאָט עַר אַיְן אַרְבְּעַטְעַרְקָוּאַרְטָאָל גַּעַדְגָּוּן
נַאֲכָנְגָּשְׁוִיקָט אָ פָּאָר שְׁטִינְדָּלָע... .

זַיְן, די עַטְלָעַכְעָ קְלָעַנְגָּרָע אַוְן גַּרְעַטְרָע שְׁטִינְגָּר — האָבָן גַּעַפְוִיקָט
אַוְיךָ זַיְן רָוּסָן אַוְן פְּלִיאַצְּעָם, אַיְבָּעָלָאָזְנְדִּיק דָּאָרָט אַוְיךָ זַיְן רְיוּנָם גַּרְוִיעָן
שְׁיַנְעַל סִימְנִים פָּוֹן זַיְעָר דָא זַיְן... אַיְזָן עַר, דָּעַר פָּאַלְיְצָמִיסְטָעָר, אַנְדָּז
גַּעַטְאָן אַיְזָן דָּעַר שְׁוֹעָרָד בַּיּוֹ דָעַר זַיְיט, הָאָט זַיְךְ צְוָמָאָל נִישְׁתְּ אַוְמָנְעַקְוּקָט

צעען, ווער דאס חאט אים נעמאן. ער האט באמערט אוויפן צויזטן קענין-איבערדיין טראטואר שפאנצירן א פאָר אַרבּעטער, פֿאַרשְׂטָאנָן, אַז זַיִי האבן אים באשאנקען מיט די שטינעער אין דוקן. נאָר — גַּאֲרְנִישְׁטָן ער האט אַפְּילּו נישט גַּעֲפִיפְּט אַוּפּ פָּאַלִּיצִי. ער איז געל געווארן, שוויגנדיך פֿאַרְנוּכְּבָּרֶט זיונע טרייט נִיךְ-גִּיךְ, ביַז ער האט אַוּוּקְּגָאָפְּרֶט פֿוֹן אַרְ-בעטער-קָוָאָרְטָאֵל אָזֶן ווַידְרָר גַּאֲרְנִישְׁטָן; ער האט זיך מון הסתט געשעט נאָר עמצען צו דערציילְן פֿוֹן זַיִן "אוּפְּנָאָמָּעָ" אין דער אַרבּעטער-גענטן.

בְּנִימִין, ווֹעֵן ער איז דעם אַינְדָּרְפְּרִי (סְ'אַיזְׁ גַּעֲוֹעַן שְׂוִין בָּאַלְדְּ מִיטְאָן) אַרְאָפְּגָעָקְּמוּעָן אַין גַּטְּסָם, אַיז אַים פְּלוֹצְלָגָן עַמְּעִיז צְגָעָקְּמוּעָן פֿוֹן הַיְּנִטְּן, אָזֶן ווֹעֵן בְּנִימִין האט זיך אַומְגָעָקְּסָט, אַיז ער פֿאַרְזְׂוּנְדְּרָט גַּעַז וּאָרְן, דערזענדיך לְעָבָן זיך דעם רֻעוּיָרָאָוּוּ דְּרָאָפְּינְסִיקִי. דער דָּאָזְיקָר דְּרָאָפְּינְסִיקִי האט גַּעֲקָעָט בְּנִימִינָן נַאֲךְ פֿוֹן אַמְּאָל; שְׂוִין עַטְּלָעָכָע מָאָל גַּעֲוֹעַן בַּיִּזְׁ אַוּפּ רֻעוּיָזָעָם... האט אַט דער סְמָרָאָזָשָׁנִיס אַיצְט אָזֶן פְּרִוְּנְטְּלָעָךְ אַנְגָּעָנוּמָעָן בְּנִימִינָן בַּיּוֹם אַקְטָל אָזֶן מִיט אַגְּרָאָבּ חַנִּיפְּחָלָע אַים אַשְׁמִיכְּלָגְּנָטָן אַין פְּנִים:

— נַאֲסְפָּאָדִין נְרוּת, אַיצְט וּוּרְסָטוּ אַין אַפְּיִצְּרָה...

... אַיבָּעָד דַּי נַאֲסָן האט גַּעֲזָוִינָן אַ "דְּעַמְּאָנְסְּטְּרָאָצִיעָ" פֿוֹן צַעַן-צְוּעַלְפְּרִיעָרִיקָע יַיְגָלָעָךְ מִיט אַדוּטְׂפָּנְדָּלְ פָּאָרוּסִים, וּוֹאָס אַיְנָעָרְ פֿוֹן וּזְיַי האט גַּעֲטָרָאָן אַוּפּ אַשְׁטָעָכָעָלָע, אָזֶן מִיט אַגְּזָאָנָן... סְ'אַיז אַוּמְגָעָלְגָּדָע גַּעֲוֹעַן צַו וּוֹיסָן, צַי דָּאָס אַיז אַזְּאָ שְׁפִּילְׂ בְּלִוְּזָוּ — נַאֲכָטָן דַּי גַּרְזִיסָּע, אַדְרָעָר עַס האט זַיִוּ טָאָפָּע עַמְּעִיז אַרְגָּאָנְזִירָט. זַיִוּ זַיְנָעָן גַּעֲנָגָנָעָן אָזֶן דַּי קִינְדָּרָעָר, אָזֶן גַּעֲזָוִינָן דַּי מַאְרָסְעָלִיְעָז אָזֶן אַרְבָּעָטְעָרְלְדָעָר... פֿוֹן דַּי טְרָאָטָוָאָרָן האט מעַן דָּאָס צְוָנָקָט אָזֶן גַּעֲלָאָכָט. פֿוֹן עַרְגָּנָעָז אָזֶן אַנְגָּעָלָאָפָּן אַ בִּינְטָלְ יְרָאָן, אָזֶן אַיְנָעָרְ פֿוֹן דַּי יְיָזָן — אָזֶן בְּרִילְן, מָוֶשֶׁ דְּרָעָטָלָעָךְ אַיבָּעָד דַּי אוּרָעָן אָזֶן מִיט אַגְּלָעָר בְּאָרְד — האט מִיט אַגְּלָעָר זַיִד אַגְּלָעָר גַּעֲטָאָן צַו דַּי קְלִינוּנָעָ דְּעַמְּאָנְסְּטְּרָאָנָט:

— ?אַבְּוּסָעָם, — האט דער יְיָד גַּעֲשָׁרוֹגָן — שְׁפָצִים, אַחֲרִים גַּיְתָּסָן — דְּעַמְּלָט זַיְנָעָן לְעָבָן דַּי קְלִינוּנָעָ דְּעַמְּאָנְסְּטְּרָאָנָט פְּלוֹצְלָגָן אַוִּיסְגָּנוּוּוָאָסָן עַטְּלָעָכָע דְּרָוּאָזָקָסָעָן בְּחוּרִים אַין הַעֲמִידָלָעָר, מִיט שְׁטָעָקָנָס אַיזְׁ דַּי הַעֲנָטָן, אָזֶן דַּי יְיָזָן זַיִד אַפְּגָנְטָרָאָגָן.

די זַיְנָעָנְדִּיקָע יַיְגָלָעָךְ מִיטְןְּ רְוִיטָן פָּעַנְדָּל זַיְנָעָן אַוּוּקָע. עַס אַיז צְרוּסָ רְוִיקָע גַּעֲוֹאָרָן. די גַּעֲוַעַלְבָּעָר זַיְנָעָן גַּעֲוֹעַן גַּעֲוֹעַן אָפָּן. אַוְאָתְׂ דַּי טְרָאָרָן האט גַּעֲשָׁפְּאָצִירָט אַ גַּרְיִימָעָר עַולְטָמָי זַיְנָוָאָרָן אָזֶן זַיְנָוָאָרָן — אַרְבּעָטָעָר אַזֶּן שְׁילָעָר. מִיט אַמְּאָל האט זַיִד גַּעֲנוּמָעָן טְרָאָן אַ גַּעֲשָׁוּקָרָעָי

פָּוֹן מוֹלֵץ צַו אָוּעָר, וְוִי אַוִינְטֶלְךָ: „צַו דָּעַר תְּפִיסָה, צַו דָּעַר תְּפִיסָה נִוִּיטָם אַלְעָעָד...“ הָאָט דָּעַר עֲלֹם נְלִיּוֹךְ גַּעֲנוּמָעָן שְׁטוֹרָאָמָעָן אָהִיּוֹן, וְוִוְוְמְהִיסְטָם.
בְּנִימִין הָאָט זִיךְרָאָוִיךְ גַּעֲלוֹאָטָן נְיִינְזָהָרָאָטָן מִיטָּאַלְעָד.
נְאָרָ אַוִיפָּן וּוֹעָגָהָאָט אִים אַ בִּיסְלָ פָּאַרְחָאַלְטָן אַיְינְעָרָ רַאַטְבָּעָרָג, אָן עַלְעַדְרָעָרָ רַאַזְוִירָטָעָרָ יַיְד, דָּעַר אַיְינְטִימָעָרָ פָּוֹן אָן אַפְּטִיקִסְקָלָאָד; בְּנִימִין עָן
הָאָט עָרָ גַּעֲקָאנְטָ דָּרוֹךְ זַיְן מַוְתָּר, עָרָ אַיְזָ גַּעֲוָעָן בָּאַקָּאנְטָ מִיטָּחָה
רַבְּקָהָן נְאָךְ פָּוֹן מִידְלָוְיָוָן אָוֹן עָרָ הָאָט נִישְׁטָ אַפְּגָנְלָאָטָן דִּי אַמְּאַלְיָעָ
פְּרַיְינְטַשְׁאָפְטָ, פְּלַעַגְטָ אַמְּאָלָ צַו זַיְ אַרְוִיפָּקְוּמָעָן; אָטָ דָּעַר רַאַטְבָּעָרָגָהָאָט
זִיךְרָאָוִיךְ גַּעֲהָאַלְטָן פָּאָרָ אַ גַּאנְצָן „הַיְינְטִיקָן“, הָאָט לִיבָּ גַּעֲהָאָטָ אַוִּיךְ זִיךְרָאָ
זַיְן מִיטָּזַיְן חַאַלְבָּדְיִישָׁן לְשָׁוֹן: „אַיְיךְ בֵּין לַיְכָרָאָלָ“, — אַיְזָ עָרָ
אַיְצָט, דָּעַר רַאַטְבָּעָרָג, אַ בִּיסְלָ זִיךְרָאָוִיךְ גַּעֲשָׁטָאָנָעָן אַיְן דִּי אַפְּעָנָעָ טְרִיןָ פָּוֹן
זַיְן גַּעֲשָׁפָטָ אָוֹן, דָּעַרְבְּלִיְינְדִּיקָ צַוְוִישָׁן דָּעַרְ זַיְ אַבְּוּוֹנְגָנְדִּיקָעָרָ מַאֲסָעָ
פָּאַרְבִּיגְיָוָן בְּנִימִין עָן, אַיְזָ רַאַטְבָּעָרָגָהָאָט צַוְגָּעָלָאָפָּן אָוֹן שָׁוֹם טָעָנָה
מַעְנָה גַּעֲנוּמָעָן זִיךְרָאָוִיךְ טַשְׁעָפָעָן צַו בְּנִימִין עָן, אַ שְׁטִינְגָּרָ, וְעָרָ, בְּנִימִין,
וְוָאָלָט גַּעֲוָעָן דָּעַר אַנְפִּירָעָרָ פָּוֹן דָּעַר רַעְוָאַוְצִיאָנְגָרָעָרָ בְּאַוְעָנָגָגָ אַיְן
גַּאנְצָיָ רַוְּסָלָאָנָד — פָּאַרְוָאָסָ אַלְעָזָ שְׁטִימִיטָ נְאָךְ...
— אַיְרָ הָאָט דָּאָךְ שָׁאוֹן אַלְעָסָ בָּאַקָּאמָמָעָן, שָׁאוֹן אַלְעָסָ אַיְיךְ נְאָכָ
גַּעֲנָבָן — וְוָאָרוֹם גַּעֲהָתָ אַיְרָ נְאָךְ נִיכְטָ אַרְבִּיטְיוֹן? וְוָאָסָ נְאָךְ פָּאַרְלָאָנָט
אַיְרָ דָּעָן?

עָרָ הָאָט זִיךְרָאָוִיךְ טַשְׁעָפָעָט, דָּעַר דָּאַזְוִיקָעָר אַפְּטִיקִסְקָלָאָדָנִיק, אַזְשָׁ דָּעַר
סָאָרָס אַיְזָ אִים רְוִוָּת גַּעֲוָאָרָן אָוֹן דָּעַר פְּלִיךְ הָאָט אִים גַּעֲלָאָנָצָט אַוִיפָּן
פָּאָן פָּוֹן גַּרְוִוָּעָן הַאַרְבָּסְטָטָאָג. עָרָ אַיְזָ גַּעֲוָעָן רְוִוָּת זִיךְרָאָוִיךְ אַ בְּוֹרָאָק אָנָזְ נְאָךְ
רִישָׁ גַּעֲסְטָרָאָשָׁעָט בְּנִימִין עָן, אַזְזָ אַוִּיבָּ דָּעַר אַזְמוֹנִינִיקָעָר שְׁטוֹרִיךְ וּוּעָט נִישְׁטָ
שְׁוִין אַ סּוֹף גַּעֲמָעָן — וּוּעָט עָרָ, רַאַטְבָּעָרָג, זַיְן דָּעַר עַרְשְׁטָמָרָ אַוְנָטָמָרָ
צְוִשְׁרִיבָן אַ טַּלְעָנָרָאָם קִיְּן פָּעַטְעָרְבָּוָרָג, דִּי רַעְנִירָוָג זָאָל אַנוּעָנָדוּ
גַּוְאָלָדְמִוְטָלָעָן...
.

בְּנִימִין הָאָט אִים גַּאֲרָנוּשָׁט גַּעֲנָטָפָעָרט. עָרָ, בְּנִימִין, הָאָט גַּעֲוָוָסָט,
אַזְשָׁ דָּעַר דָּאַזְוִיקָעָר רַאַטְבָּעָרָג אַיְזָ נִישְׁטָ דָּעַר אַיְנְצִיקָעָר, וְוָאָסָ זָאָנָט אַזְוָוִי,
דָּאָס זָעָלָבָעָ טָעָנָהָט אַיְיךְ לִיבָּ חַיִּים וּוּאַלְבָעָרָג; בְּנִימִין דָּמָס מַוְתָּרָ הָאָט
הַיְינְטָ אַיְנְדָעָרְפָּי בְּאַגְּנָעָנָט אַיְן נָאָס לִיבָּ חַיִּים, הָאָט עָרָ אַיְרָ גַּעֲזָאָנָט
כָּמַעַט דִּי זָעָלָבָעָ וּוּרְטָעָרָ, אָוֹן מַן הַסְּתָמָמָה אַחֲזָ זִיךְרָאָוִיךְ זָאָגָט אַזְוָוִי
אַגְּרוֹסָמָעָרָט דִּי פָּאַרְבִּיקָאָנָטָן אָוֹן סָוְהָרָיָם — אַיְזָ עָרָ גַּעֲשָׁטָאָנָעָן, בְּנִימִין,
אַזְוָסָגָעָרָט דִּי פָּאַרְוּוֹרָפָּן אָוֹן גַּאֲרָנוּשָׁט גַּעֲנָטָפָעָרט. נְאָרָ מַאְיָרָ לְאָרָ,
דָּעַר בְּאַיְאָוְוִיעָץ, וְוָאָסָ אַיְזָ אַרְוּמָגָעָלָאָפָּן אַנְזָאָנָן, דָּעַר עֲלָם זָאָל נְיִיָּזָ צַוְּ
דָּעַר תְּפִיסָה, אַיְזָ אַוִּיךְ אַחֲרָעָרָ צַוְּגָעָקָוּמָעָן. עָרָ הָאָט בְּנִימִין עָן גַּעֲדָאָרָפָט
עָפָעָס זָאָנָן, אַיְזָ עָרָ נִישְׁטָ גַּעֲדָוְלָדִים גַּעֲוָעָן צַוְּ דָּעַם אַלְטָנָס טָעָנָהָט אָוֹן

ニישט געאָנט פֿאַרטְּאָן זַיִן דִּוִּיטְּשְׁמָעָרִישׁ לְשׁוֹן, האָט מאָיד לאָך אָוֹף
ראָטְּבָּרְגָּן אֲנְגַּעַשְׁטָלְט זַיִן קָאָפּ וּזִין בֵּי אַ בִּיכְלָמִינָן שְׁמָעָרָן
אוֹן מִיט אָז אֲנְגַּעַדְּרוֹלְטָעָר מִינְיָן זַיִן אֲנְגַּעַרְפָּן צַו בְּנִימְינָן נִישְׁתָּגָר
חוּיךְ אוֹן מִיט אַ שְׁפָאַטְּשִׁירָר בִּיזְקִיטִים.

— וּוְאָסְ נַאֲבָלֶט עַר, דָּעַר יַעַקְעַ, וּוּאַ וּוּל עַר?

דַּעַמְלָט עֲרֵשְׁת אִיז דָּעַר אַלְטָעָר נְגַד צְוִירִיךְ אַרְיוֹנְגַּעַנְגַּנְגָּן צַו זַיִן
איַן גַּעַוּלְבָּ, אוֹן בְּנִימְיָן האָט אַיְולִיךְ גַּעַנוּמָעָן גַּיִן צָום תְּפִיסָה-פְּלָאָזָעַ,
וּוּלְזַיִט וּזִין מאָיד גַּיט אַיבָּעָר, קְומָט אַיצְטָ דָּאָרָט פָּאָר אַ דַּעַמְּאַנְסְּטָרָצִיעַ,
מעַן זַאָל בְּאַפְּרִיעַן דִּי אַרְעָסְטִירְטָעַ.

בֵּי דָעַר תְּפִיסָה האָט עַס זַיִן אָזַי אֲנְגַּעַהוּבוּבָן: סְאִיז אֲנְגַּעַנוּמָעָן
אַ מַחְנָה אַרְכְּבָּעָטָעָר מִיט גַּעַזְאָגָן אוֹן רְוִיטָע פְּעָנָעָר, זַיִד אֲפַנְעַשְׁטָלְט אַרְוָת
דָּעַר תְּפִיסָה-חַמְוִיעַ, אַוְּסְרִיְעַנְדִּיק פְּאַדְעָרְנוּגְּגָן, מַזָּאָל בְּאַפְּרִיעַן דִּי
פָּאַלְיִוְשׁ אַרְעָסְטָאָגָן. דִּי תְּפִיסָה אַבָּעָר אִיז גַּעַוּן אַרְוָת אוֹן אַרְוָת
פָּאַרְמָאָכָט אוֹן פְּאַרְשָׁלָאָסָן. קִיְּנִיר האָט אָזַי פְּאַדְעָרְנוּגְּגָן גַּאֲרְנִישָׁת
גַּעַנְטְּפָעָרָט. דִּי וּוּאָד אַרְוָת דָעַר מוּיָּעָר אָזַי דִּי פְּאַרְשִׁידְעָנָעָ פְּוּנְקָטָן אוֹן
דִּי בִּידְלָעַךְ — אִיז אַיצְטָ נְשָׁת גַּעַוּן צַו זַעַן. אָפְּשָׁר האָט זַי אֲפַנְעָר
טְּרָעָטָן אַיְנוּיִינִיק אַרְיָין, זְעָנְדִּיק אַנְקָוּמָעָן אַזָּאָמָעָסָע — קִיְּן לְעָבָדִיק
נְפָשָׁ אַיִן פָּוּן דָעַרְנָעָן נִישְׁתָּגָעָן צַו זַעַן. דִּי אַוְּסְנָעָרְפָּעָנָעָ פְּאַדְעָרְנוּגְּגָן
הַאָבָן אֲפַנְעַהְיִיכָּט אַיִן דָעַר לְפָמָה, אוֹן דִּי אַרְעָסְטָאָגָן זַיִן גַּעַנְעָן וּוּיְמָעָר דָעַר
רַיְנָעָן גַּעַזְעָסָן.

אוֹן אַז דָעַר בְּאַזְוּאַפְּנָטָעָר עַולְמָ אִיז שַׁוִּין מִיד גַּעַוְאָרָן אַיבָּעָתְּזָרָן אִיָּין
אוֹן דָעַם זַעֲלָבָן אַוְּסְרוֹאָ: «מִיר פְּאַדְעָרָן צַו בְּאַפְּרִיעַן דִּי פְּאַלְיִטְשׁ אַרְעָסָע
טְּרָעָטָע, נְלִיּוֹד שַׁוִּין אַרְוִוְצָזָלָאָזָן אַונְדוּרְעָרָעָ חַבְּרִים!...» אוֹן אַבָּעָר אַז
וּוּידָעָר דָאָס זַעֲלָבָע — אִיז אַיְנָעָרָ פָוּן דָעַר אֲנְגַּעַזְאַמְלָטָעָר מַחְנָה אַרְוִוִּסָע
גַּעַשְׁפָּרְוָנָעָן אוֹן גַּעַנוּמָעָן דָרְדָן צַו עַולְמָ, אַוְּפְּאַדְעָרְנִידָק דִי מַאָסָע פְּרִיעָר
זַיִן נִשְׁתָּגָעָרְיָין פָוּן אָרָט בַּזִּי וְאַנְגָּעָן דִי, וּוּאָסְ שְׁמַאְכָטָן דָרְדָרְנָעָן,
וּוּלְזַיִן נִשְׁתָּגָעָרְיָיט וּוּרְעָן... אֲפַגְּנָעָרְדָעָט דָעַר, אִיז אַצּוּוּיְתָעָר אַרְוִוִּסָע
גַּעַטְּרָעָטָן נָאָד מִיט אַ הַיּוּסְדָּרָעָ רַעְדָע אָזַי וּוּנְגָן דָעַם אַיְנָעָנָעָם, נָאָד
דָעַם — אַ דָּרְטָעָר. רַעְדָנָעָרָהָבָן זַיִן גַּעַטְּשִׁיטָ אַיְנָעָרָ נָאָדְרָעָן —
בְּאַקְּאָנָטָעָ, וּוּמָעָן דִי מַאָסָע האָט שַׁוִּין גַּעַקְעָנָטָ אלְסָ אַרְכְּבָּעָטְרָעָטָעָר, אוֹן
אוֹזָק אַוְּמַבְּאַקְּאָנָטָעָ, עֲרֵשְׁתָּמָעָנָעָכָטָן „גַּעַבְּוִירָעָנָעָ“ צַוּזָאָמָעָן מִיט דָעַם פְּרִירָי
הַיּוּטְּסְ-כָּאַנְיִופָּעָט — הַאָבָן זַיִן בֵּי זַיִן צַוְּגָעָן צַעְבָּנָדָן אוֹן מִהְאָט
גַּעַרְעָדָט, גַּעַדְבָּט פְּאַרְוָן עַולְמָ, גַּעַוְיָזָן, אוֹן מִיאָזָן נִשְׁתָּמָ אַבָּי וּוּרָ... נָאָר דָעַר
נָאָד, וּוּנְגָן דָעַר חַבְּרָ רַאֲוָבָן, דָעַר נִירְגָּעָקְמָעָנָעָר „אַיְנָטְלִינְגָּעָנָעָ“, האָט גַּעַזְ
רַעְדָט, האָט זַיִן מִיטְאָמָאָל דַּעְרָהְעָרָטָ פָוּן דִי בַּזִּוְאַצְטָ שְׁטוּמָעָ תְּפִיסָה
קָאָמָעָן אַ הַיּוּקָק זַיִן גַּעַגְעָן רַעְוָאַלְזִיְאַנְגָּרָעָ לִידְעָר, פָוּן פְּאַרְקְרָאַטְּעָוּוּעָטָעָ

פענטער האבן זיך באוויזן פנימער, הענט האבן אַרוֹיסָגָעָפָכְעַט מיט אַשְׁטִיל רויט געוואַנט (דאַכְט זיך — אַ טִיכֵל), אָזֶן ווּאַס האַכְעָר דָּקָס געוזנג האַט זיך פון דערינגען געהערט, אלְאַז עַקְזָאַלְטִירְטָעָר אִיז געווארן דער עולס אַינְדרוֹיסֶן.

די אוֹיטָנוֹיִינִיקְסְטָע זַיְתְּנַ-מְוַיֵּר פון דער תפִּישָׁה, ווּאַס גַּרְעַנְצָט זיך מיט אַ קְלִין גַּעֲרְטָנְדָל, אִיז גַּעַוּעַן אַ בִּיסְל נַוְעֲרִישָׁעָר, אַיְינְגָעָר אָזֶן אַ צְוַיְוִיטָעָר פון דער מאָסָע האַבָּן גַּעַנוּמָעָן אַרְיְבָעְרְקְוִיכָן דָּעַט דְּרָאַטְעָנָעָט פָּאָרְקָאָן אִיז אַיְצָט האַרְבָּסְטִיקָן פּוֹסְטָן גַּאֲרָטוֹן אַרְיִין, אָזֶן בַּאַלְד האַט זיך עַמְּעַז אָזֶן נָאָר עַמְּעַז באַוְוִיזן אַוִּיפָּה דָּעַר מוֹיָהָר. פון אָוָנטָן האַט מעַן זיך אַרְיוֹף צְגַעַנְגָּבָן מָוֵט מִיט הַוּרָסָן אָזֶן פְּרִילְעַכְבָּעָר קְרוֹאַזְ-אַיְסְרָפָן. די, ווּאַס זַיְנְעַן גַּעַשְׂטָאָנָעָן אַוִּיפָּה דָּעַר מוֹיָהָר, האַבָּן צְגַעַנְגָּרְגִּין אַרְאָפָן, אָז דערינגען, אַיְפָּן תְּפִיסְ-הַחְוִיף אִיז נִישְׁתָּאָסָן צו זַעַן קִין שָׁוָם ווּכְתָעָר נִישְׁתָּאָסָן אָז לְוִיט ווּי עַס הַעֲרָט זַיך, קְומָט עַפְעָם פָּאָר אִין די קָאָמָעָן, מְכֻרְבָּעָט דָּאָרָט, אַפְּנִים, אַוִּיפָּה די טִירָן.

בַּאַלְד האַט זיך טָאָקָע געהערט אַ שְׁטָאָרָק טְרָאַסְקָעָרְיוֹי: „הַעַלְפָט אָוְנְדוֹזָן! — האַט אַפְּנוּהָיְלָכְט פון די טְוָרְמָעָ-פְּעַנְצָטְעָלְעָד; אַ טִּילְפָּן דָּעַר מאָסָע אַינְדרוֹיסֶן האַט זיך אַ וְאָרָפָ גַּעַטָּאוֹן, צְעַקְאָכְט גַּעַנוּמָעָן אַוְיִסְדָּ רִוִּיסָן יְוִנְגָּעָ בַּיְמָלְעָךְ, ווּאַס זַיְנְעַן גַּעַוְאָקָסָן בַּיִם וּוּגָן, אַיְנְבָרָעָכָן פְּלוֹיִטָּן, אָזֶן די הַעַלְצָעָר אָזֶן דְּרָעְנְגָלְעָךְ אַרְיוֹפְּדָעָרְלָאָנָגָט די, ווּאַס זַיְנְעַן גַּעַשְׂטָאָרָן אַוִּיחָדָעָר, אָזֶן יְעַנְעַ זַאְלָן דָּאָם ווּוַיְמָטָר דְּרָעְלָאָנָגָעָן, אַדְרָעָר אַפְּשָׁר נָאָר אַלְיִין אַוּוּקְטָרָאָן אַהֲזָן דָּאָרָט, אִין די קָאָמָעָן — די מאָסָע אִיז גַּעַוּעַן צְעַקְאָכְט פון דָעַט טָוָל אָזֶן פּוֹנָם גַּעַזְאָנָגָן, ווּאַס האַט זיך גַּעַזְאָנָגָן מִיט הַעֲרָט פון די תְּפִיסְ-הַעַלְפָטְעָלָעָךְ, אָזֶן די צְעַקְאָכְטִים אִיז גַּעַשְׂטָאָסָן מִיט דָעַר מִינְוֹת, מִיט דָעַר גַּעַזְאָנָגָן...

— סְפִּוְוג נִשְׁתָּאָסָן! — האַבָּן די פון דָעַר מוֹיָהָר אַרְאַפְּנְגָעָרְגִּין אָזֶן צְרוּקְנְוֹאָבָּן אַרְאָפָ די הַעַלְצָעָר. די צְעַפְּלָאַמְּטָעָ מאָסָע אָוָנטָן אִיז שְׁוִין דָעְרוּוֹל אַוִּיך גַּעַהְאָט אַלְיִין גַּעַפְּאָלָן אַוְפָּן שְׁכָל, ווּאַס מְדָאָרָפָ טָאָן: עַמְּעַז אָזֶן נָאָר עַמְּעַז האַט אַגְּנָעְוּזָן, אָזֶן דָאָרָעָבִי, אַיְנְגָנָצָן אַ פִּינְפִּי צִיק טָרִיט פְּוֹנְדָאָנָעָן, גַּעַפְּינְט זיך אָז אַיְזְ-פָּאָרְבִּיס ... בַּאַלְד האַבָּן זיך עַטְלָעַכְעָ אָזֶן נָאָר עַטְלָעַכְעָ אָזֶן גַּעַנְצָעָ דָיְיעָן נָאָר, גַּעַלְאָוָת לְוִיְּפָן אַהֲזָן. דָעַר סְטָרוֹשׁ דָאָרָט האַט בָּעֵל כְּרָחָו גַּעַמוֹזָט גַּעַמְעָן די גְּרוּסָע שְׁלִיטָלָעָן אָזֶן עַפְּעַנְגָּעָן די פָּאָרְבִּיס, ווּאַס אִיז אַיְצָט גַּעַשְׂטָאָנָעָן, ווּיְאַלְעָ פָּאָרְבִּיס אִיז גַּעַנְגָּעָ לְאָנָה, בַּאַלְד טָאָקָע האַט מַעַן פָּון דָעַר אַיְזְ-פָּאָרְבִּיס דָאָרָט אַגְּנָעָה הוּאָן אַחֲרָצְוִילְפָרָעָן שְׁטִיקָעָר אַיְזָן לְאַגְּנָע אָזֶן שְׁפִיצְעָ, גְּרוּסָע אָזֶן קְלָעְנְרָעָ, נִיעָ אָזֶן אַלְטָעָ... די שְׁטִיקָעָר אַיְזָן זַיְנְעַן גִּידָּ, ווּיְעַמְּדָר ווּאַסְעָד בַּיִּאָ שְׁרִיפָה אִיז אַ דָּאָרָפָ — אַרְיוֹפְּדָעָרְלָאָנָגָט גַּעַוְאָרָן: אַיְינְגָעָר דָעַט אַנְ-

דערן האט צוגעגעבן, איזינער דעם אנדרן — ביז די שטייקער איזוין זייןען
אנגעקסען צו די, וואס זייןען געשטאנען אויף דער תפיסה-טוייער, און
פון דארט — אראָפֿנְגּוֹאָרְפּן גַּעֲוָאָרְן אִין הַוַּה...
וואס חינטער דער מועער איז מיט די שטייקער איזוין גַּעֲוָאָרְן, ווי אָזֶוּ
זוי זייןען געטומען אִין די קָאָרְדָּאָרְן אָוֹן קָאָמְעָרְן אַרְיָין — האט מען
אַינְדְּרוֹתָן נִישְׁתְּ גַּעֲקָאָנְט וּוֹיסָן. נָאָר בָּאָכְל דָּעְרוֹפּ הַאָבָּן זִיךְ פָּוֹן דָּעַר
תְּפִיסָה נְהַעַרְתָּ אַסְּרָט טַוְיבָּע, פָּעַסְטָעָעָלָעָפּ, וואס הַאָבָּן אָפְּגַּנְהַיְלְכָט פָּוֹן
דָּאָרְט אָוֹן פּוֹסְטָן חַלְל, ווי אַ וּוֹיט דָּוּנְדָּעָרָן.
דָּעַמְלָט אִין די מַאֲסָע, בָּאַלְאָדָנְט מִיטּ נְרוֹסְעָ שְׁפִיצְיָקָע אַיזְוָנָס אִין
די הענט, צו אָוֹן גַּעַנוּמָעָן מִיטּ די אַיזְוָנָס באָמְבָּאָרְדָּרְן די פָּאָרְשָׂאָרְ
סְּעָנָה תְּפִיסָה-טְוִוְוָרָן...
בָּאָסְ! בָּאָסְ!... — האט עַם אָפְּגַּנְהַיְלְכָט פָּוֹן אַינְעָוָוָינִיק, ווּוּ מַהָּאָט
אָפְּנִים, גַּעַהְאָקְט די טִירָן פָּוֹן די תְּפִיסָה-קָאָמְעָרְן, אָוֹן בָּרוֹךְ! בָּרוֹךְ!...
הַאָט אָפְּגַּנְהַעַנְטְּפָעָרְטָן דָּאָס הַאָבָּן די טְוִוְוָרָן פָּוֹן דָּרוֹסְטָן. דָּעַר עַקְוָאָלְטְּרָטָעָר
עוֹלָם האט מִיטּ די בְּלוּזָעָה הענט, פְּשָׁוֹט מִיטּ די הענט, מִיטּ די פִּינְגָּר,
גַּעַפְּרוֹוֹת בְּרָעָכְן די טְוִוְוָרָן, רִיסְוָן די מִיטּ אַיזְוָן באַשְׁלָאָגְּנָעָן טְוִוְוָרָן...
סְּהַאָט זִיךְ מִיטּ אַמְּאָל פָּוֹן דָּרְעִינְעָן גַּעַהְעָרְטָן אַחֲרָא, אָוֹן נָאָר
אַחֲרָא פָּוֹן אַסְּרָט הַעַלְדוֹעָר, אַ בָּאָפְּרִיאָוָנְסָ-אָוָיסְטוֹרָפּ, אַ פָּאָרְשִׁיכְוָרָטָעָר
יוּבְּלָאָוָסְגָּעָשְׁרִי... די אָרְעַסְטָאָנְטָן זַיְנְעָן שָׁוֹן גַּעַשְׁטָאָנְעָן הַיְנְטָעָר דָּעַט
פָּאָרְמָאָכָּטָן טְוִוְוָר. מַהָּאָט גַּעַנוּמָעָן הַאָבָּן דָּאָס טְוִוְוָר. דָּאָס פָּרָאָנְטִיקָע
הַוּוֹפְּטְּ-טְוִוְוָר, וואס אִיז גַּעַוּוֹעָן דָּוְרְכָאָוִים אַיזְוָן, אִיזְוָנְשָׁת גַּעַנְגָּנָעָן אַיזְוָפּ
צּוּבְּרָעָכְן, האט מען זִיךְ אַלְאָז גַּעַטְאָן צּוּם צּוּוִיתָן טְוִוְוָה, צּוּם הַינְּ-
טָרְשָׁטָן; הַעַנְטָבָּאָהָאָרְטָעָר, הַעַנְטָבָּאָהָרָעָט, גַּעַלְעָ, שְׁמָאָרְקָשָׁרָעָ, שְׁוָאָכְבָּרָעָר —
הַאָבָּן מִיטּ שְׁפִיצְיָקָע אָוֹן שְׁטָוְמְפִיקָע אַיזְוָנָס אָוֹן מִיטּ וואס נָאָר עַס הַאָט
זִיךְ גַּעַמְאָכְט, וואס מַהָּאָט נָאָר פָּוֹנְקָט גַּעַהְאָט — גַּעַנוּמָעָן הַאָבָּן, מִירָשָׁטָן
דָּאָס תְּפִיסָה-טְוִוְוָר. פָּוֹן דָּרְעִינְעָן — די פָּוֹן די קָאָמְעָרְן באָפְּרִיאָטָע אָרְעָסָ-
טָאָנְטָן פָּוֹנְדָּרְוִוִּסְן — די מַאֲסָע. אַ בָּרְעָך, אַ קָּרְעָכְץ. הַאָלָץ אָוֹן אַיזְוָנְבָּלְעָך
הַאָט אַ יָּאָמָעָר גַּעַטְאָן, ווי אַז סְּוֹאָלָט ווי גַּעַטְאָן דָּאָס צּוּשִׁידָן זִיךְ מִיטּ
אַנְגָּרָן; רִינְלָעָן אָוֹן שְׁלָעָטָר זַיְנְעָן אָפְּגַּנְהַעַנְגָּנָעָן, אַיְנְגַּעַנְקָאָרְטָשָׁעָט גַּעַד
וּאָרְן, ווי עַפְּעָס אָוְמְנִיטְיָלָם, אָוְמְנוּצְלָעָכָם... אַ חַלְל האָט זִיךְ גַּעַפְּגָנְטָן;
דָּעַר בֵּיזְ אִיצְטָ פָּאָרְמָאָכְטָעָר חַלְל פָּוֹן גַּאָס צוּ דָעַר תְּפִיסָה אָוֹן פָּוֹן דָּרְעִינְעָן
הַאָבָּן זִיךְ דָּוֹרָךְ אַט דָּעַט אָוְיְגָעְבָּרְאָכְבָּעָנָעָם טְוִוְוָר-חַלְל גַּעַנוּמָעָן אָרוֹסְטָן
פָּאָקָן מַעֲנְטָשָׁן — די אָרְעַסְטָאָנְטָן...
מעַנְטָשָׁן ווי פָּוֹן אָז אַנְדָּרָעָר וּוּלְעָט גַּעַקְמָעָנָעָ, אָפְּגַּנְהַלְיָאָקָעְוּעָטָעָ,
גַּעַלְבָּלְאָסָעָ, אָוֹן אָפְּגַּנְהַעַסְעָעָנָעָ בְּנָדִים פָּוֹן נִישְׁתְּ לְוַפְּטָעָרָן, פָּוֹן נִישְׁתְּ פְּלָיָן
אוֹיף וִיךְ קַיְוָן זְוִוִּישְׁטָרָאָל, קַיְוָן וּוּינְטָל-זְוִוְוָעָן; אוֹיךְ די מַעֲנְטָשָׁן פְּנִימָעָר

האָכָן אלע געהאט דעם זעלבן אַפְגַּנְעַשָּׂאַסְעָנָעָם אֹומְבָּאַשְׁטִימָן קָאַלְיָר — מיט פֿרָאַכְּדִיקָעַ מִילְיָאָר אָוֹן צִיטָעָדִיקָעַ הענט פָּון דער אַקָּאַרְשָׁט אַיבָּעַדְעַלְעַבְטָר אַוְיְפָרְעָנוֹן. דֵּי פָּון זַיִן, וְאָסָם האָכָן שָׁוִין לְאַגְּגָן נִישְׁתָּגָעַ זַיִן דֵּי פְּרִיִּי, האָכָן אַיְצָט בְּאַגְּגָנְדִּיךְ זַיִן אַוְמְגָעַרְיכָט מִיט דֻּר לִיבָּר פְּרִיְּעָר וּוּלְט — גַּעֲהָלָשָׁט פָּון דֻּר רַאֲשָׁעָר לְוֶפְּטָעַנְדָּרוֹנָג, אָוֹן מְהָאָט זַיִן גַּעֲמָוֹת מְוַנְטָעָרָן... .

אַיְצָט עַרְשָׁת, נָאָר דעם אַלְעָם אַפְגַּנְעַטְוָעָנָעָם, וְעוֹן מְהָאָט שָׁוִין גַּעַד מִינְטָמָ, זַיְכָּר גַּעַוּעַן, אָז פָּון דעם גַּאנְצָן שְׁטָאָב וּוּכְטָעָרָם אָוֹן הַיְמָעָרָט אָזָה אַיִן טְרָמָעַ שִׁינְגָּר נִישְׁתָּגְּלִיבָּן, אָוֹן מַעַר וּוּי אַיְנָגָרְהָאָט זַיִן שָׁוִין אַזְוָדָאי אַיְנָגָרְעָדָט, אָז אלע תְּפִסְּהַהְיוֹוּכְטָרָם זַיְנָעָן זַיִךְ צָעָלָאָפָּן, וּוּיְל זַיִן וּוּלְן שָׁוִין מַעַר נִישְׁתָּגְּלִיבָּן פָּאַלְיִטְיָשָׁע אַרְעָסְטִירָטָע. הָאָט זַיִךְ אַבָּעָר בָּאַלְדָּר אַרְוִיסְגָּנוּוֹזָן, אָז אלע בָּאוֹוָאַפְנָטָע וּוּכְטָרָם זַיְנָעָן יָאָדָא, נָאָר מִן הַסְּתָמָם גַּעַלְעָגָן דְּרָעַנְגָּן בָּאַחַלְטָן עַרְגָּנָי, מָוָאָה אַהֲבָנְדִּיךְ פָּאָרָן פָּאַלְקָסְ-צָאָרָן אָוֹן דְּרָעַבְעָר אָפְשָׁר קִינְגָּעָם גַּאֲרָנִישָׁת גַּעַשְׁתָּרָטָע. אַיְצָט אַבָּעָר, דְּרָעַזְעָנְדִּיךְ, אָז דֵּי אַרְעָסְטָאָנָטָן זַיְנָעָן טָקָע אַוִּיפָּאָן אַמְּתָאָרָוִים פָּוּן תְּפִיסָּה, אַוְיְפָגְנְבָּרָאָכָן דֵּי קָאָמָעָן אָזָן טְוִיעָרָן אָזָן אַרְוִיסְגָּנוּנָנָן... .

דְּרָעַזְעָנְדִּיךְ אָט דֵּי מַיְאָסָע גַּעַשְׁכָּטָע, וְאָסָם אַיִן פָּאָר זַיְעָרָע אָוֹגָן אַפְגָּנָעָט טָאָזָן גַּעַוְאָרָן אָזָן פָּאָר וּוּלְכָּבָר זַיִי, דֵּי תְּפִסְּהַהְיוֹוּכְטָרָם, פָּוּן גַּרְעָסְטָן בֵּין קָלְעָסְטָן, וּוּלְן טָרָאָן דֵּי פָּאַרְאָנְטוֹוּאַרְטְּלָעְכְּפִיָּט — זַיְנָעָן זַיִי צָרוּקָם, מָזָן זַיִן, לְעַבְדִּיךְ גַּעַוְאָרָן, דֵּי שְׁרָעָשָׁק אָזָן מָוָרָאָה פָּאָרָן אַיְגָעָנָעָם פָּלְעָכָל, כָּדוּ צָוּ חָאָבָן מִיט וְאָסָם זַיִךְ צָוּ רַעְטְּפָאָרְטִיקָן פָּאָר דֵּי, וְאָסָם בָּאַשְׁלָאָסָן, כָּדוּ צָוּ חָאָבָן מִיט וְאָסָם זַיִךְ צָוּ וּוּלְעָנָן זַיִי מְאָנָעָן דֵּיְן וּחְשָׁבּוֹן... .

סְ'הָאָכָן זַיִךְ בָּאוֹזָיְן פָּוּן אַוְיְפָגְנְבָּרָאָכָעָנָעָם תְּפִסְּהַהְדָּטוּר וּוּכְטָרָט מִיט רְעוּוּאַלְוָעָרָן אַיִן דֵּי הַעַנְטָמָ, פָּאָרוּוּם זַיִי — דֻּר נַאֲטְשָׁאַלְנִיק. זַיִי הָאָכָן זַיִךְ גַּעַלְאָזָט נָאָכְבָּאָגָן דֵּי אַרְעָסְטָאָנָטָן (וּוּלְכָעָן זַיְנָעָן), אַיְגָנְטָלְעָר, גַּאֲרָנִישָׁת גַּעַלְאָפָּן, נָאָר גַּעַשְׁטָאָנָעָן צְוִישָׁן דֻּר מַאְסָעָ, אַבָּעָר דְּרָבְּכָלְיִקְנְדִּיךְ דֵּי אַגְּנָעָן זַמְּלָטָע מַאְסָע מַעֲנָשָׁן מִיט דֵּי בְּרַעְדָ-אַיְזָוָנָס נָאָר אַיִן דֵּי הַעַנְטָמָ, חָאָט דֵּי תְּפִסְּהַהְמָאָכָט, אַפְנָיִם, פְּחָד גַּעַשְׁדָיְגָן: גַּיְדָן צְוָוָס אַרְיְגָנְגָעָלָאָפָּן — אַלְעָז נָאָר מִיט דֵּי רְעוּוּאַלְוָעָרָן אַיִן דֵּי הַעַנְטָמָ, אָוֹן מַעַר הָאָכָן זַיִי זַיִךְ גַּעַשְׁתָּגָעָנָי... .

סְ'אָיִו גַּעַוְעָן הַיְפָשְׁלָעָר אַרְבָּעָט בֵּין דֵּי אַרְוִיסְגָּעַסְמָעָנָע פָּוּן תְּפִסְּהַהְחָאָבָן זַיִךְ אַבְּיָסְלָבָאָרְקָטָמָ. אַסְךְ פָּון זַיִי זַיְנָעָן גַּעַפְּאָלָן אַיִן אַוְמָאָכָט פָּוּן דֻּר אַיְבָּעַרְאָשָׁנְדִּיךְעָר אַוְמָגְעַרְיכָטְקָיִם, דְּרָבְּכָלְיִקְנְדִּיךְ זַיְעָר בָּאָיִר, דֵּי אַגְּנָעָזְמָלָטָע גַּרְוִיסָע מַאְסָע רְעוּוּאַלְוָצִיאָנָעָר, דֵּי שְׁפָרָאַצְוָנָג פָּוּן זַיְעָר פָּאַרְזִוִּיטָט פְּרִיְהִוִּיטְסְ-קָעָרָנְדָל, וְאָסָם אַיִן אַזְוִי הַעֲרָלָעָר אַוְיְפָנָעָ...

נאנגנון, זיך צעליט — טיל ווידער, פארשיכורת פון דער זיטר פרוי... ס'איז געווען א געפאל זיך אויף די העלזרער — אינגעראָ דעם צוּוִיטַן און אויף ווילד-פרומער, פֿאָרגֿינְדֶּיך דערבי טרעָרַן פון פריד...

און באָלֶד האָט זיך באָזַיַּוָּן אַינְגָּרָרַן פון די באָפְּרוּיטָן; קַיְנְגָּרַה האָט נִישְׁתְּ גַּעֲוָסֶט, וּדְעֵרְדָּס אַיְזָן — מִטְּ אַ פֿאָרְלָאָזְטָעָר בְּלְאַנדְעָר באָרָד, מִיטְּ אַ פְּנִים אַזְּן מְלֻכּוֹשִׁים, וּוְאַסְּהָבָן, פּוֹן לְאַנְגָּן וּצְיָן אַיְזָן דָּעָר פִּיכְטָר קִימְט, אַזְּן זָוָן, גַּהְאָט אַזְּן אַזְּסַעַעַן, וּזְאָמָד, וּוּ אַנְקָאַלְרִיךְ גְּרוּזָאָמָד — האָבָן אַס עַטְלָעֶבֶעֶן אַרְיוֹפְּנָהָהָבוֹן אוֹזָף אַ פֿלוֹיטָל קַעְנָאָנָהָבָרָעָר דָּעָר תְּפִיסָּהָה גַּעֲבִידָעָן; וּוֹעֵן עַר אַיְזָן שְׂוִין אַוְיבָּן גַּעֲשְׁטָאָנָעָן, האָט מַעַן גַּעֲזָעָן, וּוּ די הָעָנָט, די פִּים אַזְּן די לִיפְּנֵן צִיטָעָרָן אִים, וּוּ אַיְזָן אַ פֿיבָּעָר. עַר אַיְזָן גַּעַשְׁטָאָנָעָן, בְּזַוְּעַר האָט זיך אַ בִּיסְלָה באָרוּקָט אַזְּן מִיטְּ אַ האָסְטִיקָה, פֿרְעָמָדָה לְעַר הַוָּך קָוָל, וּוְאַס אַיְזָן אַפְּגָעָוָוָוָינָט פּוֹן רָעָדָן — גַּעֲנוּמָעָן רָעָדָן צָוָם עַולְּם...

די אַרְוּמִיקָעָן מַאֲסָע אַיְזָן גַּעֲוָעָן גַּאָר, גַּאָר גְּרוּוּם, אַ יִם קָעֶפֶן... אַזְּן עַר האָט גַּעֲרָדָט הַוִּיךְ, שָׁאָרְפָּה אַזְּן הַיִּים. עַר האָט גַּעֲוָעָן, אַזְּן מִזְאָל זיך נִישְׁתְּ לְאַזְּן פֿאָרוּוֹינָן פּוֹן די זִיסְעָה הַכְּבָתָחוֹת, נִישְׁתְּ אַרְוִיסְלָאָזְן נִאָרְדָּס גַּעֲוָעָר פּוֹן הַאנְטָן; נִישְׁתְּ פֿאָרְלָאָזְן זיך אוֹזָף דָּעָם וּשְׂרָר פּוֹן קִיזְעָר מִיטְּ זַיְעָן פְּרִיצִים, גַּאָר — אַדְרָבָאָן: אַיְצָט, וּוּ לְאַגְּנָג דָּס אַיְזָן גַּלְטָט — וְאַל מַעַן אַזְּן אַוְיפְּהָעָר וּוְיִטְעָר שְׁמִידָן די פֿרִיְּהִיטָּה, וּוְיִטְעָר קַעְמָפָן בְּזַוְּעַר גַּוְילְטִיקָן זַוְּג...

פּוֹן תְּפִיסָּה-קַעְנָאָנָהָבָר מוֹזָעָן האָבָן צָו וּוּיסְן גַּעֲטָאָן, וּוּ מַעַן דָּאָרָה אַיְזָן שְׁטָאָטָם, וּוְאַרְדָּס וּוּ דָעָר עַולְּם זיך נִאָרְדָּס גַּעֲשְׁטָאָנָעָן דָּאַ לְעָבָן דָעָר אַוְיפְּדָה גַּעֲבָרְכָּבָנָעָר תְּפִיסָּה, זיך גַּעֲפְּרִיטָה מִיטְּ די אַרְוִיסְגָּוּרִיסְעָנָעָן פּוֹן די קַאְמָעָרָן אַזְּן גַּעֲהָרָטָר רָעָדָם, בְּאַגְּיִינְטוּרְנוּגְסְּרִידְרָעָטָם צָוָם וּוְיִטְעָרְדוּקָן קָאָמָה — אַיְזָן אַגְּנָגְסָמָעָן צָו רְיוִיטָן אַזְּן אַפְּטִילְוָונָג מִילְוָעָר מִיטְּן פֿוֹלְקָאָוָנוֹיס גַּאָרָה סְעַלְעָר אַזְּן דָעָר שְׁפִּיאָה. זַיְיָ זַיְנָעָן גַּעֲרִיטָן גַּעֲלָאָסָן, וּוּ גַּלְאָט אַזְּוָי זיך אַ בִּיסְלָה, נִישְׁתְּ גַּעַאְיָלָט. זַיְצְנִידָס אוֹזָף די פֿעָרָד אַזְּן דָי וְאַטְלָעָן מִיטְּ די שְׁוּעָרָן, בִּיסְטָן אַזְּן קוֹלְן אַיְזָן גַּאָרטָל.

די מִלְוָעָדָר-אַפְּטִילְוָונָג אַזְּן אַגְּנָגְסָמָעָן צָו אַרְטָם, וּוּ די מַאֲסָע אַיְזָן גַּעֲשְׁטָאָנָעָן, אַזְּן זיך מִלְוָעָדָר אַפְּגָעָה אַפְּגָעָה מִיטְּ די פֿעָרָד לְעָבָן עַולְּם. דָעָר רָעָנָעָר האָט וּוְיִטְעָר גַּעֲרָדָטָן; אַיְנְצָלָגָע זַיְנָעָן זיך צְעָלָאָפָּן — דָעָר גַּרְוִיסְעָר עַולְּם אַבָּר אַיְזָן וּוְיִטְעָר גַּעֲבָרְבָּן שְׁטִינוֹן, האַרְכְּנְדִּיסָּה די רָעָדָה. דָס מִלְוָעָדָר — אַוְיסְגַּעַשְׁטָעָלָט קַעְגָּנָאָיְבָּרָעָנָט פְּנוּמָה, וּוּ אַ צְגִינְגָּרָעָמָה; דָעָר פֿוֹלְקָאָוָנוֹיס — מִיטְּ אַ מְוֹנְקָלָ-אַפְּגָעָרְבָּעָנָט פְּנוּמָה, וּוּ אַ צְגִינְגָּרָעָמָה, מִטְּ שְׁוֹאָרְצְ-גַּנוּרְיוּס וּוְאַנְסְעָלָעָךְ, וּוּ באָדָעָטָה מִיטְּ פֿרָאָסְטָטָוִי. עַר האָט זַיְה,

רויסט כלומרשט, געהערט די פוילישע רעדע פון אַרְוִיסֶּנָּלָאַפְּבָעָנָעָם אַרְעָסֶד
טאָנט — אָוּן אֲבִיו שַׁלְּאַגְּנָעָן-שְׁמִיכְבָּלָע, אֲקָרְיָמְלָעָכֶם, האָט אִים גַּעֲרוֹת
איָן וַיְוַנְּקֵל מַוְיל צְוִוִּישָׁן דַּי דִּינָעַ לְיִפְּנוּ אָוּן פָּאַדְּשָׂוְרָעָנָעַ וַיְאַסְּמַלְעָדָע.

וַיְוַיְזֵט אָוּסֶם, אָז אֲזֹויִיעַ דַּעַם רַעֲנָנָעָר, וַיְיִדְעַ אֲמָסָעַ צְוָהָרָעָר, אֲזַי נִשְׁתַּחַת
אַיְבָּרָעָיק נִיחָא גַּעֲוֹעָן, צַו שְׁטִין דָאַ לְעָבָן דַּעַר טְוֻרָּמָעַ קַעַגְנָאַבָּרָעָר דַּי באָר
וַאֲפָנָטָעַ זַעֲלָנָעָר — דַּעַר עַולְמָעַ, דַּעַר גַּאנְצָעָר פְּלִיקְעָפְּרָעָר עַולְמָעַ, האָט
אֲדִיר גַּעַטָּאָן פָּוּן אַרְטָמָעַ, גַּעַלְאָזָטָעַ זַיךְן אִיָּן אֲמָרָשָׁעַ צַו דַּעַר שְׁטָמָעַ,
דָּאָס מַוְילְטָעָר האָט גַּעַנוּמָעַ לְאַגְּנָזָאמָעַ, רַוִּיק, וַיְיִזְרְעַל שְׁלַעַכְטָעַ כּוֹנָהָעַ,
רַיְיטָן הַינְטָעָר דַּעַר מַאֲסָעַ. דַּעַר עַולְמָעַ האָט אַוְפְּנָעַשְׁפָּרוּיטָעַ דַּי פַּעֲנָנָעָר,
גַּעַנְאַגְּנָעָן מִיט גַּעַזְעָנָג — דַּי זַעֲלָנָעָר מִיטָּן פּוֹלְקָאָוּנוּסָעַ אִין דַּעַר שְׁפִּיעַ —
פִּיסְטְּרִיטָעַ נַאֲךְ פָּוּן הַינְטָן.

נַאֲר וּוּעַן דַּי מַאֲסָעַ אִיז אַנְגָּעָקָוּמָעַ דָּאָרָט צַו דַּעַר גַּעַבְּיָרָעַ פָּוּן דַּעַר
גַּרְוִיסְעָר טְוַרְפִּאָכְרָיק, וָאָס גַּעַפְּנִינָט זַיךְן אַנְחָיָב שְׁטָמָעַ — פָּוּן דָּאָרָט צַו
דַּעַם אַנְחָיָב גַּאֲסָמָוּזָעַ מַעַן אַרְיָבָּרָגָיָן אֲבָרִיק, וָאָס אַונְטָעָר אִיר פְּלִיסְטָעַ
דַּעַר שְׁטָמָטִישָׁר טִירָה, — זַיְינָעַן פָּוּן אַונְטָעָר דַּעַר בְּרִיק, פָּוּן בַּיְדָעָעָן
בְּרִיק אַרְוִיסְגָּעָקָוּמָעַ אַזְּפָעַרְדוּקָעַ זַעֲלָנָעָר, וַעֲלַכְעָזְעָנָעָן דָּאָרָט גַּעַלְעָנָעַ
בָּאַהָאָלָטָן, אָוּן אַט דַּי זַעֲלָנָעָר צְוֹוָאָמָעַן מִיט דַּי זַעֲלָנָעָר, וָאָס זַיְינָעַן גַּעַרְטָן
פָּוּן הַינְטָן, הַאָבָן זַיךְן, וַיְיִזְרְעַל מַלְחָמָה אַוִּיהָ אֲזָהָאָטָעַ, מִיט אַקְרִינְסָעַ
גַּעַשְׁרִיָּי אֲלָאָזָעַן אַוְוָה דַּעַר מַאֲסָעַ, סְאַזְיָה פְּאַרְגָּעָקָוּמָעַן אֲזָעַמְתָּעַ
מַלְחָמָה... סְאַהָבָן גַּעַאְרָבָעַט שְׁוּוּרָדָן, שְׁטִיקָעַם פָּוּן בַּיְקָסָן אָוּן פָּאָר
אַצְוָלָאָג — אַזְיךְ פַּעֲרָדִישָׁע קָאַפְּיָעָטָעַ; זַעֲלָטָן וּוּרָע עַס האָט זַיךְן פָּוּן אַט
דַּעַם אַרְוְמוֹרִינְגְּלָעָכָי אַרְוִיסְגָּעָרְקוּרִין גַּאנְצָי, אָוּן דַּי צְעַמְיָהָתָעַ, צְעַקְאַלְיוּעַ
טְשַׁעַטָּעַ האָט דָאָס מַיְלָטָעַר פְּאַרְטִיעָסָוּזָי אַפְּגָעָפִירָט צְוִירָקָי אַיְן דַּעַר תְּפִיסָהָעַ,
פָּאַרְשָׁלָאָסָן אִין דַּי פָּאַמְעָרָן אָוּן גַּעַשְׁטָעַלְתָּן וּוּאָכָן — בָּאוּוּאַפְּנָטָעַ זַעֲלָנָעָר.
בְּנִימִין אִיז גַּעַוְעָן פָּוּן דַּי נַיְקָלָעָבָעַ, וָאָס הַאָבָן אַוְסְגָּעָמִיטָן דַּי
דַּאֲזִיקָעַ שְׁלָאָכָט.

בְּנִימִין אִיז פָּוּנְקָט אַוְסְגָּעָקָוּמָעַ צְוִוִּישָׁן דַּעַר טַוְיל מַאֲסָעַ, וָאָס אִיז
אַפְּגָעָשָׁנִימָן גַּעַוְאָרָן פָּוּן גַּרְוִיסָן עַולְמָעַ דַּוְרָק דַּעַר אַנְגָּרְטָעָנָעָר מַיְלָטָעָרָיָה
אַפְּטִילְוָנָגָן. דַּעַרְנָאָךְ, וּוּעַן דָאָס מַיְלָטָעַר האָט גַּעַרְיוֹרָט נַאֲךְ דַּעַר מַאֲסָעַ,
אוּן עַר האָט זַיךְן מִיט זַיְן עַולְמָעַ גַּעַלְאָזָטָעַ נַיְן הַינְטָעָר דַּעַם מַיְלָטָעַר צַו
דַּעַר שְׁטָמָטִיאָזָו — אִיז אַנְגָּעָקָוּמָעַ צַו נַיְן דָאָ, וַיְיִלְלָ דָאָרָט, אַונְטָעָר דַּעַר בְּרִיק,
קְרִיפְטָעַ אָוּן גַּעַוְאָרָנָט נִישְׁטָמָעַ צַו נַיְן דָאָ, וַיְיִלְלָ דָאָרָט, אַונְטָעָר דַּעַר בְּרִיק,
לִיגְטָבָאַהָאָלָטָן מַיְלָטָעָר... עַר וַיְיִסְטָט דָאָס זַוְכָּר, דַּעַר דְּרַצְיוֹלָעָר, וַיְיִלְלָ
בַּיְיָ אִים אוּפְנָהָוּפָה — אַט דָאָרָט! — שְׁטִיעָן דַּי פַּעַרְדָּז זַוְעָרָעָן. האָט
בְּנִימִין מִיט דַּי אַיְבָּרִיסָעַ זַיךְן אַוְסְגָּעָהָרָיָה דַּוְרָךְ אֲהַנְטָרְזָוּעָן, פָּאַרְקָזָה
רַעֲוָעַט אִין בָּאָרָק אָוּן פָּוּן דָאָרָט אִין שְׁטָמָט אַרְיוֹן.

ווען בנימין איז ארויסגעקומען אין שטאט האט זיך דארט אפנען
שפילט די פאָרַיעַצְוָנָג פון לְעֵבֶן דער בריך: נְרוּפָעַס זְעַלְנָעַר אֹוִיפָעַר
האָבָן מִיט די בְּלָאַנְסָעַ שְׂעוּרְדָּן גְּוַיְאָגָט מְעַנְשָׁן פָּוֹן די טְרָאַטְוָאָר.
אֲגָרְפָּעַ אַרְבָּעַטָּר אַיז אַפְּאַדְרָוִיקָט גְּנוּאוֹאָרָן אַיז וּוּינְקְלְגָּאָט, אַיז וּוּן
די זְעַלְנָעַר זְיַיְנָעַן אַרְאָפָּג פָּוֹן די פָּעָרָד, כָּאָפָּן די מְעַנְשָׁן, וּוּי פִּישָׁ אַיז
אֲפָּלָאָךְ וּזְאַסְמָעָר — האָבָן יְעַנְעַן נְיִשְׁתָּעַגְהָאָט קִיְּוָן אַנְדָּרָעָר בְּרִיחָה, וּוּי
אַרְיִינְגְּזָאַלְוִוִּוָּן אַיז דָּעַם נְאַעַנְטָסָטָן הַוִּי, וּוּסָס דָּאָרָט האָט זְיךָ נְרָאַד גַּעַפְ�וָנָעַן
דער נְרוּסְאַרְטִיכָּר רְעַסְטָאַרְאָן „אַוִּירָאַפָּעַ“.

זְוּי זְיַיְנָעַן אַרְוּפְּגָּאַלְאָפָּן אֹוִיפָּעַ דָּעַר אַיְצָט פּוּסְטָעָר וּוּרְאַנְדָּע. אַיז
פָּוֹן דָּאָרָט זְיךָ צְעַלְאָוָט אַיבָּעָר די זְאַלְן פָּוֹן דָּעַם רְעַסְטָאַרְאָן...
אַיז אַיְינָעַם פָּוֹן די זְאַלְן הָאָבָן די לְוִינְפְּרִיקָעָן אַנְגָּעַטְרָאָפָּן וַיְצִין בַּיִּ
אֲפִינְגְּנָעַדְקָטָן, רַיְיךְ-סְטוּרְוִוָּרְטָן מִישׁ דָּעַם „טָאַוְאַזְשִׁישָׁ“ נְזִוְשִׁיק, דָּעַם
פְּפָסִישָׁן רַעַנְנָעָר... דְּעַרְבְּלִיקְנְדִיקָעָן די אַנְגָּעַלְאַפְּגָּעָנָעָ אַרְבָּעַטָּר, האָט נְזִוְשִׁיק
זְיךָ דָּרְחָהָוִוָּן פָּוֹן מִישׁ אַיְינָמִיטָן עַסְן. זְהָי הָאָבָן נְאַרְבָּאַזְוִוִּישָׁקָן
אֲחַסְּפָּלִיק. סְ'זַיְנָעַן נְאַרְבָּאַלְאָפָּן די קְעַלְנָעָרָטָן פְּרָאַקָּן
אַיז דָּי אַרְיִינְגְּזָאַלְאַפְּגָּעָנָעָ אַרְוִיסְגַּעֲפִירָט דָּוָרָךְ אַהֲנְטָעָרְטִיר אַיז אֲנָרְ אַנְרָ
דָּעַרְרָעָר נְסָס אַרוּוִים.

אַט דָּעַלְמָט, וּוּן דָּאָס מְוַיְלָטָר האָט נְעַבְשָׁעוּוּט אֹוִיפָּעַ די נְאַסְּן,
גַּעַפְּלַעַטְשָׁעַט אַיז גַּעַמְמִיתָט מִיט די נְאַהְיָעָס אַיז בְּלָאַנְסָעַ שְׂעוּרְדָּן —
הָאָט לְעַמְלָ, דָּעַר זְוּן פָּוֹן חִיהָ רְבָּקָהָ עַכְנָטָע — פָּאָר עַגְמָתִ-נְפָשָׁט אַסְּפָּוּמָעָן
אַיז דָּעַר חִיָּם אֲנֻרְוֹזְ-אַנְפָּאָל. עָרָה האָט גַּעַיְאַמְּרָט אַיז גַּעַשְׁרִינְן וּוּי אֲשָׂוָּר
גַּעַנְעָה, מִיט די פּוּסְטָן זְיךָ אַליְוָן אַיז קָאָפָּה גַּעַשְׁלָאָגָן אַיז דָּוּקָאָ גַּעַוְאָלָט
לוּפָּן אַיז נְסָס, דְּרָקְ-אָרָץ לְעַרְבָּעָן די צְעַבְשָׁעוּטָע וְעַלְנָהָר, זְיָי דְּעַרְמָאָנָעָן,
אוֹ הַיִּנְטָ, וּוּן סְ'אַיְזָן שְׂוִין גַּעַגְבָּן פְּרִיהִיָּת, הָאָבָן זְיָי נְיִשְׁתָּעַגְהָאָט קִיְּוָן
צּוֹ וּוּיוּזָן אַיז דָּי נְאַסְּן, צּוֹ מְוַטְשָׁעָן די אַרְבָּעַטָּר, וּוּסָס הָאָבָן זְיךָ אַוִּיסְ
גַּעַמְמָפָט אַט די פְּרִויְהִיָּת.

עָרָה האָט זְיךָ נְיִשְׁתָּעַגְהָאָט זְיךָ נְיִינְזָן זְיךָ
די העַנְטָ, גַּעַרְצִיטָט מִיט די צִיִּין, אַיז אוֹעַרְ אַרְהָאָט זְיךָ נְעַבְּיָסְן זְיךָ
גַּעַשְׁטִילָט — גַּעַוְיִינְטָט מִיט בְּיַטְרָעָ טְרָעָן אֹוִיפָּעַ דָּעַר פְּאַרְשָׁוּעַכְטָעָר פְּרִויָּהִיָּת.

חִיהָ רְבָּה, צְוַקְנְדִיקָעָן די בְּאַנוּמְעַנְקִיָּטָה פָּוֹן דָּעַם יְינְגָלָ, האָט גַּעַ-
וּוּינְטָ, אַיז אֲפִילְוָוָן בְּנִימָיָן אַיז יְשָׁרָאֵל נְהָאָבָן זְיךָ נְיִשְׁתָּעַגְהָאָט מִיט
אַיז קִיְּוָן עַזְחָה גַּעַבָּן.
סְ'אַיְזָן גַּעַוּזָן אֲצָעַרְדָּעַטָּה מִטְאָגָ, אֲנָאָר, נְאַרְ אַגְּדָעָדָעָר מִין טְאָגָ,
זְיָי מִהָּאָט זְיךָ פְּאַרְגְּשָׁטְעָלָט, וּוּי מִהָּאָט זְיךָ גַּעַרְיִיכָּט אֹוִיפָּעַ חִיְּנָט —
נְאַרְ דָּעַם נְעַכְטִיקָן פְּרִוְלְעָכָן יוּבְּלְ-טָאָגָ...

* * *

וoidער האבן די פאכריין געלעט, ווידער האבן די מאשינען גע
בראונגט און גערויישט. אין די אונטן זיינען די פאכרייך-פאנצטער געווען
באלוייכטן און א היימלעקסיט און א זינגען האט זיך פון דארט גטראנן
ארויס אין נאס.

אין די פאכריין האט מען נאך געזונגען דאס זוילערישע שפאמט
לייל אויפן קייזער — יענץ לירל, וואס איז געזונגען געווארן אין כאר
מייט א רעדערן און טאן פון א זעלגערדליך אין מארש, און וואס דער
סאלאָ האט זיך אונגעחויבן.

„ברידער און שוועסטער,

ס'אייז געשהן א נס:

דער>Rossisher קייזער

אייז געווארן א בעפעס.“

און אט איזו כסדר האט מען דארט אין דעם לייל אדרובגעטירט
דעם קייזער ניקאלאֵי איבער אלע יידישע און נישט יידישע פארטיען און
לסוף גענדיקט מייט דער סאמע יונגעטער...

„ברידער און שוועסטער,

לאמיר זיך באמען,

דער Rossisher קייזער

אייז געווארן א פועליציון...“

און דער רעדערן צו מיט אלע שטימען — אוות גויש גאר.

„הוי, הוי, פרעטש פאליצי...“

זען אט דאס לייל איז געזונגען געווארן מיטן קנאָס בי די
מאשינען און פערל-טישלעך, האט זיך דערוויל איבער רומלאָנד דורך
געטראָגן א בלווטקער רענן מיט דונערן און בליזן — דער אויפשטאנד
איין מאסקווע און דאס דערדיין אים...
יא, דער מאסקווער דעצעמבער-אויפשטאנד איז געזונן אונטערדריקט,
די סאלדאָטן פון סטעןאנָאּווער פולק האבן דעם צאָרן פון דער אויפגעַ
שטאנגעַ באָפעַלענען — בלווטיס אונטערדריקט, און איצט שוין נאך
העם אויפשטאנד האבן זיין נאך בלווטדורשטייך געהוֹלייט איבער זויער
אוממעכטישע קרבנות...
די רעוואָלוציאָנערן — יענע ארבטער און סטודענטן, וואס האבן
געקעטט אין די הייסע דעצעמבערטעג — זיינען מעַר נישט געווען,

ווער פון זוי עם האט שווין געפוייט איז דער ערדר און וועמענט צעהאקטער,
צעקאליעטשעטער קערפער ער האט זיך נאך אַרומגעוֹאַלנְגָּרט אָן לְבָוֶרֶה
אויף די וויסטער הינטער-דישטאטט פְּלָעֵצָּעָר. . .

יענע מומיקע מיידליך, וואס האבן פְּאַרְעַקְשָׁנְטָן גַּעֲמַפְּט אויף די
בָּאַרְקָאָדָן, וואס האבן רוק, אָן שְׂרֻעַם גַּעֲקָוְסְט דָּעַם טוֹיט אִין די אַוְיגָן —
וּוֹ זַיְנָעַן זַיְאַצְט גַּעֲוָעָן, די העדרישע פְּרוּוּעָן — גַּעֲשַׁעַנְדָּעָט, באָן
ליידיקטער האבן זַיְזַי זַיְגַּעַוְאַלְגָּרט אִין די תְּפִיסָּות אָן שְׁפִיטָאָלָן, צַעַּ

טרעטנען, צַעַּאַכְּעָרָטָע פָּוֹן זַעֲלַנְגְּרִישָׁן שְׁמִיוֹל.
אייצט אִין צְרוּק גַּעֲוָעָן שאָ, שְׁטִילָ, שְׁוַיְן נָאָכָן אוּפְּשָׁטָאנָה. די
צִיטְוָנְגָּעָן האָבָן גַּעֲרַעַנְטָן לאָנְגָּעָן באַרְקִיטָן, באַשְׁרִיְבוֹנְגָּעָן אָן שְׁילְדָעָד
רוֹנְגָּעָן פָּוֹן אוּפְּשָׁטָאנָה. יְהָרָע צִיטְוָנְגָּעָן אוּפְּקָאָרָט, לְוִיט אִירָּרִיכְטוֹנְגָּג...
די "ארבעטער-צִיטְוָנָה" האָט עַמ גַּעֲרַקְטָט שְׁטִיקָלְעַכְוָיָה אָן מִיטָּקְלִינְעָר
שְׁרִיפָּט — עַמ וְאֶל זַיְקָד דָּעַר צְעַנְזָר נִישְׁתָּוּ וְאֶרְפָּן אַזְוִי אִין די אַוְונָן.
אַשְׁטִיק קִינה אִין גַּעֲוָעָן אָט די באַשְׁרִיְבוֹנָה. מִיט אָן אַיְכָה-הַנְּגָןָה האָט
מען דָּאָס גַּעֲלִיעָנְטָן אִין די אַרבעטער-דִּישָׁטָוּן, אָן טִיכָּן טְרָעָן זַיְנָעַן
דָּעְרָבִּי פָּאַרְגָּאָסָן גַּעֲוָאָרָן.

די רַעֲנִירָוֹן האָט גַּעֲרָאָוּט אִיר נִסְמָה אַיבָּעָר די באַזְוִיגְטָעָן...
——

די שְׁטָאָט דָּאָ האָט אוּפְּקָאָרָט באַלְדָּר דָּעְרְפִּוְילָט די בִּיּוֹזָע עַנְדְּרָוָנָג, וואס
איַזְפָּאָרְגָּעָקְעָמָעָן אִין דָּעַר וּוּיְטָעָר הַוּיְפְּטָדְשָׁטָאָט, דָּעַם שְׁאָרְפָּן וּוּנְטָמָן, וואס
הָאָט אַנְגָּעָהוּבָּין בְּלֹאָזָן פָּוֹן דָּאָרָט — אִין אָן אַיְנְדָרְפָּרִי, האָבָן זַיְקָאָרָפָּה
די מְוִיעָרָן באַוְוָוָן צַעַּקְלַעַפְּטָע צְעַטְלָעָן, מְעַלְדָּוְנְגָּעָן, אָזָן הַיְינָט אִין
די שְׁטָאָט דָּאָ דָרְקְלַעַרְט גַּעֲוָאָרָן אִין קְרִינְסְ-צְוּשָׁטָאָנד אָזָן טְאַקָּעָב באַלְדָּר
אוּנְטָעָר אָט דָעַם צְעַטְלָהָט זַיְקָד גַּעֲפְּנוּנָעָן אַצְוּוּיְטָעָר — אַונְטָעַנְגְּשָׁרִיבָן
שְׁוַיְן פָּוֹן דָעַם נָאִמְנִירָטָן מִילְוִיטָרִישָׁן שְׁטָאָטִיקָם עַמְדָנָאָט מִיטָּן טִיטָּוָל
„גַּעֲנָרָאָלְ-גַּוְבָּעָרָנְאָטָאָר” — וּוֹ סְ'אָזָן גַּעֲוָעָן אַוּסְגַּעַרְעַכְנָט אַגְּנַעַץ די
פָּאַרְבָּאָטְוָנְגָּעָן, אוּפְּקָאָרָט וּוּלְכָעָמָר נִישְׁתָּוּ וּבָרָזְוָן, אָזָן פָּאַרְעָנְדִיקָט, אָזָן
פָּאַרְאִיבְּעָרְטִיעָטָן עַפְעָם פָּוֹן די פָּאַרְבָּאָטְוָנְגָּעָן, וּוּטָמָעָ דָעַר שְׁוֹלְדִיקָטָר נְעָזָר
מִשְׁפָּט וּוּרָן לְוִיט די קְרִינְסְ-גַּעֲזָעָצָן...
——

אַרְבָּעְטָעָר — גַּעֲנָדִיק אִין די פָּאַכְּרִיקָן צַוְּ דָעַר אַרְבָּעְטָמָן, האָבָן פָּאַרְ
חִידְוָשָׁת גַּעֲלִיְעָנָט, אַדְרָעָרָט גַּעֲהָרָט לִיְיָעָנָעָן אָט די צְוִויִּי צְעַטְלָעָן, נִישְׁתָּוּ
פָּאַרְשָׁטָאָנָעָן, וּוֹעָט קּוּמָט עַפְעָם אַיְנָמִיטָן דָעַר פְּרִיְהָוִיט אַקְרִונְגְּסְ-צְוּשָׁטָאָנד
מִיט אַזְוְלָכָעָמָר הַאַרְבָּעָ פָּאַרְאָרְדָעְנוֹנָגָעָן. אִין די פָּאַכְּרִיקָן אִין דָאָס דָעְנָאָר

הוים און לאנג אַרְומָגָנֶרְעֶדֶט גַּעוֹווָרֶן. אַוְן מַעֲנְטְשָׁן, וּוֹאַס האַבָּן נִישְׁתַּחַב
אַרְוָמְצָנוּין לְאַנְגָּמִיט אַן עַגְמָתִינְפֵּש — האַבָּן זַיךְ אַוְן אוּיךְ אַנְדְּרָעָג גַּעַד
טְרוּיסְט, אַז דַּעַר קְרוּגִס-צְוָשְׁטָאָנֶר אַיזְ דַּאָךְ נַאֲר בְּלִוְיָן אַג דָּרְוּוְיְלִיקָּעָר,
סְקִ-חַכְּלָאָוִוָּה דָּרְיוִי חַדְשִׁים נַאֲר אַוְן אַזְוִי שְׁטָרְעָנֶג אַיזְ עַר דַּאָךְ אוּיךְ נִישְׁטָמָ
אַט לְמַשְׁלָ — פָּאַרְזָאַמְלְוָנְגָנָעָן! מִיט אַגְּרָלְוְיְבָנִישׁ מַעַן מַאֲכָן פָּאַרְזָ
זָאַמְלְוָנְגָנָעָן, אַוְן שְׁטָרְיָקָן אַיזְ דַּאָךְ אַוְיךְ דָּרְלְוִיבָּט, מַעַן מוֹזָן נַאֲר דָּרְוָעָן
פְּרִיעָר מַעַלְדוֹן דַּעַר פָּאַלְצִיָּה. — אַזְוִי האַבָּן טַוְיל אַרְבָּעָטָר גַּעוֹווָלָט דָּוָסָא
בְּאַשְׁיְנְפָעָרְלָעָךְ בָּאוֹווֹיָן, אַז דַּעַר דָּרְקְלָעְרָטָר קְרוּגִס-צְוָשְׁטָאָנֶר אַיזְ נִישְׁטָמָ
אַזְאָ אַיְדָאָיָי!... סְאַיְוִ אַיְינְגְּטָלְעָךְ מַעַר אַסְטְּרָאַשְׁוְלָעָה וְיָאָגְּזָה.

די רַעֲנִירָונָג, וְיַוְוִיט אָוִסָּמָ, האַט זַיךְ שַׂוְן גַּעֲפִילְטָ צְרוּיכָק פְּעַסְט אַיִן
וְאַטְלָ. די רַעֲקָרוֹטָן האַבָּן זַיךְ אַרְוָמְגָנְדָרִיט — צְוָעָנוּמְעָנָע שַׂוְן אַפָּאָר
וְאַבָּן, אַוְן דַּעַר מִילְוָעָרְדָ-נַאַטְשָׁאָלְגִּיקָה האַט זַיךְ יַעֲדָעָם מַאֲלָ, וְעַן זַיךְ האַבָּן
זַיךְ צְוָעָשְׁטָלָט — אַזְוִי פְּרִישָׁ צְרוּיכָק אַהֲיָמְנְעָשִׁיקָט, אַפְּלִינְגְּנְדִּיק אַוְיפְּסָנִי
דַּעַם טַעֲרָמִין פָּוֹן צְוָשְׁטָלָן זַיךְ.

זַיךְ זְיַנְעָן שַׂוְן אַזְוִי בָּאַלְדָן נַוְתָּה גַּעוֹעָן צַו גַּלוֹבָן, אַז סְוָרְכְּלִיסְוָה וְוָעַט
מַעַן זַיךְ שַׂוְן אַיְנְגָנָנֶזֶן נִישְׁטָמָעָן צַו דַּעַר מִילְוָעָרְדִּינְסָטָם: אַ קְשִׁיה
אַזְוִיָּה מַעַשָּׁה — נִיקָּלְיָקָעָם רַעֲנִירָונָג דָּאָרָה, אַפְּנִים, שַׂוְן נִישְׁטָמָעָן
רַעֲקָרוֹטָן, וְיָאָגְּזָה אַחֲלָה מַסּוֹבָן, אַגְּזָה, וּוֹאַס דָּאָרָה שַׂוְן נַאֲרָנִישְׁטָמָעָן
הַאַבָּן. — אַיְצָט האַבָּן זַיךְ אַיִן אַיְינָעָם אַטָּג אַגְּלָאָזָן גַּעַטָּאָן סְטָרָאַזְשָׁ
נִיקָּעָם אַיְבָּר דַּעַר שְׁטָאָט אַוְיְפָוָכוֹן די וְוָיְנוֹגָנָעָן, וְוֹו עַס גַּעֲפִינָעָן זַיךְ
רַעֲקָרוֹטָן; צְוָמָאָל נִישְׁטָמָעָן קְיַיָּת גַּעֲגָבָן אַיְנְצָקוֹפָן זַיךְ עַפְעָם אַיִן וְוָעַג
אַרְיוֹן, נַאֲר גַּלְיָיךְ שַׂוְן מִיטְעָנְפִירָט די רַעֲקָרוֹטָן מִיטָּה זַיךְ, אַרְיוֹנְגְּנְפָאָקָט זַיךְ
זַיךְ אַיִן דַּי פּוֹלְקָן אַיְבָּר דַּעַר גַּרוֹסָעָר אַוְן בְּרִוְתָעָר, צְעִשְׁקָט
דַּעַם קִיּוּעָר אַוְן דַּעַם פָּאַטְּרָלְגָּאנְדָה".

טַאָג אַוְן נַאֲכָט זְיַנְעָן אַיִן שְׁטָאָט אַרְוָמְגָנְרִיטָן פָּאַטְּרָוָן, די פָּאַלְצִיְּזָה
וְאַבָּן אַיִן די רַאֲגָעָט נַאֲס זְיַנְעָן פָּאַרְשָׁטָאָרָקָט גַּעוֹווָרֶן, אַוְן אַחַז דַּעַם
רְעוּוֹאַלְוָעָר בַּיִּדְעָר זַוְּתָּמָ, האַט נַאֲר יַעֲדָר צְוָעָהָט אַגְּרוּסָעָר בַּיְּקָס אַוְיְפָן
אַסְקָמָל. אַיִן די לִיְּנְדָע טַעַג האַט מַעַן אַפְּטָמָאָל גַּעַזְעָן שְׁפָאָצִיְּרָן דַּעַם שְׁמָאָט
טִישְׁן מִילְוָעָרְקָאַמְעַנְדָאָנָטָם, דַּעַם נַיְיעָם גַּעַנְעָרָאָלְגָּנוּבָּעָרָנָטָאָר, וּוֹאַס די
שְׁטָאָט האַט די זַבְּחָה נַעֲהָאָט צַו האַבָּן אַגְּנָנָצָן פָּאָר זַיךְ אַלְיָוִן... אַזְוִי
די פָּאַרְאָרְדָעָנוֹגָנָגָעָן, וּוֹאַס פְּלָעָן אַוְיְסָנְעָקָלְעָפָט וּוֹעָרָן אַיִן די נַאֲסָן, האַט
ער זַיךְ אַוְנְטָרְגָּנְעָשְׁרִיבָּן מִיטָּן גַּגְגָנָן לְאַנְגָּנָן אַוְן פּוֹלָן טִיטָּוָל... עַר אַיִן
גַּעַזְעָן אַמִּטְלָ-יְעָרִיסָה, אַגְּזָה, אַגְּזָה, מִיטָּה אַגְּזָה, רְוֹתָה פְּנִים
אַוְן מִיטָּ פָּאַרְשָׁוִירָעָנָע, לְוִים גַּרְוִיעָה וְוָאנְטָעָט. פְּלָעָגָט עַר זַיךְ שְׁפָאָצִיְּרָן

איבערן טראטואר אדרע אין פארק און דוקא צופום (אפשר אום צו וויאן העלדיישקייט...). אין גרויען שינעל מיט אַ רוייטן אונטערשלאך און רוייט-געלאםפאסטע הויזן — האט ער זיך געשפאנט רוייק, געלאסן, די הענט אוחינטער פארשטעקט דארט אין די ארבּל, ווֹי אַ באָלעבאָס שבת נאָכְן שלאָך — נאָר הינטער אִים, אַ בִּיסְל אַפְּגָנְרוּקְט האָבּן זיך נאָכְנְשָׁלְעָפּט צוּווּי טשערקעסן, הוייכע, גַּלְיְיכּע ווֹי די בִּימְעָד, אָזֶן אַט זַי, די טשער-עסן, מיט קְרוּמָע שְׂעוּרְדְּלָעֵן אָזֶן פְּרָצָע בִּיקְסְלָעֵר אין די הענט, זַיְינְעַן שָׂוּן נָאָרְנִישְׁת גַּעֲנְגְּנָעֵן אַזְוִי גַּעֲלָסְן אָזֶן רְויִיךְ, ווֹי דָעֵר, ווּעְמָעֵן זַי זַיְינְעַן נָאָכְנְקָרָאָבּן. זַיְיָ, אַט די טשערקעסן, האָבּן אַוְיַיךְ אָזֶן אַיבְּרָעִין טומָל „געַרְבָּעַט“ מיט דָעֵר הַילְצָרְנָעֵר טַוְיל פָּוּן בִּיקְסְל אָזֶן אַזְוִי מִיר נִישְׁט, דִיר נִישְׁט, אָזֶן אַיבְּרָעִיךְ אַוְיְפְּרָעְנוּגָג גַּעֲשְׁפָאַלְטָן דָעֵם קָאָפּ יַעַדְן אִינְעָם, ווּאָמָן זַי אַונְטְּרָעְגְּסָמָעָן אָזֶן ווּעַג... .

די טשערקעסן האָבּן גַּעֲשְׁלָאָן, די פָּאַטְרוֹלָן אַוְיַיךְ פָּעָרְדָּה האָבּן גַּעַנְעַן. יַאֲנָט פָּוּן די טְרָאַטְוָאָרָן, די סְטָרָאַזְשְׁנִיקָעָס האָבּן גַּעֲרְוָדְפָּטָן: אַפְּגָנְשְׁטָלְעָטָן דָא אִינְעָם, דָא אַ צְוּוִיתָן, באָזְוָכְט, באָטָאָפְט די טָאָשָׁן, גַּעַמְיִיתָן... די באָפְּגָנְקָרְעָרָוּגָג האָט ווּידָעֵר גַּעֲלִיטָן אָזֶן גַּעַשְׁוּגְיָן... .

אָזֶן חִיה רְבָּה גְּרִיָּת, ווּאָמָן דָעֵם קְיוּזָרָם מְאַנְיְּפָעָט, די גַּעַשְׁעַנְקָטָעָ פְּרִוְּחִית האָט זַי גַּעַמְאָכְט גַּלְיְיכּוּן, אָזֶן פָּוּן אַיְצָט אָזֶן ווּעַט דָעֵר מְעַנְשָׁ מְעַרְבָּה נִישְׁט זַיְן הַפְּרָד — האָט ווּידָעֵר גַּעַהְאָט צַו קְרָעְבָּצָן... .

* * *

נִישְׁט ווּוִיט פָּוּן שְׂוֹוָאָרְצָן אִיזְוָרְנָעָם דָעְנְקָמָל — באָזְוָצָט מִיט גְּרוּמָע גַּלְדָּעָנָע שְׁטָרְדָּן, ווּאָס שְׁטִיְּטָס אַוְיִפְּן אַנְגְּזָעָנָעָם שְׁטָאָט-פְּלָאָז נִאָךְ פָּוּן נִאָכְן 1812-טָן יָאָר, אַלְס אַנְדָּעָנָק פָּוּן אַ בָּאָגְעָנָעָש, ווּאָס עַס האָבּן דָא גַּעַהְאָט דָרְיוּ מְלָכָים נִאָכְן זַיְג אַיבְּרָעִיךְ נָאָפְּלָעָנָעָן דָעֵם עֲרַשְׁתָּן, נִישְׁט זַוְּוִיט פָּוּן אַט דָעֵם דָעְנְקָמָל, שְׁטִיְּטָס פָּאַרְדוּקָט אָזֶן אַזְוִיט אַן אַלְטָקָטוּלְיִישְׁ קְלוּסְטָרְלָ מִיט אַ שְׁפִּיצְיָק טָוְרָעָמָל, אָזֶן עַס אַזְוּשׁ שְׂוֹוָאָרְץ פָּוּן אַלְטָקָיִיט — אַ זְוִיעָר הַיְּלִיְּקָם אַזְוּ דָאָס קְלוּסְטָרְלָ. עַס דָעְרָמָאָנָט אַזְוּ אַלְטָעָמָע פָּאַרְצִיְּטִישְׁ בָּאָבָעָשִׁי, ווּאָס לְעַבְטָנָאָ נִאָךְ אַזְוִיךְ דָעֵר ווּעַלְטָ, אָס דִּי אַוְיְנִיקְלָעָאָ אָזֶן אַוְרְד-אַיְנִיקְלָעָךְ דָאָס הָאָרֶץ צַו דָעְרָפְּרִיעָן, צַו דָעְרָמָאָנָעָן כִּוּטָזְזָר אַמְּאָלְיִקְשָׁ רְוּקָע אָזֶן גַּטְעָ צִיְּטָן, ווּזְזָעָן בְּרוּוּט אָזֶן גַּעַוְעָן בְּיִלְעָם אָזֶן דָעֵם מְעַנְשָׁנָמָן לְעַבְנָן — טִוְוִיר.

איו אט איין א זונטס נאכמיטאג, ווען דער שירך-עלום איין פון דארט ארויסגענאנגען פון נאכמיטאג-געבעט, פון די „ניעשפֿאָרָעַם“ — ווען פארן קלייסטערל האט זיך אַנגּוֹזְאַמְלָט הִפְשְׁלָעַךְ עַלְמָ פון די אַרוֹיסְעַקְומָעַן פון דעריגען — איין בלואַלְוָגָן גַּעֲקוּמָעָן אַנְצְּוּלוֹוּפָן אֶפְאָרוֹשְׂוִין, אַנְגְּעַטָּאָן ווי אַיְדָא אַוְיָף דָּרָר סְצַעַנְגָּן אֵין אַקְלִינְשְׁטָמְעַטְלִידִיךְ טַעַטְמָעָר בַּיְיָ וְאַנְדְּעָרָאָקְטִיאָרָן: פִּיאָוֹת מִיטָּן אָן אַגְּנְעַלְכָּפְטָבָּרְדָּל, אָן אָן אַטְלָאַסְעַנְדָּרָסְפָּאָטָשׁ, מִיטָּן שִׁיךְ אָוָן זָקָן, מִיטָּן אַטְלִיתְקָטָן, וּוּאָסָה האָט זִיךְ אִים נַאֲגְּנְעַלְאָמָּדָר פָּערְטָבִין אַוְוָה דָּרָר עַרְדָּה; אַוְיָפָן קָאָפְּ אַשְׁטוּרִימָל — אָוָן אָטָר „יִדָּה“ האָט אַרוֹיסְעַקְאָפְטָבָּרְדָּל הַינְּטָרָר דָּרָר פָּאלָעָאָרָעָרָעָר, אָן אַמְּתוֹן רַעַיָּוָעָר — אַפְּגַּעַפְּיָעָרָט אַיְן דִּי מַאְסָעָ אַרְיָין, וּוּאָסָה שְׁטִימָטָפָּאָר דָּרָר סִיךְרָ. סְחָאָט זִיךְ גַּעֲהָרָט אַקְנָאָל, גַּלְיָיךְ דָּרְוִוָּה אַיְמְעַרְדִּיקָעָר קוּוֹיטָשׁ. אַפְּרוּיָה אַיְזָן אַמְּגַעְפָּאָלָן אַפְּרוּוֹנוֹנְדָּעָטָה. דָּרָר עַלְמָ קְרִיסְטָן האָט זִיךְ אַוְאָרָפְּ גַּעֲטָאָנוֹ נַאֲרָד דָּעָם שִׁיכָּרָה. דָּרָר שִׁיכָּרָה אַיְזָן אַבְּעָרָגְּלָאָפָּהָן, נַיְשָׁתָה וְוּעָם דָּאָרָף צָו לְוִיפָּן אַזָּא שְׁטִינְגָּרָר יִדָּל, נַאֲרָה וְוּי אַגְּנְטָמָר גַּטְמָעָר לְוִוְּפָרָה... אָוָן עָרָ אַיְזָן פָּאָרְשָׁוּוֹנוֹןְדָּן גַּעֲוָאָרָן צְוֹזְעָמָעָן מִיטָּן רַעַוְאַלְוָעָר זַיְינָעָם — אַיְינָם דָּארָט נַיְשָׁת וְוִוְּיָטָן פָּאָלִיְּצִיזְרָקָל אַיְן אַהֲזָן דָּרְלָעָבָן, אָוָן דָּרָר עַולְמָ, וּוּאָסָה אַיְזָן נַאֲגְּנְלָאָלָפָּהָן, האָט אִים בְּשָׁוָם אַוְיָפָן נַיְשָׁת גַּעֲקָאנְטָגָעָפָּהָן.

די פָּאָרוּוֹנוֹנְדָּעָטָה פָּרוּי אַיְזָן דָּרְכָן עַולְמָ אַפְּגַּעַפְּרָטָה גַּעֲוָאָרָן אַיְזָן שְׁפִּיָּטָאָל. אַיְזָן אַוְאָסְעָרָעָ פָּאָרָמְינְטָ אַיְזָן דִּי גַּעֲנְצָעָ שְׁטָאָטָם פָּון עַק בַּיְיָ עַק פּוֹל גַּעֲוָעָן מִיטָּן דָּעָם נַיְיעָם, אַזָּא אַיְדָה האָט גַּעֲנְצָעָן אַוְיָפָן עַולְמָ פָּון דָּרָר סִיךְרָ. באַלְלָ, שְׁווֹן אַוְיָפָן אַרְטָן, האָבָן זִיךְ שְׁקָצִים גַּעֲלָאָט אַיְבָעָרָ דָּרָר אַסְמָשָׁלָאָגָן יִדָּן (פָּאָלִיְּצִיזְרָקָל אַיְזָן נַיְשָׁת גַּעֲוָעָן צָו זַעַן אַוְוָה אַיְזָן נַיְשָׁת) אָוָן סְמָיָן שְׁווֹן אַרוֹיסְעַגְּנָאָנְגָעָן אַקְלָאָגָן, אַזָּא טַאָמָעָר שְׁטָאָרְבָּטָה די פָּאָרָט וְוּוֹנְדָּעָטָה, וְוּטָה דָּאָ נַיְשָׁת בְּלִיבָּן קִיָּן אַיְזָן לְעַבְּדִיקָעָר יִדָּה. אָוָן דִּי שְׁטָאָט האָט שְׁווֹן גַּעֲלָבָטָ אַיְזָן דָּרְעוֹוֹאָרְטָוָנָגָן פָּון אַפְּגַּרְאָם... .

די פָּאָרוּוֹנוֹנְדָּעָטָה קְרִיסְטָן אַיְזָן נַיְשָׁת גַּעֲשְׁטָאָרְבָּן, די סָאָצִיאָלִיסְטִיָּישָׁעָ פָּאָרְטִיּוֹן הַאָבָן אַרוֹיסְעַגְּלָאָזָטָן אַזָּא אַוְיָפָרְוָה „צָוָם פָּאָלָק“, אַזָּא דָּאָסָה אַיְזָן גַּעֲוָעָן אַפְּרָאוֹוֹאַקְצִיעָה פָּון דָּרָר פָּאָלִיְּצִיזְרָ... דָּאָסָה פָּאָלָק זָאָל זִיךְ דָּרְיָעָן הַעֲצָן, דָּרָר „יִדָּה“, וּוּאָסָה האָט גַּעֲשָׁאָסָן, אַיְזָן נַיְשָׁת גַּעֲוָעָן קִיָּן יִדָּה, נַאֲרָה אַזָּא אַיְבָעְגָּעָטָוָנְעָרָ זְשָׁאָנְדָּאָרָם... .

אַבְּעָרָ די פָּאָגְּרָאָס-לְוִופָּט אַיְזָן דָּרְבָּוָן גַּרְנִינְשָׁטָה לְיִכְתָּר גַּעֲוָאָרָן. אַיְזָן שְׁוֹל האָט מַעַן שְׁבַּת אַוְיָגְּרָוָפָן, יִדָּן זָאָלָן וּוּאָסָה וְוּיְנִינְקָעָר זִיךְ דָּרְיָעָן אַיְזָן. אַיְצָט האָט מַעַן שְׁווֹן נַיְשָׁת גַּעֲרִידָטָ פָּון אַפְּגַּרְאָם, וּוּאָסָה די פָּאָרָט לְיַאָלָן וְוּלְלָן מַאְכָן, נַאֲרָה וְוּגָן סְפָעִיצִיאָל דָּרְצָצָו גַּעֲרַעַנְגָּטָ פָּאָצְאָפָּעָם פָּון

רומלאנד — צווארםען מיט מליטער, איזו ווי עס איז געווען שווין איז
א סך אנדערע שטעה.

די פאנראם-איימה איז געווארן אליע געדכטער. יידן האבן געצייטער
פארן גערוש פון א בלאט אויפן בויום, אין די זונטיך און חנאטען האבן
יידן מורה געהאט צו וויאן זיך איז גאט, אין די פאבריך זיינען אין די
זונטיכון געשטאנען צו עטלעכע מאשניען נישט געארבעט, וויל די שטי-
קערס — עלטערע יידן — האבן מורה געהאט אַרְוִיסָצּוֹגִין פון דער היים...
און די צייטונגגען האבן טאנטעלעך געברעננט „גרוּסֶן“ פון שטעה,
ווע מ'בעט איז שריעס פון א פאנראם, און פון אוזעלכע, ווועעס קומט אט
אייצט פאָר דער צונזע אַנטער פאנראם... נישט וווע, נישט וווע האט זיך
א צעלאָז געטאן אַ קלַאנְגַן, אַז די קאָצָאָפָעַס זיינען שווין געפומען, געפינען
זיך אויפן וווקזאל אַז קלַיבָּן זיך נײַן אַז שטאמט... מאמעס זיינען גע-
קומען צו לוייפן אַז פאָבריך מיט אַיאָמָעָר אַהֲיִיכָּכָּפָן זיירע קינדרער
פון די פעדל-טישעלעך...

— משלהע, רחלע... קומטס אַהֲיִים, ניכער! — מ'זאגט, מיט דער
באן איז שווין אַנגעקסומען אַ באָנדער כוֹלְינְגָּנָּעָם אַז אלְּדָר, ווי איז אונז,
וועטעס זיך אַנְהֵוִיבָּן...

ס' איז גענוג געווען אַ אַוְאָנטָטוּרָע פון עפָעַס אַ שִׁיכָּר — אַינְמִיטָן
הען טאנ זאל ווערט אַ פָּאָרְמָאָר די גַּנוּוּלְבָּרָע, אַ גַּעֲלִינוּן מיט די אַיְזָעָרָע
פרענעם אַיבָּעָר די טִירָן, אַ גַּרְוּשָׂס מיט די אַרְאָפְּנָלָאָזָעָנָע סָאָלוּזָעָס,
אַ בהַהַדְּרִיךְ גַּעַלְוִוִּיפָּה פון יידן אַיבָּעָר די גָּאָסָן, ווי די מִיזָּן די לְעָכָר,
אונז אַ טוֹיטָע אַפְּנָעָרוּמְטָקִיָּת אַוְוָךְ דער באָלְּבָּטָר האַנְדָּסְ-גָּאָסָן.

* * *

ס' איז גענאנגען אַ ווַיְנְטָרָע מיט אַ סָּךְ נַאֲמָע ווּעַטְעָרָן, גַּעֲדִיכְטָע נַעַפְּ-
לָעָן, נַאֲר ווַיְנְסִיךְ פְּרָעָטָט — חַיהְ רַבְּקָה הָאָט גַּעַזְעָן אַיז דָּעַם לִיְכָּטָן
וַיְגַעְתָּר דָּעַם אַיז הַיְמָלָס וּדְרֻבוּאָרְמְדִיקִיט, ווֹאָרִים ווֹאָס אַשְׁטְוִינְגָּר ווּאַלְּטָלָט
זַי גַּעַטָּאָן בַּיְ דָּעַר אַיְצְטִיקָּעָר גַּוְטָּה, ווּעַן עַס ווּאַלְּטָן נַאֲר גַּעַזְעָן פְּרָעָטָט
אוּהָר, ווי ווּאַלְּטָז ווי זיך מִיז אַרְ הַוַּיְגָעָונָט אַהֲיָן גַּעַטָּאָן?
אַזְוִי, מיט די לִיְכָּטָע ווּעַטְעָרָן, אַיז אַוּוּעָק צַוְּיוּי דְּרוּטָל ווַיְנְטָרָע. אַבָּעָר
בִּיְום לְעַצְטָן דְּרוּטָל, עַטְלָעָכָע ווּאַכְּן נַאֲר גַּנְיָאָר, הָאָט דָּעַר ווַיְנְטָרָע מיט
אַמְּאָל אַ גַּעַם גַּעַטָּאָן, מיט יִרְגְּזָוָן אַ ברְעָנָג אַנְגַעַטָּאָן די אַמְּתָעָ פְּרָעָטָט אַזְוִי
זַוְּוּזְעָרְלָעָט — דְּעַמְּלָט אַבָּעָר הָאָט שַׁוִּין בְּנִימָן צַוְּרִיק גַּעַרְבָּעָט, פָּאָר-

דינט... און חיה רבכה האט אין דעם ווידער אמאָל אַיִינְגֶּנוּעָעָן זיין ברוך-
הואָס לְיִטוּעָלִיקִיט מִיט עַלְנְטָעָ אַלְמָנוֹת...

ニישט איזו לייבט איזו בנימינען אַנְגְּנוּסְמָעָן זיך אַרְיִינְגְּזָקְרִיןְן אַרְבָּעַטְן
אין אַפְּאַרְיוֹקָן אָוּמְעַטְוָם, אַיִן אַלְעַלְאַנְטָאָרָן, וּוּ עַרְאַט גַּעֲחָפְטָ צַו בָּאָ
קוּמָעָן אַרְבָּעַטְן, הָאַט מֵעַן אִים אַפְּנָאָגָּטָן מִיט דָּעַר דִּיְתְּלָעַכְרָ תְּשׁוֹבָה,
וּוּילְעַר אַיִזְוָן אָזְנָאָגָּתָן, אַשְׁטְּרוּקָרָן... אַיִצְטָהָאַט שְׂוִין קִינְעָרָ
מעָר נִישְׁטָמָוֹרָא גַּעֲחָאַט אַפְּנָן צַו אַזְנָן דָּאָם, וּוּאָס מִיט עַטְלָעַכְרָחָדְשִׁים צַוְּרִיךְ
וּוְאַלְטָמָעָן נִישְׁטָגָּנוֹתָן פָּאָרָן מוּילְעַד בְּרָעַנְגָּעָן... אַזְוִי אַיִזְוָן בְּנִימָיָן
גַּעֲנָאָגָּעָן פָּוֹן אַיִזְוָן קָאנְטָאָר צַו דָּעַר צְוּוּיְתָאָר אָזְן אָוּמְעַטְוָם, זַוְיָּוּנָאָר עַר
הָאַט גַּעֲזָאָגָּט זַיְוִין נָאָמָעָן, הָאַט עַר בָּאַטְוָעָן אָזְן אָפְּזָאָגָן... בְּזַוְיָּוּנָאָר
נָאָר אַסְּךְ זַוְּבָּעָנִישָׁ, הָאַט עַר גַּעֲקָרִיןְן אַרְבָּעַטְן בַּיְ אַיִינְעָם אַחֲדִישָׁן
פָּאַרְיוֹקָאָנָט, רְבָּה מִילְגָּרוֹיָם, רְבָּה מִילְגָּרוֹיָם.

ער, משה מילגרוּיָם, אַיִזְוִי יַיְדָמִיט אַבְלָאַס פְּנִים אַזְוִי מִיט אַזְוִי
סְעַר צְוִויִּ שְׁפִּיצְיָקָר בָּאָרֶד. עַר אַיִזְוִי, שְׁמוּעַטְמָעָן, אַגְּרוּסְעָר לְמָרָן אַזְוִי
אַמְּקוּרָב צָוָם רְבִּין... זַיְוִין וּוּיְבָ, דִּי אַמְּתוֹעָ גַּעֲשָׁפְטָס-פִּירָעָרִיןְן, טְרָאָגָּט אַ
חָאָרְדִּשְׁיָוִטָּל אַזְוִי גַּלְדָּעָרָנָעָ פְּעָנְסָנָעָ. זַיְוִי אַזְוִי גַּעֲמִישָׁ פָּוֹן אַיִדְעָנָעָ אַטְוִירָ
גַּעֲרָשָׁע אַזְוִי אַדְמָעָ... מַאְשִׁינָעָם פָּאַרְמָאָגָּט מִילְגָּרוֹמָעָן, אַזְוִי
וּוְאַרְלָאָזָטָעָ, קְלִיאָקָעָט — דִּי מַאְשִׁיןָן, וּוּאָס בְּנִימָיָן הָאַט אַיִבְעָגָעָנוּמָעָן, אַזְוִי
גַּעֲשָׁטָאָגָעָן אַזְוִי אַמְּנוּנָעָמָעָ שְׁאָפָעָ צְוִוִּישָׁן נָאָר מַאְשִׁינָעָן. סְאָוִי דְּאָרְטָ
גַּעֲוָעָן טְוָנָסָל. פָּוֹן דִּי פְּעָנְצָטָעָ, וּוּלְכָעָ זַיְוִינָעָן גַּעֲוָעָן נִישְׁטָמָעָן
נָאָר אַוְיָפָן דָּאָרָ, הָאַט קָאָרָגְלִיכְטָמָעָן אַזְוִי גַּעֲוָעָן
— אַפְּאַרְעִיְּפָוּשָׁטָעָ לְוָפָט — אַזְוִי דָּעַר פְּרִיאָוֹן פָּוֹן „שְׁטִיקָה“, וּוּאָס בְּנִימָיָן הָאַט
בָּאַקְוּמוּנָעָן אַזְוִי גַּעֲוָעָן אַזְוִי סְלָאָגְנָדִיקָרָ, אַזְוִי גַּעֲוָעָן אַבְוָשָׁ אַזְוִי
צְוָאָגָן.

זַיְוִין מַאְדָּטָם, אַדְעָלָעָ מִילְגָּרוֹיָם, הָאַט גַּעֲוָוָסָטָם, אַזְוִי גַּרְיָף אַזְוִי
גַּעֲוָעָן דָּעַר „אַנְפִּירָעָר פָּוֹן דָּעַר חְבָרָה אַחֲדוֹת“. זַיְוִי הָאַט דָּאָס בְּנִימָיָן גַּעֲיָ
זְאַגְּמָן אַזְוִי אַוְיָגָן. אַ, פָּאַרְוָאָס זַיְוִי גַּעֲמָט אַיִסְטָרִיןְן צַו זַיְוִי אַזְוִי
זַיְוִי הָאַט דָּאָס אַזְוִי אַפְּנָן גַּעֲזָאָגָּט — וּוּילְעַדְשָׁטָמָן, מִשְׁמוּעַטָּם, אַזְוִי גַּרְיָף,
לְיוּוּרָטָשָׁן שְׁיִינָעָ אַרְבָּעַטְן; דִּי מַאְשִׁיןָן וּוּעַט. עַר אַיִסְטָרָגָנוּלִירָן אַזְוִי זַיְהָלָטָן
אַזְוִי אַרְדָּעָנוֹנָגָן. נָאָר דָּעַר עִירָקָר, וּוּילְעַד גַּעֲיָטָאָרָבָעַטְן פָּאָר אַבְיִילְקָן פְּרִיאָוֹן,
וּוּעַן נִישְׁטָמָעָן לְעַצְמָעָ — וּוּלְכָטָזַיְהָן נִישְׁטָמָעָן אַרְיִינְגָּנוּמָעָן צַו זַיְוִי
אַזְוִי פָּאַרְיוֹקָ:

— אַזְוִי שְׂוִין יָאָעָסָן חֹזֶר — וְאַל עַס מִיר רִינְעָן אַיִבְעָר דָּעַר בָּאָרֶד,
אוֹכְנָעָם שְׂוִין יָאָאָרִין אַזְוָלְכָן... — הָאַט זַיְוִאָגָּט אַיִבְעָגָעָבָן כְּלוּמָרְשָׁט אַזְוִי גַּעֲדָ
לְעַכְשָׁטָרָל, אַזְוִי בְּנִימָיָן אַיִבְעָגָעָבָן שְׁטָאָפָן אַזְוִי צָו אַוְיָפְשָׁטָאָגָן.

בנימין ווידער — די נויט אינדרההים איז געוען נאר, גאר, ישראל
כח איז פארשיקט — האט ער שווין נארנישט געספט אויף די שלעטמע
באדינגןען און פַּלְיִינָם לְוִין, און זיך געועצט אַרְבָּעַטְן.

ס'איז געוען שעור צו לעבן איז אט דער וויסטערן. די אַרְבעַטְס
זואר איז בנימינען נאך ווי עס איז אַדְרֶכְגָּעָלָאָפָּן — זִיכְנָרִיךְ פֿוֹן פָּאַרְטָאָג
ביז שפעט איז אַוְונָט איז פָּאָרְקָס, אַרְבעַנְדִּיס איז אויף חיוונה פָּאָר זיך איז
פאר דער שטוב — אַבְּעָר דעם פריען שבת-טאָג, איז נישט געוען ווי זיך
אַהֲנְצָוֹטָאָן, וויסט איז לער איז געוען דאסם לעבן אַרְומָן. פָּוֹנְקָט ווי אַ
שְׁפָרוֹדְלְדִּיקָעָר קְוֹאָל, ווֹאָס בָּאוֹזִוִּיזָט זיך אויף אַזְמָדְפָּעָל אַזְמָזִים זַיְן
שְׁפָרָאָצָן איז בְּלִיעָן — איז מִטְּאָמָל ווֹעָרֵט דער קְוֹאָל פָּאַרְשָׁוּנוֹדָן, מִיטָּ
נעַמְנִידָס מִיט זיך די נאנצע שְׁפָעָן, איז מְדָבָר ווֹעָרֵט צְרוּקָמְדָבָר אַזְמָדָן
זַוְיסְטָעַנְיִישָׂן נאך ווֹיסְטָעַר ווי פָּרִיעָר — אַזְוֹי הָאָט אַיְצָט נַאֲכָן פָּאַרְשָׁוּנוֹדָן
פֿוֹן דער אַרְבעַטְעַר-בָּאוּנָגָן — דאסם אַרְבעַטְעַר-לְעַבָּן אַוְיסְגָּעַזְעָן אַזְמָדָן

בנימינס איז איז נאך גְּרוּיעָר, ווי עס איז אַמְּאָל געוען.

וoidער האבן זיך גע美德ט די טאנז-בָּודָעָס ווי די שטיקערס האבן
פארברעננט די פריען שבתים. די עַלְתְּעָרָע, ווֹאָס זַיְהָאָט שַׁוִּין נִישְׁטָעָס
דָּאָרָט צַוְּגַּיְן, הָאָבָן זַיְהָאָט שְׁבָתְ-טָאָג מִיט מַוְּנִישָׁן בַּיר, רַעֲנָן
איינעם פֿוֹן זַיְהָאָן פָּאַרְבָּרְעָנָט דעם שְׁבָתְ-טָאָג מִיט מַוְּנִישָׁן בַּיר, רַעֲנָן
צְוֹוְידְּרִוְּטִיקָע ווֹעָרְטָלְעָך אַזְמָדָן ווֹידָעָר אַזְמָדָן אַזְמָדָן זיך קוֹפְּלָעָם
בַּיר, אַזְוֹי ביז שפעט איז אַוְונָט האָבָן זַיְהָאָט אַזְמָדָן אַזְמָדָן מִיט אַפְּלוֹן
בוֹיך אַזְמָדָן מִיט אַפְּרָמָאנְטְּשָׁעָן" קָאָפֶן, זיך גַּעֲוָוָאָרְפָּן אַוְיפָּן גַּעֲלָעָגָר אַזְמָדָן
צְוֹמָאָרְגָּנָס, זַוְנְטִיס — צְרוּקָמְדָבָר ביז צָוָם צְוָוִיטָן פְּרִוִּיטִיק
פָּאַרְנָאָסָט.

זַיְצָן אַזְמָדָן נִאנְצָן שְׁבָתְ-דָּיקָן טָאָג הָאָט זַיְהָאָט
נִישְׁטָעָס גַּעֲוָאָלָט, אַזְמָדָן ער טִילְמָאָל אַיְינָעָר אַלְיָוָן אַוְועָס אַבְּיסָל אַזְמָדָן
ס'אַזְמָדָן גַּעֲוָעָן ווֹינְטָעָר. דער פָּאָרָק אַזְמָדָן גַּעֲוָעָן פָּאַרְשָׁנִית. לִיְדִיקָע בַּיְמָעָר
מִיט שְׁטָרָאָס אַוְיסְגָּעַזְפְּרִיטָע צְוָוִיגָן; אַוְיפָּן פָּאַרְפְּרוּרְעָנָס טִיךְ אַזְמָדָן
דאסם יְוָנוֹאָרָג — פֿוֹן פָּאַרְמָעְגָּלְעָכָב עַלְתְּעָרָע — גַּעֲפָאָרָן אויף די גַּלְיְוָשָׁרָם
אַזְמָדָן צְוָוִיסָמִיט צְעָרוֹטְלָמָע בַּעֲקָלְעָך אַזְמָדָן גַּלְאַנְצִיקָע אַזְמָדָן גַּעֲוָוִוָן
בְּרִיחָשְׁטִוָּן... אַרְומָן טִיךְ אויף די בַּרְעָגָס אַזְמָדָן אוֹפָן דִּי וּוֹעָגָן אַזְמָדָן
לְעָך האָבָן גַּעֲשָׁפָאָצִירָט אַרְבעַטָּר אַזְמָדָן אַרְבעַטְעַרְיִינְס; אַפְּטָט צְוָמְעָלִיס דָּא זַיְהָ
צְוָנוֹיְפָגְנְעַטְרָאָפָעָנָע בְּחָרוֹיָם אַזְמָדָן מִיְּדָלָעָך פָּאַרְלָעְכָּוָוִוָי אַזְמָדָן צַוְּעָלָבָע. ווי
דער האָט זַיְהָאָט גַּעֲהָרָט צְוָוִישָׂן זַיְהָאָט אַזְמָאָלִיקָע פָּאַרְבְּסִיךְ-לְשָׁוֹן, ווֹאָס די
אַרְבעַטְעַרְבָּאָוּנָגָן האָט עַמְּשָׁוִין גַּעֲהָט אַוְנְמָעָרְגָּנְעַטְרָעָנָט. אַיְצָט האָט
עַמְּשָׁוִין אַוְפָּגְנְעַלְעָבָט. דאסם אַזְמָדָן פֿוֹן אוֹבְּקִינְ-אוֹפָּה בְּלָוְמְרָשְׁטָ אַזְמָדָן

שולדיקע רoid, וועלכע האבן צונעדקעט זיינער אמתן מיין, ווי א גרינער
שלוים דעקט צו א פאלזושע.

— יונגערמאן, זוי זיינען עפם גארנישט קיין פינער קאואלאלייער...

— זאנט א מירל צו א בחור.

— פריילין, איך על איהן פונדרוואן, נאר... — פארענדיקט ער עם

מית דיאוינ — זי פארשטייען?...

דערויף זי:

— אויך — איז א קאואלאלייער גוט מיר, בין איך אויך נישט קיין
הארטע... — זאנט זי עס קלומרטט נאיו...

אוון אויס' האבן בנימינען דערענסן אט דיז שפאצ'רנדייקע פארלעך,
דערענסן בייז עקל, בייז חלשות, — אויך ער אַרְבִּיבָּרְגָּעָנָּגָנָּגָן דאס קלינע
ברוקל, וואס אונטער אים ליגט א געפרוירן טיכל א שמאלס, ווי א דאָו.
דאָרט פון יענער זויט טיכל אויז נישט געווען צו זען די פארלעך אוון
ס'אייז נישט געווען צו הערן זיינער שמעסן... דיז האט איסגעזען דאָרְרַ
פיש שטיל און וויס: קלינע בערגלעך און בריטע פארשניטע פעלדרער.
די היילעך צשיט וויטלעך איז אינס פון צויזוין, מיט רויטע האַלְבְּ-פָאַרְ
שניטען דערפלעך, וואס האבן אויז קידיש איסגעזען, ווי זי וואלטן
געשטעלט געווען בלוייז נאר אום דאס אויג צו דערפֿרַיַּען. אוון פון מאנקע
קוּמַעְנְּדַעְךְּ האט זיך געשלענְלַט אַ רְוִיכֵלְ; אַ הַוְּנֵט האט געבלט פאר א
טיר; איז א שטעלעבל האט געלְפַּעַט אַ חזֵּיר; אַ קְּלַבְּלַה האט געמעטען:
אַ האָן מיט אַ וויסלעך אַפְּגַּנְּפְּרוּרְעָנָּם קָם איז געשתאנְגָּן אַוְּתָּאִין
פָּסָם, גענְלָאַצְטָמִיט דָּעַם רְוִינְדִּין רְוִיטְן אַיְינְלַטְסָמְפָּעָן וְוִינְטָרָעָן
הַיְמָלָ, דָּאַ צָּוָם שְׂטִיקָל וְוִינְטָרְ-זָוָן, וואס האט קָאַלְטָט בְּאַלְכִּיכְטָן אַ שְׂטִיקָל
פְּאַרְשְׁנִיְינְטָן דָּאַר... אַט דָּאַ, אַרְמוֹנְגָּרְנְגָּלְטָט מִיט שְׂטִילְקִיְיָט אַוְּן דָּאַרְפִּישָׁעָר
היילעכקייט, איז געווען גוט אַרְמוֹצְקָרְבָּן, גָּאַרְנִישָׁט צו טְרָאַכְטָן; פָּאַרְ
געסן, וואס עס איז געווען נְעַכְתָּן אַוְּן וואס עס דָּרְרוֹאָרט דִּיךְ מָאָרָגָן, —
אויז, בייז ס'הָאַט אַנְגָּעָהָוִין וְוּרְעָנָט, איז בְּנִימִין אַהֲיָמָגָעָנָגָעָן. אַיְן
דער הַיְמָה האט נִישְׁתַּחַת לְאַגְּגָן גַּעֲדוּרָתָם, בָּאַלְדָּא איז גַּעְוָאָרָן שְׁפָעָט אַיְן אַוְּנָט.
בְּנִימִין האט זיך גַּעֲלוּגָט שְׁלָאָפָן. אַז ער האט זיך אַוְּפָגְעָכָאָפָט, איז שְׁוִין
צְוִירָס גַּעְוָעָן וְוָאָךְ. בְּנִימִין האט גַּעְוָיְלָט אַיְן פָּאַרְבִּיךְ, זיך גַּעְוָעָצָט אַרְבָּעָטָן,
אוון ווּידָעָר איז גַּעְגָּנָגָעָן אַ וְוָאָךְ.

איינמאָל שבת פָּאַרְנָאַכְטָן — בְּנִימִין איז גַּעְקָוְמָעָן פָּוּן שְׁפָאַצְּרִין אַלְיָוִן
איַן פָּאַרְקָן. איַן דער הַיְמָה איז דִּיךְ טָרָגָן גַּעְוָעָן פָּאַרְשָׁלָאַסָּן. בְּנִימִין איז גַּעְ

גאנגען צו מלchan מיט דער האפעונג, איז דארט וועט ער טרפען די מוטער און נעמען פון אויר דעם שליט. בי מלchan איז אויך געווען פארשלאָסן. שפטער, איז בנימין איז ווידער אהיכים געקומען און די טיר אויז נאָך אלַי געווען פארשלאָסן, איז אַרוייסגעקומען די יידענען, די שכנתען, פון עננאָר בער און איז צו וויסן געטאוּן, איז די מוטער איז אַודאי בי וואָלבערן, וואָרים נאָך מיטאג איז דָא געווען וואָלבערנס פָּרוּי און טאָכטער, און זיי זיינען צווזאָמען אוּזקעגענאנגען.

בנימין האט זיך דערנְאָך אַ צוֹּית לאָנג אַרומגעדרוּיט אַין די נאָסן. אַ לִיבְּטָעֵר שניַי האט געשיט; די טען זיינען שׂוֹן געווען גְּרַעַסְדָּרָע אָז דער פָּארְנָאָכְטָה האט זיך בְּסַלְכּוֹווּי אַגְּנָעָרְקָטָם. אַין דער יְרַשְׁעָרָר נָאָס אַיז געווען דער גַּוּזִינְטְּלָעֶבֶר שבְּפָּארְנָאָכְטְּשָׁפָּאָצְּרָה... פָּון אַ חֲסִידִים שְׁטִיבָּל האט זיך גַּעַתְּרָטָט אַ הַוִּיך זיינען אַון פְּלָעַטְּעָן מִיט די פִּסְטָם. די חֲסִידִים האָבָּן אַפְּנִים אוּבִּין פְּרִוְּיָעָךְ פָּאָרְבְּרָעָנְטָמָן בְּיָמִים שְׁלַש טְעוֹדָות.... נָאָרְנוּשָׂט טְרָאָכְטָנְדִּיק, נָאָר אַזְוִי פָּון זיך אַלְיָין, האט זיך בנימין אַ בִּיסְל אַפְּנָעַשְׁטָעַלְט אַז זיך צוֹנְגָּה אַרְכָּט צָוּם זיינען. נאָך אַנְדְּרָעָר זיינען אַזְוִי גַּעַשְׁטָאָנְעָן אַז זיך צוֹנְגָּה אַרְכָּט צָוּם זיינען. — עַמְּשָׁע האט אַרְפְּוּגְּנָלְיִיגְּט אַ האָנט אַזְוִי בְּנִימִינְס אַקְסָל. בנימין האט זיך אַומְּנָעָקָט. סְאִיז געווען מנשה, בנימינס גְּשֻׁוּסְטָעָרִינְד, מנשה וואָלבָּרָעָן.

— נִשְׁתַּחֲוֵידְתִּי פָּון דִּיר, בנימין, זָאָלְסָטְט צְוָהָרָבְּ דָּאס זיינען,
סְפָּאָסְטָמָן נִשְׁתַּמְּ.

— פָּאָרוּוֹאָס פָּאָסְטָמָן נִשְׁתַּמְּ? — האט בנימין גַּעַפְּרָעָנְטָמָן פָּאָרוּוֹן
דערט. — ווֹאָס זיינען זיך דעַן?
אנְשָׁטָט אַז עַנְטָפָרָן, האט מנשה האָלָּב הוֹיך אַנְגָּעָהוּבָן צו זיינען
ווערטער צו דעם נִזְוָן, ווֹאָס האט זיך גַּעַטְּרָאָנָן פָּון חֲסִידִים-שְׁטִיבָּל אוּבִּין.
מנשה האט אַזְוִי גַּעַזְוּנְגָּעָן:

הָעָר נָאָר אַיְטָשָׁע בָּעָר,
קָוָם נָאָר דָּא אַחֲעָר
כְּיוּעָל דִּיר עַפְּעָם זָאָנוּ
סְ'וּעָט דִּיר חָנָאָה טָאָן: —
מְהָאָט שְׂוִין אַוְסְטוּחָרָנְעָט
אַלְעָ שְׁטְרוֹיְקָרָם,
זַיְיָ לִינְגָן אַוְסְגָּעָצְוָיָן
אַזְוִי ווֹי די פְּגָרָס...
...מְזַוְּעָט שְׂוִין מַעֲןָן נִזְוָן
שְׁפָעָט בַּיִּ דָעָר נָאָכָט...”

ערישט האט בנימין פארדשטיינען, און דאס איז דאס שפֿאַטְלִירֶיך, ווּאַס איז געמאָט געווֹאָרֶן נאָך דער מְפֵלָה פּוֹן דער באָוּגַנְגַן, אָוּן ווּאַס אָט דאס לְיָדָל אַיז אַיצְט שְׁטָאָרֶק אַיז דער מְאָרָע אָוּן ווּוְרַט נְזַונְגַּעַן אַוּוּף יְרִישָׁע שְׁמַחוֹת אָוּן אַיבָּרְהָוִיֶּפֶט אַוּוּף די חִסְּרִישָׁע אַפְּטָע קָרְמָעַשְׁלָעֶך, ווּעַן זַיִּצְעַפְּלָעַסְקָעֶן זַיְּך.

— נָוּ — הִיְבַּט מְנַשָּׁה ווּדְרָעֶר אַן — זַאנְג אַלְיַיִן, דָּאַרְפְּסָטוֹ דָּאס חָרָעָן? ...

— אָוּן דַּוּ? — פְּרָעָגֶט בְּנִימִין נִינוּיִרִיך.

— אַיך, בְּרוּדָעֶר, בֵּין גָּאָר עֲפָעָם אַנְדָּרֶש — מַאֲכָט מְנַשָּׁה ווּוְילְעָד, ווּ זַיִּין שְׁטִיגְגֶּר, — אַיך גַּעַהְעָר שְׁוֹין גָּאָר צַו אָוּן אַנְדָּרֶן לְאַגְּנָעָר. אַיך, בְּרוּדָעֶר בְּנִימִין, האָב מִיךְ אַיבָּרְגָּעַצְיִינְט, אָוּן די פָּאַרטִּיעָן... גָּאָר צַו ווּאַס זָאָל אַיך דַּוְר אַוְיְרָעֶן. אַיך האָב מִיךְ אַיבָּרְגָּעַצְיִינְט, אָוּן די פָּאַרטִּיעָן נִישְׁתַּפְּרָא אָזָא סְפָּאָל מְעַנְתָּש ווּ אַיך בֵּין — אַיך בֵּין אַיצְט זַיִּעְרָגְעַטְרָעֶר שְׁוֹנָא, אָוּן אַיך אַרְבָּעָט קָעָנְג זַיִּין.

— מִיט ווּאַס, אַ שְׁטִיגְגֶּר, אַרְבָּעָטְסָטוֹ קָעָנְג זַיִּין?

— מִיט ווּאַס — ווּוְילְסָטוֹ ווּסְזָנוֹ? — גַּוְבָּן מְנַשָּׁה אַ פְּנִיקְלְדִּי אַוְיַיְן — דָּאס ווּעַל אַיך דַּוְר זַאנְג אַן אַנְדָּרֶש מַאְלָי, אַיצְט ווּיל אַיך דַּוְר גָּאָר זַאנְג, בְּנִימִין: אַיך ווּיל מִיךְ נִשְׁתַּפְּרָא גְּרוּסָמָאָן אָוּן בְּיוּל נִשְׁתַּפְּרָא, דַּו זָאָלָסְטָמָט מִיר דְּאַנְשָׁעָן, גָּאָר ווּסְנָן זָאָלָסְטָן, בְּנִימִין, אָוּן אַיך האָב דַּו אַטְבָּה גַּעַטָּאָן: רַי זְשָׁאַנְדָּאַרְמָעַרְיָע הָאָט חַשְׁק גַּעַהְעָט דַּוְר צַו פָּאַרְקָאָקָן אַ קָּאָשָׁע, ווּיל מְחַאָטָט דַּיך גַּעַפְּנוּנָעָן פָּאַרְוּנוֹנְדָּרָעָט דַּעַמְּלָט שְׁמַחְתִּיתְרוֹה אַיִן גַּעַהְיָמָעָן שְׁטִיבָל. זַיִּה האָבָן דַּיך גַּעַוְאָלָט צְוִצְיָעָן צַו פָּאַרְאָנָטָוּוֹ אַרְטָלְעָכְקִיטָאָן אָוּן דַּו ווּאָלָסְטָמָט פָּאַר אָזָא מְעַשָּׁה גַּעַכְּאָפְּט אַפְּרִישְׁקָוֹנְג אַדְמִינִיסְטְּרָאָטְיוֹ, גָּאָר אַיך, דִּין גַּעַשְׁוּעַסְטָעַרְקִינְד אָוּן גַּוְטָעָרְפְּרִינְמָן, האָב אַיך פָּאַר דַּוְר אַ גָּוָט ווּאָרָט גַּעַדְרָטָט, אַסְקָּרְבָּטָט אַסְקָּרְבָּטָט גַּעַדְרָטָט, אָוּן דִּין "דַּיעַלְעָ" אַיז סְפָּאָסְטָרָט גַּעַדְרָטָט ווּאָרָן.

— בִּיסְטָו, זַאנְסָטוֹ, אָזָא נָאַעַנְטָעָר מְהוֹתוֹן בֵּין די זְשָׁאַנְדָּאַרְמָעָן? — פְּרָעָגֶט בְּנִימִין כְּלוּמְרָשְׁט אַיז קָאַטְאָוּסָט. — אַיך גָּלִיבָּסְטָו שְׁאַבְּרָט נִשְׁתַּפְּרָא אַוּוּף דַּוְר.

גָּאָר מְנַשָּׁה כָּאָפְּט אַונְטָעָר ווּוְילְעָרִיש:

— דַּו גָּלִיבָּסְטָו נִשְׁתַּפְּטָאָן טָא נָא, זַעַן, ווּעַטָּסְטָו שְׁוֹין יָא גָּלִיבָּן, — אָוּן מְנַשָּׁה הָאָט אַ דְּעַרְהָוִיכְ בְּגַעַטָּאָן אָוּן אַ בֵּין אַרְוּנְטָעָר גַּעַנְעָבָן אַיִין פּוֹסְט, עַס זָאָל זַיִּיך אַים אַנְצִיעָן די "נְאַגְּנוּוֹזִיצָע" אַיבָּרְדָּר דַּעַר סְנִי. עַר הָאָט אַזְוּקְגָּעָר מַאֲכָט דַּעַמְּ רַאֲס אָוּן אַוּוּף דַּעַר אַנְגָּעָצְוֹנְגָּעָר הַוּוֹן-לְשָׁעָנָעָן, הָאָט זַיִּיך אַפְּגָּנְפָּאָרָמָט דָּאס גַּעַשְׁטָאָלָט פּוֹן אַ רְעוּוֹאַלְוּוֹר, ווּאַס מְנַשָּׁה הָאָט גַּעַהְעָט לְגַן אַיז שְׁעַשְׁעָנָע.

און קוילן האב איך אויך און א קוויט, איז איך מעג טראגן געוועה...
און נאך אידער בניימין האט עפער זיך אונגרופן, האט מנשה געפוּר
גען פאר נויטיך צווצעבן: — איך דין נישט בי זיך ושרדרארמען, אסור נישט! איך האב צוישן
זיך עטלעכע גוטע פרינט. ס'קאסט מיר אמאָל א פונדען און דאס געווער
טראגן איך בי זיך בלויז נאך זיך אַפְּצֻוּוּרָן, איך האב שענאיים...
„ס'אייז געווען איבעריך נאך צו שטיין און רעדן מיט מנשהן, באטש
בנימין האט מנשהן געקענט און געווסט, איז זיינע פֶּלוֹידְרִיעָן זיינען
סתם, און א פיעל אמת ווארט, אבער שיין דאס בלויז טראטען, און עס קאָן
אויך זיינע עפער אמת — האט איז בנימינען געוועסט אן עקל. ער האט
זיך אויף דער ניך נאַכְּגַּפְּרָעָנָט, צי זיינע מוטער איזו נישט בי זיך, און
באַקְּוּמְנְדִּיש אָן ענטפער, איז יאָ, די מומע חיה רביה מיט סימעלען זיינע
אייצט אויבן בי זיך, — האט בנימין איבערגעלאָזט מנשהן און ווייטער
געאנגען.

אַהֲלָבָע שעה שפעטער, וווען בנימין, שווין מיטן שליכט איז קעשענע,
אייז אַרְאָפְּגַּעַנְגַּעַנְגַּעַן פָּוּן פָּעַטְרָר לֵיבְּ חַיָּם, איזו פָּוּנְקָט פָּעַלְיָקָט, מנשהם
זינגעערר ברודער, אויך געאנגען איזו נאָס אַרְיָין, זיך זיינען אַשְׁטִיכָל
וועג צוואמען געאנגען און געשמעסט...
— ווֹי מִיְּנְכָּטוּ, בְּנִימִין — פָּרָעָנָט דָּעַר עַלְגַּעַנְגַּט אַגְּנְעָטוּנָעָר פָּעַז
לייקס מיט די נְרָאָבָע רָאָזָע בָּאָקָן, — ווועלן עפער אַסְּקָעָן אַוְנוֹזָעָר אַרְיָין
אייז דער נְיִיעָר דּוּמָעָה? — פָּאַרְשְׁטִיטָה נִישְׁתָּבְּנִימִין — זַוְּעָרָה?...
— נָאָן, די קָאָדָעָטָן — גִּיטָּאִים פָּעַלְיָקָט צַוְּפָאַרְשְׁטִיטָן, ווועמען ער
מיינט אַוְנוֹטָעָר דָּעַם ווּאָרָט „אַוְנוֹזָעָר“. נאָר זַעַנְדִּיק, איז בנימין קָסְט
אִים אָן, האט פָּעַלְיָקָט מִן הַסְּתָמָם גַּעַמְיִינָט, — אָן בנימין ווּוִיסְטָט נִישְׁתָּבְּנָה, אָן
געונומען אִים קָלָאָר מַאֲכָן:

„קָאָדָעָטָן“ הַיּוֹסְט: קָאָנְסְטִיטּוּצְיָאַנְגַּלְעָע דּוּמָאַקְּרָאָטָן. אַלְעָ זַיְינָעָן מִיר
אייצט קָאָנְסְטִיטּוּצְיָאַנְגַּלְעָע דּוּמָאַקְּרָאָטָן. דָּעַר סָאַצְּיָאַלְיָזָם האט באַנְקָרָאָ
טְּרָטְּרָט... ער אָיז מָרָן נִישְׁתָּבְּנָה פָּאַפְּלָעָר...
וּוִוְוִיטָעָר האט שווין פָּעַלְיָקָט סְתָמָם גַּעַפְּלָאַפְּלָט, אָז דָּעַר סָאַצְּיָאַלְיָזָם אָיז
אַפְּאַרְבָּאָנָד פָּוּן בְּעַלְיִקְנָאָחָם, ער זַוְּיִת שְׁנָאָה צַוְּוִישָׁן מַעֲנָטָשָׁן אָן מַעֲנָטָש...
בְּנִימִין האט זיך אַינְגָּאָנְצָן נִישְׁתָּבְּנָה צַוְּנָה עַהֲרָט צַוְּפָאַלְיָקָט דָּאַזְוּשָׁע פֶּלוֹידְרִיעָן,
אִים האט בְּלוּזָוּ גַּעַהְיוֹשָׁט פָּעַלְיָקָט אַוְיפְּטָה: „אַלְעָ זַיְינָעָן מִיר אַיְצָט קָאָרָ
דּוּמָעָן“; גַּעַלְיוֹבָט, אָז דָּאס רָעַדְתָ נִישְׁתָמָץ אַצְּטָמָץ פָּעַלְיָקָט פָּוּן זַיךְ אַלְיָוּן, נאָר
ער מוֹעֵס הַאֲכָן עַרְגָּעָץ אַוְיפְּגַּעַכְאָפְּט אָן אָז מִן הַסְּתָמָם אָיז דָאָ אַגְּוּוּסָע
טְּוִיל בִּירְגָּעָרְלָעָכָע יְדָן, וּוּאָס זַיְינָעָן אַיְצָט פָּאַרְלִוּבָט אָן דָעַר קָאַדְעָטִישָׁר

פארטוי, וויל זי פארזיזערט צו פאדרערן אין דער "דומע" פאר די יידן
"פראוועס".

און צומאָרְגַּנֵּס אָוֹן אַיבָּעָרְמָאָרְגָּן האָט די וּאֲכַבְּדִיקָע צִוְּיט וּוּוּיטָעָר
געֶזְוִינְגָן אִירָעָטָע אָוֹן וּאָכָּן. דָּעָר וּוּוּנְטָעָר האָט גּוּוּלְטִיקָט אוּפָה דָּעָר
וּוּלְטָטִיט מִיט זַיִן גָּאנְצָעָר פֿרָאַסְטִיקָר שְׁטָרָעָנְגָּיִיט. די צִיטְוּנְגָּעָן האָבָן אַיִּיכָּן
געֶפְּרִיט אַ רְׂוֶבְּרִיךְ: "טוֹיְטָאָרְטִילְן". טָאָגְטָעָנְלָעָךְ אָיוֹן אוּסְטָעָרְכָּנְטָט
אַ לְּאָגָּנָעָרָיו טְוִיְּטְשְׁטָרָאָפָן, וּאָסָם די פֿעָלָדָרָי אָוֹן קְרִינְסְגְּנָרִיכָּטָן אָיוֹן גְּרוּסָן.

רוּסְלָאָנְדָה האָבָן אַרוּסְגָּנְגָּבָן דָּוְרָכוֹ טָאגָן.
בַּיּוֹ טִיל אָיוֹ גְּעוּזָן אַ גְּרוּסְמוּטִיקָע בָּאַמְּעָרְקָוּנוֹן: "לוּוִיט אָן אַלְעָרְדָה
הָעָסְטָן בָּאַפְּעָל פֿאָרְבִּיטָן פֿוֹן הָעָנְגָּעָן אוּפָה דָּעָרְשָׁן". אָוֹן זְעַלְתָּעָנָר
נאָךְ גְּרוּסְמוּטִיקָעָר: "מיַט דָּעָר גָּעָנָּאָר פֿוֹן זַיִן קִיְּזָעְרְלָעָכָר מָאַיְּסְטָעָטָט
פֿאָרְבִּיטָן דָּי טְוִיְּטְשְׁטָרָאָה אוּפָה אַיְּבִּיקָרָפָטָאָרָגָעָן". — אָזוֹוּ טָאָגְטָעָנָר
לְעָרָ, עַמְּ אָיוֹ שָׁוֹן בָּאָלָד אַוְסְגָּעָטָמָעָן, אָז אַנְדָּעָרָשׁ זַיִן קָאָן נָאָרְנִישָׁטָן.
און דָּאָס לְעָבָן, וּוּי אַגְּרוּסָר בִּזְרָחְשָׁמָותָה, האָט זַיִן גְּעוּזָיָן פֿוֹילָ
און שְׁלָעְפְּרִירְקְּדָנוֹדָנָעָ, וּוּי אַשְׁטִיקָפָעָ. אָוֹן דָּעָר וּוּוּנְטָעָר האָט, אַפְּנִים,
איַצְטָאָפְּנָעָמָעָן זַיִן פֿאָרָן אַנְהָרִיבָה, וּאָסָם אָיוֹ גְּעוּזָן לְיִדָּה, האָט עַר אַיְצָט
בָּאָצְוּוּנְגָּעָן דָּי וּוּלְטָטִיט מִיט פֿאַרְשְׁפְּעָטִיקָטָעָ פֿרָעָסָט אָוֹן שְׁנִיְּשְׁטָרְעָמָטָן.
אוֹ אַינְדָּרוֹיסָן האָט גְּבוּשָׁוּעָט אַ זְּאוּוּרְוָעָכָ, גְּעַפְּיפָט אָוֹן גְּעוּזָיָעָט
איַן וּוּוִיסָן שְׁדִיםְ-טָאָנָץ, אַיִּזְנָמָיְנָמָס מְוֻטָּר גְּעוּזָעָן פֿאַרְאָוּמָרָט אָוֹן גְּעָרָ
שָׁאָקָלָט דָּעָם גְּרוּזָעָן, פֿאָרָ דָּעָר צִוְּיט פֿאַרְעָלְטָעָרְטָן קָאָפָּ:

מיַן קִינְדָה, נָעָבָעָ, נִיְּטָמִין עַטָּאָפָה אַיְצָט... .

וּוּאָסָעָר וּוּעָטָר סְאָזָל נִישְׁתָּמָעָן זַיִן גְּעוּזָעָן אַינְדָּרוֹיסָן — אַפְּילָוּ אַ שְׁמִינִי
לְעָרָ שְׁנִיְּ, אַדְעָרָ פֿרָעָטְלִידָס וּוּעָטָר — יְעָדָן טָאגָן אַרְבָּעָט, וּוּעָן בְּנִימָיִן אַיִּזְ
איַן אָוּנָט אַהֲיָם גְּעָקָוּמָעָן פֿוֹן דָּעָר אַרְבָּעָט, האָט עַר גְּהָעָרָט דָּעָר מְוֻטָּרָס
איַן אָוֹן דָּעָם זְעָלָבָן שְׁפָרוֹן: —

מיַן קִינְדָה, נָעָבָעָ, יְשָׁוָאָל נָח... . דָּעָם קִיְּזָעָר האָט זַיִן אַיִּסְ פֿאָרָ
גְּלָסָט אַרְאָפְּצָוּוֹאָרָפָן... .

און בְּנִימָיִן פֿאָכְּרִיקָאנָטָן, דָּעָר חָסִידָרָ' מְשָׁה מִילְגָּרוּוּם, דָּאָס אַיִּזְ
איַיְנָעָרָ פֿוֹן די אַוּמוּדְרִיקְסָטָעָ שְׁרָצִים, וּאָסָם די וּוּלְטָטָפֿאַרְמָאָגָט נָאָרָ.
אוֹ סְקָוְמָט אַמְּאָל אָוּסָט אַסְיכָּסָעָךְ צְוּוִישָׁן בְּנִימָיִנָּעָן אָוֹן דָּעָר פֿאָכְּרִיקָאנְטָקָעָ
וּוּי גְּעוּזְיְנָלָעָךְ צְוּוִישָׁן אַרְבָּעָטָר אָוֹן אַרְכָּעָטָגָעָר, — האָט דָּעָר מְרוֹקָ
מִיט דָּעָר צְוּוִיְּשְׁבִּיצָקָעָר וּוּיסָעָר בָּאָרְד שְׁטָעָנְדִיקָעָט אָזָא וּוּאָרָט אַוְיסָרָ
צַו וּוּיְזָן דָּעָם וּוּיְבָ זְוִינְגָּעָן:

— אַדְעָלָעָ! בְּחָאָב דיַרְ אַכְּבָר גְּזוֹאָגָט, זְאָלָסָט מִיר נִישְׁתָּמָעָן אַרְיִינְגָּנְמָעָן
סִיּוֹן אַחֲדוֹתִיְּגָנְגָעָן, זָאָל עַר מִינְגָּעָטָוּגָעָן פֿרָנָן פֿוֹן הָוּנְגָּעָר אַוּנְטָעָר
אַ פְּלוּוּטָן. — אַיְצָט וּסְטָמוּ שְׁוִיןְ!... .

בנימין הערט דאס און ער מאכט זיך, ווי ער וואלט ער נישט גע-
הערט — און איזו ציען זיך בנימינען מעג, ואכן, חרשימ.

* * *

... איזט, ווען קיין ארכבעטער-ארגאניזאציעס זיינען מער נישט גע-
ווען — האבן זיך די פאבריקאנטן מיטאמאל געגעמען ארגאניזון, גראנדן
א פאבריקאנט-פארז'ין....

אין גראיסארטיכון קאנצערט-זאל אויז מיט גרויס פאראץד פארגאנקומען
די גראנדונס-פארזאלונג. רעכט צו באטיליקן זיך אין דער דז'זקער
פאראזאלונג האבן געהאט נישט אלע פאבריקאנטן, נאר די סאמע גראעד
סערע — אלס ערן-פארז'ער אויז איזונשטייך איסגעקליבן געווארן....
בעריש „גוברננטאָר“, קיין פאבריקאנט אויז בעריש „גוברננטאָר“ קיין-
מאל נישט געווען. — ער אויז געקומען אזהער צו פאָרן מיט זיין קאמטש
גלאט אלס פאָרבעטער גאַסט.

מיט גרויס חשיבות האט מען בעריש אַרְפּֿגֶּפְּרִיט, געשטעלט פאָר
זיגעטוועגן אַ באָזונדערן געבעטן פָּטְמַלְלָעָן דעם אַמְּתַן פָּאַרְזִּיכְּר —
דעם פאָרְבִּיקְּאָנְטָן אַראָסְקָן. בעריש גוברננטאָר — אַן אוֹיג אַן אַוְיסְגָּעָד
ריינען, אַ בְּלִינְדָּם, פָּאַרְבִּונְדָּן מיט אַ שׁוֹאָרְצָן פָּלְאַסְטָטָר אַן אַוְיסְגָּעָד
טע סימנים אויפֵן פְּנִים — האט מיט גרויס אַגְּגָעָזָעָנָקִיט פָּאַרְנוּמָעָן זַיִן
אַרט רעכטס פָּזָן פָּאַרְזִּיכְּר. אַינְגָר פָּזָן די יַיְנְגַּרְעָעָפָּאַרְבִּיקְּאָנְטָן, אַ נִּידְעָע
רַיְק גַּעֲפָאָקָט יַיְלָל מיט אַ שׁוֹאָרְצָן פָּאַרְשְׁפִּיצָט בְּעֶרְדָּל אַן הַאַרטָּע וְוַיְסָע
מַאֲנוֹשָׁעָטָן, וּוְעַכְבָּע האָבוֹן אִים אַרְוִיסְגָּעָקָט פָּזָן אַונְטָטָר די אַרְכָּל פָּזָן
פָּאַסְטָר — בעריש גוברננטאָר — אִים טִוְּלִוְרָט: „מַאְרְטִירָר פָּאָרְן
אַמְּתָן, קְרָבָן פָּזָן קְנַעַטְיִישָׂר הַפְּקָרוֹת“....

בעריש „מאכער“, מאכנדיק זיך גַּרְנִישָׂט פָּאַרְשְׁטִין, אַז דאס האט
מען אִים אַהֲרָר פָּאַרְבִּעְטָן אַזְוּגְּנִיטְיִלְתָּן כְּבָוד בְּלוֹיז נַאֲר פָּזָן מַוְרָא, ער
אַל דעם פָּאַרְבִּיקְּאָנְטָן-פארז'ין נַיְשָׂט אַונְטָעָרְשְׁטָעָלָן אַ פִּסְלָבִּיּוֹם גּוּבָּרָ-
נַאֲטָאָר — האט לְיוֹטָעָלִים גַּעַשְׁוּגָן, ווי אַיְינָעָר, וואָס האט כְּשָׂר פָּאַרְדִּינָט
די שבחים, אַזְוּגָן ווי אלע, וואָס זיינָעָן דָא פָּאַרְזָאַמְלָט, פָּאַרְשְׁמִינָעָן אוּרָה,
אוּזְזִיךְּרָה, וואָס זיְהָרָן דָא פָּזָן מַוְיל פָּזָן זַיְעָרָם אַז אַיְינָעָנָם, האט
ער זיך פָּאַרְדִּינָט מִוְּטָן פָּאַרְטִּילְיִקְּן פָּזָן הַיְּדִי „אַחֲדוֹת“ אַזְוּגָן בָּאַצְאָלָן
דַּעַרְפָּאָר מיט יְסָרִים פָּזָן זַיִן גּוֹת. האט ער גַּעַשְׁוּגָן, בעריש „גּוּבָּרָ-

טאר"; בלויז נאר קוימ-קויום צונעשתאטלט מיטן קאָפּ צוּ יונעמעם שבחים
אוועז זיין אַדרעם; ווי ער וואָלט געזאנט:
— אַזְוֹדָאי, אַזְוֹדָאי, ווי דִעֲנָן?

די פֿאַברִיאַקָּאנְטָן-פֿאַרְזָאַמְּלָוְגָן האָט לְאָגָג גַּעֲדוּעָרטָט. אָונְטָן, אֵין גָּאַס,
פֿאָרָן הָיוּ זַיְנָעַן שְׁטִיקָעַרְסָן גַּעֲלָאָפָּן אָחִין אָזְן צְוָרִיךְ, ווי דִי פֿאַרְסָמְטָעָ מִיּוֹן,
מִיטּ נִינְוִירִיקָע אַוְיעָרָן אָזְן שְׁרַעַלְעִידְקָע הָעֶצְעָר, גַּעֲלָשָׂת זִיךְ דָּעָרוּוִיסָן,
וּאָסּ עַסּ וּוּרְטָ אַוְיבָּן בָּאַשְׁלָאָסָן, ווי מְצַעְפָּרְטָלָט אַוְיבָּן זַיְעָר אַרְיָמָע
פְּעַל, נָאָר נִישְׁטָ קִין מָוֵת גַּהְאָט אָפְּלָו אַזְּוֹף דִי שְׁטִינָן אַרְיוֹפְּצָנוֹגִין אָזְן
בְּלָוִז נָאָר הִנְטָעָר דִי נְרוּסָע שְׁפִיגְלְדִּיקָע פֿעַנְצָטָע גַּעֲלָאָפָּן אָחִין אָזְן אַחֲרָ
אָזְן מִיטּ אַוְיפְּגָנְשָׁבְּצָטָע אַוְוָעָרָן אָזְן אַרְיוֹפּ פֿאַברִיאַקָּאנְטָן-פֿאַרְזָאַמְּלָוְגָן פֿנִימָעָר — פָּוּן
שְׁעַנְגָּאַבְּעַדְרִיךְן טְרָאַטָּוָר אַרְיוֹפְּגָנְלָאָצָט.

לְוִוִּיט בְּעַרְיוּשָׁם גַּמְטָע עַצְּחָ אִיזּ אַוְעַקְעַגְשִׁיקָט גַּעֲוָאָרָן אֵן אַלְעָרָד
אָונְטָעַנְקָסְטָע דַּעֲפָעָשָׁע קִין פֿעַטְעַרְבָּוָרָג... דָּעָר הִינְגָּר גַּבְעַרְנָאַטָּאָר
הָאָט צְוָנְשִׁיקָט אֵא בָּאַאָמָטָן מִיטּ אָזּ אַנְטְּשָׁוְלְדִּיקָוָן, אֵזּ לְיִדְעָר קָאָן עַר
אַלְיוֹן נִישְׁטָ קִומָעָן, נָאָר עַר וּוּוּנְטָשָׁטָ דָעָר פֿאַברִיאַקָּאנְטָן-פֿאַרְזָאַמְּלָוְגָן דָעָר
פְּאָלָק, זַי זַאְל אַנְגָּנְעָמָעָן בָּאַשְׁלָוָן לְטוּבָת דָעָם קוּזְוָעָר אָזּ פֿאַטְעַלְאָנד.
דָעָם גַּבְעַרְנָאַטָּאָרָס וּוּרְטָעָר, גַּלְעַיְנָעָטָ פָּוּן זַיְנָעַן צְוָנְשִׁיקָטָן שְׁלִיחָה
מוֹיל, זַיְנָעַן אַוְיפְּגָנְשָׁבְּצָטָע גַּעֲוָאָרָן פָּוּן דִי פֿאַרְזָאַמְּלָוְגָן מִיטּ אֵא הַנְּטָפָאָר
טְשֻׁעָרִי אָזּ אַוְסְגָּנְשִׁירִיעָן „הָוָרָאָ”. אַרְאָנְסָאָן הָאָט, אִיזּ נָאָמָעָן פָּוּן אַלְעָעָ
גַּעֲדָאַנְקָט אַזְּוֹף רְוִשָּׁה מִיטּ חְנִיפָּות אָזּ אַוְרִזְוּכְּרָוּנְגָּעָן פָּוּן טְרִיוּשָׁאָפָט.
שְׁפָעַט בִּיְנָאָכָט אִיזּ דִי סְטָאָדָע פֿאַברִיאַקָּאנְטָן צְעַנְגָּאַנְגָּעָן זִיךְ פָּוּן דָעָר
פֿאַרְזָאַמְּלָוְגָן מִיטּ בָּאַזְוּסְטָזְוִיּוֹן, אֵזּ מְהָאָט פָּאַרְטָעָט עַפְּעָם בָּאַצְוּעָקָט: סְאִיזּ
בָּאַשְׁלָאָסָן גַּעֲוָאָרָן צְוּ פֿאַרְקָלְעָנְגָּרָן דָעָם אַרְכָּבְּעָסְטָלְוִוִּין אַיְנָהִיטְלָעָדָה:
ニִשְׁטָ — אַיְנָעָרָ מָעָר אָזּ אֵא צְוָיְוָתָר וּוּיְוִינְשָׁקָר, נָאָר אָוּמָעָטָם גְּלִיְיךָ:
סְאִיזּ גַּעֲוָאָרָן בָּאַשְׁלָאָסָן, אֵזּ מְהָאָט נִישְׁטָ צְעַנְגָּאַנְגָּעָן אֵן אַרְבָּעָטָעָר אָזּ
רְעַקְאַמְּנְדָעָצְיָעָ פָּוּן קָאַנְטָאָר, וּוּ ערְהָאָט פְּרִיעָר גַּעֲרָבָעָט, אִין דָעָר רְעַדָּ
קָאַמְּנְדָעָצְיָעָ דָאָרָפּ צְוּ זַיְנָ אַרְיוֹסְגָּנְשָׁרְבִּין, פֿאַרְזָוָס עַר אִיזּ פָּוּן דָאָרָט
אַוְועָק... אָזּ צְוּ סּוֹפּ אִיזּ נָאָךְ עַפְּעָם בָּאַשְׁלָאָסָן גַּעֲוָאָרָן אָזּ דָאָס —

שְׁוִוָּן פָּוּן נָאָר אֵן אַנְדָרָן מִין — לְטוּבָת דִי שְׁטִיקָעָר...
איַנְשְׁטִימִיךְ מִיטּ אַלְעָעָ שְׁטִימָעָן (אָפְּלִיּוּ פֿרְעָנְקָל, וּאָסּ אַזְּוֹף זַיְנָ
וּוּרָן אַוְיפְּגָנְשָׁבָעָן גַּעֲרָאַטָּעָנָעָה אָזּוֹן, אָזּ מִיְּוָנָעָר, וּאָסּ אַרְיוֹסְגָּנְשָׁרָעָן
טָאַכְטָעָר צְוּ דָעָר חְוָה אִין קָאַשְׁטָשָׁאָל — הָאָבָן אוּרָד גַּעֲשְׁטִימָט פֿאָרָ)
סְזַאְל פָּוּן דָעָר אַלְגָּעָמְיָינָרָ פֿאַרְיְּזָ-קָאָסָע אַרְיוֹסְגָּנְשָׁרָעָן וּוּרָן גַּעֲלָטָ פֿאָרָ
דָעָר שְׁטִיקָעָרְחָבָרָה, כְּדִי דִי חְבָרָה זַאְל הָאָבָן דִי מַעְגְּלָעְכָּקִיּוֹת צְוּ לְאָזּוֹן פֿאָרָ
עַנְדִּיקָן דִי סְפָּרִיתָוָה, וּאָסּ אִיזּ גַּעֲוָאָרָן אַנְגָּעוּהָיָבָן צְוּ שְׁרִיבָן שְׁוִוָּן מִיטּ
עַטְלָעָכָע יָאָר פְּרִיעָר, נָאָר אִיזּ נִישְׁטָ פֿאַרְטָיוֹת גַּעֲוָאָרָן, וּוּיְלָ אַיְבָעָר דִי

אחדות-יוונגען מיט זיינר ארגאניזאציע איז די חברה „אחים-דרחמנים“ צע-
פאלן און ס'אייז נישט געוווען וווער ס'זאל זיך אינטערעסן מיט דער ספר-
תורה. איצט אכבר האט שווין ווועדר עסיסטרט אַ חברה „אַהבת-אַחים“
מייט אַ געדונגגען שטיבל צום דאוועגען דארט שבת, יומ-טוב און לערנגען
חווש און הייאדט, — אַט די חברה האט איבערגענומען די ירושה פון
דער אַמאָלייסער „אַחיס-דרחמנים“, פאָר אַיר האט עס די פאָבריסקאנט-
פאֶרזהָמְלָונְג אַסְגְּנוֹרֶט געלט צו לאָזָן פֿאָרְטִּיךְ שְׂרֵיבֶּן די סְפִּרְתּוֹרָה. אָז
ס'אייז נאָר געוווען געלט, האט זיך דער סופְּרָפְּאָרְשָׁאָרֶץ די אַרְבָּל, גענו-
מען צויאָן מיט דער אַרְבָּעָט, אָזָן די חברה „אַהבת-אַחים“ האט מייט
אַ ברען גענומען מאָכְּן הַכְּנָוָת צום חינוך-הספר.

* * *

ס'האט זיך אַנְגְּנָלָאָזָט אוּיפְּ אַ וְאַזְנָעָם חִינּוּךְ, אוּיפְּ גָּאָר אַ וְאַזְשָׁ-
נעָם. שְׁוֹין אַ צִוְּיט פֿרְיָעָר האט מעָן גַּעֲרָדָט אַיִן שְׁטָאָט, אָז די שְׁטִיקָעָר-
חברה נְרוּיְיטָן צו אַ חִינּוּךְ, וְאָסָם אַזְוִינָם האט מעָן נָאָר נִישְׁטָן גַּעֲוָעָן, אָזָן
פְּרוּמָע פֿאָרְמָעְנְלָעֶכְעָא בְּאַלְעָבָטִים האָבָן, הַעֲרָנְדִּיךְ דָּאָס, גַּעֲטָשָׁמָאָטְשָׁעָט
מייט די לִיפְּן:

— גְּלִיּוּךְ, זְיִינְר גְּלִיּוּךְ...

פאָבריסקאנטָן האָבָן ווּידָעָר אָן גַּרוּסְטָר קוּעָנְקָלְעָנִישׁ גַּעֲנָעָן צו בִּיסְ-
לְעָד גַּעֲלָט, אַבְּיָה דָעָר חִינּוּךְ-פֿאָרָאָד זְאָל זְיַוְּן וְאָסָם גַּרוּסְאָרְטִיךְ-פֿאָרָאָד.
וְאָרִים:

— אַ סְפִּרְתּוֹרָה הִיט אָפְּ פָּוּן דָעָר אַחֲדוֹת-קְלִיּוּפָעָ בעַסְטָר וְוִי אַ וְשָׁאָנָ-
דָאָרָם — האט דָוָד פֿישְׁכָּאָן — וְאַלְבָעָרָגָם אַיְודָעָם, דָעָר פֿאָכְּרִיסְקָאנְט — גַּעַ-
זָאנְט מִיט אַ פֿוּפֿיךְ שְׁמוּכְּבָּלָעָ בְּיַיְהָרְמָאָן קוּפְּעָר אִין קָאנְטָאָר, אָזָן לְוִיט
קוּפְּעָרָם עַנְטָפְּעָר-שְׁמוּכְּבָּלָעָ אַיִזְגָּוּעָן צו דָרְקָעָנָעָן, אָז עַר פֿאָרְשָׁטִיט
פִּישְׁמָאנְסָמִין אָזָן אַיִזְגָּוּעָן אַיִזְגָּוּעָן אַיְינְשָׁטִיטִים.

אוֹן ס'אייז גַּעֲוָעָן אַ חִינּוּךְ האָ, האָ!

אוֹן אַ זּוּמָעָר נָאָכְט אַיִזְגָּוּעָן עַס גַּעֲוָעָן. סְמָרָאָזְשָׁנְקָעָס האָבָן אַפְּגָנְחִיתָן
דָעָם ווּונְגָפָו „פֿאָרְזָוּעָר זְאָל“, וְוּוּ דָעָר חִינּוּךְ קוּמָט פֿאָר, בִּין דָעָר אַלְטָעָר
שְׁוּלָ, וְוּוּ מְאָיָזָגְעָן גַּעֲנָעָנָעָן מִיט דָעָר נִיְּעָר סְפִּרְתּוֹרָה. שְׁטִיקָעָרט, פֿאָר
שְׁטָעָלָט אַלְסָטְעָרָן אִין רְוִיטָעָ חָוִוָן, רְוִיטָעָ מִיצְעָן אַוְוָה די קָעָפָע, אַגְּנָעָנְגָעָט
אוֹן הַלְּצָעָרָגָע שְׁוּעָרָדָן — זְוִיגָנָעָן גַּעֲרָיְיטָן אַוְוָה בְּפָעָרָה: שְׁטִיקָעָרט פֿאָרְשָׁטָעָלָט
אַלְסָטְעָרָן מִוטָּשָׁוָאָרָצָע בְּעָרָה גַּעֲמָאָכְטָמָפָוּן וְוּוּבָרְדִּישָׁעָן שְׁיִיטָלָעָן,

אין די הענט גרויסע מעשנען טאצן, — זייןען גענאנגען פארויס פאר דער
חוּפה, אונטער וועַכער בעריש גובערנאטאר אין ימיס-נוֹראַימְדִּין
שטרוייל מיט די סָך עַפְן האָט געטראָן די "רייניקיט", אַנְגַּעַטָּן אין
אָרוּיט סָאמֶען מענטעל אָוּן באַהֲאנְגָּן מיט זַלְבָּר, פָּוּן בַּיּוּדָה וַיְוַתָּן בָּעַדְעַן — דָּעַר פָּאַברִיךְאַנְטָם אַרְאַנְסָן פָּוּן אַיְזָן זַיִיט, אָוּן דָּעַר פָּאַברִיךְאַנְטָם קָרָה
פָּעָר פָּוּן דָּעַר אַזְּיוּיטָר; אָן אַרְקָעַסְטָר קָלְעוֹמָאָרִים האָט גַּשְׁפִּילָט, אָוּן
חַבְּרָה בַּעֲדָלָדִים האָט גַּשְׁאָסָן מִיט פֵּיעַרְוּעָרָס, גַּלְאָזָט רַאֲקָעָט... אָוּן אָ
נְהַדְּרִיךְ אַיְזָן גַּעַוּעַן, אָ גַּשְׁטָוָפּ!... מַעֲנְטָשָׂן זַיִינָעַן שִׁירְעָר צַעְקוּוּמָשָׂט גַּעַוּוֹאָרָן
אוּפָט זַיִיט. די שְׁטִיקָעָרִס-אַרְדָּנָעָר, וּוָאָסְטָהָבָן אַכְּטָוָנָגָן גַּעַבָּן אוּפָט
אַרְדָּעָנוּן זַיִינָעַן פָּוּן נַאֲכָנָאַנְדִּין שְׁרִיעָנָן אָוּן קַוְּרָעָוָן מִיט דָעַם אָוּמָר
נְהַוְּיָעָר גַּרוּסָן עַולְמָ — גַּעַוּעַן הַיּוּזְרִיךְ וּוּ די זַעַנָּן... אָוּן די אַרְדָּנָעָר
מוֹזָט אַיְרָ וּוֹיסָן, זַיִינָעַן גַּעַוּעַן סָאמָע גַּעַלְבִּעְנָעָ שְׁטָאָרָסָעָ יְוַנְגָּעָן אַיְינָעָר
אָוּן אַיְינָעָר! נִימְפָּל — אַוְנְדוּרָ אַלְטָעָר בַּאֲקָאַנְטָר, נִימְפָּל פָּוּן דָעַר "אָרָרָ
נְשַׁלְעָג שְׁמַחְתָּ תּוֹרָה אַיְזָן עַר אָ פָּאָר וּוּאָכְּבָן גַּעַלְעָנָן באַהֲאלָטָן עַרְגָּעָץ, בֵּין
פָּאַנְיוֹאַצְּיוּעָ" — אַיְזָן אַזְּיךְ דָּא גַּעַוּעַן אָן אַרְדָּנָעָר. עַר, נִימְפָּל (נִאָרָ דָעַם
ס'אַיְזָן שְׁטוּל גַּעַוּוֹאָרָן), האָט לְעַצְמָנָס שְׁוִין אַיְנָאַנְצָן נִישְׁתָּגַעַבָּט אַיְזָן
פָּאַבְּדִיק. עַר האָט פָּאַרְמָאָנָט זַיִן אַיְינָנס עַטְלָעָכָעָ, "כְּלוֹת", האָט עַר פָּוּן
די, "כְּלוֹת" גַּעהַט פְּרָנָסָה בְּרִיוּוֹת. עַר האָט גַּעַטְרָאָגָן הַוִּיכָּעָ שְׁטִיוֹוֹל פָּוּן
סָאמָע לְאָקָרָ, אַבְּוֹנָט זַיִדָּן טִיכְלָ אַוְיָפָן הַאָלְדוֹן; אַוְיָפָן קָאָפָּ — אַסְלִיאָן
הַיְּטָלָע מִיט אַלְדָּעָן גַּלְאָנְצִיךְ דְּאַשְׁקָּל, מִיט אַלְוִוָּ שְׁטוּרָעָ-בְּעַנְדָּל
דְּעַרְבִּעָר — אָוּן אַט אַזְּוּוֹ, די הענט פָּאַרְשָׁעָקָט אַיְזָן די בְּרִיטָעָ הַוִּזְוָנָר
קַעְשָׁעָנוּם, האָט עַר זַיְקָן גַּשְׁפָּאַצְּרָט אַיְזָן די גַּאֲסָן אָוּן גַּעַנְקָאָט בָּאַנְיָעָן
שְׁעָרָן, אַדְעָר גַּעַוּעָן אַיְזָן שְׁעָנָקָן; שְׁוִין נִשְׁתָּגַעַבָּט בְּיַמִּים תּוֹמָטוֹם אַיְזָן שְׁעָנָם, נָאָזָן
אַוְיָפָן רַאֲסִ-מָּאָרָק, אָוּן עַר זַאְל זַיִן נִעְנָט פָּוּן די, "כְּלוֹת", "אַרְבָּעָטָן
פְּלָאָצָן", וּוֹאָרִים אַיְזָן דָעַר שְׁעָנָקָן אַוְיָפָן רַאֲסִ-מָּאָרָק זַיִינָעַן גַּעַוּעַן אָפָּר
הַיְּנִטְעָר-שְׁטִיבָּלָעָר, אַפְּנָעַטְיָוָלָט אַיְינָס פָּוּן אַנְדָּעָן דָוָרָק אָ פָּאַרְאָוָן.

הַיְּנִטְעָר, צְוִילָב דָעַם חִינּוּק-פָּאַרְאָרָד פָּוּן דָעַר נִיעָר תּוֹרָה פָּוּן דָעַר
שְׁטִיקָעָר-חַבְּרָה, האָט נִימְפָּל אַוְעַקְנָעָוָוָרָפָן די שְׁעָנָקָן, אַרְוִיסָּגָּעָבָן פָּאַרְ
אַרְדָּעָנוּנָגָעָן זַיִינָעַן "כְּלוֹת" אָוּן גַּעַנְגָּעָן הַלְּפָן הַאֲלָטָן די אַרְדָּעָנוּנָגָעָן אַוְיָפָן
חַיְנוֹ.

ס'אַיְזָן גַּעַוּעַן אַלְצָ גַּט אָוּן פְּיוֹן: די טָעָרָן זַיִינָעַן גַּעַרְטָן אוּפָט די
פָּעָר מִיט בְּרַעַנְדִּיקָע שְׁטוּרָקָאָצָן אַיְזָן די הענט אָוּן גַּעַזְוָנָגָעָן פָּוּן
"מְכִירָה יוֹסָה-שְׁפִּילָ"; די צִיְנִינוּרָה האָבָן, "גַּעַזְבָּעָקָעָט מִיט די מַעַשְׁנָעָן
טָאָצָן. דָעַר אַרְקָעַסְטָר האָט גַּשְׁפִּילָט, די רַאֲקָעַטָּן האָבָן גַּעַפּוּפָט צָוָם
הַיְּמָלָ, אָוּן דָעַר עַולְמָ מַעֲנְטָשָׂן, מַעֲנְטָשָׂן אָוּן וּוּדָעָר אָוּן אַכְּבָר מַעֲנְטָשָׂן,
רַעַכְתָּס אָוּן לְיַנְקָם, פָּאַרְמָט אָוּן הַיְּנִטְעָר — האָבָן וּדְרַגְעַטְוּפָט, גַּעַזְוּעַטָּשָׂט,

איינט אויף ס'אנדרע געפראכון, ווי אויף א לעבעידער זיך באועגענדער
קער מוייער... די ארדנער מיט די רימענע בייטשלעך אין די העט, האבן
געחאקט איבער די קעפּ, אן חילוק זומען און ווועדר רימען טראפטּ;
זוי האבן געהאט א סך ארבעט אפּצוזהיטן די אונגעזענע לוייט אונטער
דעער אויסגעשפּרייטער חופה, איבערחויפּט בעריש, „גובערנאטאר“ —
אין שטרוימל און איין אויג פָּרמאכט, פָּאַרְבּוֹנוֹרְן מיט א שווארץ פָּלְעֵם
טערל, — אזו ער, ר' בעריש מיט דער ספריתורה איין אויטס, ואל איין דעם
גרויסן געדערגעניעיש, חלייח, נישט פָּאַרְטְּרָאנְגְּן וווערן מײַטן שטראָם פָּוּן
אונטער דער חופה אוועט, פָּאַרְטְּרָאנְגְּן וווערן ערנצעז מיט דער מסע, ווי
אין א נאָבעָלְאָזְטָן פָּאַרְפַּּילִיכְּטָן טִיךְ די איזְקְּרִיעָם... .

ס'אייז אליע געוווען פִּין איין אַרְדְּעָנוֹנְגְּ, נאָרְ פָּאַרְ דָּעַר סָמְעַר שָׁוֹל,
וואָ אַיְזָן דָּעַר אַפְּעַנְעָר טִיר הָאָט אַפְּגָּעוֹוָאָרְטְּ דִי נְיֻעָרְסְּפָּרְתּוֹרָה — דָּעַר חָזֶן
מִיט זְוִינְעָ קָאָפְּעָלָעְ מִשְׂוְרָרִים, אַיְזָ פָּלוֹצְלִינְגְּ גַּעֲוָאָרְן אַשְׁטִיקְּלָסְׁוּמָאָטָאָכְּבָעָ. .
ס'הָאָבָן זַיךְ גַּעַהְעָרְטְּ וּוּבְּעַרְשִׁיעָ גַּעַשְׁרִיעָן אַיְזָ קוּוֹוִישָׁן. ס'אייז גַּעַוְאָרְן
אַצְּעַרְדְּנִישָׁ, די חופה מיט דער ספריתורה אייז גַּעַבְּלִיבְּן שְׁטִין איין
עֲגַעְנִישָׁ, די מְזֻזָּק הָאָט אַפְּגָּעוֹהָרָט צָו שְׁפִּילְן, בֵּין ס'אייז קָלָאָר גַּעַוְאָרְן,
וּוְאָס עַס אַיְזָ גַּעַשְׁעָן. אַוְן גַּעַפְּ�וּן אַיְזָ אָט וּוְאָס: דָּעַם פָּאַרְשִׁיקְּטָן וּאָל פָּאַנְּ
טְּשָׁרָם וּוּבְּ מִיט צְוּוִיְּ קִינְדָּעָרְ לְעָבָן זַיךְ הָאָט נִישְׁטָ גַּעַפְּ�וּן קִין אַנְדְּעָרָעָ
צִוְּיָוָט, נאָרְ גַּרְאָד אַיְצָט, צָו שְׁטָמָרְן די שְׁמָה — זַיךְ הָאָט זַיךְ אַוְאָרָף גַּעַ
תָּאָן אַוְיָפּ דָּעַר פָּאַרְ דָּעַר חופה, אַרְמָגָעָכָפּט דָּעַם תּוֹרְהַטְּרָאָנָעָר —
בעריש, „גּוּבְּעָרְנָאָטָאָר“ — די פִּים אַוְן גַּעַיְאָמָרָטָן:

— רָאַטְּעָוּוּתָם מַיר אָרוּסִים מַיְן מַאַזְּ! . . .

דָּעַר גַּרְוִיסְעָרְ עַלְמָ אַיְזָ די עַרְשְׁטָעְ מִינְוָן, בֵּין דָּעַרְהָעָרְן דָּעַם הַיְּמָן
יאַמְּעָרְגָּעָבָעָט, גַּעַבְּלִיבְּן שְׁטִין פָּאַרְשְׁטָאָרָט, שְׁטִילְ. בָּאַלְדְּ אַבְּעָרְ אַיְזָ גַּעַ
וּוְאָרְן אַדוֹרָעָנְדִיק גַּעַפְּילְדָּעָר. ס'הָאָבָן זַיךְ גַּעַהְעָרְטְּ אַיְינְצְלָנָעְ אַוְן צָו עַטְּ
לְעָכָע שְׁטִימָעָן:

— נִשְׁטָ גַּעַפְּ�וּן קִין אַנְדְּעָרָעָ צִוְּיָוָט! . . .

— אַוְעַטְּמָרְיָוָן!

— זַאל זַיךְ זַיךְ אַפְּטְּרָאָגְּן! . . .

— אַ חְוֹצְפָּה! . . .

אוֹן נאָר שְׁוֹאָךְ — וּזְיַ אַתְּמָל צְוִישָׁן דָּעַרְוֹאַקְסָעָנָעְ בְּעַלְ-דְּבָרָם —
הָאָט זַיךְ גַּעַהְעָרְטְּ אַוְן אַיְינְצְלָנָעְ שְׁטִים:

— זַי גַּיְיָ אָוָס מִיט די לְנַדְּעָרְ פָּאַר הַוּנְגָעָר — אַיךְ וּוּוּם... .
ס'הָאָבָן זַיךְ אַהֲיָן צְוֹגְעַשְׁטוֹפּט גַּיְמָפּלְ מִיט נַאָר אַוְן אַרְדְּנָעָר, זַיךְ האָבָן
די יַדְעָנָע אַוְעַקְגָּעָשְׁטוֹפּט, זַיךְ הָאָט זַיךְ נִשְׁטָ גַּעַלְאָזָט, גַּעַלְעָנָע אַוְיָפּ דָּעַר
ערָד, גַּעַאְמָרָט אַוְן נִשְׁטָ גַּעַרְיוֹתָט זַיךְ פָּוּן אָרטָט. די אַרְדְּנָעָר האָבָן זַי אַנְיָ

גענומען — איזינער ביום קאָפּ, דער צוויטער ביֹן די פִּים, זי אַזעקנע
שלעפט אין אַ זוּט, דער וועג אַיז געווארן צוֹרֵיס פְּרוּן... דער חוֹן מִיט
זוּינע זוּינערלֿעָךְ האָט אַנְגַּעַהוּבָן צַוְּגֶגֶן, דער אַרְקָעַטָּעָר — שְׁפִילְן...
אוֹן זוּינגעַנְדִּיק, שְׁפִילְנְדִּיס אוֹן טָאנְצְנְדִּיק, אַיז דער עֲוָלָם אַרְיָין אַין שָׁוֹן.
די אַרְדָּעַנוֹנְגַּהְיַתְעָרָם — גּוּמְפּּלְ מִיט די אַיבְּעַרְיוֹקָע — האָבָן גַּעַשְׂוִינְד
פָּאַרְכָּאָפּט דֻּעַם אַרְיָונָאנְג — אַרְיָוְנְגַּעַלְאָזָט אַהֲרָן נָאָר אַנְגַּעַעַנְעָן בָּאַלְעָד
בָּאַטְיִים.

ז'וּמָפ (קַאֲפִיטָלָעַן)

...העושקוז דלייט, הרצחות אביזויס,
האמורות לאדוניהם: הביאה ונשחה. —
עטוס ד. א.

אין הויכן רוייציגלדיקן הויז, מיטן אינגעאנגע נישט גלייך פון נאם,
נאר דורךן פראנטיקן פעדערחויז — געפינט זיך גאלדפעלדס הורטאווע
קאלאניאל-געשעפט און פריואטיזוינוונגן.
די פעדערשטער צוווי נרויסטען חדרים, וואס וויערעד פענצטער קוקן ארטויס
אויף דער נאם — דאס איז גאלדפעלדס געשעפט. דארט לינן און שטייען
ביז צום באלאקן אונגעשטעלט, אונגעישט און אונגעוואָרפן, פולע און אפענע
קאסטטן, זעם, טינדליך און פעלעך... נאר אט די צוווי חדרים, וואס דורך
זוי איז איבער דער שטערנדיקער אומאָרדענונג זיך שוער אַדרוכצקיין —
געפינט זיך גאלדפעלדס פריואטיזוינוונג. באלאך דאס ערשטער חדר איז די
עס-שטוב. — איצט איז נאר-זואס נאָכֵן מיטאנ-עסן. אין פענצטער קוקט
אַריין אַ נרויסער טריבער האָרבְּסְטִיקָעֶר פָּאָרְנָאָכֶת. גאלדפעלד איז געַי
שעפטלעך ערנאי אוועקגענאנגען, דאס עלאַיעְרִיקָע יינגל זוינס איז אוועק
זו אַ שולְחָבָר; די דינסט איז אויך ווענן עפֿעַס דער פָּאָנִיעַס אַן אַנגָעַי
לענְהָיוֹת אַוּעְקָגָנָגָנָעַן אַן מִיטְגָּנוּמָעַן מִיט זיך דאס פִּינְפִּיעְרִיקָע
מיידעלע.

אויף דער וויכנעבעטער סאָפָע, מיטן קאָפָ אַוְיפָ העכערן אַנְלָעַן,
ליינט די מאָראָטס גאלדפעלד און קוּקט גוּרִיט אַין אַ בוֹה, — דאס אַיז אַ

פויילישע איבערזעצעונג פון אַ פראנצ'יזויש בעיל, וואם טראנט דעם נאמען:
„די שעה פון לִיידנשאפט“.

מאדאם נאלדפאעלד לייענט שטאָרְק פֿאָראַינטערּעֶסְּרֶט דאס דאָזִיסְעַ
נאָכְנִישְׁת אַיבְּעָרְגְּעָבְּנוֹדְעָנָע בְּיכָל, וואָס אַוְיפְּן שְׂעָרְבְּלָאָט, ווּ דעם מְחֻבָּרָם,
אַדְעָר מְחֻבָּרְתּוּס נְאָמָּנוּ אַיְזָ אַנְגְּנִעֲנָבָן בְּלוֹיוֹן דָּרָךְ אַינְצִיאָלָן — אַיְזָ אַוְיפְּ
גַּעַמְּאַלְט אַ וְּוִילְדָ צְעִוּשְׁעָטָעָרְ מאַנְצִיבָּל, וואָס שְׁלָעָפְּט אַין זְיִינָעָרְעָםְסָ
אַ נְאַקְעָטָעָ פְּרוּי. מאדאם נאלדפאעלד אַיְזָ אַזְוִי פְּאָרְטִיפְּט אַין לייענען דאס
בעיל, אַזָּ כְּדֵי בְּעָסָעָר צֹוּ קְעָנָעָן זְעָן אַיְזָ דָעָר אַוּוֹנְטָוּנְקִיִּט, וְאָרְפָּט
זַי אַרְאָפְּ פָּוּן דִּי אַוְינָן דִּי פְּאָרָאָדָעָ פְּעָנָסָעָ מִיטָּן נְאַלְדָעָנָעָםְ קִיטָּל, צּוּלִיבְּ
וּוְלְכָעָ זַי אַיְזָ מִיטְ עַטְלְעָכָעָ חְדִישָׁים צְרוּקָסְ פְּעָצִיעָלְ גַּעַפְּאָרְןְ קִיןְ דָּאַנְצִיקְ.
אַיְזָ דָאַזְוִיןְ בְּיכָל „די שעה פון לִיידנשאפט“ דָעְצִיאָט זַיְדָ פָּוּן אַרְגְּנִיעָסְ
צְוּיָוִישָׁן אַ מאַנְצִיבָּל אַזָּ אַ פְּרוּי. דָעָר מְאַנְצִיבָּל, וְוִילְדָ פָּוּן תָּאוֹהָה, טּוֹטָ
דָאָרָט אַפְּ מְאָדָעָ סְעָקְסְוּלָעָ מִשְׁנְהָדִיקִיּוֹתָן. לייענענדִישָׁ דָאָס, וּוּוְרטָ בְּיָ
מאדאם נאלדפאעלד דאס בְּלֹוט צְעוֹאָרָעָטָמְ, אַיְזָ אַירְ, אַוְיפְּן וּוּיְיכָן סְאַפְּקָעָלָעָ
רוּעָנְדִיקָן, פָּוּלָן נּוֹף, וּוּקָעָן זַיְדָ תָּאוֹהָהָלָעָ. דָאָס בְּיכָל אַיבְּעָרְצִינְגָן זַיְ וּוּידָעָרָ
אַמְּאָל, אַזָּ אַ פְּרוּי — אַוְיבָּ זַי הָאָטָן נָאָר מִיטְ וּוּאָס אַזָּ אַונְטָעָטָעָנָסְ מְאָכָןְ
קְרָאָפְּט — צָעָן מִיטְ אַירְ קְרָעָפְּרָ אַזָּוִי צְעָרִיצָן אַזָּ אַונְטָעָטָעָנָסְ מְאָכָןְ
דַּעַם מְאַנְצִיבָּל, אַזָּ נִישְׁטָנָאָר עָרְ צְאָלָן נְאַכְּפָמָעָן אַלְעָ אַירָעָ פְּאָרְלָאָנְגָעָן אַזָּ
סְאַפְּרִיוֹן, נָאָר עָרְ צְאָלָן נָאָר מָעָרָ, וּוּ זַי וּוּילְ — עָרְ צְאָלָן אַפְּטָאָן אַומְּ
גַּוּבְּלָעָכָם... .

מאדאם נאלדפאעלד פְּלִיטָ מִיטְ דִּי אַוְינָן אַיבְּעָרְ דִּי שְׂוֹרוֹתָ, אַיְוּלָסְ
מִישְׁטָ זַי בְּלָעָטָל נָאָר בְּלָעָטָל. אַיְזָ עַסְחָרָ, וּוּ דָעָר גְּרוּיָעָרָ האַרְבָּסְטָאָוּוֹנָטָ
הָאָטָן זַיְ שְׁוֹןְ הָאָלָבְּ אַרְיִינְגְּנְבָעָטָ, אַיְזָ שְׂטִילָן; נִישְׁטָ פָּוּן גְּעוּוֹלָבָן,
פָּוּן בְּזַקְעָהָרָטָן זַיְ נִישְׁטָ קִיןְ מִינְדָּסְטָעָרָ גְּרוּיָשָׁן; פָּוּן דָעָר שְׂוֹאָרְץָ
פְּאַלְוָרְטָעָרָ פְּיָאָנָעָ, וּוּאָס שְׁטִיטָיָהָ בְּיָיָ דָעָר צְוּוֹיָטָעָרָ וּוּאָס קְעָנָנָאָיָבָעָרָ דָעָרָ
סְאַפְּעָ, קוֹקָןְ אַהֲעָרָ פָּוּן הָוִיכָןְ וּוּנְגָנְטָלְ דָרְיוּיְ זְיִינְרוֹסְ — צְוּוֹיְ פְּאַרְצָעְלִיְינְעָ
אַזָּ אַיְזָ נְיַקְלָעָנָעָרָ, וּוּאָס זַעַט אָוִיסָן וּוּ אַ קְוָפָאָל אָוֹהָ זְיִילָןְ, אַזָּ אַלְעָ דָרְיוּיְ
גַּוּעָנָעָ — קָאַלְיָ.

דָעָר וּוּאַנְטָזְיִינָעָר — לְאָנָגָןְ פָּוּן בָּאַלְקָןְ בְּיוֹן דָעָרְ פְּאָרְלָאָגָןְ, מִיטְ אַזָּ
בְּעָרְנָעָמָן צְיִפְרָבְלָאָטָ אַזָּ אַ פִּינְןְ מוֹזִיקָאָלִישָׁןְ קָלָאָגָןְ, וּוּאָס נְאַלְדָעָלָדָלְ, בְּשַׁעַתְ
עָרְ שְׁאָצָטָ פְּאָרְ עַמְעָצָןְ דַּעַם וּוּוְרָטָ פָּוּן זְיִינָרָ, גְּעַדְעָנָסָטָ קְיִינְמָאָלְ נִישְׁטָ
נְאַכְּצָוֹזָאָגָןְ, וּוּ דָעָר זְיִגְעָרָמָאָכָרָ אַין דָאַנְצִיסָהָאָטָן אַגְּנָעָרוֹפָןְ דַּעַם דָאָ
זְיִקָּןְ קָלָאָגָןְ... וּוּיְוּזָט אַיְצָטָ פְּוּפְצָןְ מִינְגָוָטָ נָאָרָ דָרְיוּיְ קָאָזָןְ, פָּעָטָ
אַזָּ אַזָּ פָּוּלָןְ וּוּ דִי בְּאַלְעָבָאָסָטָעָ, כָּאָפָטָ זַיְ אַזְוִיְ פָּוּן אַירְ דָרְיוּמָלְ אַוְיָהָ דָעָרָ
אַיְזָעָרָנָעָרָ סְאַפְּעָ, לְאָזָטָ זַיְ אַרְאָפְּ אַזְוִיְ דָעָרְ עָרָדָ, כָּאָפָטָ זַיְ לְאָנְגָזָאָםְ
אַזָּ זְיִכָּרָ אַרְוִיְ אַוְיפְּןְ טִישָׁ, נְאַכְּשָׁלָעָפְנָדָרָסְ נָאָרָ זַיְ דַּעַם לְאָנָגָןְ עַפְּ,

סרייכט אַרְוֹם צוּוִישׁן די פֿוּן מִיטָּאנְגּ נַאֲכְנִישׁטּ אַרְאָפְּגָנְדְּרוּמְטּ עַלְלָעֵר מִיטּ אַיבְּעֶרְבְּלִיּוּבְּצָעָרּ, לְעַקטּ מִיטָּן רַוִּיטָּן פִּינְגּעַם צִינְגּלּ פֿוּן אַיִּין טַעַלְעָרּ, פֿוּן אַ צְוּוּיטָן... וּוֹישַׁטּ זִיךְ דָּאָס פִּיסְקָלּ מִיטּ די דַּרְיוַיְהָאָרִיקָעּ, שְׁטִיבְּפּעּ וּוֹאנְסְעַם אָן די פֻּעַדְעַרְשְׁטָעּ לְאַפְּקָעָם אָוּן גִּיטּ זִיךְ רַוִּיקּ מִיטּ די קַעְצִישׁשׁ טַוִּילְעָדּ צוּרִיךּ צַוְּאִירּ פְּרִיעְרְדִּיךּ אָרְטּ — אַוְוֹפּ דַּעַרּ אַיְזְעָרְנְעָרּ קַאְסָעּ לְעַבְּןּ וּוֹאַךְ רַעְמָעּן אַוְוֹוֹן.

דָּאָס בִּיכְּלָה „די שְׁעהּ פֿוּן לְיַוְּדְנַשְּׁאָפְּטּ“ אַיְזּ שְׁוּוֹן מַעַרְ וּוֹי הַעַלְפְּטָ אַפְּטּ גַּלְעַיְעַנְטּ. מַאֲדָאָס נַאֲלַדְפְּעָלָד אַיְוָלָטּ זִיךְ עַם דַּוְרְכְּצְוְלִיּוּנְעַנְעַןּ, אַיְדְּעָרּ זִיךְ וּוֹעַטּ אַרְוִיסְנְיַיּוּן שְׁפָאַצְיָרּןּ. אַיְזּ שְׁטוּבּ אַיְזּ שְׁוּוֹן רַעַכְטּ טַוְנְקָלּ, דָּאָךְ זַעַטּ זִיךְ נַאֲךְ צַוְּ לְיַיְעַנְעַנְעַן אַזְּ דַּעַרּ פֻּעַנְסְעַןּ.

עַם דַּרְחַהְעַרטּ זִיךְ אַפְּלָאָפּ אַיְזּ טִירּ. מַאֲדָאָס נַאֲלַדְפְּעָלָד נַיְטּ נִישְׁתּ גַּלְיְיךּ די דַּעְרְלִיּוּבְּעַנְיִישּ אַרְיְוַנְצְׁוּמְעַןּ. זִיךְ טַוְטָ דָּאָס נִישְׁתּ בְּלַזְוּןּ פֿוּן פְּוּלָיּ קִוְּיטּ דָּאָס מַוְילּ צַוְּ עַפְעַנְעַןּ, נַאֲרּ וּוֹיְלּ אַיְזּ דַּאֲכָטּ זִיךְ, אַזְּ אַרְיסְטָאַקְרָאַטְיָשּ דַּאֲמָעַןּ פֿרְזָןּ זִיךְ אַזְּוּיּ. וּוֹעַןּ זַיְבָּאָעַטּ אַבְּעָרּ, אַזְּ דָּאָס קַלְאָפְּןּ קַומְטּ פֿוּן דַּאֲמָעַןּ פֿרְזָןּ זִיךְ אַזְּוּיּ. וּוֹעַןּ זַיְבָּאָעַטּ אַבְּעָרּ, וּוֹעַרְטּ זִיךְ אַוְמְרוֹאִיךּ. „וּוֹאָס הַיְּסִטּ“, — לְזִוְּפְּטָ אַיְרּ דַּעַרּ טִירּ צַוְּ דַּעַרּ קִידְרָןּ מַוחּ — „די קִידְרָטָרּ אַיְזּ נַאֲרּ דַּי גַּאנְצָעּ צִיְּטּ אַפְּנּ גַּעַוְעָזְנּ?“. אַדְרוֹךְ דַּוְרְכָןּ מַוחּ — „די קִידְרָטָרּ אַיְזּ נַאֲרּ דַּי גַּאנְצָעּ צִיְּטּ אַפְּנּ גַּעַוְעָזְנּ?“. אַזְּוֹןּ עַם שְׁמַעְלָטּ זִיךְ אַיְרּ שְׁוּוֹןּ פְּאָרָא אַגְּבָהָה... זַיְבָּאָעַטּ אַזְּשּׁ רַוִּיטּ פְּאָרָא בְּעַם אַוְהָה דַּעַרּ דִּינְסָטּ, וּוֹאָס אַיְזּ אַרְוִיסְגַּעַנְגַּעַנְגַּעַנְעַןּ אַזְּוֹןּ אַפְּנּ גַּעַלְאָזָטּ דַּיְ טִירּ. זַיְבָּאָעַטּ כְּמַעַטּ אַוְיָסּ: „פְּרָאַשְׁעַןּ!“. אַזְּוֹןּ בְּאַפְּטּ זִיךְ אַזְּוֹיְפּ אַוְמְרוֹאִיךּ פֿוּן אַיְרּ בְּאַקְוּוּםּ גַּעַלְעָגְרָלּ אַזְּוֹיְפּ דַּעַרּ סְאָפְּעָ.

גַּעַלְקָאָפְּטּ הַאֲטּ דַּעַרּ בְּרִיוּוֹ-טְרָעָגְרָעָרּ, עַרְ לִיְגְּמַטּ אַנְיְדָעָרּ אַוְפְּנּ טִישּ עַטְלָעָכּ בְּרִיוּוּ אַזְּוֹןּ דַּרְיְוִיטּ זִיךְ צוּרִיךּ צַוְּ גַּיְינּ. מַאֲדָאָס נַאֲלַדְפְּעָלָד שְׁטַרְעַנְגָּטּ אַזְּ דַּי אַוְנוֹןּ אַזְּוֹיְפּ דַּעַם בְּרִיוּוֹ-טְרָעָגְרָעָרּ רַעַקלּ, צַיְ דַּי קַעְשָׁעָנָעָטּ שְׁטִיְעָןּ בְּיַיְ אִיםּ נִישְׁתּ אַפְּ... אַיְזּ דַּעַרּ גַּעַדְכְּטָרָעָרּ טַוְנְקָלְפִּיטּ קָעָןּ זַיְבָּאָעַטּ דָּאָס נִישְׁתּ גַּעַנוֹוִיּ וּזְעַןּ. פְּאָרָא צְעוּרְדְּרָטְקִיטּ פְּרַעְנְטּ זִיךְ זִיךְ בְּיַיְ אִיםּ נַאֲרּ, וּוֹיְאָרְוּםּ עַרְ אַיְזּ אַרְיְינְגְּעַסְמָעָןּ דַּעַרּ בְּרִיוּוֹ-טְרָעָגְרָעָרּ, קְלִינְגְּטּ פְּאַרְדְּעָכְטִיקּ אַיְרּ דַּעְרְשָׁרָאָקּ קוֹלּ. עַנְטָפְּרָטּ עַרְ הַאֲרָטָמּ: „דוֹרָךְ דַּעַרּ טִירּ בְּיַי אִיךְ אַרְיְינְגְּעַסְמָעָןּ“. פְּרַעְנְטּ זַיְבָּאָעַטּ וּוֹיְטִיטָרּ: „די טִירּ אַיְזּ דַּעַןּ אַפְּנּ גַּעַעַזְעָןּ?“. עַנְטָפְּרָטּ עַרְ מִיטּ דַּעַם זַעַלְכָןּ טָאָזּ: „וּוֹיְזָטּ אַוְיָסּ, זַיְזַיְ אַפְּנּ גַּעַעַזְעָןּ?“.

דַּעַרּ בְּרִיוּ-טְרָעָגְרָעָרּ גִּיטּ צוּרִיךּ. מַאֲדָאָס נַאֲלַדְפְּעָלָד נַיְטּ אִיםּ גַּעַטְרִיּ נַאֲךְ פֿוּן הַינְטָן — בְּשַׁעַת זַיְבָּאָעַטּ זַיְמַעְטּ שְׁוּיְןּ הַאֲסְטִיםּ פְּאַרְשְׁלִיּוּסּ די בְּיַי אִיצְטּ אַפְּגְּנְעַשְׁטָאַנְגָּעָןּ טִירּ, קַלְאָפְּטּ וּוֹדְעָרּ עַמְעַץּ פֿוּן דַּרְזְוָטָןּ. זַיְבָּאָעַטּ זִיךְ צוּרִיךּ אַזְּוֹןּ בְּגַעַנְגַּנְטּ זִיךְ פְּנִיםּ אַלְ פְּנִיםּ אַזְּ אַרְעַמְעַרְ יְדַעְנָעָרּ. יְעַנְעַןּ הַיְבָטָאָזּ: „מַאֲדָאָם!... די מַאֲדָאָס נַאֲלַדְפְּעָלָד נַיְטּ בְּיַי אַפְּוּוּטָשּ: „פְּאַרְנְטּ אַרְוּם!“ אַזְּוֹןּ. פְּאַרְקָאָפְּטּ די טִירּ הַיְנְטָעָרּ דַּעַרּ יְדַעְנָעָםּ נַאֲזּ.

זוי גויט צוריכ איזן עסיחור, דרייט אווה די עלעקטורייע. עם צינדרט זיך און דער געפוצטער לאטט מיט קרעלעלעך אונן גענילרטעך דראטלעך, וואט הענט אראפ פון טופיט צום טיש איזן מיטן חדר. איצט זט זיך מאראט נאלדפעלד איזן דער ליבטשיין. זוי קומט אויס טוף נאך דרייסיך. מיט א געפלעט אויסגעפלט פנים, מיט געלע, ווי אייל, אייגעלעך; דאס נועל א ביסל אַרְוִוִינְשָׁאַרְצֶם, אַ בְּרִוְתְּלָעֵבָעַ נְאַמְבָּעָ אָזְן גְּרוּזָס מְוּלָּ. — דאך איזן איר גאנצקייט איזן מאראט נאלדפעלד נישט מיאס; זוי שטאלצירות מיט איר שיקלעכן גאנגן איזן מיט איר הויכן פולן בווים...

אויפן מיש לעבן די טעלער, וואט שטייען נאך פון מיטאג, ליגן די בריוו, וואט דער בריוו-טרונגער האט איבערגעלאָוט: צווויי אַפְּעַנְעַ פָּאַרְטַּעַךְ אָזְן אַיְזָן פָּאַרְמָאַכְּטָעַךְ בְּרִיוו, מאראט נאלדפעלד פָּאַרְגָּעַסְטָ מִיטָּאַמָּלָּ, אָז "זוי קען נישט לְיֻעַנְעַן יְדִישָׁ" — אָזְן לְיֻעַנְעַ אַדְרָךְ די צווויי אַפְּעַנְעַ פָּאַרְטְּלָעַךְ.

אן איזן קארטַל האט אַ פָּוֹנָה, אַ קְּלִינְשְׁטָעַטְלְדִּיקְעַרְ פְּרָעָמָר, טענות צו נאלדפעלדן, פָּאַרְוּוָאַס ער האט אַים נישט אַרְוִוִינְשָׁקְטָ דָּעַם שְׂוִין באָ צָאַלְטָן זאָק קָאָוּ. ער סְטְּרָאַשְׁעַט, דָּעַר קְּלִינְשְׁטָעַטְלְדִּיקְעַר, אָז ס'אַיְזָן נאָךְ נישט אַיְנָגָאנְצִין הַפְּקָר אַ וּוּלְטָ. אַיְזָן צְוִוִּיתְוַן קָאַרְטַּל גִּיט אַ וּאַרְשָׁעוּוֹרְ סָוחָר צו ווּוִסְּן גָּאַלְדְּפָעַלְדָּן, אָז אַוְיכְּ ער ווּטְ נִישְׁטָ בְּזַי אַיְזָן צְוּוֹיְ מָאָלָּ פִּיר אָזְן צְוָאַנְצִיךְ שְׁהָ צְוִרְקִיןְ דִּי סְוּמָעָ, וּוּלְכָעַ ער האט לְוִיטָן אַפְּמָאָרָ גַּעֲדָרָפְּטָ דָּעַרְהָאַלְטָן נאָךְ פָּאָרְ שְׁבָתָ, רַופְּטָ ער צְוִירָקְ דִּי סְחָרָה, פָּוּן דָּעַרְ בָּאָזְן... מאראט נאלדפעלד רַוקְטָ נְלִיבְגִּוְתִּיסְ אַוּוּקְ דִּי צְוּוֹיְ קָאַרְטְּלָעַךְ. דָּעַר פָּאַרְמָאַכְּטָעַךְ בְּרִיווּ פָּאַרְאִינְטְּרָעָסְרִיטָ זַי מָעָרָ. דָּעַר דָּזְוִיסְעַרְ בְּרִיווּ קְּוּמָטְ פָּוּן שְׁטָעַטְלָ, וּוּסְּ וּוּוִינְטָ נְאַלְדְּפָעַלְדָּסְ פָּאַטְעָרָ, וּוּסְּ אַיְזָן דָּאַרְטָ אַיְזָן יְעַנְעַם שְׁטָעַטְלָ שְׁוֹחָטָ. מאראט נאלדפעלד האט אַחְשָׁר, אָז דָּעַר שְׁוֹחָטָ בעט בְּיַיְזָן גָּוְלָטָ, אַדְרָךְ קְּרָאָם-פְּרָאָדוּקְטָן. בַּיְזָן בְּלִוְיזָן גַּעַדְאַנְקָ צְעַבְּלִישָׁ טְשַׁעַן זַיךְ אַיר בְּיַיְזָן דִּי אַוְינְגָן. זַיךְ בְּאַשְׁלִיסְטָ צַוְּ עַפְּנָעַן דָּעַם בְּרִיווּ אַוְן אַדְרָכְלִיְוּנְעַן. זַיךְ וּוּוֹלְ אַבְּעָרָ נִישְׁטָ, דָּעַר מָאָן זַאָל זַיךְ זַי לְיֻעַנְטָ בְּגַנְבָּה אַדְרָךְ אַ בְּרִיווּ, וּוּסְּ דָּעַר פָּאַטְעָרָ האט צַוְּ אַים גַּשְׁרִיבָןְ. מָאָכָט זַיךְ צְוִירָקְ פִּינְצְטָעָר אַיְזָן עַסְּצִימָעָר, נִיְּתָ מִיטָּן בְּרִיווּ אַרְיָן אַיְזָן קִיךְ, דָּאַרְטָ מָאָכָט זַיךְ לְיַכְּטָ, פָּאַרְקְטָ דִּי פָּאַרְהָעַנְגָּלָעָךְ פָּאַרְן פְּעַנְצְטָעָרָ, נִיְּתָ צַוְּ מִיטָּן פָּאַרְמָאַכְּטָן בְּרִיווּ צַוְּ קְּפָכְעָדְרִיקְן טְשִׁינְיִיקְ, וּוּסְּ שְׁטִימָטָ אַרְיִינְגְּשְׁטָעַטָּ אַיְזָן דָּעַר פְּלִיטָעָ אַוְן זַוְּרָטָ. זַיךְ הַלְּאָטָ אַ וּוּלְעָזָ דָּעַם בְּרִיווּ מִיטָּ דָּעַר פָּאַרְ קְּלָעַטָּר זַוְּיִטָּ בְּיַיְזָן דָּעַם הַלְּדָזְלִיְעָמְדָעָנְגָּגָ פָּוּן טְשִׁינְיִיקְ, וּוּסְּ צַיְּטָ זַיךְ אַ שְׁנִירָל זַוְּיִשְׁעָ פָּאַרְעָ — בְּיַיְזָן דָּאַס פָּאַרְקְלָעַטָּעָעָפְּנָטָ זַיךְ. מָאָכָט זַיךְ וּוּדְעָרָ דָּאַ פִּינְצְטָעָר, נִיְּתָ אַרְיָן אַיְזָן עַסְּצִימָעָר. זַיךְ צַוְּ זַיךְ דָּעַר טִירָ. וּוּסְּ פִּירָט אַיְזָן גַּעַוּלָבָ אַרְיָן. נִאָר אַז זַיךְ הַלְּאָטָ שְׂוִין דִּי הַאנְטָ אַוְיכְּ דָּעַר קְּלִיאָמָּ

שע, נאך א דרייך צו טאן, דערהערט זי דערינגען מענהען די אָרַעְמָע יַדְעָנָע, זי בעט זיך: “די מאָדָם האָט מיר געהיטן נײַן דורךן געוועלב”. נאך דער „מענטש“ געצי קישטינ — וואָס פִּלְטֵזֶיך דָּא אַלְסַ מְשֻׁבָּחָה, וואָרים זיין וויב איז גאָלְדְפֿעַלְדָּס שָׂוּסְטָעָר — שְׁרִיטַת מִיט זַיִן גַּרְעַנְדְּקָוּן צו דער יַדְעָנָע: „גִּיטָּט, גִּיטָּט, הִינְטוֹן אַרְוֹם גִּיטָּמָע, דָּא נִישְׁטָט“. אָזָן דער צוּווִי טער „מענטש“, שְׁפִּילְמָן, אַ תְּמֻוּוֹאַטָּעָר בְּחוֹר מִיט אַ פְּרִישְׁטְשְׁוּוֹאַטָּעָר פְּנִים — הַעֲלָפְּט אַזְּיך צו אָפְּשָׁלָאָגָן דִּי יַדְעָנָע אַ לְּקָאָזִישְׁיָא — הִינְטוֹן אַרְוֹם?“ — שְׁטָעַלְטָה עַר דָּעָר אָרְעַמְּרָאַטָּר זַיִן מְרַטָּר טִיר בֵּין דִּי שְׁנָאָרָעָרִין גִּיטָּמָע מִיט אַ בִּיּוֹן מְרוֹטָל — עַפְּנָט זַיִן טִיר זַעַן, צַיְּעַדְתָּ מַעַן נְדָבָות... מאָדָם גַּאֲלְדְּפֿעַלְדָּס וְאַרְטָט צוֹ זַיִן דִּי, „מענטשן“ אַוְיכָ פּוֹלִישׁ מִיט אַ טָּאן, וואָס דָּאָס הִיסְטָט בַּיִּיר, „הַעֲלָפְּטָן אַין גַּעַשְׁעַפְּטָה“:

— וְוַעַד אַיְזָן פְּרִיעָר דָּא גַּעַוּעַן? כְּחַאְבָּדָאָךְ אַעַפְּט גַּעַהְעָרָט רַעֲדָן.

— קוּינְגָּר אַיְזָן נִישְׁטָאָגָן — עַנְטְּפָעָרְטָ קִישְׁטָיָן — אָזָן עַר גִּיט גְּלִיְיךְ צַו — יַא, בענדעת אַיְזָן דָּא גַּעַוּעַן. רְדַאְרָךְ אַעַפְּט צַו שְׁלוּמָעָן, מִן הַסְּתָמָם וְעַגְּנָן אַ מְעַלְעָרִי... — עַנְדִּיקְטָ קִישְׁטָיָן, אַנְרוֹפְּנְדִּיקְ גַּאֲלְדְּפֿעַלְדָּן סְתָמָל שְׁלוּמָן.

בענדעת אַיְזָן גַּאֲלְדְּפֿעַלְדָּס אַ גַּעַשְׁוּסְטָעָרְקִינְד, וואָס פְּאַרְנְעָמָט זַיִן מִיט מַעְקְלָעָרִי אַזָּן וְעַגְּנָן אִים לְוַיְינָט זַיִן צַוְּיָוִיטָן, „מענטש?“:

— פָּאנִיעָ אַבְּרָאָמִיעָ, מִין מַעַן האָט אַיְיךְ דָּאָכְטָ זַיִן גַּעַהְעָט עַרְגָּעָז גַּעַשְׁקָט?

שְׁפִּילְמָן, וואָס אַ חְוִי דְּרֶקֶת-אָרֶץ פָּאָר דָּעָר בְּאַלְעָבָאַסְטָע, חַלְוָמָט עַר אָפְּט מִיט סְלִינְגָּע אַיְזָן מְוַיְלָפָן מאָדָם גַּאֲלְדְּפֿעַלְדָּס הוַיְכָן בַּיּוֹסְט, שְׁטָעַלְטָ זַיִן גְּלִיהָ, אַוְיכָנְעָצְוָגָן, וְאַ זַּעֲלָנָר אַזָּן עַנְטְּפָרְטָ דָּעָר בְּאַלְעָבָאַסְטָע אַוְיכָ אַוְיכָ פּוֹלִישׁ:

— יַא, פְּרָאָשָׁעָ פָּאנִיעָ, גַּעַשְׁקָט, צַו אַבְּרָאָמְזָאָנָעָן וְעַגְּנָן דָּעָר סְחָוָה.

— נָוָה? — עַרְקִינְדִּיקְטָ זַי זַיִן וְוַיְטָר אַפְּיָצְיעָל. — דַּעְרְלִיְוְידִיכְטָ?

הָגֵם זַי וְוַיְסָט נַאֲרָנִישָׁת אַזָּן וְוַאָּס עַס האַנְדָּלְט זַי.

— נִשְׁטָט אַיְנָגָאנָצָן, פְּרָאָשָׁעָ פָּאנִיעָ, עַר וְוַעַט שְׁפָעַטָּר אַרְיִינְסְּמוּעָן. מאָדָם גַּאֲלְדְּפֿעַלְדָּס נִיְּטָ צְרוּיךְ אַיְזָן עַסְּחָדָר, פָּוֹן דָּאָרָט — אַיְן שְׁלָאָךְ חָדָר, זַי פְּאַרְשְׁלִיסְט הַנְּטָעָר זַיִן דִּי טִיר, מַאֲכָט לִיכְטָק אַזָּן נַעַמְתָּ לִיעָנָעָן דָּעָם בְּרוּזָן פָּוֹן מַאֲנָס פְּאַטָּעָר, דָּעָם קְלִיְינְשְׁטָעַטְלְדִּיקְן שְׁוֹחָט, צַוְּמָהָן זַעַן.

פָּוֹן גַּעַוּלָבָה האָבָן זַיִן גַּעַטְרָאָגָן פְּאַרְשְׁוִידְעָנָעָן קוֹלוֹת אַוְיכָ יַדִּישׁ אַזָּן אַוְיכָ פּוֹלִישׁ; טַיְל האָבָן זַיִן גַּעַבְיוּעָרט, פְּאַרְוּאָס זַיְלָר סְחָוָה אַזָּן נָאָךְ

ニישט פארפאקט, אנדערע גלייקלעכע האבן אונטערגעיאנט דיא „מענטשן“ ניכער צו פארענדיין דאס פארפאקט זיעיר סחרורה. ס'האט זיך געהרט דאס קלאפַן נעל אין די קאסטן און געצל קישטינס גרענער-יקול, בייזערנ-דייך זיך אויף עמעצן, אז יונער זאל זיך אפטשעפַן, וארים דער קאָפַ טוט אַים, געצלען, שוין ווי פון דעם נודען, וואָס מ'נודעת אַים נאָכָאנָנד.

דורךן עס-חדר האט דורכגעיאוילט נאָלְדֶפְּעַלְד, אַרְיִינְגְּעַלְוִין אֵין סִיך אָון פון דארט — אויפַן הוֹוָאָרְוִיס, ווּ עַס לִינְגַּן שָׂוָרוֹתָווּוּזַן טוּנְעַן. הערינג.

נאָך אָ ווַיְלַע אֵין אֵין עס-חדר אַרְיִינְגְּעַלְוִין אָ יַיד מִיט אָ שָׂוָאָרְצַן לעַד-גְּרוּוּר בָּאָרְד אֵין אָ שְׁבַּת-פְּעַלְעַץ, אֵין אָ הוּכִין פָּאָקָעְנָעַם הָוּט אָון קָאָלָשַׁן אָוּוֹף דַּי אָוִינְגְּפּוֹצַעַט שְׁטִיוֹל — אָ פְּרָאָוּוּנְצַעַר קְרֻעְמָעַר. דער יַיד האָט זיך אָומְנְגְּסְקַטַּמַּט, קָעְנְטִיךְ גַּעֲזְכַּט נאָלְדֶפְּעַלְדַן. נִישְׁט גַּעֲפִינְגְּנָדִיךְ אַים אֵין עס-חדר, אָיוֹ דער יַיד צְגַעְנְגַעְנָגַע צַוְּדַר אָ בִּיסְל אָפְּשְׁטִיעַנְדִּיכְעַר טִיר פִּון שלְאָפְּחַדְר, פָּאָרְוִיצְטִיךְ אָהִין אַרְיִינְגְּעַלְוִין שְׁעַטְקַט דַּעַם קָאָפַ מִיט אָ פְּרָעָג אֵין דַּעַר וּוּלְטַ אָרְוִיַּן: נִישְׁט אָן נאָלְדֶפְּעַלְדַּה? נִאָך דָּרְבְּלִיְּקַנְדִּיךְ דָּעַרְינְעַן מָאָרָדָם נאָלְדֶפְּעַלְד זיך אָנְטָאָן דַּעַם גַּאֲרָסְטַעַט, האָט דַּעַר יַיד, וּוּ פִּון אָ שְׁרָעְקָלְעָכֶר סְכַנְהָ אָרְוִיַּן, צְוִירְגַּעְכְּבַּאְפַט דַּעַם קָאָפַ, אָן מָאָרָדָם נאָלְדֶפְּעַלְד האָט מִיט כַּעַס דַּי טִיר פָּאָרְהָאָקְטַן.

מָאָרָדָם נאָלְדֶפְּעַלְד האָט זיך זְוִיכְרַעְתָּאָן. זַי האָט גַּעְהָרָט, וּוּ דַּעַר מָאָן אָיוֹ צְוִירִיךְ אַרְיִינְגְּעַלְוִין פִּון הוֹוָאָרְוִיס אֵין עס-חדר. דַּעַר יַיד האָט זיך אָוּוֹף אַים גַּעְוָאָרְפַּן מִיט טָעַנוֹת, פָּאָרְוּוּאָס נאָלְדֶפְּעַלְד שְׁוִיקַּט אַים נִישְׁט אָרוּוִים דַּי סְחוּרָה... נאָלְדֶפְּעַלְד האָט דַּעַם יַיד בְּעַלְדְּבָרְדִּיךְ צְוִירִים גַּעַנְעַטְמָנִים: וּוּרְגַּעַנְתָּ: וּוּרְגַּעַנְתָּ אַיר, בְּכַעַט אַיְדַּה? אַיְדַּה הַיְבָּכְלָה אַיְדַּה נִישְׁט אָן צַוְּקָעְנָעַן. דַּעַר יַיד האָט גַּעְטְּמָרְשַׁעַט מִיט אָ דִינְטוֹרָה, דָּרְגָּנָאָךְ מִיט גַּעְרִיכְטַן. נאָלְדַּר פָּעַלְד האָט דַּעַם קָאָפַ, בְּחַאָב נִישְׁט קִיּוֹן צִוְּיַת צַוְּאָרְךְ? מָאָרָדָם נאָלְדֶפְּעַלְד, מִיר נִישְׁט דַּעַם קָאָפַ, מִיר נִישְׁט דַּעַם קָאָפַ... מָאָרָדָם נאָלְדֶפְּעַלְד, אָן אָנְגַעַטְוָעַן, אָן אָפְּגַעַשְׁמָעַט, אָיוֹ מָאָרָדָם שְׂאָרוּסִים פִּון שלְאָפְּחַדְר אָן שְׂטִיף גַּעַנְוָמָעַן דָּוְרְכְּשָׁנִיְּדַן דַּאָס עס-חדר.

זַי אָיוֹ נִאָך בְּרוֹנוֹ מִיטַּן מָאָן פִּון יַעַנְעַם אָוֹנְטַן נִאָכְן בְּרוֹוֹ. אָן וּוּן זַי אָיוֹ בְּרוֹנוֹ אָיוֹ זַי פְּרִיוּוֹלִינְגְּרַטְּ: זַי קָעַן אָוּוּקָנִיְּן פִּון דַּעַר חַיִּים, וּוּן זַי האָט נִאָך חַשְׁק אָן צְוִירְקָוְמָעַן, וּוּן זַי וּוּי. אָן דַּעַר מָאָן — שְׂוּוִיגְט, מַעַן אָיוֹ דַּאָך בְּרוֹנוֹ.

בְּשַׁעַת זַי האָט אִיצְט אָדוֹרְכְּגַעְמָאָרְשִׁירְט דַּאָס עס-חדר, האָט דַּעַר פְּרִעְמָדָעַר יַיד אֵין זַיְן אָוּמְמַעְטִיכְיִיטַן קָעַן נאָלְדֶפְּעַלְדַן, זַיך גַּעְוָעַנדָט צַוְּאָרְךְ, אָלָס צָום סְוָחָרָם וּוּיְבָ, נִאָך יוֹשָׁר.

— וואס זאנן זו צו אזעלכעס, פאנין גאלדפעלד...

זי האט דעם ייד גענטפערט, ווי געויניגלעך, אויף פוייליש.

— איך וויס נארנישט, איך מיש זיך נישט.

און אופן מאן, וואס איז געשטאנגען צו אויר מיטן רוקן, האט זי א
כליס אפונגעשטעלט, און דער בליס האט צום ייד גערעדט:

— „ニישט בַּלְיוֹן קָעֵן קוֹנִים אֵין עֶרֶב אָזָּא מַעֲרְדָּעָרָה...“

און מאדים גאלדפעלד איז ארים אין געוועלב, דורךגעשפאט פארבי
געצלען, שפילמאנגען און טראגערט, וואס האבן זיך געפארט ארים
קאסטנס סחרה; קאלט און שטאלץ גענטפערט אויף די פאר אויר כבוד
זוענן, זיך הייבנדיקע היטעלר פון קוֹנִים אֵין מעעלרט, וואס זייןען גע-
שטאָגען אֵין געוועלב, וו נאָר אַ שְׁפָאָן פְּרִיעָר פְּלָאָץ — אֵין איז ארים
איין גאט.

די פאָבריךן פַּיּוֹן פִּינְפִּינְ. די שקייעה-גרוייקיט געט זיך ערשת פֿאָרָד
וואָנדלען אֵין אָוּנְכְּ-טוּנְקְלְקִיט, דער פָּאָס הִימְלָ, וואס לִינְט ווי אַ ברִיטְשִׁ
סְּטָעָנָעָ צְוִישָׁן די צְוִוִּי רְוִיעָן הִיּוּזָר לְעָנָגָאָוִים דָּרָגָט — אֵין ווִינְטְּמָרָ
דיַק בַּלְיוֹ אֵין ווִיּוֹזָט ווּנְיִשְׂמָדוֹו אַ שְׁטָעָרְנָדָל. מאדים גאלדפעלד גִּיטְ
מיַטְן פְּרָאָטָאָר אַרְזְוִיקְ-גָּאָסָם. אוֹר נָאָגָן אֵין אַ נְּטָנְצְלָטָה, אֵין אוִיסְגָּעָן.
שְׁטוּדְיְרָטָר: שְׁטָאָלָץ, זְוִיּוֹר שְׁטָאָלָץ אֵין פָּאָרָט זָאָרְלָאָז, „מִידְלָעָרִישׁ“. אֵין
ראָג נָאָס בּוֹקָט זיך אֵין בִּינְטָמָט זיך פֿאָר אוֹר אַ בּעְטָלָעָר מִיט אֵין אוִיסְגָּעָן.
שְׁמָרְעָקְטָר הָאָנָט, אֵין ווּלְכָר עֶרֶב האָלָט דָּאָס הִיטָּל, ווי אֵין אַפְּעָנָע טָאָרְבָּעָן.
מאדים גאלדפעלד גִּיט אִים נָאָרְנִישְׁטָם, זיך „זַעַט“ אִים בְּכָלְ נִישְׁטָם. זיך נִיְּטָם,
גִּיט אֵין פְּאָרְקְיְרָעָוָט זיך אֵין דָרָגָנָט, ווּ אוֹרְעָעָלְטָעָרָן ווּוִינְגָעָן.

מאדים גאלדפעלדים עַלְטָעָרָן ווּוִינְגָעָן אֵין דָרָגָזָאָס. אֵין אַלְטָ
הָיוֹ אָוִיפָּן עַרְשָׁטָן שְׁטָאָק. די דִּירָה-בָּשְׁטִימִיט פָּוּן אַ קִּידְמָיט צְוִוִּי חֲדָרִים
אוֹן נָאָך אַ קְלִין שְׁטִיבָּל, וואס אֵין אָזָוִי קְלִין אֵין זַעַט אָוִים, ווי אַינְעָן
וּוִינְיק אֵין אַז אָמְנִיבָּם, וואס ווּרְטָט גַּעַשְׁלָעָפְטָט פָּוּן אַ פָּעָרָד. דָאָרָט אֵין
לְעַצְמָן חֲדָרָל שְׁלָאָפְטָט דָרָג עַלְטָסְטָר זָוָן, דָרָג, וואס אֵין נָאָך דָרָג מְלָחָמָה
צְוִירְגְּעָקְסְמָעָן פָּוּן אָמְעָרִיקָעָן נָאָכָן אָפְזִיָּן דָאָרָט קָרוֹב צְוֹוָנְצִיךְ יָאָר אָוּן
זיך מִטְּגָעְבָּרָעָנָט פָּוּן דָרָג גַּאֲלָדָעָנָר מְדוּינָה — אַ גָּעָל פְּנִים אֵין פְּרָאָנְקָעָן
פֿאָס.

זַעַט עָרָג, דָרָג אָמְעָרִיקָעָר, שְׁעָהָנוֹוִיְזָן דָאָרָט אֵין לְעַצְמָן חֲדָר, דִּירָ
כָּרְטָט פְּאָפִירָאָסָן, נְדוֹזְשָׁעָט זיך אֵין קְרִיכְטָ אָרוּם אוֹיף די פִּים, אַזְוִי נִישְׁטָ
זְוִיכָר אֵין גַּעַבְעָדִיךְ, ווי זְיִי, דִּי-פִּים, וְאַלְטָן גַּעַוְועָן נִשְׁטָם זַיְעָן אַיְוָגָעָן,
זְוִיכָר אֵין — בִּיְ דָרָג מאדים גאלדפעלדים עַלְטָעָרָן אֵין שְׁטָוב — אֵין
אַזְוִיכָן — בִּיְ דָרָג מאדים גאלדפעלדים עַלְטָעָרָן אֵין שְׁטָוב — אֵין
אַזְוִיכָן — בִּיְ דָרָג מאדים גאלדפעלדים עַלְטָעָרָן אֵין שְׁטָוב — אֵין
די לְעַצְמָן דִּינְסָט אֵין דָא קְוִים אוִיסְגָּעָן אַ חְוֹדָש אֵין אַזְוָעָקְגָּעָנָגָעָן

מיט איר קומערטל זאכן. פירט איצט דאס באלעבאטישטייט די יונגעטען
טאכטער — פאנגע אידושא.

ווען די מאמע מוייטע איז פריער אהימגעסטען פון קראעל עסן מיטאן,
האט דער קראנקער זיך געללאזן און נישט געוואלט זיך צוריין צום שרופֿ
ニק, וואס איזדושא האט געפֿקט. ער האט געטעההעט, דער קראנקער, איז
א קראפֿניך דארף זיין וויטס, קלאר, און דער איז טונקֿל; שווארצער שרופֿ
ニס — איזוינט האט ער נאך נישט געוזן... .

— נישט אנדערש — האט ער אויסגעפֿרט זיין השורה, און אויפֿ
די געלע באקָן האבן זיך אים צעליגנט טיעפֿ, שווארצען קנייטשן, ווי ער
וואלט בּוּמְרַשְׁטַ גַּעֲשִׁמְיָכְלָט — ס' איזו נישט אנדערש — האט ער זיך געּ
האלטן בי דאס זויניקע — איזדושא האט אין טאָפֿ פֿאָרגֿעָסָן אַ וְיַעֲכֹעַשָּׂשָׂ
האט זיך דער וויעבעטש אונגעלאקט איז קראפֿניך... .

מייטע האט אונגעשטעלט אויפֿן וונס קראנקע פֿס און אויפֿ זוינע
שווארצע-גּוּרְיוּלָעֵךְ שְׁפֶרְאַצְנְדִּיקָעֵךְ וְאַנְסָעֵם — אִירְעַ קִיְּלַעְבְּדִישָׁעַ אָוִינָן אָוִין
צְעַשְׁפִּירְוִיטַיְדַי נָזְלַעֲכָרְ פֿוֹן דָּרְ שְׁפִּיצְיְקָרְ פֿוֹגְּנִילְשָׁעַרְ נָאָזְנָן:

— „אמעריקאָנָעָר“, דאס עסן געפֿעלט דיר נישט? — און דער זשוּ
ווענדיקער טאן אִירְעַר אַיזו גּוּוּעַן צְוֻלְכָּרָעָ, אָז דער קראנקער האט שְׁוַיְינְגָּן
דִּישְׁ אַרְאָפְּגָּעָלָזָוּת דָּעַם קָאָפּ, ווי אָז אַלְטַ אָוִיסְגָּעָדִינָט פֿערְדָּלָ, אָז אַ בִּיסְלָ
שְׁפַּעַטְרָ זיך צְוּנְעַשְׁלָעַפְּטָ צָוָם מִישְׁ אָז שְׁטִילְ גּוּנוּמָעָן זְוִפְּן דָּעַם טְוַנְסָלָן
קרופֿנִיך, ווי אַ נישט באָטְעַמְּטָעַ מְעַדְיָצָן.

שְׁפַּעַטְרָ, ווען בראנַע — מְאָדָם גַּאֲלַדְפְּעָלָד — אַיז אָוִיבְּ גּוּעָסָן,
האט דער יונגעטען ברודער, דער נִימְאָזִיסְטַה הָעַנְיָעָם, אָזיך נִישְׁט גְּעוֹאַלְטָ
עסָן אַיזְדָּשָׁם גַּעֲפַעַטָּם. ס' הָאָטְ נִישְׁט גַּעֲהָאָפְּן דָּעַם מְוּמָעָרָם בְּאַקְּלָאָן
זיך פֿאָרְ בְּרָאָנִיעָן: „דָּעַרְ יוֹנָן מַאֲכָתְ מִיר דָּעַם טְוִיטָ, רְשָׁקְ גִּיבְ אִים גּוּבְרָאָר
טְעַנְעָ טְוִיבָן...“. הָעַנְיָעָה האט נִישְׁט גְּעוֹאַלְטָ עָסָן דָּעַם קְרוּפְּנִיך, טְעַנְהָנִי
דִּישְׁ — רְאָזְן צְוּנְעַרְעַנְטָ.

בראנַע האט זיך דָּעַרְוּגְטָ עַפְעַס דָּעַן אָוִיפֿן בְּרָודָרָם חַשְׁבָּוּן, האט
הָעַנְיָעָ אָוִיך אִיר אַנְגָּעַשְׁטָעַלְטָ דִי מִשְׁפָּחָה-אָוִוָּן, וּוָאָס בְּיִ אִים, דָעַם
אַכְּצָנְדִּיעָרִיןְןְ בְּחוּר זְוִינְעָן זְוִי אָוִיסְגָּעָדִוָּן רְוּנְדִּיסְ אָוִן אַיְינְקָלְרִיךְ
שוֹאָרָאָ, ווי בְּיִ אַסְאָוּעָ — אָוִן אַמוֹיל גַּעֲפַעַטָּ:

— זְשִׁמְיָעָן דִּיְוָן שְׁטוּבְ אַיז דָּיר צַוְּלִיְ?... — אַיז זַוְּשִׁטְלָ גַּעַד
וּוְאָרָן אָוִן זיך מַעַר נִישְׁט אַרְיִינְגְּנִימְשָׁטָם, מַוְאָה אַבְּנָדִיקָ, אָוִיבְ זַוְּעַט
זיך אַוְיְפָרָעָן, ווּעַט אִיר דִי גַּעֲזִיבְטָס-פְּאָרָב לְאַלְיָעָ וּוּרָן.

הָעַנְיָעָ לְעַרְנָט אַיז גּוּמָאָוּעָ. ער אַיז אַיז דָּעַרְ וּקְסָטָעָרְ קלָאָם. מְאָדָם
גַּאֲלַדְפְּעָלָד קָעָן זיך שְׁוֹן נִישְׁט דָּעַרְוּאָרָטָן ער זַאְלָ עַנְדִּיקָן אָוִן אַרְיָן אַיז
אוֹנוֹוּעָרִיסְטָטָם, כְּדוּ צַוְּעַנְעָן שְׁטָאַלְצִירָן מִיטְ אַ בְּרָודָרָ אַ סְטוּדָעָנָט

העניעק וויאיסט פון אט דעם טרוים דער שוערטערט און בי א ליאדרע
וואס, איז מאוויל אים עפֿען נישט נאכגעבען, סטראשעט ער, איז מארגן
ווארפט ער אראפּ דאס היטל מיטן שטערנדל און הערט אויף צו גיון איז
גימנאזיז.

דר ערד נימאנזיזט פועלט לא אוייס. בראנע ניט אים געלט, ער זאל
גיון איז רעסטאראן. די מוטער בעט אים פארן אוועקניזין: "גיב א קוק
צום טאטן איז געוועלכּ — ר'אייז אליין. ענטפערט העניעק: "ב'וואל נישט
גיון איז געוועלכּ". פרענט די מוטער: "פאראוואס ווועסטו נישט גיון?". ענטַ
פערט ער ווידער: "וואויל כ'האָבּ נישט קיין חַשְׁקָה" — און ער גויט אראויס
מייט א ווילערישן פאָרְקָלָאָפּ די טיר הונטער זיך... .

— פאָרְאוֹוואָס איז די דינסט אָוּוּקָנָעָנָעָן? — פרענט בראנע.

— איך האָבּ זי נישט אָפְּגָעָשָׂאָפּ — פאָרְעַנְטָפְּעַרְט זיך די מוטער
נאָר איז זי שוין יא אָוּוּקָנָעָנָעָן — זאל זי זיון פֿאָר אָשִׁינָעָן
כְּפָרָה, דו וויאָט דעַן, ווי אָן "איינְשִׁיטָה" דאס האָטָה אָלָבָן בְּרוּיט אַיבָּעָן
טאָג האָטָה זי אָסָור גענונג געהאט.

מאָדָם נאָלְדְּפָעָלֶד דערבליקט אָן אוּפְּגָעָרְטָעָן בְּרוּוֹן.

— פון דאָרָעָן — מאָכָט אִיר די מוטער קלָאָר.

— וואָס שְׁרִיבְּתָה זַי?

— נאָרְנִישְׁטָן, ווי שְׁטָעְנְדִּיקָה: אָרְבָּעָט אֵין דער בְּיוֹרָא אָן פֿאָרְדִּינְט.
וואָס פֿאָרְדִּינְט זי דָּאָרְטָה? קִוּם אוּוֹף צוֹ לְעַבְּנִי... .
— אָוֹן אָזּוֹי, עַפְּעַמְּ נְיוּסָם, שְׁרִיבְּתָה זַי נאָרְנִישְׁטָה? — פרענט מאָדָם
נאָלְדְּפָעָלֶד, ווי פֿאָר יְוָצָא ווּעָן.

די מוטער פֿאָרְשְׁטִיט אָנְדְּרָעָשָׂ אִיר פרענט:

— ניין, נְיוּסָם שְׁרִיבְּתָה זַי נישט. וואָס מִינְסְטָוּ, מְכָאָפָט זי דָּאָרְט
שוֹין אוּסָם? פֿאָרָאָן אֵין ווּאָרְשָׁע גענונג אָזּוּלְכָע, ווי זַי.
מאָדָם נאָלְדְּפָעָלֶד ווי אָזּוּלְקִירְעָוָעָן דעם שְׁמוּעָן. זי וויל נישט
אָרוּוּסְקָומָעָן פון דער נְלוּיכִינְטִיקִיָּה. זי וויל נישט, סְזָאָל קָומָעָן צוֹ
אוּפְּגָעָנָגָן.

— נו, נו, זי ווועט נאָך קְרִוִין אַחֲתָן, דָּאָרָעָ — טְרִוִּיסְטָה זי די מוטער,
אָכְעָר זי אִיז שוֹין אָרוּסָם פון גְּלוּיכְּנָעָוָוָוָה.

— וואָס דָּאָכָט זַיך דִּיר, צְוַיְיָ אֵין צְוָאָנְצִיךְ יָאָר האָט זַוְּ?... אָזּוֹי
לְאָנָג זַיך אָרוּמְגָעָשְׁלָעָפְּט מִוְּטָאָקְשִׁינְסָקָן — אָוֹן אָוּסְגָּעָלָאָט זַיך אַכְּבָּר
דעם. דער יְוָגָן פֿאָרְדִּינְט הַיְנָט שְׁטִיקָעָר נְאָלָד... .
איַצְטָן גוּיט אַיְבָּעָר די מוטער צום שְׁמוּעָם, ווי אִירָעָ קִינְדָּעָר האָרְכָּן
זי נישט.

אָזּוּשָׁא שְׁרִוְתָּא אַרְיוֹן:

— די מאמע ווועט שוין אמאָל אויפעהָרַן?

מְאַדָּם נַאֲלָדְפָעֵלֶד קֹומֶט אָוָפֶן זִינְגֶּרֶל.

— אַיְזָשָׁא, טֹו זִיךְרַן גִּיבְעָר אָז, סְפָאַזְוָבָאַלְדַּעַט — רַעַדְתָּן זַי אָרוּזָן.

אין ערשותן חדַר, ווּ די שֻׁוּעַסְטָעֵר טֹוּט זִיךְרַן.

די מְוַטָּעֵר בִּינְגַּט זִיךְרַן צַו דָּעֵר טַאַכְטָעֵר אָוּן שַׁעַפְטָשָׁעֵט:

— מַיְינְסָטַן, זַי האָט אָזָן ווּאַס אַרְוִיסְצָוְנִיּוֹן? אַיְן דַּעַם נַאֲרִישָׁן מַעֲנָן?

טַעַלְעַן אַיְזָאַב בּוּשָׁה זִיךְרַן אַיְן גַּאַס צַו וּוּיוֹזָן.

מְאַדָּם נַאֲלָדְפָעֵלֶד פָּאַרְשָׁטִיטַיִט דָּעֵר מְוַטָּעֵר מַיּוֹן. „מַוְוִיל פָּוֹן מַיר“ —

זַיְדָט עַס אַיְנְסְטִינְקְטִיוֹן אַיְן אַיְר אַוְוַת, נַאֲרַגְלִיךְ בָּאַרְוִיקְטַן זַי זִיךְרַן:

— כְּחַאַב דַּאַךְ שְׂוִין גַּוְאָנְט — זַאנְט זַי גַּרְוִיסְמוֹטִיס אַזְן שְׁטָאַלְעַן,

וּוּ אַמְּאַדָּם צַו דָּעֵר מְוַטָּעֵר פָּוֹן אַיְרַס אַדְרִינְסָט — נַאֲרַךְ די וּוּאַךְ ווּעַט

זַי הַאַבְּן אַוְוַת אַקְסְטִוּם.

מִיְּטָעַ, ווּאַס פָּאַרְלָאוֹט זִיךְרַן נַיְשְׁתָּאַוְוַת דָּעֵר טַאַכְטָעֵרַס גַּוְסָט, אַיְלָט

זַיְדָט דָּעַרְמָאַנְעָן:

— שְׁוֹאָרַץ מִיט אַזְוִים שְׁטוּרִיפְלַן, אַיְזָה הַיְנַט זַיְעַר מַאֲדִישׁ... .

דָּאַס ווּאַס די מְוַטָּעֵר האָט די הַעוֹה זִיךְרַן אַוְיַזְבָּטָן, רַעַנְטָן אַוְיַזְבָּטָן,

די מְאַדָּם נַאֲלָדְפָעֵלֶד אָזָן זַי בָּאַשְׁעַנְקָט די מְוַטָּעֵר מִיט אַ „בְּלִיכְלַן“ פָּוֹן

אַיְרַע „גַּוְטָעַ“ אַוְיַזְבָּטָן.

אַיְודָשָׁא אַיְזָאַב דָּי יַיְנְסָטָעַ שֻׁוּעַסְטָעֵר, זַי נַיְלָט אַלְסַשְׁיָוּן מַיְידָל. מְאַדָּם

נַאֲלָדְפָעֵלֶד וּוּילַן, אַיְודָשָׁא זַאַל טַאַז אַזְאַז שִׁידּוֹן, ווּאַס זַאַל די גַּאנְצָע שְׁמָטָאת

אַוְיַפְטְּרִוְיִסְטְּלָעַן.

— בְּרַאַנְיָעַ, ווּעַט אָפְשָׁר טַרְינְקָעַן טִיּוֹן? — ווּעַנְדָּט זִיךְרַן מִיְּטָעַץ

דָּעֵר טַאַכְטָעֵר, ווּאַס זַוְצָט נַאֲרַךְ אַלְעַז אַגְּנַעַבְלָאַזָּן, ווּוּילַן די מְוַטָּעֵר האָט אַיְר

דִּיקְטִירְתָּא אַיְרַע נַוְסָט.

— נַיְין — זַאנְט זִיךְרַן מְאַדָּם נַאֲלָדְפָעֵלֶד אַפְּ.

— מִיט ווּאַס דָּעַן זַאַל אַיְיךְ דִּיר אַוְיַפְנְעַמְעָן?

— מִיט גַּאֲרְנוֹשָׁטַן; כְּגַיְוַי בָּאַלְדַּ.

אַיְודָשָׁא קֹומֶט אַרְיָין מִיט אַהֲנָטוֹךְ, ווּשְׁתָט זִיךְרַן דָּאַס פְּנִים. מִיְּטָעַץ

וּעַנְדָּט זִיךְרַן צַו דָּעֵר טַאַכְטָעֵר ווּעַנוּן אַיְרַע שְׁלוּמְבִיתַן.

— סְפָעַנְטָן נַאֲרַךְ בְּרוֹגָן?

— יָא — עַנְטְּפָעַרטָן מְאַדָּם נַאֲלָדְפָעֵלֶד קְרוֹאַז.

— אַעֲנְמָשָׁנְגַעְזָאַן — שָׁאַקְלָט מִיְּטָעַץ מִיטָּן קָאָפֶ אַוְוַת אַיְרַע

דָּעַם חַשְׁבּוֹן. — לִיְפָעַ שַׁוְחַטָּס יוֹנָגָן, אַגְּלָטְסְמָעַנְטָשָׁן; סְפָאַזְוָבָאַלְדַּעַט זִיךְרַן אַיְם

כָּאַטְשָׁ אַמְּאָל גַּעַלְוָמְטָן...

דָּעֵר קְרַאַנְקָעַר זָוָן, ווּאַס זַוְצָט שְׁוֹוִינְגְּנָדִיס אַזְן בִּיּוֹן בִּיּוֹן צְוּוִיְטָן עַס

טִישָׁ אַזְן האָט נַאֲרַךְ אַגְּנַע נַיְשְׁתָּאַרְגָּעָסָן, אַז העַנְיָעָן האָט מעַן יָא פָּאַרְ.

גיטיקט פארן אומברטאטעטן קראופניך, גיט זיך א ריטס פון ארט מיט א פרענץ-
לען. בעמ:

— און איר — שרייט ער אויס מיט א גערועזן קוויטש, ווי א הונט,
ווען מ'טרעט אים און אויפן עס, — איר האט זיך יא אמאָל געהלומט
אויזיפל געלט? — דאס געלע פנים שפיצט זיך אויס, די אומערטיקע, טריבע
אויגן פינקלען און מיטן ציטערדיין מאָגערן פינגער שפיזלט ער אויפֿ דער
אויסגעפֿצטער, אויסגעפֿאַשעטער שועטער. — איר האט מען עם יא
פארן ווינְל פֿאָרגנְעָזְנוּנְגְּן?

— וואָס איז דאס ווידער? — דערהייבט די מוטער די נאָז, וואָס
בשעת בעמ בײַנט זיך איר דאס שפֿיצֶל נאָז אַרונטער און ווערט מַכְשְׁפָּהִיךְ
מענטשנְפּֿרְעָסְעָרִיש — „געפֿונְגְּנְעָזְנוּנְגְּן“ זוֹן זַיְפְּרִידְן, אָז דּוּ לְעַבְּסָט אָז
האָסְטָט אַ שְׁטוּב... .

אראָפְּקָוּמְעָנְדִּיך אֵין גָּסְעָמָן די שׂוּעַטְעָרָן רַעֲדָן פּוֹילִיש. זַיְרָעָדָן
צְוִוִּישׁ זַיְהַעַלְעָד, מִיט פֿאָרְצְּיוּגְּנָעָן פֿיסְפְּלָעָך, נַאֲרָן דְּרָעָש, וּי אַינְדרָעָד
הַיּוֹם. מאָדָם גַּלְדְּפְּלָעָד פֿרְעָנְט זַיְהַעַלְעָד נַאֲדָבִי דָּרָר שׂוּעַטְעָר, צַי זַי אַיְזָן
נַאֲדָבִי בְּרוֹנוֹן מִיט הַעַלְשְׁתִּינְעָן. אַיְזָשָׁא עַנְפְּטָעָרָט, אָז יַא, זַי אַיְזָן נַאֲדָבִי בְּרוֹנוֹן.
אָז שְׂוִין צָוָם ווּפְלָטָן מַאֲלָגָעָט זַי וּוּדְעָר אַיְבָּרָחוֹרָן, זַי דְּלָמְלָט, אַוְיָפָן
„וּוּעַטְשָׁאָרָעָס“, האָט הַעַלְשְׁתִּין זַי אַיְר אַרְיִינְצְּקוֹפָן אֵין דַעַת.
קָלְטָט פּוֹן לְיִכְתָּן בְּלוֹקְעָלָעָן, האָט זַי אַיְם דְּרָפְּאָר מַכְבָּד גַּעַוּעַן מִיט
אַ לְיָאָפָן אֵין באָק, אַזְשָׁ בְּלָוָט האָט אַיְם גַּעַנְוּמָן לְוִוְוָן פּוֹן דָרָ נַאֲזָן.

ביידע לאָכָן אַרְטִיך, וּי סְפָּאָסְטָט אַוְיָך דָרָ נַאֲסָם.

— אָז מִיט ווּמָעָן „גִּיטִּים“ ער אַיְצָט? — פֿרְעָנְטָמָאָדָם גַּלְדְּפְּלָעָד
זַיְהַעַלְעָד נַאֲדָבִי הַעַלְשְׁתִּינְעָן.

— דָאָכָט זַי, מִיט קִינְיָעָם נִישְׁתָּמָע; מַזְקָנְטָט ער אָז גַּרְיסָט אַזְוִי אָזָן
טַעַטְטָעָנִים. לְוִיט וּוּמָאנְגָע גִּיט מַוְרָא אַיְבָעָע, הַעֲרָטָע גַּרְגְּנִישָׁט אַוְיָז זַי
צַו בְּעַטָּן, אָז זַי זַאְל מִיךְ אַיְבָרְעָדָן, צַאְל אַוְיָפְעָהָרָן דָעַם בְּרוֹנוֹן.

— ער האָט רַעַכְתָּ, סְאַיְזָן שְׂוִין טַאַפְעָצָע צִוְּתָא — עַצְחָתָמָאָדָם גַּלְדָּרָק
פְּעַלְדָּ אָז זַיְגְּנָעָן האָט זַי, אָז אַזְאָרְיִיכָן בְּחָור טָאָר מַעַן נִישְׁתָּצְוּ שְׂטָאָרָק
פּוֹן זַי דְּרָעוֹוִיְטָעָרָן.

— שְׂוִין צִוְּתָא, זַאְגְּסָטָו? — פֿיעַשְׁטָשָׁעָט זַי אַיְזָשָׁא. — נַיְזָן, בְּמוֹן
אַוְיָם נַאֲדָבִי בְּיסָל די נַשְּׁמָה אַוְיִצְחָעָן.

זוי קומען ארוים אין דער הויפטנאמ. דא איז א באוועונג, אויף די טראטוארן שטראמען מענטשן אהין און צורי. ס'אייז פאר די חנות, די געשפטן ברענן זיך פון קוני, די באלויכטען שוי-פאנצער בלענדן די אונן. די קראמער שטיען גארנישט נאכּן לויונג — סחרה האלט אין שטיינן... זוי קענען זיך שוין נישט דערווארטן אויף דער מינוט די קראַי מען צו פארמאכּן. פון טיל געוועלכּער שאָלן ארוים קולות, סייסוכּים צוישן קראמער און קונה... אין א געוועלכּ טראַשעט אָן אָרכּעמער דעם קראמער מיט דער פויסט און ביידע, דער קונה און קראמער, זינען גרייט אַריינצּוּרֶפּן אַ פֿאַלייצּיאָנטֶם...

מְאַדָּאָם גַּאֲלִדְפַּעַלְד אָוֹן אִירְוָשָׁא שְׁפָאָנָעָן שְׁטָאָלִי פֿאַרְבִּי די בָּאַלְוִיכּ טָעָנוּ שְׁוִי-פְּעָנְצָעָר. מְאַדָּאָם גַּאֲלִדְפַּעַלְד אָוֹן נְיוּעָם גְּרוּסָן קְרָעָטְ-קְאַלְנָעָר מִיטּ פְּלִיוּשָׁנָעָן פְּרָאנְזָן לְוִוְּט דֻּעָר נְיִיעָסָטָר מַאְדָע, וְאָסּ דַּעַר מֵאַנְטָר אָוֹר פֿאַר עַטְלָעַבְוּ וְאָכְּן גַּעֲרָעָנָגְטּ פָּוּן דָּאנְצִיךְ. אִירְוָשָׁא — אָיְן מַאְנְטָר מִיטּ מַאְלְפְּעִיקְ-קְאַלְנָעָר. בִּיְדָע נִיעָנָן זוי הָרָטּ צְוֹזָעָמָעָן אָוֹן זוי מָאָכְּן דַּעַם אַיְינְדָרָוק, וּזוי צְוּוּיּוֹ אַוְסְגָּעָפְ-צָעָטָן גְּרוּסָעָטּ לְיַאלְקָעָם — אַ הְעַכְרָעָ דִּיקְרָעָ אָוֹן קְלָעָנָעָרָעּ מַאְגָעָרָעּ, וְאָסּ רִוְּן אָזְוּי פֿאַרְאָדָרָעּ די פִּים, אַ דָּאנְסּ אַ רִיבְּרָטְקָעָם אַנְגָּשְׁתָּעָלָטָן מַעֲכָנִים.

זוי שפֿאַצְּיָוִן אָזְוּי עַטְלָעַבְוּ מָאָל אַדוֹרָךְ דַּעַם טְרָאַטָּוָאָר פָּוּן אִיּוֹן רָאָן צָוּוּיָּוֹן. ס'קְוָמָעָן זוי אַקְעָנָן בָּאַקָּאנְטָעּ מַאְנְצָבְּלָיָן אָוֹן גְּרוּסָן. יְהָדוֹן אַיְינָעָם פָּוּן די, וְאָסּ גְּרוּסָן, נָעָמָן זוי גְּלִיְיךְ אוֹף די צִיּוֹן, פָּוּן יְהָדוֹן אָזְוָלָכְן וְוִוִּיסָּן זוי סּוֹדוֹתָה: דַּעַר לְעַבְטּ שְׁלַעַכְטּ מִיטּן וּוּבוֹבּ, יְעַנְעָר הָאַלְטּ זִיךְרָאָסּ אַ "קָאָזְנְקָעָ", וּוּידָעָר אַיְינְעָרָה אָיְן צְאָפָטָה אַ תְּלָי גַּעַמְאָכָטּ פָּוּן פֿאַרְמָעָן... וּוּנְעָן אַנְדָּרָעּ וְוִוִּיסָּן זוי קְרִימְנוֹאָלְ-גְּעוּרִיכְטָן: פֿאַרְפְּרָטָה אַ מִידָּל, בָּאַגְּנָבָעָט אַ שְׁוֹתָה... זוי שְׁעַפְטָשָׁוּן זִיךְרָיְיךְ, אָזְוּי מַאְדָמִישּׁ שְׁפֿאַצְּיָרָנְדִּיק, אָוֹן אָזְוּי לְאָנְגָּרָהָן זִיךְרָיְיךְ, בֵּין עַם גְּרוּסָטּ זִיךְרָיְיךְ אַ צְוּוּיָּוֹטָה.

דָּרְנָאָה, אָזּ דַּעַר זַיְגָעָר אַוְיָוּן טְרוּעָם בֵּי די פֿיְיעָרְלָעָשָׂעָר וּוּיוֹזָט פָּוּנָקָט זִיבָן, שְׁפֿאַצְּיָוִן זִיךְרָיְיךְ נָאָךְ אַ צָּעָן מִינָּוּט, נִיעָנָן צְוֹזָעָמָעָן אַרְאָפּ אִיּוֹן אַ שְׁטוּלָעָר גָּאָסּ. אִירְוָשָׁא לְאָזָטּ זִיךְרָיְיךְ צָוָאָסּ אַ "קָאָלְעָוִישָׁאָנְקָעָ" אָוֹן בָּרָאָנְיָה, די מְאַדָּאָם גַּאֲלִדְפַּעַלְד — אַרְוֹוֹתּ צָוּם שְׁטָאַטְקָוָאָרָטָל, וְאָסּ לִינְטָמִיטּ זַיְנָעָן שְׁטִילָעָן נָאָסּ בְּיַמִּים בְּרָעָן וּוּוִיסָּל, צָוּם דָּאָרְטִיכְן שְׁוֹואָךְ בָּאַלְוִיכּ טָעָנָעָם אָוֹן אַוְצָטּ אִיּוֹן וּוּנְטָעָרְ-אָוּנוֹתּ קְנָאָפּ בָּאַזְוָכְטָן פֿאַרְקָם.

ווען מאדאמ גאלדפעלד קומט צוריק אהיין, אויז באלאד צען איזינגער.
אין עס-הדר זיצט גאלדפעלד מיט עמעאן פארטיפט אין א סוחריין
שטעם. אויף דער סאפע ליגן די קינדרער און שלאפען אין משונחדיקע פאָ
זעם, ווי איינגעוווארפערנע: דאס על-קידערקע יונגל ליגט מיטן פנים אָראָפ
איינגעכאנבלט אין פאטערם צעוווארפערנע פעלל; דאס פינ-קידערקע מירל,
מייטן דאמענפינגער אין אָפערנע מוויל באָזונען די לאַפֿן: קענטיס זי נאָנט
דען פונגער. אין קיך ליגט די דינסט אין אָנטוועץ אויפֿן אייעזרנען בעטל,
צונעדעקט מיט אויר טוך און בראָפֿעט.

מאדאמ גאלדפעלד ווקט אויף די דינסט מיט א געשריין, "וואָס איז
דאָס אִיצְט פֿאָר אָ שלאָפֿן?"

דרונאָך גוּיט זי צוריק, שפֿאנט אָדוֹרֶך דאס עס-הדר און גוּיט אָרוּין
איין שלאָפֿ-הדר.

דער, וואָס זיצט אִיצְט דערינען מיט גאלדפעלדן פֿאָרטיפט אין סוחָ
רישן שטעם, הייסט פֿינטשעוסטי. הנג ער טראָנט קורצע מלכושים און
זיצט אָן הייטל, איז ער אָן "אגנודחנֿיק" און ער האָט קאנדיידוּרט צום סיִם
אויף דער אָרטאָדָקְסִישׁעָר לְסֶטֶע. ער רעכְנַט זיך פֿון די אָנְזַעַנְסְטַע
גבירות פֿון שטאמָט; נאָך אָ פֿאָרְמָלְחָמְדִיקָעָר עוֹשָׂר. און מאדאמ גאלדפעלד
רעכְנַט זיך מיט פֿינטשעוסקיִים פֿרְיוּ פֿאָר ווֹיטָע גַּעֲשׂוּעַטְרִישְׁנְדָעָר. און
ווַיְלָן די פֿערזָאָן, וואָס זיצט דערינען אַינְטְּרָעֵסְרִיטְּט זִי, האָרכְט זִי זִיך צָו
דָּוָרָך דָּעָר אַבְּיָסְל אָפֿעָנָעָר טָהָר, ווּנְגָן ווּאָס זִיך רָעָדָן
עָפָעָם ווּנְגָן צִיקָּאָרִיעָ אָנוּס לְאָזָט זִיך פֿאָרְשְׁטִין, אוֹ פֿינְטְּשְׁעָוָסְקִי לְיִינְט
פֿאָר גאלדפעלדן, זִיך זָאָלָן בְּשִׁוְתְּפָה אָפֿקוּפְּן אַיִן דָּעָר צִיקָּאָרִיעָ-פֿאָכְרִיך
"בענְגָּרָד" דָּעָם גַּאנְצָן קַאנְטִינְגָּעָט אָוִיסְאָרְבָּעָטָן פֿון יָאָר. — אַיִן ברָאָר
נְיעָן ווּאָכְלָן מִיטְאָמָּל אָוּוֹף אָ צּוּפְרִידְעָנָעָר שְׁטָמָאָלִי, וואָס פֿינְטְּשְׁעָוָסְקִי
קְומָט צָו אַיִן שְׁטוּב ווּנְגָן ווּיכְטִיקָּע גַּעֲשָׂפְּטָן. אָנוּן מִיטְאָמָּל ווּאָרְפָּט
זִיך פֿון זִיך אָרָאָפּ דָּעָם סְוּעָטָר. מְטוּ זִיך אָן אָ רָאָזָע צְעַלְאָזָעָט בְּלָעוֹז אָנוּן
זִיך נְעָמָט נְאָכָאָנָר גַּיְינָן אָרוּסְיָ אַיִן עַסְצִימָעָר — דָּא זָוְכָט זִיך די
הַיּוֹנְטִיקָע צִיטָוָנָג. דָּא — די פֿעְנְסְנָע, אָדוֹרֶך זִיך שְׁוּעָבָט גָּאָר אָדוֹרֶך ווּנְגָן
עָפָעָם אַיִן זִיך אָרוּסְיָ אַיִן גַּלְיוּזְצָרִיס אַיִן עַסְצִימָעָר — בְּיוֹ פֿינְטְּשְׁעָוָסְקִי
— אָ יָדָ מִיט אָן עַכְטָ שְׁוֹאָרָץ צְוָנְשָׂוִוָּן בְּעַרְדָּל אָנוּן מִיט בְּלָטוּעָ,
גַּלְאָנְצִיקָע, ווי אָפְּלִיאָקְרִיטָע אָוִינְג — בְּאָמְעָקָט זִיך עַנְדְּלָעָך. ער טָוָט
אָ שְׁמִיְיכָל צָו אַיִן הַוִּיכָן בְּזָוִים, וואָס הַינְטָעָר דָּעָר דָּאָזָעָר לְזָוָעָר בְּלָזוּעָ,
אָנוּן ווּעָנדִיט זִיך צָו אַיִן מִיט אָ פֿאָמְילְיאָר שְׁמִיְיכְּבָלָע אָנוּן ווי צָו אָ מִידְעָלָע:
— פֿאָרוּאָס מִיט אָ פֿוֹנְגָעָר בְּיוֹ דָעָר שְׁפִּיצְ-אָזָן.

גאלדפערלדן צעיגיסט זיך פאר נחת אָ בְּרוּיטַעַר שְׁמִיכָּל אָוִיפָּן פְּנִים...
 און בראניע ענטפערט מיט אומגעהיירן שטאלץ און נעהן, אין וועלכּן
 ס'קליננט אָ הִיפְשָׁע פְּאַרְצִיעַ וּוּבְּרִישׁע נַאֲרִישְׁקִיטִין:
 — האט דער קויזן געדראפט אויפְּמַעְרְקָזָם עַרְהָן! — און זי
 פְּאַרְשְׁוּינְדֶּט אַיִלְּקַס הַוְּמַעַרְדָּר דַּעַר טִיר פָּוֹן שְׁלָאַפְּחִידָר.
 דער אַיְצְטִיקָּר בְּרוֹנוֹ צְוִישֵׁן מָאוֹן פְּרוֹי נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר, וּוּ אַלְעַ בְּרוֹנוֹן
 בְּיוֹ דֻּעַם אַיְצְטִיקָּן, האט זיך פְּאַרְצִיּוֹן אַיִן אָ לְאַגְּנָעָר גְּלִיכְּגִינְּטִיקִיטִין. אָן
 חַשְׁסָ פָּוֹן וּוּלְכּן נִישְׁתָּ אַיִזְׁ צְדַעַם בְּרוֹנוֹ אַיְבְּרָצְרוֹיִיסִן. עַר, גַּאֲלַדְפָּעַלְדָּר,
 אַיִזְׁ דֻּעַם נַאֲגַזְּן טָאגּ בְּיוֹ אָ שְׁטִיכָּס אַיִן דַּעַר נַאֲכָט בְּאַשְׁפְּטִיקָּט, גַּעֲדַעַנְסָט
 אַפְּלִיאּוּ נִישְׁתָּ זַיךְ צַוְּצַעַן עַסְּן, שְׁפָעַט אַיִן אַוְונָט קַומְטָ ערָ אַיִן שְׁלָאַקְּחִידָר
 אָ פְּאַרְמָאַטְּעָרְטָעָר, אָ מִידָּעָר, לִיְגַּטְּ זַיךְ אַיִן בְּעַט אַוְן שְׁלָאַפְּט גְּלִיךְ אַיִן.
 פְּאַרְטָאָגָן, אַיִזְׁ עַר שְׁוֹין אַוְוִוָּה דַּי פִּס אַוְן הַאֲוּעָט וּוּיְמָר. זַי וּוּידָעָר, מַאַ
 דָּאָם נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר, שְׁלָאַפְּט בְּיוֹ שְׁפָעַט אַיִן טָאגּ, בְּיִסְטָ אַיִן אַיִן בְּעַט, בְּיוֹ זַי
 טָמָט זַיךְ אַזְּ אַיִזְׁ מִיטָּאָגָן, נַאֲכָמִיטָּאָגָן לִיְגַּטְּ זַיךְ אָ בְּיֶסְלָ אַוְוִוָּה דַּעַר סְקָפָעָ —
 רָוָת אָפְּ. דַּעַרְנָאָךְ — בְּיוֹ זַי וּוּאַשְׁתָּ זַיךְ, בְּיוֹ זַי פּוֹצָט זַיךְ אַוְן שְׁמַעַט זַיךְ
 אָפְּ, בְּרוּעָן שְׁוֹין דַּי לְאַמְפָן — טָמָט זַי זַיךְ אַזְּ דָאָס פּוֹטָעָר, נִוִּיט שְׁפָצִירָן
 אַוְן סְוָט צְרוּקָ שְׁפָעַט אַיִן אַוְונָט.
 דַּעַר בְּרוֹנוֹ הַאֲטָם נִישְׁתָּ גַּעַתְּ אַטְּ קִיּוֹן שְׁוֹם אַוְיסְׁזִיכָּטָן אַיְבְּרָגְּנָעָרִיסָן צַוְּ
 וּוּרָן.

אַיִן אַיְינָם אָ נַאֲכְמִיטָּאָגָן פָּוֹן אַטְּ דַּי בְּרוֹנוֹ-טָעָג אַיִן נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר פָּוֹן
 עַרְגָּעָץ אַחַיְמָגְּנָגָנָעָן, האט אַיִם אַיִם גָּאָס, נִישְׁתָּ וּוּיִיט פָּוֹן זַיְן וּוּיְנוֹנוֹן
 אָפְּגָנְשָׁטָעָלָט אָ שְׁטָמָטִישָׁעָר „שְׁלִיחָה“ אַיִן אָ רָוִיט הַיְלָל מִיטָּ אָ מַעַשָּׂן בְּלָעָבָל,
 אַיִם אַיְבְּרָגְּנָעָבָן אָ פְּאַרְמָאַכָּטָן בְּרוֹיוֹ אַזְּ וּוּיְמָר גַּעַנְגָּנָעָן.
 זַיְעָנְדִּים זַיְכָּר, אַזְּ דָאָס אַיִזְׁ אָ פְּרָאַכְּט אַוְוִוָּה אַנְגָּעָסְמָעָנָעָר סְחָוָהָה,
 אָדָעָר עַנְלָעָבָם, האט נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר גַּעַנְפָּנָט דֻּעַם פְּאַנוּוּרָט אַזְּ אַרְוִיסְגָּזְוִוָּוִין
 אָ הַאֲלָב בְּיִינְגָּלָע פְּאַפְּהָר, גַּעַשְׁרִיבָן אַזְּ פְּוּלִישָׁ, מִיטָּ בְּלָיְלָעָבָן תִּינְטָ אַזְּ
 אָ נִישְׁתָּ פְּעַסְטָעָר הַאֲנְטָרְוִיפָּט. אַיִזְׁ דָאָזְוִיסְן בְּרוֹיוֹוֹ הַאֲטָם אַיְינָעָר, אָדָעָר
 אַיְינָעָר, אַוְיפְּמַעְרְקָזָם גַּעַמְאַכְּט נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר אַוְוִוָּה זַיְן פְּרוּוִים טָאַגְּנָטָעָלְעָבָעָ
 אַזְּוָנָט שְׁפָצִירָגָנָעָן אַזְּ אַיִם גַּעַזְוָהָם, אַזְּ אַזְּוָבָ ערָ וּוּלָ וּוּסָן, וּוּ זַיְגִּיט
 אַזְּוָט מִיטָּ וּוּעַמְעָן זַי טְרָעָט זַיךְ, זַאלְ עַר אַיר אַמְאָל נַאֲכָנִין אַיִן פָּאַרְקָ אַרְיוֹן,
 וּוּאַסְּ לִיְגַּט אַזְּוָפָן בְּרוֹגָן וּוּיסָל.

נַאֲלַדְפָּעַלְדָּר האט דֻּעַם בְּרוֹיוֹ דְּרוֹכְּגָּעָלְיָעָנָט אַיְינָמָל אַזְּ אַזְּקָאַמָּאָל
 אַזְּוָיָוּ וּוּ זַיְן קָאָפְּ אַיִזְׁ פָּוֹל גַּעַוּוֹן מִיטָּ מַסְחָרְטָרָאַכְּטָוָנָעָן, האט עַר
 נִישְׁתָּ בְּאַנוּמָעָן, וּוּאַסְּ אַזְּוָינָס דָאָס בְּרוֹיוֹוֹ וּוּלָ פָּוֹן אַיִם. עַרְשָׁת אַזְּ עַר האֲטָם
 נַאֲכָמָאָל אַיְבְּרָגְּנָעָלְיָעָנָט מִיטָּ קָאָפְּ אַזְּ אַיְבְּרָגְּנָעָטָרָאַכְּט דָאָס גַּעַלְיָעָנָט,
 האֲטָם אַיִם מִיטָּאַמָּאָל אַזְּגָּעָכָּאַפְּט אָ שְׁרָעָט. דַּי נַאֲיוֹוקִיט פָּוֹן אָ סְלִינְגְּשָׁטָעָלְלָיְלָן.

דיסן, וואס האט געפֿרין זיין דער צוּנָּג איז דער פרומער, יידישער שטוב ביים קליענשטעטלדיקן שוחט, האט נאך הינטערן באָרג אַש געטלייט אַין אַים :

“אַז אַשְׁתְּ-אִיש גִּיט זֶיך עַמְצָנָּן אָפֶּן, וַיְיֵי” — אַיז אַים אַ גַּאלְט וַיְונְטָל דָּרוֹכָן רַוְקָן אַדְרָוך אַזְּן גַּלְיִיך דָּרוֹרְיוֹף האַט זֶיך אַין אַים אַבעְרָעָנְטָן: “וְוָאָס פָּעַלְתָּ אַיְרָ דָּעַן מַעֲרָ?... וְוָאָס האַט זֶיך דָּעַן מַעֲרָ צַו טָאָן?... אָזְּוִי אַיז נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּ אַ וַיְוַילְעָ גַּעַשְׁטָאנְנָן נִישְׁט וַיְוַיטְעָ פָּוּן וַיְוַוְוָנָגָן, גַּעַשְׁטָאנְנָן פָּאַרְטָאָכָט. דָּאָס גַּעַמְיָז זַיְינָס האַט זֶיך גַּעַוְאָקְלָט צַוְוִישָׁן דָּעַם אַפְּשָׁיְין פָּוּן דָּעַר אַקָּאָרְשָׁט אַוְיְפָגְעָאָכְפָּטָעָר אַזְּן גַּלְיִיך פָּאַרְגָּאָנְגָּעָנְעָר אַשְׁתָּ אַיְשְׁ-שְׁרָעָס — אַזְּן כָּעֵם, — כְּעֵם צַו אַיר, זַיְינָן וַיְוִיבָן, וְוָאָס וַיְוַילְעָ פָּוּן גַּאֲרְנִישָׁט לִינְגָן אַוְיָפָעָ דָּעַר סַאְפָעָ אַזְּן גַּיְינָן שְׁפָאָצִירָן. אַבְּעָר זַיְינָן מַסְחָר אַזְּן פָּאַרְדִּין-גַּיְינָן, וְוָאָס האַט נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּן אָזְּוִי אַוְמְרָחָמְנוֹתָדָיק פָּעָסָט אַזְּן זַיְינָן גַּעַל גַּעַל חַאָלְטָן, האַט נִישְׁט גַּעַקְעָנְטָן לַיְדָן, וְוָעַן נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּ אַזְּלָ אַלְעַנְגָּרָעָ וַיְוַילְעָ אַפְּנָעָבָן אוֹיךְ מִיט אַנְדָּרָעָ, נִישְׁט סַוחְרִישָׁע טְרָאָכְטָוָנְגָּעָן. עָר האַט זַיְינָדָר אַמְּאָל אַכְּפָעָנָא אַפְּנָעָמָא אַזְּן דָּאָס, אַיז זַיְינָן צַעְקָנִיּוֹתְשָׁעָ בְּרִיוּוֹל, נַאֲכָאָמָּל אַלְיָעָן אַדְרָכְגַּעַטָּא מִיט נִישְׁט צַוְּרָיו אַזְּן זֶיך אַפְּגָעָשְׁטָעָלָט שַׁוִּין מִיט זַיְיכָרָן אַוְמְצָוָטוֹרָיו.

— נִשְׁטָא קִיְּן אַונְטָרְשָׁרְוּפָט.

נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּ אַיז אַיְצָט שַׁוִּין זֶיכָרְנָעָן, אַז דָּאָס, וְוָאָס שְׂטִוִיט אַין ברִיוּוֹ, אַיז לִינְגָן, שְׁקָר וְכָזֶב, אַ שְׁוֹנוֹן האַט אַים דָּאָס אַפְּגָעָמָא (מַזְהָותָם גַּרְנִישָׁטִין), וְוָאָס האַט זֶיך אַין דָּעַר זַעֲלָבָעָר גַּאֲסָנָשׁ וַיְוַיטְעָנְטָן פָּוּנְקָט אַזְּאָאָנִיאָלָן חַוְּרָתְהָאָנְדָלָן, אַדְעָר עַמְּאָץ אַנְדָרְשָׁ). אַ שְׁוֹנוֹא, אַדְעָר בָּעָלָן קִנְאָתָה.

אַין גַּעַוְלָב האַט נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּ גַּלְיִיך פָּאַרְגָּעָסָן דָּעַם בְּרִיוּוֹ מִיט דָעַר גַּאנְצָעָר צַעְרוֹדָרָוָגָן, וְוָאָס דָעַר בְּרִיוּוֹ האַט אַים אַט עַרְשָׁתָם פָּאַרְשָׁאָפָט. דָאַהָּבָן זֶיך זַיְינָן מִיט גַּעַר גַּאנְצָעָר צַעְרוֹדָרָעָר, קְוֹנוֹם האָבָן גַּעַוְאָרָט. דַי צַוְּיִי קְרָאָמָּן, “מַעֲנְטָשָׁן” האָבָן זֶיך גַּיְשָׁט גַּעַקְעָנְטָן קִיְּן עַצָּה גַּעַבָּן. קִישְׁטָיִין האַט עַפְעָם נִישְׁט אָזְּוִי הַעֲפָלָעָר גַּעַנְטָפָעָר אַ בְּלָאָנְדוֹוָאָנְסִיקָן אַיְנְקָוְפָּעָר פָּוּן אַ קְרִיסְטָלָעָךְ נַאֲצִיאָנָאָלָן סַאְפָעָרָאָטִיוֹ, האַט יַעֲנָר גַּעַהָאָלָן אַיז אַיז זַיְיכָרָן, אַים צַוְּגָעָ רַעֲבָנְטָן צָוָם, “עַרְגָּסָטָן סָאָרָט זַיְדָעָם, וְוָאָס דַי וְוַולְטָט פָּאַרְמָאָנָט נַאֲלָרְפָּעֵלְדָּה האַט קוּדָם נַעֲנוּמָן אַיְבָּרְבָּעָטָן דָעַם קַאֲפָעָרָאָטָיוֹזָ “מַעֲנְטָשָׁן”, אַוְיְסָגְעָזְלָטָט קִישְׁטִיְינָעָן, דָעַם בְּלָאָנְדוֹוָאָנְסִיקָן גַּעַכְאָפָט הַיְנָטָרָן אַרְעָם, אַים אַיְנְגָעָרוֹיָמָט עַפְעָם שְׁמִיכְלָעָנְדָרִיסָט. דַי אַיְבָּרְקָעָ וְוְאַרְטָנְדָּיקָעָ קְוֹנוֹם זַיְינָן אַבְּעָר אוֹיךְ גַּעַוְוָעָן אַוְמְגָעְדוֹרְלִיךְ אַזְּן דָאָ, אַיְודָעָר אַיְגָעָר אַיז

געווארן אפנעהרטיקט, זיינען דריי פרישע קונים צונעטומען... גאלדבעלד האט זיך באלד געפונען אין סאמע הארץ פון אט דעם מסחר און געלט געוימל און אלץ ארכמיך צווארען מיט זיינע איינגענע, א חז' מסחר זאָרְגַּן — פֿאָרְגַּעַס.

שפטעט אין אונט נאָכָן פֿאָרְמָאָכָן דאס געשטעט, ווען גאלדבעלד איז געזעטן בײַם טיש אין עסַחְדָּר און „געמאָכָט קָאָסָע“, האט ער בעים צוֹזָאָר מענשלעפּן געלט פון אלע קעשענעס — פון אַ פֿאָלְצִיקָעְשָׁעָנָע צוֹזָאָמָען מיט אַ פֿאָק צַעֲקִנְיֶשְׁתְּמָעָ, צַעֲקָנְאָדְרְטָע גַּעַלְטְּ-פֿאָפְּרִילְעָךְ, אַרְוִיסְגַּעַלְעָט דֻּעָם בריוו און מיטן גאנצָן פֿאָק אַים אַרְוִיסְגַּעַלְיָוִט אַוְיפּן טִיש. און און גאלד בעלד האט איצט דעם בריוו נאָכָאָמָל אַדוֹכְגַּעַלְיָוִעָט, האט ער מִיטָּאָמָּאָל פֿאָרְגַּעַס זיינ אַכְמִיטָּאָנְדִּיקָן באַשְׁלוּם, אַז דער בריוו איז שְׁפָרְבְּזָאָן אַז גַּוְשֵׁט מַעַר, ווי אַז אַונְטְּרָגְּנָשְׁטָעָלָט פֿיְסָל פון אַ שְׁוָאָן, אַדְרָעָר אַ בעַלְכָּה. אַיצְט, זִיכְרִיךְ אַיְינְעָרְ אַלְיָוִן, אַ בִּסְלָל באַפְּרִיט פָּנוּם באַטָּאָנְקָן הַרְחָאָ אַז שְׁטִילְעָן, פֿאָרְשְׁוּוֹגְנָעָנָעָם, בְּלוּזָן פון אַיְינְלָאָמָּפְּ בְּאַלְוִיכְטָעָנָעָם חַדְרָ, אַז אַפְּוּוֹנְהָיִיט פון דָרְפְּרִי — האט דער בריוו אַים וַיְדָעָר צַעְדָּר דַּודְרָעָט... גַּאֲלְדְּבָּלְד אַז אַוְיפְּגַּנְּשָׁטָאָנָעָן פון טִיש. נַעֲרוּזָן גַּעַנוּמָעָן שְׁפָאָר נַעֲרוּזָן אַרְאָפְּ. עַר אַז אַיצְט זַיְכָּר גַּעַוּן, אַז דָּסָם, וּוֹאָס עַמְּטִיט אַז בריוו, אַז אָמָת. עַס האט זיך אַים שְׁוָין גַּעַטְרָאָכָט" אַז וּאָס וּוּטָן זַיְינָן אַז בְּזַעַלְעָד כָּאָפְּן?...". אַז האט מַוְאָר גַּעַתְּ אַז אַז פֿאָר.

ער האט זיך צוֹרִיךְ גַּעַזְעַט צָום טִיש, וּוּוִיטָר גַּעַנוּמָעָן גַּלְיִיכְסָדָרָן דָּס גַּעַלְטָן. אַכְבָּר רְוִיס אַז עַר מַעַר נִישְׁט גַּעַוּן.

די קִינְדָּר זַיְינָן, ווי יַעַדְן אַוְונָט, גַּלְעָגָן „דָּעָרְוַיְילְעָן“ אַז די מַלְבוּשִׁים אַז גַּעַשְׁלָאָפְּן אַוְיָחָד דָרְסָאָפְּ. דָס פֿאָנְפְּיעִירְקָעָ מִידְרָעָלָ אַז יַעַדְן פֿאָר מִינְטוֹט אַוְיפְּגַּנְּקָוּמָעָן מִיט אַ גַּעַווּן. דָרְרָ פֿאָטְרָעָר אַז צְוֹנְעָנְגָּנָעָן אַז גַּעַנְעָן, פֿאָרְוּוֹאָס זַיְוִינָט. דָס קִינְדָּר האט מִיט אַ בִּיְזָן גַּעַשְׁרִי אַרְיִינִינָהָן גַּעַזְעַטְדָּן, „סְחַנְגְּנָעָט מַירְקָן“. גַּאֲלְדְּבָּלְד האט זיך אַז דִּי קִינְדָּר נִישְׁט גַּעַבְּבָן צַו עָפָן נַאֲכְטָעָן. די דִינְסָט, זַי גַּעַרְבָּעָט, פֿאָרְוּוֹאָס זַי חַאָט די קִינְדָּר נִישְׁט גַּעַבְּבָן — וּוֹאָס בֵּין אַיר שְׁוֹלְדוֹק — די פֿאָנִי זַאְגָּט מַוְרָ נִישְׁט, בְּזַאְלָ פֿאָר די קִינְדָּר מַאְכָן באַזְוְנְדָּר צַו עָפָן.

— אלְזָאָ, זַאְגָּט — האט ער זיך גַּעַכְעָט — די קִינְדָּר זַאְלָן מַירְ מַעַר נִישְׁט לִיגְנָן דָא, נַאְגָּר קִרְגְּן נַאֲכְטָעָן אַז מַזְאָל זַיְיָ לִיגְנָן שְׁלָאָפְּן.

אַז אַוְיפְּגַּנְּעָטָר, אַז שְׁוֹרִיט פֿאָר כָּסָם, האט ער דִי גַּאֲנָצָע קוּפְּעָ פֿאָפְּרִיגְגָּעָלָט אַרְיוֹנְגַּעַפְּאָקָט אַז דָרְרָ אַיְזְעָרְנָאָר שָׁאָנָק, גַּעַפְּאָקָט אַז גַּעַר שְׁטוּפָט, ווי אַלְטָע „שְׁמוֹת“, ווי שְׁמָאָטָע; צְוֹנְעָלָאָסָן די קָאָסָע אַז גַּעַכְעָט אַז אַז זיך דָעַם פֿאָלָא, וּוֹאָס מִיטָן הַעֲלָן אַונְטְּרָעְשָׁלָאָק אַז פֿיְסָקְאָלְגָּנָעָר,

געמאכט ברויט און גראום, גענוי ווי די פאלצן, וואס די אנדערע סוחרים פון זיין מאל טראגן, און איז אראום אין גאס מיטן פטען באישלום אוופּ צוזונן די פרוי.

איין גאס איז געוען די געווינטעלעכע אונט-באוועונג. פאר די באז לוייכטנען פינא-טאטערם ווינען געשטאנגען וויסע חברה ניקעם. זיין האבן באטראקט די אויסגעשטעלט אילוסטראציעס פון דעם „שטייך“, וואס ווערט איצט דערוינען געוויזן — נאכגעמאכט די גראמאסעם און זיך דורך געוווארטן מיט ניבול-פֿהידיאלאנגן.

די רוייקיט אויף דער גאס האט אוויה נאלדפֿעלדן גוט געווירקט. ער איז רוייקער געווארטן און גענומען זיין מיט זיין געווינטעלען זעלבסט צופרעדענען, שטיפן גאנג צום אין ברויו אングעוויזענען ארט.

אזוו ווי עס איז שוין געוען נאך זיין איזיגער, איז דער פֿאַרְק געוען געשלאָסן. נאלדפֿעלד האט אַרְיִינְעָקֶופּט דורך די שטאָכעטן. אוויה די איז אלע זויטן לויפֿנְדְּיקָע שטעגעלט איז געלען ברוייקער שניי — סימנים פון פֿיסְטְּרִיט; אוויה די נידעריש אַרְוּמְגָּעָזְוּמְטָעָה פֿלְעֵצָעָר, ווּ זומער-צִיּוּת וואקסט גראָז, איז געלען פֿאַרְשְׁפְּרִיט אַ דָּעַךְ ווַיְסְמָעָר נִשְׁתָּאַט בְּאַרְיוֹתְּעָר שני. און רוייך איז דערוינען, איזוּ רוייך און שטיל: די לְיִדְקָעָה ווַיְגַּעֲרָדְקָעָה בְּיַמְּעָר מִיט שטראָם פֿאַרְרִיסְעָנָעָ צוּיִינְגָּן, די האַלְכָּמָע לְבָנָה אַוְפָּן קָלָרָן קָאַלְמָן הַוְּמָל — אַוְיָה אלעט איז אַוְיסְגָּעָנָסָן אַ שְׂטִילְעָרְדָּוְקִיט — אַזְן אַט די אַרְמִיקָע שְׂלוֹחוֹדְקָעָ שְׂטִילְקִיט הַאַט נַאֲלָדְפָּעָלָן וּוּ אַיְבָּרְצִיּוּת, אַזְאַלְז, וואס אַין ברויו שטיט, איז שְׁקָר, אַ בְּלָבָּל, אַ מִּיאָסָעָר בְּלָבָּל — אַזְן מִיט דָּעַר דָּאַזְקָעָר וּכְעָרְקִיט הַאַט עַר רֵוֵיך גַּעֲנוּמָעָן אַחֲרִים זַיִן.

אויף דער הויפֿטְּנָסְמָה האט נאלדפֿעלד באַגְּעָנָטן, אַ ווַיְלָע גַּעֲשָׂוּסָט אַזְן גַּעֲוּוֹר גַּעֲוָאָרָן, אַזְאַזְהָר אַזְיִינְט גַּעֲוָאָלְטָמָע גַּעֲשְׁתִּינְגָּן, אַזְן ווּעָן נאלדפֿעלד אַזְיָה ווַיְדָעָר אלְיַיָּין אַחֲיִמְגָּעָנָסָן, הַאַט אַים באַגְּנָג גַּעֲטָאָן, וואס עַר הַאַט הַיִּינְט אַזְוִי פִּילְשְׁחָרָה אַרְוִיסְפֿאַרְקִוְּפָּט אַוְפָּן נַעֲכְטִיקָּן פְּרוּז. עַר הַאַט, אַט דָּא אִיצְט, אַזְוִי גַּיְעָנְדִּיק, בְּיוּ זַיְךְ אַפְּגָּעָמָאָכָט, אַזְאַכְּאַמְּל, אַוְבָּעָס ווּלְעָזָר בַּיִּ אַים אַנְפָאָקָן אַזְוִי פִּילְ קָנוּס, וּוּ הַיִּינְט נַאֲכִימְטָאָג, אַזְיָה עַס דָּעַר בעַמְּטָעָר סִימָן, אַזְאַזְהָר אַזְיִינְט גַּעֲשְׁתִּינְגָּן. דָּאַרְך עַר שְׁוִין אַלְיַיָּן פֿאַרְשְׁטִיּוֹן אַזְיָה אַפְּהָאַלְטָן פִּון פֿאַרְקְוִוִּן, אַיְבָּרְחָוִיפּט נאָך — פֿרְעָמְדָע, נִשְׁתָּאַמְּנְדִּיקָע קוֹנוֹס.

צום הוּוּ אַזְיָה נאלדפֿעלד צוֹנְגָּעָנָגָעָן מִיט דִּיעַט צופרעדענען מְרָאָכָּוּן וואס לְנָן נאָך אַוְיָה דָּעַר באָן — אלְזָ גַּעֲקוֹפָּט נאָך אַוְיָה יַעֲנְדִּוְזָאַכְּבָּקָע ווּעָגָן גַּרְוִוִּסְטָרָאָנְסָפְּאַרְטָט סְהָרָה, וואס אַזְיִינְט אַנְעָקָוּמָעָן אַזְן סְהָרוֹת, פְּרִוִּין. אַזְן סְהָרָה אַים שְׁוִין נִשְׁתָּאַט אַזְוִי שְׂטָאָרָק באַגְּנָג גַּעֲטָאָן די הַיִּינְטִיקָע „פֿאַרְוּאַרְפָּעָנָעָה“ סְהָרוֹת.

די פֿרְיוֹ אַיּוֹ שָׂוִין גַּעֲוָעָן אֵין דָּעֶר הַיּוֹם. אָוִיפֿן רָוּקָן פֿוֹן אַ שְׁטוֹל אַיּוֹ גַּעֲלָעָן אַיר אָוִיסְגַּעַטָּן פּוֹטָעָר. אָוִיפֿן טִיש — דָּעֶר הַוּט, זַי אַלְיַוִין גַּעַד זַעַחַצְטָן שַׁלְאַהַיְהָרֶד לְעַבְנָן שְׁרַיְבְּכִיטִיש, גַּעַהַאַלְמָן מִטְ אַיּוֹ הַאַנְטָ דָּעַם לְאַרְנוֹיאָן פָּאָר דַּי אַוְגָּן אָוָן אַרְיִינְגְּנָעָסָקָט אַיּוֹ הַיְוִינְטָקָן „קַוְרִיעַד“.

דֻּרְבְּלִיקְנְדִישׁ זַי זַיְצַן מִטְ אַיר גַּעֲוְוִינְטְּלָעְכָּר עַגְאִיסְטִישָׁר חַזְכָּתָה:

אַיּוֹ פּוֹס פְּאַרְלִיְוִינְט אָוִיפֿן אַנְדָּרָן, בְּרִיטָן צַעְלִיְגִּיט אַיּוֹ דָּעֶר גַּעֲבָעְטָר שְׁטוֹל, אָוָן מִטְ דַּי גַּעַלְעָ אַוְגָּן, פֿוֹן שְׁמַטְאַלְצִיקִיט, אַושׁ שְׁטָאָרָר קַוְנְדִּישׁ אַיּוֹ דָּעֶר צַיְטְוָנָג אָוָן צַוְּמָאָל זַיְךְ נִשְׁתָּ אָוְמְקָוְנְדִּישׁ בְּשַׁעַת דָּעֶר מַאַן אַיּוֹ אַרְיַיְן גַּעַד קַוְמָעָן — הַאַט זַיְךְ אַיּוֹ אִים אָוְיִפְגְּנָעָסָקָט אַפְּאַרְלָאנְגָּן אַיר עַפְּעָס אַפְּצָוָטָן.

עַד אַיּוֹ נַאֲךְ גַּעֲוָעָן זַיְכָּר, (הַגְּמָ אַיְצָט שְׂוִין וּוּידָר נִשְׁתָּ אַזְוִי פְּעַסְטָן), אַזְ דָּעֶר בְּרִיוֹו אַיּוֹ בְּלִיוֹו אַ בְּלִבְבוֹל, אַבְעָר אַיר אַיְצָטִיךְ בְּאַקְוּוּמָעָ זַיְצַן דָּא אַיּוֹ דָּעֶר גַּעֲבָעְטָר שְׁטוֹל אָוָן דָּאָס נִשְׁתָּ בְּאַמְּרָקָן אִים, דָעַם מַאַן, וּאָס הַאַרְעוּוּט פָּאָר אַיר — הַאַט אַיּוֹ אִים אָוְיִפְגְּנָזָטָן אַכְעָס. עַד הַאַט אַרְיִיסִּטְ גַּעֲנוּמָעָן דָעַם בְּרִיוֹו פֿוֹן דָעֶר פְּעַלְקִיעְשָׁעָנָע, אִים אָוְיִפְגְּנָעָפָנָט, צַוְּגָנָגָנָעָן אָוָן דָעַם בְּרִיוֹו אַוְעַקְגַּעַלְיִינְט סָאָמָע אַוְנָטָר אַיר נַאֲגָן, אַוְפָּר דָעֶר צַיְּוָנָג אָוָן גַּעֲשְׁטָאָגָעָן, גַּעֲשְׁקָט אַוְפָּה אַיר אָוָן גַּעֲוָאָרטָן.

זַי הַאַט נִשְׁתָּ גַּלְיִיךְ גַּעֲנוּמָעָן דָעַם בְּרִיוֹו, צָום עַרְשָׁת הַאַט זַי דָּאָס פְּאַפְּרִיל אַוְעַקְגַּעַלְיִאָרָט, דַעְרָאָנָךְ עַרְשָׁת אַיּוֹ זַי גַּעֲוָאָרָן אָוְיִפְמְעָרְקָאָם, אַחֲרוֹבְגַּעַלְיִיעָנָט דָאָס בְּלִיוֹל, עַטְלָעָכְעָ רְגָעָם גַּעַשְׁוָוָגָן, נַאֲךְ בְּאַלְדָּר הַאַט זַי זַיְךְ אַהֲבָה גַּעֲנוּמָעָן דָעַם בְּרִיוֹו אַיּוֹ דָעֶר שְׁטוֹל, גַּעֲלִיגְנָט דָעַם אַזְוִי בְּאַסְעָם אָוָן גַּעֲנוּמָעָן ?אָגָן.

זַי הַאַט גַּעֲלָאָכְט מִטְ אַיר הַיְוִירִיקְלָעָךְ קוֹל, גַּעֲלָאָכְט הוֹיךְ, שְׁרִיעָנְדִּיק, וּוּי פֿוֹן עַפְּעָס אַזְוְלָכְעָם קָאָמִישָׁם, וּאָס קָאָמִישָׁר קָאָן עַס שְׂוִין נִשְׁתָּ אַזְוִי זַיְן.

זַי הַאַט גַּעֲלָאָכְט אַזְוִי הוֹיךְ, אַושׁ דָאָס פְּינְפִיעְרִישָׁע מִיְּדָעָלָעָה הַאַט זַי אַיְדִּיבְרָגְנְוַעַיְקָט מִיטָּא נַעֲוָיִין. עַד הַאַט גַּעֲנָרְגָּן: „נוֹ, שְׂוִין נֹ, גַּעֲנוֹג שְׂוִין!“ אָוָן זַי הַאַט אַלְיַזְנָאָךְ גַּעֲלָאָכְט — דַעְרָאָנָךְ הַאַט זַי מִטְ אַמְּאָל אַפְּגָנְהָאָקָט דָאָס ?אָגָן, זַיְךְ קָאָלָט צְרוּקְגַּעַזְצָט, גַּעֲנוּמָעָן דָעַם לְאַרְנוֹיאָן פָּאָר דַּי אַוְגָּן אָוָן נַאֲךְ גַּלְיִיכְלִיטִישָׁר, וּוּי בֵּין אַיְצָט, זַיְךְ פְּאַרְטִיפְט אַיּוֹ דָעֶר צַיְּוָנָג.

אַמְּאָל שְׂוִין לְאָגָן צְרוּקָן, נַאֲךְ אַלְסָמָחָן אַיּוֹ סְלִיְונָם שְׁמַעְטָה, אַיּוֹ שְׁלָוָם נַאֲלָדְפָּעָלָד אַיּוֹ מַאַל, אַיּוֹ פְּאַרְנָאָכָט, אַרְיִינְגְּנָעָסָקָט אַזְוִי דָעֶר כְּלָה אָוָן בָּאוֹזְוָן צַוְּדָעָר, וּוּי זַי הַאַט אַוְיָפְט דָעֶר נִיחָ, דָוְרָךְ אַ צְוְוִיטָעָר טִיר,

ארויס משלח געווען איינעם א שטעהלדיקן יונגעמאן, אויף וועלכן שלום
 האט געהאט א חשר, או ער לאבעט גוט מיט זיין כלה...
 באלאך נאך זוייר החתונה, שווין דא אין שטאמ, אוין אויך עפער געווען
 א מעשה, וואס אוין אויפגעדעקט געווארן א דאנס א בריוו, וואס אוין צופע
 ליכ אריינגעפהילן אין נאלדפעילדס האנט... ס'האט דעלמלט אוייסגעבראךן
 ביום פארפאלק א גראיסער מסאנדראל און ס'האט שייער געהאלטן בי א גט
 אט דאס אלז אוין געווען מיט יארן צורית, נאלדפעילד, דער להוטער סוחר,
 דער פארטיאראטער האט שווין דאס פאנג נישט געדענקט. נאך אט, דער
 מיט א צוויי וואכן צורייך דערהאלטער בריוו וווען זיין וויבס „טרעפונ-
 גען“, האט צורייך די דזוקע אמאלייקע געשענישן אroiונגעברענט פון
 פון פארגונגסיט און אין א רוייסער מינוט דערוועקט זיך אין נאלד-
 פעלדן דער גאנצער קנויל מעשות בייז אט דעם, וויסט דער טיול פון
 וועמען, צונגעשיתן בריוו — און עס גרוושעת א בייסל. וא, עס ביסט, און
 אפטמאל דערוועקט זיך א כעס, א כעס אויף איר, אויף דער דזוקע פריין,
 וואס האט פארשטיינען אים, דעם חכם, אווי בי דער דזוקע פריין, און
 ער האט זי גענוומען און א פרוטה נדז, ארבעט איצט און פארשאפט איד
 א פארמען, און זי — גיט צומאל נישט אכטונג אויף דער ווירטשאפט,
 אפילו נישט אויף די קינדר. וא, עס קרענט טאקט, נאך צי דרכך ער
 עפער נאקסלערן ווען דעם, וואס און בריוו האט זיך גערעדט דאכט
 זיך — נישט. אבער ווען דערווען וואלט זיך יא געוואלט, כי דוק זע
 ווערדן, כדי דעם מינדסטן שאטן פון חד אפצעוישן; עס זאל זיך אים
 נישט פלאנטערן אין די מסחר-טראכטונגנען. — זיינען זיך דאך אבער בי
 איצט געוווען ברוגנו, נישט גערעדט צו זיך. אין שטוב, ווען ס'אייז נישט גע-
 ווען קיין פרעםדר מענטיש, אוין ער, דער באלאכטס, געווען ווי א שטוב
 מער, ווי דאס וויב, זיין וויב, וואלט אים געוווען א פרעםדר און, און עס
 האט זיך אין אים דערוועקט א שאטן פון חד צויליך דעם דערהאלטערענען
 אונאנימען בריוו, האט ער דאס העכטנן געקאנט אוייסדריקן אין א בא-
 האלטן זיפצל, אדער אין סטם רעדן צו די קינדר, כדי צו פארטיריבן פון
 זיך דאס נאנדיקע חסדרגעדראנקל. איצט אבער זיינען זיך שווין צורייך גוט
 געווארן. ער האט זי באשאנקען מיט טיירע מתנות; אפילו איזוזען אלס
 זוייר מלאך-השלום, האט ער געקויפט א שיין וויגערל — מאן און וויב
 לעבן איצט צוישן זיך זוייר גוט און אין א שפערן אונט און שלאך-חדדר
 אוין אוייסנעקומען א שםועס ווען אונאנימען בריוו...
 — דאס האט נישט געטאן ליין אנדערער, ווי דער באלאשעוויך, —
 זאנט מאדים נאלדפעילד.
 — וואסערער באלאשעוויך? — פרענט ער פארוונגעדרט.

— נו, דיין געשווערטער-שינד. ווי הייסט ער דארט דער מעקלער? —
עם פאסט איר נישט צו וויסן, ווי ער הייסט.
— בענדעת?

— יא, נאר ער קאן אפטאן איזעלכעט.
בענדעת איז נאלדפעלס און אמאיליער חבר און קרוב. זיערע מושׂ-
טערס זיינען געוווען שוערטער. בענדעת איז געוווען אַזְוֹן פּוֹן אַפָּרֶ-
מעגלעבן קראמעער. אין די בחוריישע יארן, אין פּוֹן אַזְוֹן גַּעֲ-
רייכערט בענדעתס פֿאַפִּירָאַסְּן אַזְוֹן די בחוריישע קַעַרְמַעְשַׁלְעַךְ", וואס שְׁלוֹם גַּעֲ-
האט נישט פֿאַרְפַּעַלְטַ מִיטְצָוָהָאַלְטָן, זיינען אויך געוווען פּוֹן בענדעתס קַעְ-
שענע. דערנאך אַבְּעָרָה האַבָּן זַיְקָן זַיְעָרָע וְעַגְּנָעָן צַעֲשִׂידָם. שְׁלוֹם האַט זַיְקָן
נָאָר אַלְסָן בָּחוֹר, פֿאַרְלִיְוָט אַזְוְכְּרִיעָסְק — בענדעת אַלְסָן גַּנְדִּישָׁעָר זַוּן,
אייז וויאטער גַּעֲבָלִיבִּן איין בית מְדוֹרֶשׁ אַזְוֹן אַזְוֹן דָּעָר שְׁטִיל גַּעֲלִיוּנָטָן הַשְּׁבָלָהָ-
סְפִּים. היינט אַזְוֹן דָּעָר אַמְּאַלְקִיעָר "שְׁלוֹם דָעַם שְׁחָתָם" — נַאֲלַדְפַּעַלְד!...
בענדעת אַבְּעָר אַזְוֹן אלְמָן, ווינט מִיט זַיְן שוערטער — אַז עַלְטָעָר
מיידל מִוּט אַ הוֹיכָר פְּלִיאִיצָע — ערנץ הַוְנְטָעָר דָעַר שְׁטָאָט אַזְוֹן פֿאַרְ-
געַטָּמָן זַיְקָן מִיט מעקלערין.

אוֹן אַזְוִיפָּאִים, בענדעתן, האַט עַמְּאַדָּאַט נַאֲלַדְפַּעַלְד אַיִצְתָּ גַּעֲ-
וְאנְטָן, אַזְוֹ ער מַוּן האַבָּן צְוָעָדִיקָט דָעַם אַנְגָּנִימָעָן בְּרוּיוֹ אַזְוֹ אַיִס אַנְגָּרוּפָן
"בְּאַלְשָׁעוּוֹיסָק".

— בענדעת? — פְּרַעַנְטָ נַאֲלַדְפַּעַלְד אַיִבָּעָר — אַ בְּאַלְשָׁעוּוֹס אַזְוֹ ער
נָאָר?

— אַזְוֹדָאֵי, אַ בְּאַלְשָׁעוּוֹיק — באַשְׁטָעִיקָט זַי נַאֲכָאַמָּל — יַעֲדָר
שְׁבָצָן אַזְוֹ אַ בְּאַלְשָׁעוּוֹיס — אַ בְּלַעַן אַזְוִיפָּהָאַב אַזְוֹ גַּטְמָס...
— אוֹן צְוּוֹאָסָם, לְמַשְׁלַׁ, זָאָל ער עַמְּאַבָּן גַּעֲטָאַן, — מִיר דָעַם בְּרוּיוֹ
געַשְׁיקְתָּ?

— בְּלַעַן נָאָר אַזְוֹ צְוָאָסָם אַ בְּיֻזְלַעַן צְוִוִּישָׁן אַונְדוֹן, קַאָן ער דָאַס
אוֹיךְ האַבָּן גַּעֲטָאַן.

מַאְדָּאַט נַאֲלַדְפַּעַלְד קַאָן באַזְוֹנְדָעָרָם נִישְׁתְּ לְיִידָּן דָעַם דָאַזְיָקָן בענדעתן,
זַי, מוֹזַיְן, קַאָן אַיִס נִישְׁתְּ מַוחַל זַיְן, ווֹאָס ער קַעַן זַי, די אַיְצָטִיקָע מַאְ-
דָּאַט נַאֲלַדְפַּעַלְד, נָאָר פּוֹן שְׁטָעָטָל, פּוֹן אַמְּאָל... נָאָר דָעַר עַיְסָר — וּוֹיְל וְזַי
אייז חַוְשָׁד, אוֹן הַוְנְטָעָר אַיר ווִיסָן הַעַלְפָט אַיִס אַיר מַאְזָן אַמְּאָל אַרְוִוִּס מִיט
קרָאָמִ-פְּרָאַדְוּקָטָן.

נַאֲלַדְפַּעַלְד עַנְטָפָעָרָט אַיר גַּעֲרַנִּישְׁתָ אַזְוִיפָּהָאַר חַוְשָׁד זַיְן בענדעתן; ער
געַטָּמָן קַעַנְטִיךְ אַירָע רַיְדָן נִישְׁתְּ עַרְנָסָט. ער שְׁוֹוִינְגָט אַז וּוֹיְלָעָ. דָעַרְנָאָךְ וּוֹפָט
ער זַיְד אַזְוֹ:

— געלט וואלט איך מיך געלאזט שאפטן, ב'אַל דערניאָן, ווער מיר האט צונגשיקט דעם בריוו.

— און איך נישט — זאנט זי מיט א גלייבניגלטיקן זשעט — ס'אי מיר גאנץ גלייבניגלטיק.

— פאַרוּאָס אָזוֹו? — פרענט ער צוריך — האט דאס געטэн א שונא — וויל איך וויסן, ווער עס האט זיך אויפֿ פָּאָרָמָאָסְטָן, אוּן ווּידָעָן ענער מויינס א גוטער פְּרִוִינֶם, וואָס וואָרטן מיך — איז ער מיר דאָך אָוּדָאַי ווּיכטִיך.

— און אָז ער וואָלט זיך אָזוֹו באַשְׁטָעִיקְטָן? — פרענט זי אוּוּפֿ אַכְּמוּשָׁט און לאָכְּט מיט אַיר סְפָּעָזְפִּישׂ גַּעֲקִינְצָלָט גַּעֲלַעֲטָרָל.

— וואָס דאָרָף אָיך רעדן נָאָרִישְׁקִיטָן — קוּקְט ער אַיר שָׁאָרָף אָין די אָוּינָן — אָז ער וואָלט זיך באַשְׁטָעִיקְטָן — זאנט ער לאָגְנוּזָם — וואָלט אָיך... — און ער גיט זיך אַשְׁטָעָל פָּאָר אַ נְטִישְׁטִימָוּנוֹן: אַ האָרְמִידְרָעָה אַין שְׁטוּב, אַ צְּרֻדְעָרָוּנוֹן; צְעֻוּאָרְפָּעָנָע זָאָכָן, צְעֻרְקָטָטָטָעָבָל, אוּוּפֿ-גַּעֲפָרָלְטָעָשָׁעָנָה... — און ער ווּיסְט שְׁוֵין טָאָקָע נִישְׁטָמָן, וואָס ער וואָלט גַּעֲפָרָלְטָעָשָׁעָנָה... — אָוּב אַין בריוו שְׁטִיעִים.

— אָוּב אָזוֹו — זאנט זי מיט אָזָא גַּעֲמָאָכְּט פִּיסְקָל אָון זי שְׁטִיעִים פָּאָר אִים אָין אַיר גַּאנְצָעָר שְׁטָאָלְצָעָר גְּרִיסָמִין שְׁיְקָלְעָכָן האָלָב נַאֲקָעָטָן שְׁעַרְפָּעָר אַינְמָוִין אָוּסְטָאָן זְיך, גְּרִיטָט זְיך צָו לְיָוָן — מוֹז אָיך לְיִדְעָר מְוֹדָה זְיָן... .

אונ אָז ער קוּקְט זי שְׁטוּמָן, צְעַלְאָכְּט זי זְיך ווּידָעָה.

— אָיך ווּיס נִישְׁטָמָן, וואָס דו מִינְסָטָן — זאנט ער עַרְנָמָט אָון גִּיט דְּעַרְבִּי אָזָא הַיְבָמָט די פְּלִיעִיצָעָס אָון מַאָכְּט אָזָא אָוּמְבָאָהָאָלְפָעָנָע מִינָּע, ווּ זְיָן פָּאָטָעָר, דָּעָר שְׁוֹחָט, בְּשָׁעָת אַ שְׁוּעָרָע "סִירְכָּא" בַּיְּאָסָה.

— אָיך מִין — זאנט זי מיט אָוּמְנָהוּיְרָעָר זְעַלְכָסְטְּרָוּרְדָּע אָון באַלְיִידְקָטָעָר צְנִיעָות אָון זְיך רַעַדְתָּ דָאס מִיט אָשְׁטִים, ווּ זְיך אַ פְּרַעְמָדָן מַאָנְצְּפָאָרְשִׁוֹן — אָז אָיך גִּיְּאָרְדָּרָך אַ גָּאָם, פְּרַעְסָן מִיךְ מַאָנְצְּבָיְלִישָׁע בְּלִיקָּן, שְׁפִּיזָּן מִיר דָוְרָך די קְלִידָעָר... אָון ווּפְלָפָן זְיך, האָבָן מִין גַּעַשׂ שְׁטָאָלָט אָון מִין פְּנִים פָּאָר די אָוּגָּן דָּאָטָט, ווּ זְיך גַּעַפְנוּנָע זְיך דָּעַרְנָאָה, בִּינְאָכָט... .

ער קוּקְט זְיך אָון גַּאֲפָט.

— יָא, יָא — הַוּבָט זְיך ווּידָעָר אָן — אַ פְּיִינְעָה חַבְרָה זְעַנְטָמָט אַיר מעַנְעָר — נָאָך גּוֹט כָּאָטָש, וואָס דו דָּאָרְפָּטָט נִישְׁט אָין זְגַעַן האָבָן אָן אַנְדָּעָר רָע, ווּעַן דו פְּיִינְקָסָט מִיך.

— פָּוּן ווּאָנָעָן בִּיסְטָו עַמְּ אָזוֹו זְיכָר? — פרענט ער מיט אַ שְׁמִיכָּל.

— פון וואנגן? — פרענט זי איבער — מוסטו דאך ערשת אויסגען פונען און אהערברענגן אועלכע, וואס זאל קאנען מיט מיר... כאטש זיך נלייך שטעלן...
אונ מיטאמאל נעמט זי דערציילן:

— פאר עטלעכע טאג טראפט מיך דאסטאר סמאלינסקי — דוקא איך זאל זיך מיט אים אביסל איבערנין. וואס איז? ער איז געווען בי עטלעכע פאציאנטקעס און אלץ — מאוסע, מז ער איזט זיך איבערנין מיט מיר, כדי דעם הומאָר צוריך צו קריין. נישט אנדערש — איך האָב אים געמוות צוליב טאן. — אַנוּמְלָטִין ווֹידָעֶר טראפט מיך ראטמאָן לאַקְשִׁינְסְקִי. פָּאָנִי נְאָלְדְּפָּהָלָה, זָאנְגָּט עָר, "אוֹבָּאָר מִיט אַיִּיעָר פָּאָרְשְׁטָאָל אָוּן פָּאָרְשְׁטָאָנָּר, וָאָלָּט זיך באַטְיְלִיקְט אַיְן אָנְדוּעָר באָוּגָּנָּג, וָאָלָּט אָרְחֵיך גַּעֲשְׁתִּין אָוּר אָנְדוּעָר אַרְבְּעַטְעַרְזָאָך וָאָלָּט דָּרְפָּוּן גַּעֲוָונָן...".

די מעשה מיטן דאסטאר סמאלינסקי איז פון איר זיט געווען ריבּ טיס געיצילט און גוט געטראָפָן: זיון ווֹיְבָּשְׁפָּאָצְּרָט מִיט אַגְּוַיְשָׁן דָּאָס טָרָר!... דערפָּאָר דִּי צְוִיּוּתְּ הַעֲלָפָט, מִיט לאַקְשִׁינְסְקִין, האָט אַוְיָה אַיִם נְאָר קְיוּן רְוִשָּׁמָן נִישְׁתָּן גַּעֲמָאָכָט.

— לאַקְשִׁינְסְקִי אַיִן אַפְּלוּידְרוֹאָס — זָאנְגָּט ער מיט בִּיטּוֹל.

זיך רענט זיך אַוְיָה:

— דאָך אַיִן ער אַרְטָמָאָן — נִשְׁתָּוּ דָו — זָאנְגָּט זיך שְׁנִידִיך — אָוּן גַּעֲוָוִילָט — פָּוּן דִּי סָאַצְּיָאַלְיָסְטָן, אַוְיָה נִשְׁתָּן גְּרוּסָעָנָרָאָן, דָאָס הַאָבָן זיך אַיִם אַוְיְסָגְעָוִילָט אָוּן נִשְׁתָּן קְיוּן אַנְדָּרָעָן.

אונ פָּוְנְדְּעַסְטָוּן מְאַכְּט דָאָס אַוְיָה נְאָלְדְּפָּהָלָן קְיוּן גַּעֲמָאָכָט. לאַקְשִׁינְסְקִי האָט זיך אַ צִיּוֹת אַרְוָמְגַעְשְׁלָעָפָט מִיט מְאַדָּאָס נְאָלְדְּפָּהָלָדָס שְׁוּעָסְטָעָר — דָאָרָע. אָוּן שְׁטָנְדִּיס אַיִן צְוּוַיָּהן זיך אַרְוָיְסָגְעָוָעָן בְּרוּגָּזָן צְוּוַיָּבָּרְכִּילָּות... אָוּן דָאָס, וואָס לאַקְשִׁינְסְקִי אַיִן רַאְטָמָאָן, ווֹיסְטָן נְאָלְדָּרָעָלָד, אָז ער אַיִן נִשְׁתָּן מַעַר ווֹי אַ שְׁטָעַלְפָּאָרְטָרְעָטָעָר פָּוּן אַ רְזִוְגְּנִירְטָן רַאְטָמָאָן.

זיך זָעָט, אָז מִיט לאַקְשִׁינְסְקִין האָט זיך נִשְׁתָּן גַּעֲרָאָפָן, הַיְּבָט זיך צְוִירִיך אָן.

— דאסְטָאָר סָמָאַלְיָנְסְקִי גַּעֲפָעַלְתָּן דִּיר שְׁוִין אָפְּשָׁר אַוְיָה נִשְׁתָּן?
— נָו — זָאנְגָּט ער מיט דָרְך אַרְץ — סָמָאַלְיָנְסְקִי — כאַטָּש אַ מעַנְטִיש, אַ דָּאָסְטָאָר!...

דרָנָאָך, אָז ער מְאַכְּט ווֹידָעָר אַ שְׁמֻועָם ווֹעָגָן דָעַם אַנְאָנִימָעָן בְּרוּוּוֹ, ווֹאָרְפָט זיך דָאָס ווֹידָעָר אַוְיָה בענְדָעָתָן:
— קְיוּן אַנְדָּרָעָר, ווֹי ער האָט דָאָס נִשְׁתָּן גַּעֲמָאָכָט.

— וואס רעדסטו? — מאכט דער מאן מיט א פאראיבליךינע — אין
קען דען נישט בענרגעטס כתבי?
האט ער עס געלאוז שרייבן עמעצען. ער איז נאר נישט איזו פיל
נאָר, אלְיאַן דאס צו מאָן.

נאָלְדְפָּעֵל איזו נישט אַיִּונְשְׁטַיִּיכּוֹק.
אַיְּזְשָׁא — וואס איזו די אַיְּנְצִּיךּעַ, וועמֶן מַאֲדָם נַאֲלְדְפָּעֵל הַאֲט
פָּאַרְטְּרוֹאַט וּוּגַן דַּעַם אַנְאַנְיְּמַעַן בְּרִיוֹו — הַאֲט גַּעַלְאַזְמַט פָּאַלְן אַ וּוּאַרט גַּאַר
אַיְּן אַנְדְּעָרָר רִיכְטוֹנָגּוֹ.

— אָפְּשָׂר הַאֲט מַעַן מִיטָּן בְּרִיוֹו גַּאֲרְנוּשָׂט גַּעַמְיִינָט דַּיר אַפְּצָוֹתָן, נַאַר
עַמְעַצְן אַנְדְּעָרָשׁ. ... הַאֲט אַיְּזְשָׁא גַּעַרְעַט, אַבְּעָר מִיט
אַלְאָרְן מִין. מַאֲדָם נַאֲלְדְפָּעֵל שְׁטוּסָט זַיְד אַן, וואס די שׂוּעַסְטָעָר
מִינְטָן.

נַאַךְ די הַגָּוֹת הַאֲט זַיְד דַּעַר הַאַנְדְּלִסְטּוּמָל אָזְן פָּאַרְדוֹן-הַוְּהָא אַוְוָף
אַ וּוּיְלָעָ אַ בִּיסְל אַ שְׁטָעָל אַפְּגַּטְמָן, גַּעַבְּלִיבָן הַעֲנָגָן אַיְּן דַּעַר לְוֹפְטָן.
אוֹיְף דַּעַר הַוִּיפְּרִינָּאָם, ווּוּ דיְ שְׁוֹוָאַרְצָעָ בְּעַרְזָעָ גַּעַפְּנָט זַיְד, אַיְּן שְׁטָיְלָ
אָזְן דָּוָק — נִשְׁטָמָקְיָוָעָס פָּוּן דַּעַר פָּאַלְצִיָּי אוֹיְף אַזְּוּלְבָעָ, וואס
הַאֲבָנָן בַּי זַיְד אַוִּיסְלְעַנְדִּישָׁו וּוּאַלְיְוָטָע אָזְן נִשְׁטָמָקְיָוָעָס קִיְּוָן נַאֲכְשְׁפָּאַנְיָרָן פָּוּן גַּעַ
הַיְּמָדְעָנָנָטָן נַאַךְ גַּעַלְמִיחְעַנְדָלָעָר. דיְ וּוּאַלְיְוָטָנִיקָעָס הַאֲבָנָן אַיְּצָט טַעַנוֹיָזָן
פָּאַרְבְּרִיעָנָנָט אָזְן „קָאַפְּעַלְאַנְדָּאָן“ אַיְּן הַוִּנְטְּרָעָשְׁטָבָל בַּיְּ דיְ בְּיַוְּאַרְדְּטִישָׁן,
„גַּעַרְבָּעָט“ אָזְן מַאְרִינְגָּרְקָעָס אָזְן דיְ חַוְּלָעָ העַמְּדָאָבָל, גַּעַזְוְלָט זַיְד,
גַּלְיְיךָ צְוֹרִיק שְׁלוּסָן גַּעַוְאָרָן אָזְן גַּעַהְאָפָט, אָזְ אַטְמָאָט וּוּטָזַיְד דַּעַר הַאַנְרָלָ
צְוֹרִיק אַ „רִיךְ“ טָאָן. ...

עַלְטָעָרָע, גַּעַזְעָצָטָע, זַיְנָעָן גַּעַזְעָסָן אָזְן אַ גַּעַרְוִילְיכְּמִיק פָּעַדְרָעַדְרָהָרָ,

וואס מִיט די אַפְּגַּעַנְעָ טִירָן צַוְּ דַּעַר נָאָם, גַּעַשְׁפִּילָט דַּאֲמְקָעָ אוֹיְף אַ גַּלְאָזְזָן
מִיט צְבוּיָּס אָזְן אַפְּגַּעַחְזָקָט פָּוּן יְעָנָ, וואס זַיְנָעָן גַּעַבְּלִיבָן חַמְצִידָק מִיט
אַ הַיְּשָׁפֶשׁ פָּעַקְל אַמְּעוּרִיקָאַנְדָר „מַצְיוֹת“. אַיְּנְדוּרְוִיסָן פָּאַר דַּעַר קָאַוְּיְאַרְנִיעָ
אוֹיְף דַּעַר בַּיְּ אַיְּצָט שְׁטָאָרָק בְּאַלְעָבָטָעָר נָאָס זַיְנָעָן וּוּאַלְיְוָטָנִיקָעָס אַרְוָמָן
גַּעַקְרָאָקָן אַיְּנְצִּיךּוֹיָז אָזְן צַוְּ עַטְלָעָבָעָ, פָּאַרְגָּעָנָעָצָטָע, קִוִּים זַיְד רִוְּרָנְדִּיךּעָ
וּוּ פְּלִיְּן אָזְן הַאַרְבָּסָט.

קְרִיכָן זַיְד אַרְוָם דיְ עַדְשָׁט מִיט צְווּיָוִי וּוּאָכָן צְוֹרִיק רִירָעָוְוִידִיךּעָ, פְּלִינְקָעָ
גַּעַלְטָהַנְדָלָעָר, קְלָאָפָן פָּאַר לְאַנְגּוּוֹיָל מִיט דיְ האַגְּנָשְׁטָמָעַלְעָד אַן טְרָאָ
טוֹאָר, קוֹן אַוְיָפָן טְרָעָמְ-זְיִינָרָ, צַיְּ סְאַיְּוָן שְׁוִין צִוִּים אַהֲיִימְצָעָנוֹן מִיטָּאָגָּן
עַסָּן, אָזְן מִיט דיְ זְוִיעָרָ מִינָעָט דַּעַמְמָאָנָעָן זַיְד אַחֲטָד אַ קְבִּיצָן — צַוְּ
מַאְרָגָנס נַאַךְ שְׁמַחְתָּהָרָה.

סְלִוְיָופְטָ פָּוּן עַרְגָּנָעָן אַן אַ קְלִינְשְׁטָעַטְלְדִיךּ שְׁוּוֹאַרְצִי יְוָדָל. דָּאָס יְוָדָל —
אַ דְּעַרְשָׁרָאָקָעָנָעָר, וואס ער מַרְאָנָט בַּיְּ זַיְד אַזְאָטָרְפָּה אַרְטִישָׁל — דָּאָ

לאון... — זוכט א געלט-הענדרלער. ער איזילט צו צו א וואליוּטַנִּיך, וואס שפאנצ'ירט זיך חול-המווערט-מעסיק פומט און פאם, און אין פאראבייניגן שטעהקט אים דאס שוואָר-יעַבָּאָזָוָאָקְסָעָנָעָ יידל אָפֶּס וְסָודֶ, גַּעֲהִימַנִּישְׁפּוֹל, וְוי אַגְּסַנְמִירְלָ, וְועֵן זיך רופט אַזְכֵּר פּוֹן אַבְּלַעַבְּטָעָר גַּאַסְּ:

— כ'חאָבֶן „לאָקְשָׁן“...

אונ דער וואליוּטַנִּיך מומט אַ בלְאַנד בערדל און שאָרְפּוּקְנִידְקָעָ אַוְינְן, ענטפְּערט דעם פְּרָאָוִוִּינְצָעָר יידל אָפֶּס צְנַחְדִּיך מִיטֶּ דָעַרְזָעַלְבָּעָר גַּעֲהִימַנִּישְׁ פְּוּלְעָר מִינְעָ:

האָט אַיְיךְ זיך גַּעֲוָנְטָעָרְהָיִיט.

— כ'חאָבֶן „לאָקְשָׁן“ — זאנט ער שווין דריימְטָעָר.

— באָנִיסְטָט אַיְיךְ זיך מִיטֶּ זַיְיךְ... — קְרִינְטָט ער אַן ענטפְּער אַוְיָת זַיְן אַנְכָּאַט. בֵּין דאס יידל טְרָעָפֶט עַנְדְּלָעָךְ אַן אַוְיָפֶט אַ רְיוּזְקָאַנטָט.

— ווֹיְפֶל זַאֲלָעָס קְאַסְטָן?

— אַונְן ווֹיְפֶל צְאַלְטָ אַירְ?

— דער וואליוּטַנִּיך — אַ בְּחוֹר אַן אוּסְגַּעַפְּצָעָר — באָט אַן אַ שְׁפָאַט פְּרָיוֹן. דאס יידל אַנְטְּלוּוֹפֶט נִישְׁטָט. ער באָדוּרְטָט בְּלוֹזִין:

— מְהָאָט מִיר אַינְדָּרְהָיִיט גַּעֲוָאָלָט טִיעַרְעָרְ צַאֲלָן.

— טָא נֻמְטָ אַיְיךְ זיך צְרוּרִיךְ אַהֲיָם — זאנט דער קוּפְּפָעָר נְלִיבְנִילָט.

זיך קומען לְסֹוף אַדְרוֹךְ. אַיְן אַ טְוִוָּר וְעוֹרְטָט דָאַס גַּעַשְׁעַטְטָ דַעַרְלְוִיְיךְ. דאס יידל לאָזָט זיך לוֹפִין צָום וְאַגְּנָן, וואָס וְאַרְטָט אַוְיָט אַים אַהֲיִמְצָאוּ פְּאָרָן, אַונְן דער בְּחוֹר מִיטֶּ דָעַר אַינְגָּנָה אַנְדְּלָטָעָר „מְצִיאָה“ אַיְן קַעְשָׁעָנָעָן. נִיתְאַרְוִיס פּוֹן טְוִוָּר מִיטֶּ אַמְּנָעָ פּוֹן, „אוֹיְךְ מִיר אַ גַּעַשְׁעַטְטָ“.

ニישטמאָ וואָס צו טָאָן, סּוּקְטָמָנוֹ נַאֲךְ פָּאָרְבִּיְשָׁפָאָצְיְרָנְדִּישָׁעָ פְּרוּזִין פּוֹן שְׁפָעְקְוּלִיאַנְטָן — וְוַיְיַעַר, דִּיקָע, אוּסְגַּעַפְּצָעָטָאָוַן פָּאָקְדָּמָאַנְטָלָעָן, אַיְן קָאַרְאָקְוּלָן — שְׁפָעְנָעָן שְׁטִיְיךְ, פְּרִיכְבְּנִיךְ, וְוי דִי בְּעַמְעָ גַּעֲנָרָן... אַט גַּוְיִט מַאֲרִיךְ קָרוֹל — אַ בְּחוֹר אַיְן אַפְּוּטָעָר מִיטֶּ אַסְךְ פָּאָרְהִיְלְטָעָ דְּרָאָפְּעָס סִימְנִים אַוְיְפָן פְּנִים. מִיטֶּ אַזְקָעָמָן צְרוּרִיךְ, הָאָט דָעַר דַּאֲזִיקָעָר קָרוֹל נִישְׁטָט פָּאָרְמָאָגָט זַיְן אַיְינְגָס קַיְן גַּאנְצָעָ פָּאָרְהִיְזָן, אַונְן הַיְנָט אַיְזָן גַּעֲבְּלִיכְן נַאֲךְ דָעַר „הָאָסָעָ“ אַ הְיָפָשָׁטָעָל „לאָקְשָׁן“ — אַיְזָן ער טְאַקְעָפָרְיְילָעָר אַונְן זַאֲרְגְּלָאָז. ער סּוּקְטָמָנוֹ נַאֲךְ אַ „פָּאָסְקָאָזָוָס“ פְּרוֹזָה — אַ דִּיקָעָמִיט אַ גּוּדְרָעָר, אַיְן אַפְּוּטָעָר אַונְן זַאֲמְשָׁהִית — ער ווַיְנָקְטָ אַוְיָפֶט אַירְחָשְׁבָוֹן מִיטֶּ אַיְינְגָל צו דִי אַרוּמִיְעָ:

— האט איר מאן איצט מאגענערע טאג, האט ער דערפֿאָר פֿעַט
געכט... .

בי נאַלדְפֿעלְדֶן אֵין געשעפט אִיז שטיַּל, טויט ווי אֵין קְלוֹינְשְׁטָטְלְדְּיקָן
בִּית־מְדֻשָּׁה הוֹשְׁנָה־דְּבָה נָאָךְ דָּצְוּעָנָעָן. נאַלדְפֿעלְדֶן טֹוט הַנָּאָת, וּוּאָסְ עַר
אִיז נִשְׁתָּם אַיִּינְגָּעָנָגָעָן מִיט פֿינְטְּשְׁעוֹסְקָן אֵין שְׂתוּפָה מִכּוֹחַ אֲפְקִוְפָּן
אֵין דָּעַר צִיקְאָרְיעַ-פֿאָרְיךָ דָּעַם גַּאנְצָן קָאנְטִינְגָּעָנָעָן אוּסְטְּאָרְבָּעָטָונָגָעָן פּוֹן
יאָר.

— ער ווועט דעם קָאָפְּ צּוֹלְיָגָן — זָאנְטָ נאַלדְפֿעלְדֶן וּוּעָן פֿוֹנְטְּשְׁעוֹזָן.
סְקִין.

אוֹן צוֹ דָּעַר פְּרוּוִוּ וּוּנְדָט זָוֵךְ נאַלדְפֿעלְדֶן מִכּוֹחַ אַבְּשְׁטָמְיְקָוָן פּוֹן
זַיְנָעַ פְּעַקְיִיטָן:

— ברָאָנִיעַ, דִּיןְ מאָן חָאָט אֶ "שְׁמַעְקָעַר", הָעָ?
זַי אֲבָעַר וּוְיל אִים דָּעַם "שְׁמַעְקָעַר" נִשְׁתָּמְלָאָן בָּאָקְוּמָעָן:
— ס'אִיז נָאָרְנִישְׁטָמָז שְׁוֹעָר גַּעֲוָעָן צוֹ פֿאָרְשְׁטִיָּן, אָז פֿינְטְּשְׁעוֹזָן
סְקִים גַּעֲשָׁעָפָט טּוֹיגָן נִשְׁתָּמְלָאָן — זָאנְטָ זַי קָאָלְטָ.

קְרִיכָן טָאגָן — לְאַנְגְּנוּוֹיְלִיקָעַ, פּוֹסְטָעַ. אַט אִיז שְׁוֹן וּוּידְעָר שְׁבָתָה. נָאָכָּי
מִיטָּאָגָן הָאָט נאַלדְפֿעלְדֶן הַיּוֹנָט בָּאָפְּרִיטָז זַיְנָעַ "מַעְנְטָשָׁן" פּוֹן צְוִירְקְפּוּמָעָן
אִין גַּעֲשָׁעָפָט. ס'אִיז פֿאָרְמִיטָאָגָן אוּיר נִשְׁתָּמְלָאָן גַּעֲוָעָן וּוּאָסְ צַוְּאָן. שְׁפִילְמָאָן,
דָּעַר צְוּוֹיְטָעַר "מַעְנְטָשָׁן" הָאָט גַּעֲהָאָט עַטְלְעָכָעַ קְלִיְינִיקִיטָן צוֹ דָּעְרְלִידְיָקָן
אִין גַּאֲמָן: אַיְן בָּאָנָּק אָוֹן בַּיְ סְחוּרִים; גַּעַל קִישְׁטִיָּן אַלְסָן אַיִּינְגָּעָן,
גַּעֲבְּלִיבָן אִין גַּעֲוָעָלָבָן. ער הָאָט גַּעֲהָאָלְפָן דָּעַר דִּינְסָט אַרְיוֹפְּכָרְבָּעָנָעָן פּוֹן
קָעְלְעָרְקָוְלְאָדָמָן אַיִּינְצָוְהִיצָּן, צַוְּאָמְעָנְעָקְלָאָדָפָט אַצְּשָׁעִיטָן קָאָסְטָן... נָאָךְ
מִיטָּאָגָן זַיְנָעַן שְׁוֹן דִּי מַעְנְשָׁן נִשְׁתָּמְלָאָן צְוִירְקְגָּעָקְמוּמָעָן.

אִין עַמְּחִידָרְ הָאָט דִּי דִּינְסָט אַרְאָפְּגָעָנוֹרְיוֹמָטָן פּוֹן טִישְׁ דָּאָס גַּעֲפָעָס פּוֹן
מִיטָּאָגָן אָוֹנוּ שְׁקָנְעָנָגָנָגָעָן מִיט דִּי קִינְדָּעָר אַרְיוֹתָה צוֹ דָּעַר בָּאָכָּעָמִיטָעָן.
פְּרוּנוֹ נאַלדְפֿעלְדֶן זִיצָמָאָן שְׁלָאָפְּחָדָה, לְיִעַנְתָּמָאָן בָּוֹךְ, אַדְעָר מַאֲכָט זַיְדָן
דִּי פְּרִזְוֹרָן. אַוְיָף דָּעַר סָפָעָ לְיִוְתָּמָאָן נאַלדְפֿעלְדֶן אַן רַעַל אָוֹן לְיִעַנְתָּמָאָן דִּי נַעֲכָטָר
קָעָ, פְּרִיְוקְדִּיקָעַ, יְיִדְיָשָׁע צִוְּטוֹנָגָן; אַיְדוֹשָׁא אִיז פֿאָרְמִיטָאָגָן אַבְּסָלָדָא
גַּעֲוָעָן, גַּעֲשְׁפִּילָטָ פְּיאָנָעָן, אוֹן וּוּעָן זַי אִיז אַוְוָעָקָעָן, הָאָט זַי, וּוּאָיר שְׁטִינְגָּעָר,
אָפָן גַּעֲלָאָזָט דָּאָס דָּעָקָל, וּוּאָס אַיְבָּעָר דִּי קָלָאָוְיִשְׁוָן — אִיז עַס נָאָךְ אַלְזָן
אָפָן.

די קָאָזִי, שְׁוֹן אַוְיָסְזִוְיָעָנְדִּים אַוְיָף אַלְעָ שְׁעַנְקָ אָוֹן טִישְׁן, דָּאָכָט זַיְךְ אָיר
קָעְנְטִים אָוִים, אָז דָּאָס פֿעַנְצָטָעָר אִיז אָפָן, הָאָט זַי אַפְּנִים חַשְׁקָ זַיְךְ אָבִיסָל
אַרְוִוִּיסְצּוּכָּפָן פּוֹן שְׁטוּבָ אִיז שְׁנִיאָרִיאִיקָן קְלָאָרְדִּיוֹיסָן דְּרוּוִים — שְׁפִרְנְגָּט

זי זיך איזויף אויף דער פיאנע, וואס שטייט ליעבן פענצעטער. לויפט איבער רוי קלאוזישן אונז: טים טאם טאם באם!... לאון די קלאוזישן זיך הערן פון אונטער אוועז קעציישע פיסלעך.

נאַלדפֿעלְדּ קוֹקֶט מִיטּ הַתְּמָדָה אֵין דָּעַר צִיּוֹנוֹגָן. עַר לִיעָנֶט וּוּנֶן אַרְצָה יִשְׂרָאֵל (אוֹ דָעַר מִסְחָר, "לִיגָּט" אַ בִּיסְלָה, אַינְטְּרָעֶסֶרֶת אִים אַרְץִיּוֹשָׁאֵל). אֵין דָעַר צִיּוֹנוֹגָן דָּרְצְיִילְטּ זַיךְ, וְוָאַס דָּאַרְטּ וּוּרְטּ אַלְץּ אַוִּיפְּגָנְטָאֵן.... נַאֲלַדְפֿעלְדּ טְרָאָכְטּ: "סְ'וָאַלְטּ גְּלִירִיּוֹן צַוְּ דָעְרוֹוִיסְן זַיךְ, צַיְּ דָאַס אַלְץּ וְוָאַס די צִיּוֹנוֹגָן שְׁרִיבָּן אַיְן אַמְתּ."

ער דערטראָכְטּ אַט אַיצְטּ, לִינְגְּרִיךְ דָאַ אוֹיף דָעַר פְּלוּוֹשָׁעָנֶר סָאָפָעּ, אַז אַיְן אַרְץִיּוֹשָׁאֵל, זַיךְ אַיְן אַ לְּאָנדּ, וְוָאַס האַלְטּ זַיךְ עַרְשָׁת אַיְן בּוּעַן, וּוּס קּוּמָעַן זַיךְ צְוֹאַמְעַן יִידְן פּוֹן דָעַר גָּאנְצָעָר וּוּלְטּ — אַזְן צְוֹיְישָׁן זַיךְ מַן הַסְּתָמָה נִישְׁתּ וּוּינִיךְ דְּלְפָנִים — וְוּאלְטּ גּוֹטּ גּוּוֹעַן זַיךְ אַיְינְצָאָרְדָּעָנֶן אַ לִיכְוֹעַן אַזְן וּוּכְעָרְעָסְקּ אַוְיָף קְלִינְעָן אַוִּיסְצָאָלְוָנְגָנֶן אַזְן גְּרָעָסְעָרְפָּרָאֵץ עַנְצָעָר. מִיטּ אַט אַזְׁעַלְכּוּ טְרָאָכְטּוֹנְגָנֶן, שְׁלָאָכְפּטּ אַזְן שְׁוִין; וּוּעַן ער וְאַכְטּ אַזְׁוֹאָף אַיְן שְׁוֹן אַוּוֹנָמָן. די דִינְסָט אַזְן שְׁוִין דָאַ צְוִירִיךְ, די סְינְדְּרָאֵר אַזְׁוֹאָף. די פְּרוּזִי אַזְן אַזְׁוֹעַקּ, אַדְעַר האַלְטּ בִּיּוֹם אַזְׁוֹעַקְנִיּוֹן שְׁפָאַצְּרִין — נַאֲלַדְפֿעלְדּ אַבְּכָרְבִּיסְטּ עַפְעַם, טָמַן זַיךְ אַזְן לאַזְטּ זַיךְ נִיּוֹן צַוְּ אַ בְּאַקְאָנְטּ, וּוּס קּוּמָעַן זַיךְ צְוֹאַמְעַן אַ חְבּוֹרָה פְּאַסְפָּאַזְעָם שְׁפִילְן אַיְן פָּאָרטּ.

דָעַר שְׁטָעַטְלְדְּרִיךְעָר דְּאַקְטָאָר הָאַט אַוִּיסְגָּעְפָּוֹנֶן, אַז מִירְלָס הַוְּסָטָן אַז אַטְמָעַם-שְׁטִיקָה אַיְן נִישְׁתּ "לוֹנְגָנָן", נַאֲרָעָפְּסָמְעָנָרְדָּשָׁר, הָאַט עַר גְּעָרָאָטָן דָעַם פָּאָטָעָר, רְיִוְעָן, זַוְיִן טְאָכְטָעָר וְאַלְאָנְהָוִיבָן טְרִינְקָעָן עַפְעַם אַקְינְסָטּ לְעַד מִינְעָרָאַלְוָאָסָעָר גְּעַמְיִשְׁתּ מִיטּ מִילְךּ — אַזְן מִירְלָס אַיְן צְוִילְבּ דָעַר דָאַזְׁוֹקְעָרְפָּאָה גַּעַצְוֹוֹנְגָנָן גּוֹוֹעַן צְוִירְקְצָוְפָּאָרָן צֻוְּמָ בְּרוּדָרָעָר, אַזְן דָעַר גְּרָעָר שְׁטָאָטּ צַוְּ נַאֲלַדְפֿעלְדּן.

מַאֲדָם נַאֲלַדְפֿעלְדּ אַיְן דָעַמְלָט גְּרָאָד גּוֹוֹעַן אַז אַדְינְסָט אַזְן קְרִינְגָן אַדְינְסָט אַיְן דָעַר פָּאָנִי נַאֲלַדְפֿעלְדּ נִישְׁתּ גּוֹוֹעַן נַאֲרָלְיִיכְמָ... דָעַר לְעַצְטָעָר דְּוִינְסָט אַזְׁוֹעַקְנִיּוֹן אַיְן כְּלָיְ נִישְׁתּ גּוֹוֹעַן אַזְׁוֹאָף אַ בְּרוּינְטָן לְעַבְּן אַזְׁוֹפּן. מַאֲדָם נַאֲלַדְפֿעלְדּ הָאַט דָעַר דְּיִנְסָט, לְכָבְדּ דָעַם נִיתְלְ-יִוסְ-טָובּ, נִיעַשְׁעַקְטּ, שְׁטָאָה אַזְׁוֹאָף אַ קְלִיּוֹד. די דְּיִנְסָט הָאַט זַיךְ אַבְּעַר בְּאַלְדּ פְּאַרְזְׁוִינְזּ דִּיקְמָן: זַיךְ אַיְן אַפְּגַּנְלָאָזָטּ גּוֹוֹאָרָן אַהֲיִם אַיְן דָאַרְפּ אַזְׁוֹאָף אַיְין מַעְתְּ-לָעַת אַזְן גְּעוּיִימָט הָאַט זַיךְ זַיךְ — צְוֹוִי. הָאַט די פָּאָנִי אַרְוִוְיָנְגָנְמוֹעָן פּוֹן דָעַר דְּיִנְסָט נִישְׁתּ צְוֹגְעַשְׁלָאָסָן קוּפְּרָטָל די מַתְנָה, דָאַס שְׁטִיקָל שְׁטָאָפּ אַזְׁוֹאָף אַ קְלִיּוֹד. די דְּיִנְסָט הָאַט דְּעַרְפָּאָר אַפְּגַּנְזָאָגָטּ די שְׁטָעָל. אַוִּיסְגָּעְפָּוֹנֶן בְּיוֹן חְוִדְשָׁ אַזְׁוֹעַק בְּרוֹנוֹן.

מאדאם נאלדפעלד איז אן א דינסט: מיטאג לאוּט זי ברענגען פון רעטען ערלאן. צום אַנְבִּיסָן אֵין דער פֿרִי, אֹוּבְּ דִי „מענטשָׁן“ זיינען פֿאָרְנוּמָן אֵין געוועלב איז נישטָא וווער עס זאל פֿיעֶר מאָכָן אֵין קִיר... .

עטלעכע אָוּונְטָן פֿרִיעֶר, אַידְעֶר מִרְלָא אֵין געטומָן, האט נאלדפעלד דער פֿרִי פֿאָרוּזִיכְטִיס פֿאָרְנוּבָּרִיטִים, אוֹ זַיְן שׂוּעַטְטָר ווועט אָפְּשָׁר אֲהָעָר קְוּמָעָן אַוְתָּה אֲפָר ווּאַכְּן צוּלִיבָן טְרִינְקָעָן, „וּאָסָר“. עַד האט זיך אָפְּלָו גַּעֲוִילָט צוֹצְגָּעָבָן: „הָאָסָט דָּךְ אִיצְטְּ קִיְּנִים נִישְׁתָּם, ווּעַט דָּרָא אֲבָסְלָל לִיבָּר טָרָר זַיְן“. .

זי האט אֲבעָר דעם „זַיְן“ זיינען נישט קִיְּן חַשְׁק גַּהְאָט אַדרְכָּזָוָן.

— אַ דִּינְסָט קָאָן אָוּר אֲ יַדְעַ מִינְטָס קִרְיָן — האט זי אָפְּגָנְעָלָאנָן זַיְן אַנְצְּזָהָעָרָעָנִיש — אֲבעָר אַיך זַוְּרָ מִרְאָן גַּוְטָעָ דִּינְסָט אָוּן מָאָרְגָּן אַיבָּעָר מָאָרְגָּן ווּעַל אַיך שָׂוִין האָבָן.

נאָר דַּיְוְטְלָעָךְ פָּעָנָן מִירְלָס סְמוּמָן האט זי גַּאֲרְנִישָׁט גַּזְאָגָט, זי האט גַּרְוִיסְמָוִיס גַּעֲשָׁוִינָן אָוּן — שְׂוִין.

דער מַסְחָרְדָּאָר האט זיך דַּעֲמָלֶט — נַאֲכָן קוּרָצָן שְׂטִילְ-שְׂוּוֹיָן אַיר בעַד דער „בָּעֵסָע“ — שְׂוִין ווּדְעָר גַּדְרִיט, דָּלָאָרָן זיינען גַּעֲפָלוֹגָן אָוּן דער היַיך — נִשְׁתָּמָט צְדָעָרְיאָגָן... .

נאָלְדָפָעָלָדָם שְׁבָן, דער וּוּאַלְיוֹטָנִיק אָוּן הָאָרְטָן קַאְפְּפָלְיוֹשׁ, אָוּן נַאֲכָנָאנָנד נַעֲקוּמָעָן צַו לְוִיפָּן פָּוּן נַאֲס אַוְיפָּן הוּוֹפָּא אָוּן אַרְוִיְּפָנְשָׁרִינָן צַו זיינען פְּעַצְטָעָר צַוּן זַוְּן:

— יוֹזִיף, „הָאָרְטָעָן דְּבָרְ אַחֲרָס“ מִיט צַעַן פָּוְנְקָטָן אַרוֹיָּה... אָוּעָקְנָעָלָאָפָּן אָוּן בָּאַלְדָּג גַּעֲקוּמָעָן ווּידָעָר.

— יוֹזִיף, „גַּרְוִינָע“ — מִיט אַכְּצָן פָּוְנְקָטָן אַרוֹיָּה.

אוֹן אֲוּוִילָע שְׁפָעַטָּעָר מִיט אֲפָרְשָׁאָרְצָטָן קַאְפְּלָיוֹשׁ אָוּן פְּאָרְבִּיטָעָנָעָן:

לְוִוָּן:

— יוֹזִיף, צְרוּקָהָאַלְטָן פָּוּן פֿאָרְקָנִיהָהָנָעָן — אַלְץ פְּלִיטִי!

אוֹן יוֹזִיף, דער זַוְּן, ווּאַס דַּעֲרְלִיְּדִיקָט דִי ווּאַלְיוֹטָעָדְסָקִים אֵין דער הַיִּם, עַנְפָּעָרָט דעם פָּאָטָעָר אַוְתָּה אַלְעָ בְּשָׂוֹרוֹת מִיט אֵין אָוּן דעם ווּלְבָן:

— פָּאָפָּא, בְּהָעָר... גּוּט... .

בי נַאֲלָדָפָעָלָדָן בְּרַעַנְט דער יַאֲרִיךְ אֵין געוועלב אָוּן אֵין אלָע חַדְרִים; אָוּטָעָטָם זיינען פּוֹלְ קְוּנִים, מְפֻרְעָנִים נַאֲרְנִישָׁט קִיְּן פֿרִיָּן, מְבָעַט זַיְן, מְחַלְשָׁט ווּעַנְנָה סְחוּרָה, מְקַוְּטָה דִי סְחוּרָה נַאֲרְנִישָׁט אָוּן צְבִיָּלָט גַּעַלְתָּן, מְלִיְינָט צַו נַאֲכָן אָוּן מִוְּטָן צַאָלָן; מְאֵיז גַּלְיְקָלָעָה, אָז מְקַרְגָּט בְּאַטְשָׁה.

די קְוִינִים בְּאַפְּלָאָן נַאֲלָדָפָעָלָדָן ווי די היַשְׁעָרִיקָן:

— פָּאָנִיעָ נַאֲלָדָפָעָלָדָה, שְׁוּעַבְעַלְעָה... .

— זיווה, ב'בעט איז.

— צוקער, באטש איזן זאך.

אוון נאלדפעלד האט פאר אלע איזן ענטפער:

— דערווויל — גארנישטא.

נאר פאר ייחידי סגולה (וואס וויסן, או היינט צאלט די מינומ...). האט ער א באזונדרין ווונק, נאלדפעלד; די דזוקע פארשטייען שווין, או ראמס הייסט, זוי זאלן ארייניקומען א בייל שפער, אינאנוונט, גיען זוי איזראים לפניהם אוות אומצופרידן, מיט לויידיקע הענט. אוון נאלדפעלד קאן זיך נישט קיין עצה געבן: ער אוון די "מענטשן" — אלע ארבעטען, אלע שווייצן; נישטא קיין ציטט אפֿצואָטְעַמְּעָן.

אוון אט איזן דער דזוקע "אייד-צייט" אויז מירל צוריינגעקומווען צום ברודער כדיא דא איז שטאטם, לוייט דער עצה פון שטטלדיקן דאקטאָר, צו טריניקען קינסטלעך מינעראל'זואָסער געמיישט מיט מילך.

דער טאג איז געווען א בענוג פראסטיקער. מירל איז געקומען נאך האלבן טאג. בי נאלדפעלדן איז שווין געווען נאכן מיטאנ-עסען. מירל איז אריינגעקומווען איזן עס-חדר, אוזענענשטעלט איר קערבל אוון גענווען אראָפֶץ עין די ליבטער הענטשיקעס פון די געפרוירענע פינגער.

די קינדרער זוינען זי באפֿאָלן מיט נישט ארטיקע רײַסְעַרְיִיעַן: "וואס האסטו אונדוֹ מוּטְגָּבְּרָעְנְתָּ?" מירל איז געשטאנען געפֿעלט, נישט גע-האט די קינדרער וואס צו געבן. מאדאם נאלדפעלד האט געפֿנט די טיר פון שלאָפֶ-חֶדֶר, איר קאָפֶ האט זיך באוווין איזן דער טיר-עפֿעָנָונָג, פֿרְעָמָד אוון בייסיק באטראָקט דעם מאנס שעומסטער, איר נישט איבעריך עלענאנטן הילוך — צוריינגעקומווען דעם קאָפֶ אוון גארנישט רעדנדיס די טיר פֿאָר-מאָט.

נאָלדפֿעלד איז אַרְיִינְגְּעַקְּמוּעַן אֵין עַסְ-חֶדֶר:

— אַ, וואס מאָכְטָמוֹ, וואס מאָכְטָם דער טָאָטָעָה? — האט ער דער

שׂוּוּסְטָעָר צוֹנוּוֹאָרְפָּן. ער איז אַרְיִינְגְּעַנְגְּנָעָן אֵין שלאָפֶ-חֶדֶר צוֹ דער פֿרוֹי.

— מירל איז געקומען — האט ער דער פֿרוֹי נישט דרייסט צוֹוִיסְטָן

געטָאָן — זי אֵין אַוְרָאִי הָוָנְגָּרִיךְ... מ'וֹאָלָט אַמְּשָׁד גַּעֲדָרְפָּטְמַ...

זי האט דערחויבן די אויגן אוון הויך גערעדטן:

— אַיך שְׁטָעָר דַּיר דָּעַן אַרְיִינְצָוִינִי אֵין שִׁיך קָאָכְנִי!...

ער איז שטיל אַרְיִיסְגָּעָנָנָגָעָן פָּוֹן שלאָפֶ-חֶדֶר, אַרְיִין אֵין גַּעֲוָלָבָן גַּעֲבָעָטָן קִישְׁטִינְגָּעָן מאָכְן פִּיעָר אֵין שִׁיך אָוֹן אַרְיוֹיפְּשָׁטָעָלָן צוֹ קָאָכְנִי פֿאָר מִירְלָס וּוּגָן.

צּוּמָּאָרְגָּנָס, אַיבָּעָרְמָאָרְגָּנָס אוֹן וּוּיְתָעָר אֵין מאָדָם נַאֲלָדְפָּעָלָד גַּעֲלָעָן אֵין בעט. נַאֲלָדְפָּעָלָד האט פֶּאָרְשְׁטָאָנָעָן, אֵין אַיר אַיְצָטִיךְ לִיגָּן אֵין בעט אֵין

כדי מירלען צוועגעזונגען צו דער קיד"א רבבעט. גאלדפעלדן האט דאס פארך דראסן און אלס פראטעסט האט ער דער שועטער אפט אונטערגעשטופט א שטייל שאקאלאך. מירל האט געטורי באידנט די אין בעט לינדריקע שועגעזון, אויר צוועטראן יעדער מינוט עפם אנדערש ס'הערץ צו דער... כאנן... יונען, די איזנגעפלט, געזנטע, אייז געלען אין בעט, און מירל, — מיט די פיבערדייךדרויט פלאן אויף די איזנגעפלענע געלבלע בע באבן האט זי באידנט. איזט האט קישטין מערד נישט גערגענט מיטאג פון רעטטאראן — מירל האט געקאבט און דעם טאפ פלייש געטראן דער שועגעזון צום בעט, זי זאל, הויט איר איזנוזן, איזנטילן אויף די טעלען און פון בעט האט מירל די טעלער דערלאנט צום טיש.

אידושא איז איזנגעקומען מבקר חולח זיין די "קראנקע" שועטער, די מאכע מייטע איז איזנגעקומען זיך דערוויסן, ווי די טאכטער פילט זיך היינט. מייטע האט א זאג געתאן צו מירלען:

— נישקש, די איזנגעפלענע באבן וועלן דא שוין פט וועגן פון דער אנדרער פאשע... און געזנט האט זי דאס מיט אויר ספעציאל טונדל, איז מירלען איז דער ביסן געבליכן שטעגן און האלדו. מייטע האט באדויער לעך געשאטלט מיטן קאפ און אונטערגעזיפט:

— מיט-עסדרס האט מיאן טאכטער...

ווען מייטע איז איזימנגאנגען, האט זי אין געוועלב די סָאוּעָדאָוָוִוָן אַגְּנֶגְּשֶׁמֶתְּ אַוְּפָן אִידְעָם מִיט בִּיטְעָרָה פְּרַעֲטָעָנוּעָם:

— אַ וְּוַיְבָּ לִינְגְּטָ שְׂוִין אַזְוֵי פֵּילְ טָעֵן צוֹ בעט... ווֹאַלְסָטָ דָּאָס בָּאַטְשָׁ נְעִשְׁקָטָ נָאָר אַ דָּקְטָעָר!

גאלדפעלד איז דoit געווארן. ער האט גרויס חشك געהאט מייטען צו ענטפערן. "ס'אייז איר גאנטשט". — אבער גענטפערט האט ער נישט איזו. אדרבא, נאָר ווַיְיךָ האָט ער זי געבעטן:

— אַיךְ הָאָבָּ דָּאָר אַזְוֵי קִיְּן צִוְּתָ נִשְׁתָּמָן. אָפְשָׁר ווֹילְ די שׂוֹוְנָגָעָר אַזְוֵי גּוֹטְ זְיוֹן, אָפְטָרָעָטָן אַוְּנָאַיְנוּעָגָם בַּיּוֹם דָקְטָעָר?

אין די גרויס היצן איז מאכע מייטע געווארן עפם לא עליימדיין, נישט מיט אלעמען. דעם דאכטער, צו וועלכּן זי איזו גענאנגען אין באגלייר טונגע פון איר טאכטער איזושא, כדוי צו לאָזָן זיך אונטערוזוכן, האט זי פארך געשטעלט איר שלאפקיטים מיט: נישט קיין אָפְטָמִיט צו עסן, נישט קאנען שלאָפָן, און נאָך... און זי האָט אִים געפרענט, צי ס'וֹאָלָט נישט גּוֹיִיךְ געווען, זי זאל אויף אַ פָּאָר ווֹאָכָּן אָרוֹסְפָּאָרָן אויף אַ זומער-זוּוּנָגָן.

— געוויס וואלט גלייך געווען — אוו דער דאקטער מסכימים, און אום צו וויזין, אzo דאס „פֿאָפּירֵל“, וואס מייטע וועט אים באָלֶר דער לאַנגען פֿאָר דער „וּוִיזִיט“ האט ער זיך בשר פֿאָרדיינט, אַיבְּערַהֲזֶרט ער אַיבְּער מִיט אָטָן פֿוֹן אָבָּפּאָל.

— דורךאים אַרְוִיסְפֿאָרֶן אוֹוִיפּ אָזְמַעַרְוּוַיְוָנָגָן וואס ניכער!...

— יא, אוֹוִיפּ אָזְמַעְרוּוַיְוָנָגָן קְרַעַצְתִּי מִאָמָעָ מִיטָּע, צְרוּיךְ גִּיעַנְדִּישׁ פֿוֹן דָּקְטָעָר אַגְּנַעַלְעַנְט אָזְן אַידּוֹשָׂאָם אָוּטָם — עַס אָזְן אַיְם גְּדִינָן צו זאגן „אַרְוִיסְפֿאָרֶן אוֹוִיפּ אָזְמַעְרוּוַיְוָנָגָן“...

אַידּוֹשָׂעָן אָזְן דָּעַם מָאָן בָּרְלַי קְרַעַלְעַד הָאָט מִיטָּע אֹוִיפּ „עַקְסְטָרָא“ אַרְוִיסְנַעַשְׂקָט צו בָּרְאַנְיָעָן מִיטָּע דָּעַם דָּקְטָעָרָס דָּרְיָינְגָן בָּפּאָל — אָזְן דָּעַם צְוּוִיָּטָן, אַדְעָר דָּרְיָוָן טָאָן אַיְזָה מִאָמָעָ מִיטָּע, אַכְּצָנְדִּיס אָזְן קְרַעַצְנָה דִּיק אַרְוִיסְגַּעַפְּאָרֶן צו דָּעַר טָאָכְטָר בָּרְאַנְיָע גַּאֲלַדְפָּעָלָר אֹוִיפּ דָּעַר וּמַעַרְוָנוּנָג — „אוֹוִיפּ דָּעַרְוַיְיל“, בָּזָה עַס וּוּטָם זיך מָאָן צו דָּיְנָעָן אָשְׁטִיקָל דִּירָה לְעָבָן דָּעַם וּוּאָלֶד.

מַאָדָם גַּאֲלַדְפָּעָלָר אָזְן נָאָטְיָוָלָעָךְ נִישְׁתָּמָעָן אַנְטָצְיָקָט פֿוֹן דָּעַר מַוְתָּעָרָט אַרְיַינְפָּאָקָן זיך צו אִיר. זי האט גַּלְיוּיךְ חַוִּישְׁד גַּעַוּעַן, אָזְן דָּעַר מַוְתָּעָרָט כוּוֹנה אִיז נִישְׁתָּמָעָן דָּאָס נָעָנִיסָן וּמַעַרְלוּפְּט. סְהָאָט זיך אִיר דָּעַרְמָאָנָט, אָזְן דָּאָס פָּאָרִיקָע יָאָר, האט דִּי מַוְתָּעָר עַפְּעָס אַוְיָה חַשְׁגַּחַת אָבִיסְ אַרְבִּיבָּרְזָה צוֹפָאָרֶן צו אִיר אוֹוִיפּ דָּעַר זְמַעְרוּדוּיְוָנָגָן אָזְן פָּאָר צְוּוִיָּיָאָר, אָזְן דִּי טָאָכְטָר, אָזְן צְוּוִיְקָעָטָמָעָן פֿוֹן דָּעַר זְמַעְרוּדוּיְוָנָגָן אָזְן טַשְׁעַכְאָטְשִׁינָעָק, האט זיך דִּי מַוְתָּעָר גַּעַהְאָלָטָן אָזְן אַיְזָן בָּאַקְלָאָגָן פָּאָר אִיר, אָזְן אִיר, בָּרְאַנְיָעָן, פִּילְט זיך עַלְעַטָּן, וּוּי אַשְׁטִיאָן... אָזְן אָזְמָדָם גַּאֲלַדְפָּעָלָר האט דָּאָס אַלְזָ אַזְוִירְבָּנְמָרָאָכָם, אָזְן זוּ שִׁין זְכֻבָּר גַּעַוּעַן, אָזְן דָּאָס מַאָמְלָעָה האט זיך אַהֲרָר אַרְיַינְגַּעַפְּאָקָט, כָּדִי עַס וּאָל זיך אָפָּאָר וּאָקָן אַוְזִיסְטָט פִּיטְעָרָן אָזְן זיך, דִּי טָאָכְטָר, צו בִּיסְלָעָךְ אַוְטָרְמָעָלָקָן...

„זְוִיְעָר מַעְלָקִידְקִיעַלְעָעָה“ — אַזְוִי רַוְפְּט זיך מַאָדָם גַּאֲלַדְפָּעָלָר אָזְן גַּעַד דָּאָנָק, דָּרְפָּפָר, וּוּאָס זוּ הַעַלְפָּט אַמָּאָל אָוִוָּס דָּעַר מַוְתָּעָר אַדְעָר דָּעַר שְׁוּוּסָה טָעָר, דָּעַר אַלְמָה, מִיטָּקָרָם-פְּרָאָרְדָּקָטָן, אַדְעָר בִּיסְלָעָךְ גַּעַלְט.

גַּאֲלַדְפָּעָלָר האט גַּאָרָטָן פָּאָרְדָּאָסָן דָּעַר שְׁוּוִינְגָּרָס אַרְיַינְפָּאָקָן זיך צו אָיָס אוֹוִיפּ דָּעַר זְמַעְרוּדוּיְוָנָגָן, אוֹוִיפּ זוּן קָאָרָס אֹוִיפּ, גַּאָרָזָוִי וּוּי פְּרָאָטָעָטִירָן אַוְיָפְּן קוֹל, האט ער נִישְׁתָּמָעָן דָּעַם מִוְּטָ גַּעַהְאָט, האט ער זוּן פְּרָאָטָעָט אַוְיָסְגַּעַדְרִיקָט אוֹוִיפּ אַזְנָדָעָן אָוָפְּן. בָּזָה דָּעַר שְׁוּוִינְגָּרָס קוּמָעָן, אָזְן דִּי פְּרוּיָה האט גַּעַשְׁקָט דִּי דִינְסָט בָּרְעַנְגָּעָן גַּעַבְּרוּיכָס-אַרְטִישָׁלָעָן פֿוֹן דָּעַר סְרָאָם, האט גַּאֲלַדְפָּעָלָר גַּעַשְׁקָט אַלְעָז וּוּפְּלָדִי פְּרוּיָה פָּאָרְלָאָגָן, אַיְצָט — נִישְׁתָּמָעָן. אַיְצָט שִׁיקָּט ער נִישְׁתָּמָעָן, וּוּפְּלָדִי פְּרוּיָה פָּאָרְלָאָגָן אָזְן דָּעַר „רְשִׁימָה“: דָּרְיָי פֿוֹנְט צּוּקָעָר — שִׁיקָּט ער צְוּוִי אָזְן אַהֲלָבָס; אָהֲלָב

פונט קאועו — שיקט ער איז פערטל. און צוויי אליע איבעריךע... דאס דאס זוקע בכיוונדייע נישט נאכקומען גענוי, האט געדאופט דינגען דער פרוי אלס דעם מאנס שטומער פארוורוא: "עפעס געפעלט מיר דארט נישט" און זי זאל זוד שוין אנטשטייסן, וואס אים געפעלט נישט... .

אויף דער זומער-זומערונג האט זיך אליע געפירת ווי פרויר. לאקשינסקי סומט יעדן מאג ווי געווינטעלעך ארום 5 — 4 נאכמייטאג. מאדים נאלדר-עלר וווערט אפט מיט אים פארפאלאן אין וואלד — און גארניישט. עס ארט זי נישט, וואס דאס מאמעעל קוקט דאס צו, ווארים וואס שייך איזוינע טסיטים, איז מאדים נאלדרעלד נאנע זיכער, איז איר סור, איז אויך דער מומערס סוד.

דרז מוטערס דא זיין איז איר נישט צום הארץ, סתם, "פאראואס עפערס פונקט ביוי מיר"? זי וואלט געוואלט דיז מוטער זאל ויך א ביטל אריינטפקן צו דער צווימער שעומטהער, וואס זיצט אויך אויף זומער-זומערונג... . דער מוטערס דא זיין איז איר נישט ניחא אויך איבער אנדערע טעמיים. מאדים נאלדרעלד קען נישט פארטראנן, וואס דיז מוטער וווערט בי איר איז שטוב אליע היימישער, איז עס קען שוין באַלד אוייסען, איז דיז אמתה באַלעכָּסטע איז דיז מוטער, נישט מאדים נאלדרעלד.

עס קאן איר אויך נישט געפעלן, וואס מען שיקט דער מוטער שוין נארניישט, אפילו נישט דאם, וואס זאל לפניהם אוייסען, איז מ'שיקט איר עמן פון דער חיים.

דרײַט זיך מיטע דא ארום, אומעטום שטעקט זיך אריין איר נאָז, די איזויניקלעך און אפילו די דינסט האבן נישט פאר איר קיין פיצל דורך ארץ. און ס'האט שוין געטראָפֿן, איז די דינסט האט זיך געפֿרוּות איזעקשענען, איז זי וויל נישט דער אלעטער בעט פארבעטען.

אט די מיטע מיטן געפֿאלדעווועטען פנים און האטישק-געול וויל אפֿניט זיך נארניישט רעלבענען דערמיט, איז דאס איז זיך פארט נישט בי זיך אינְ דעריחסים. עסט באַלעס אָן איי, קוקט זיך דערויף מיט שלעכטער, נישט פאר-גינערישע אונגן, אָשְׁמִינְגֶּר ווי ער וואלט דאס איז איר, דער באַבען פון האַלְדוֹן אַרְוִיְּסָגְּרִיסָן, "בְּמוֹזֵ דָרֵ וְאָגָן" — מאכט זיך צו דער טאכטער — איז אויער וווען הונען גאר צוֹפִּיל פָּאַרְבּוֹרִיכְטָן... . וויל זאַשע פון דער מָרָה טער אָשְׁטִיקָלָאָד, מִוְּשָׁט ויך מיטע אַרְיָין מיט אָיר כְּרַוְּפָעָרִיךְ קָוָן: "מען טאָר נישט קוֹנְדָעָר אליע נאָכְגַּעֲבָן"...

אונ נאָך עפֿעַם: אָיר, דער מאדים נאלדרעלד, בי אָיר גאנצָן שטארט אַנטוֹוִיקְלָטוֹן עֲנָאִזּוּם, ווּלְכָע ווּלְפָוּן נָאָרְנִישָׁט וּוּיסָן, ווי פון באַקְוּעַמְלָעָכְטָן אָוּן הנאה פָּאָן אַיְגָעָנָעָם גּוֹף, בי אָיר גאנצָע נישט אַיבְּרָיוֹס.

וואָרערעמער לִיבָּע צו די קִינְדֶּעֶר, קָעֵן בַּי אַיר פָּאָרֶט נִישְׁתָּאָוִיסְנָעָמָעָן דָּעָר
מוֹטָעָרָם לְשָׁוֹן וּוֹעֲגָן אַיר עַלְפִּידְיעָרִיךְ יִינְגָּל אָוֹן פִּינְגְּדִיעָרִיךְ מִידְעָלָעָ.
— דָּעָר יִינְגָּאַיז אֲגַעְמִינְעָרָה יִינְגָּאַיז דָּי מַוִּיד טַוִּיג אָוַיךְ נִישְׁתָּאָ
מַאֲדָאָם גַּאֲלַדְפָּעָלָד עַנְטָפָעָרָט דָּעַרְוִיאָה נַאֲרְנִישְׁתָּאָ. זַי שְׂוִוִּינְגָּט אָוֹן גִּינְטָ
אַרוֹם אַנְגַּעַבְּאָזָן. מוֹטָעָר אָוֹן מַאֲכָטָעָר נִיעָן זַיְךְ יַעֲדָעָ פָּאָר זַיְךְ אָוֹן רַעַדְןָ
גַּאֲרָ צְוִוִּישָׁן זַיְךְ, וּוֹעֵן דָּי מוֹטָעָר דָּאָרָה עַפְּעָס פָּוּן דָּעָר מַאֲכָטָעָר.

ס' אַיז גַּעַוּעַן שְׂוִין אַיְן רַעַכְתָּן מִיטָּן זְוָמָעָר. אַיְן שְׁטָאָט הָאָט זַיְךְ וּוֹיַּדְךְ
טָעָר גַּעַרְדָּעָרָט, ס' אַיז גַּעַגְגַּעַן אֲגַעְמִינְעָן אֲגַרְוִיסְעָה אַאֲסָעָ. אַוְיְסְלַעְנְדִישְׁעָ וּאַוְיְלְוּטָעָם
יִינְגָּעָן גַּעַגְגַּעַן אַרוֹוִות, אַרוֹוִות מִיטְּמִירְטִוִּיטִים... סַחְוָהָה, כְּלֻעְלִיְּיָה סַחְוָהָה,
הָאָבָּן גַּעַבְּרָעָנָט, גַּעַפְּלָאָמָט — בַּיְוִי גַּאֲלַדְפָּעָלָדָן אַיְן גַּעַשְׁעָפָט אַיז גַּעַוּעַן
אֲסָךְ צָוְ טָאָן. מִירָל הָאָט אַוִּיךְ צָוְ בִּיסְלָעָד צְנוּעָה אַלְפָן אַיְן גַּעַשְׁעָפָט. מִירָל
הָאָט אַיְצָט, אֲחֹזְקָה פְּרָנָן דִּי בַּאֲלַעַבְּאַטְּשִׁיקִיט פָּאָרָן בְּרַודְעָר, גַּעַהְאָט נַאֲרָן
אֲזָנָן אַרְבָּעָט, וּוּלְכָעָ מַאֲדָאָם גַּאֲלַדְפָּעָלָד הָאָט לְעַצְטָנָס אַיְינְגְּפִירָטָן: צָוְ בְּאָקָן
וּוֹיַּם גַּעַבְּעָלָס אָוֹן אַרְוִוִּישְׁקָן דָּעָר מַאֲדָאָם גַּאֲלַדְפָּעָלָד אַוִּיךְ דָּעָר זְוָמָעָר
וּוֹיַּינְגָּן.

מִירָל הָאָט שְׁוֹעָר גַּעַרְבָּעָט אָוֹן שְׁלַעַכְתָּן אַוִּיסְגָּעָזָן, הַיְמִישָׁע קְרָעָ
מָעָרָם, וּוֹאָס הָאָבָּן בַּיְיָ גַּאֲלַדְפָּעָלָדָן גַּעַקְוִיפָּט סַחְוָהָה, הָאָבָּן אַיְנְדָרְהָיִם
דַּעַרְצִילָט דָּעָם פָּאָטָעָר, אֹז מִירָל וּעַט שְׁלַעַכְתָּן אָוִיס אָוֹן רָיְפָעָה הָאָט גַּעַנְ
שְׁרִיבָּן אֲבָרְיוֹוֹל צָוְ אַחֲבָה בְּנִי" מִיטְּפָאַטְּרָלְעָכָבָר פְּרַעְמָעָנוֹזָעָם, וּוֹיַּ אַזְוִי
עָר, שְׁלָוָם, קָאָן דָּאָס צְוָעָן...
דָּאָךְ אַחֲיִמְגַעְפָּאַדְרָעָט דִּי מַאֲכָטָעָר הָאָט דָּעָר פָּאָטָעָר נִישְׁתָּאָ
אַיְנְדָרְהָיִם אַיז אֲחוֹן נִישְׁתָּאָ צְוִילְפָרָנָה, פָּאָרָן אֲשְׁטִיפְמָוָטָה.
דָּאָנְעַרְשִׁטָּק קָוָמָט גַּעַוְיְנְטָלְעָךְ דִּי דִינְסָט וּוֹעֵן שְׁפִיּוֹזְפָּרָאַדְרָקָטָן פָּאָר
דִּי זְוָמָעָרְדוֹיְנָעָר.
— וּוֹאָס הָעָרָט זַיְךְ דָּאָרָט? — פְּרַעְנָט זַיְךְ גַּאֲלַדְפָּעָלָד בַּיְיָ אַיר נַאֲר —
וּוֹאָס מַאֲכָטָן דִּי פָּאָנִי, דִּי קִינְדֶּעֶר?
— דִּי פָּאָנִי — דַּעַרְצִילָט דִּי דִינְסָט — לִינְגָּט הַיְינְט אַיְן בָּעָט.
— אַיְן בָּעָט? — דַּעַרְשָׁעָט זַיְךְ אֲבָיְסָל גַּאֲלַדְפָּעָלָד. — אַוִּיךְ וּוֹאָס
בַּאֲקָלָאנְט זַיְךְ?
— הָאָט גַּעַבְּרָאָכָן אָוֹן אַיְצָט הָאָט זַיְךְ קָאָפְּדוּוֹיִיטִיס.

דִּי דִינְסָט, וּוֹאָס רַעַכְנָט, אֹז דָּאָס אַיז דָּעָר פָּאָנִי גַּעַקְוּמָעָן פָּוּן אַנְעָסָן
זַיְךְ אָוֹן לִינְגָּן אַוִּיךְ דָּעָר פָּאַלְיָאָנָקָע אַוְנָמָעָר דָּעָר זָוָן, הָאָט נִישְׁתָּאָה

ארויסצזאנן איר סברה, און זי שווייגט דעריבער, מאכט נאר דערבי
א רויילג'יליכנטיקע מינע, ווי נאר צו זאגן: "ס'אייז גאנרנישט".

מירל האט אריינגענדרט פעלען אין קויבער.

— הערטט, מירל, — ווענדט זיך צו איר דער ברודער — בראניע
אייז עפטעס נישט געזונט, זי ליגט.

— וואס פעלט איר? — פרענט מירל.

— זי לידט קאָפּ-זַיִדְ-וַיִּתְ-קָיִם אָוֹן גַּבְּרָאָכְן הָאָט זי אוּיך — זַאנְטַ נַאֲלֵד
פעילד פֿאָרוֹזָאָרְטַן.

מירל האט דערוויף גאנרנישט געגענטפערט. זי אייז געזונע באַשעפּטיקט
מייטן אָרִיְּנֶפְּאָקָן אַלְּזַ אִין דָּעַם קוּבָּעָר, — נַאֲרַ גַּעַצְלַ קִשְׁטוּן, וְוָאַס אַין
געשטאנען אַיבָּעָר אַן אַפְּעַנְעָם קָאָסְטָן סַחְרוֹה אָוֹן צֻוְּגַעַפְּאָסְטָן בְּרַעַטְלָעָר
פָּאָר אַ דָּעַלְ, הָאָט שְׂוִין גַּעַהַאַט עַפְּטָעַ זַו זַאנְטַ:

— ס'אייז אַיצְטַ — הָאָט עַר צְוּוֹוִוָן גַּעַנְעָבָן — אָזָ אָונְטְּעָרָגָאנְגָּן,
וְוָאַס הַיְּבָטַ זַיךְ אַין מִיט מַיְּקָעְנָעָן אָוֹן קָאָפּ-זַיִדְ-וַיִּתְ-קָיִם.

נאָכְמִיאָטָאנְג אַין גַּעַזְעָן אַ סְּךְ צַו טָאָן. גַּאֲלָדְפּעָלֶד וְוִי אוּיךְ אַלְּעַ אַין
שְׁטוּב וְזַיְּנָעָן גַּעַזְעָן פָּאָרְנוּמָעָן אַין גַּעַזְעָלָבָן. צּוּמָּאָרְגָּנָס, פְּרִיְּטִיק, וְזַעַן
די דִּינְסָט אַין וְוִידָּעָר גַּעַקְוּמָעָן וְעוֹנָן פִּישַׁ אָוֹן וְוִוִּיס גַּעַבְעָקָם, הָאָט זַי דַּעַרְ
צְיִילְטַ, אוֹ דַּי פָּאָנִי אַיְזַי הַיְּנִינְט אַוְּפָעַנְעַשְׁטָאָנָעָן פָּוֹן בְּעַט אָוֹן אָרִיְּסָעַנְעָגָאנָעָן
זַיְּצָעָן אַין וְוָאָלָד. אַינְגָּאנְצָן רַוְּכְטִיק אַיְזַי דָּאָס אַבָּעָר נַיְּשָׁט גַּעַזְעָן. מַאֲדָאָט
גַּאֲלָדְפּעָלֶד אַיְזַי טַאָקָע גַּעַהַאַט אַוְּפָעַנְעַשְׁטָאָנָעָן אָוֹן אָרִיְּסָעַנְעָגָאנָעָן אַין וְוָאָלָד,
נַאֲר אַ בִּימְלָ שְׁפָעַטָּעָר אַיְזַי זַי צְרוּקְנָעָקָומָעָן אַיְזַי שְׁטוּב אָרוּין אָוֹן מַודְיָע
גַּעַזְעָן דַּעַר מַוְּתָּעָר, אוֹ אַ בִּימְלָ פִּילְטַ זַי נַאֲדָק קָאָפּ-זַיִדְ-וַיִּתְ-קָיִם. הָאָט אַיְזַי מַזְרָעָה
טָעָר גַּעַזְעָתָזְזָעָט זַיךְ צְרוּקְצָוְלִינְגָן אַוְּפַט אַיבָּעָרָן טָאָג אַין בְּעַט אָרִיְּן. וְיַדְרָאָפְּ
דָּאָס טָאָן אַ חְוִיזַּלְעַט דַּעַרְפָּאָר, וְוָאַס דַּעַר מַאֲן אַיְזַי נַיְּשָׁט גַּעַזְעָמָעָן
אַ קָּוק טָאָן, וְוָאַס זַי מַאֲכָטָן...

— דַּו פְּאָרְשָׁאָפְּ אַיְם נַאֲדָק נַיְּשָׁט אָזָ אַיְכְּטַ לְעָבָן, זַאֲלַ זַיךְ אַיְם נַאֲדָ-

נַיְּשָׁט דָּאָכְטָן, אַזְזַי וְזַיְּבַּ אַיְזַי עַפְּטָעַ אַ גַּעַזְעָנְטָעָ פּוּעַרְטָעָ...

מַאֲדָאָט גַּאֲלָדְפּעָלֶד הָאָט, מַשְׁמָעוֹת, אַיְנָגָעָעָן, אַזְזַי דַּי מַוְּתָּעָר הָאָט
טַאָקָע רַעַכְטָ אַיְזַי זַי הָאָט זַיךְ צְרוּקְנָעָלִיָּוָט אַין בְּעַט אָרִיְּן.

פְּאָרְנָאָכָט אַיְזַי גַּאֲלָדְפּעָלֶד גַּעַקְוּמָעָן אַוְּפַט דַּעַר זְוּמְעָרְדוּוּיְנוּנָגָן, וְוִי יַעַדְן
פְּרִיְּטִיק, עַר הָאָט אַפְּגַּנְעַלְיוּנָט דַּי פְּאָרְשִׁידָעָנָעָ פֿעַלְעָה, מִיט וְוּלְכָעָ עַר
אַיְזַי גַּעַזְעָן בָּאָחָאנְגָּעָן, אַוְּסָגְנָעָט אַיְזַי דָּעַם הָוָט, זַיךְ גַּעַוּוִישָׁט דָּעַם פְּאָרְשָׁוּוִיצָטָן
שְׁטָעָן. אָוֹן נַאֲדָק אַיְדָעָר עַר הָאָט צִוְּיָט גַּעַהַאַט זַיְּרָעָגָן, וְוָאַס דַּעַר פְּרוֹוי
אַיְזַי, אָוֹן צַיְּסָיְרָאָט אַיְרָ נַיְּשָׁט, חַלְיוֹתָה, אַ גַּעַפְּאָר — הָאָט דָּאָס שְׁוּוֹגְנָעָרָל
אַזְעָפָן גַּעַזְעָמָעָן אַיְרָ מוֹילְ-זַוְעָרָק:

— חַע, וְהָאָסָט דַּיְזַי שְׂוִין אַגְּנָעָמָרָעָן מִיט מִיּוֹן טַאָכְטָעָר, בִּיטְטָ שְׂוִין

מייט איר זאט? — נישט געלומען אַ קוק טאן, וואס דֵי פֿרְויַ מאכט, צומאל
קיין דאָקְטֶעֶר נישט אַהֲרָגְנִישְׁקֶט! — זאָז מאָן אַיז דער הונט אַוּיפַּ דער
וואָס אַוּיך. — אַנְצְּפָרְעָסְן זַיְך, אַנְצְּוֹלְיָין דעם ווּאמָפַּ קָוְמַת עַר, ער אַיז
דאַן — בְּרָאָנִיעַ, פָּאָרוּאָס האָסְטו אַים נישט אַרְיוֹנְגָּעָבָן דָּאָס גְּרוּיסְעַ
שְׂטִיקְ פִּישְׁ, דָּאָס פָּעַטְעַ קָאָטְשְׁקָעַלְעַ? ער האָט זַיְך אָפְּשַׁר נישט פָּאָרְדִּינְטַ
דער מְצָיַּן מִשְׁתְּרִינְם גַּעַזְאָטְן? —

און אָז מִיטְעַ האָט שְׂוִין יָאַ גַּעַפְּנַט דָּאָס מְוַיַּל, האָט זַי שְׂוִין אַיבַּ
יַיְנָעַם פָּאָרְגְּנוּאָרְפַּן דעם אַיְדָעַם גַּאנְצָעַ צַעְמְלָעַן חַטָּאִים קָעָנַן זַיְן זַיְבַּ
און קָעָנַן אַיז מִשְׁפָּחָה, חַטָּאִים אָזָן עַוְלוּתְּ פָּוֹן דָּעַם יַאֲרַ אָזָן יַעֲנָעַם יַאֲרַ
און נַאֲךְ-פְּרִיעָר... גַּעַנְאָסְן אַוְיְפַּן אַיְדָעַם גַּאנְצָעַ טִיכְּן בְּלָאָטָעַ... זַי האָט
גַּעַזְוּשָׁעַט אָזָן גַּעַבְּרִיעַט, אַוְשַׁ אַשְׁוּם האָט גַּעַשְׁפְּרִיצַּת פָּוֹן דָּעַם מְוַיַּל
אַיְרַן — מַאֲדָם גַּאֲלְדְּפַעַלְדַּה האָט, אַמְּתַ, נַאֲדְרִישַׁט גַּעַרְעַדְטַ, אַפְּלִיַּ נִשְׁטַ
דָּאָס מְוַיַּל גַּעַפְּנַט. זַי האָט בְּלִזְיַּ אַעֲקָוְט אַוְיְפַּן מַאְן. אַבְּעַר דָּעַר בְּלִיַּ
פָּוֹן אַיז בְּיַיְזַּ צַעְצִינְדָּעַן אַוְיְגַּן אַיז גַּעַוְוָעַן אַזְּוֻלְּכְּבָעַר, אָז דָּעַם מַאְן אַיז
אַדוֹרְךְ עַפְּעַס קָאַלְטַס אַיְבָּרְעַן חַוְּתְּחַשְּׁדָרָה. פָּוֹן אַיְיַן זַיְטַ דֵּי שְׂוִינְגַּר מִיטַּ
אַיז הַדְּזָשְׁעָדִיךְ מַוְּלַ-זְׁוּעָרַק, פָּוֹן דָּעַר צְוּוִיטָרַ, דָּאַרְטַּ אַיז בְּעַט — בְּרָאָנִיעַ
מִיטַּ אַיז נִפְטִישַׁ צַעְצִינְדָּעַן מַאֲזְ-פְּרִעְשְׁרִישַׁע אַוְיְגַּן. אָזָן עַר, גַּאֲלְדְּפַעַלְדַּ
דָּעַר פִּיְּפִיקָעַר, הַאֲרָטְ-לִיְּבִיכָעַר סְוָחָר, זַוְעַמְעַן קִינְעַרְקָן אַיז מַסְהָרַ נִשְׁטַ
נוּבָר זַיְן, אָזָן דָּאַ גַּעַשְׁטָאָנָעַן צְוּיְשַׁן זַיְן, וּוּ אַיְנְיָעַר פָּאָרְכָּאָפַט אַיז מִיטַּ
פָּעַלְפָוֹן אַ שְׁטוּרְעַמְדָרָעַן מִיטַּ דָוְנָרָעַן אָזָן בְּלִיצְן. ער האָט דָעַם קָאַפְּ אַרְאָפְּ
נַעֲבָוְגַּן, טָאָקָעַ וּוּ אַוְנְטָעַר אַ פְּלָוְצְלִינְגַּן שְׁלָאָקְסְ-דָרָעַן — אָזָן וּוּ אַיְנְיָעַר,
וְאָס אַנְטְּלִוְיְפַט עַרְגְּנָעַזְוּוּ אַוְנְטָעַר אָז אַפְּדָעַלְעַ זַיְךְ רָאָטְעוּזְוַעַן פָּוֹן אַשְׁטוּ
דָעַם — האָט ער גַּעַכְאָפַט דָעַם הוֹטַ אָזָן אַרְיוֹסְגַּנְלָאָפַן פָּוֹן דָעַר שְׁטוּבַ.

גַּאֲלְדְּפַעַלְדַּ אַיז גַּעַנְגָּנָעַן צְוָרִיס אַיז שְׁטָאָטַ, ער אַיז גַּעַנְגָּנָעַן פָּאָרְבִּי
די וּוּלִילִים. פָּוֹן טַיְלַ אַפְּגָעַן פָּעַנְצְּטָעַר הַאָבָן אַרְיוֹסְגַּנְפִּינְקָלַט אַגְּגָעַצְוְנָדָעַן
שְׁבַּתְּ-לִיכְבַּט אָזָן סְ/הָאָט זַיְךְ גַּעַהְעַט זַיְגָעַן זַיְמָרוֹת; פָּוֹן אַנְדָרָעַ — הַאָבָן
אַרְיוֹסְגַּנְקָלְוָנָגָעַן מִשְׁפָּחָה-שְׁמוּסָן. די מַיְלְדוּזְאָרְעַמְעַ זַוְעַרְנָאָכְט האָט
מִיטַּ פָּאָרְשָׁלָאָפְּגָעַן וּוּינְטָלְעַד גַּעַוְעַקְט די פָּאָרְדְּרִימְלְטַעַ, פָּאָרְחְלְוְמְטַע בְּיַיְ
מַעַרְ, שָׁאָרְבָּעְנְדִּיס מִיטַּ די בְּלָעְטָלְעַךְ אָזָן צְוּיְגְּלָעַךְ. אַוְיָחַ אַ זַּוְעַנְגְּדַעַץ,
בְּאַלְוִיכְטַן פָּוֹן לִיכְטַ, אַיז אַרְוּם אַטְיַש גַּעַוְסָן אַ סְלִינְעַרְ עַולְם אַן הַיְתָ אָזָן
אַיז די בְּלִזְיַּע הַעַמְּדָ-אָרְבָּל, גַּעַשְׁפִּילְטַ קָרְטָן אָזָן גַּעַשְׁוִיט מִיטַּ וּוּרְטָלְעַךְ...
גַּאֲלְדְּפַעַלְדַּ אַיז גַּעַוְוָעַן שְׁטָאָרַק הַוּנְגָּרְיִיךְ; צַוְּ דָעַר שְׁטָאָט אַיז וּוּיָט — ער
אַיז אַרְיוֹסְגַּנְגָּנָעַן אַיז אַ גַּעַבְּקָסְ-גַּעַוְוָלְבַּ אָזָן גַּעַהְיִיסְן זַיְךְ גַּעַבְּן זַעַמְלַ.

על איז נאך אלצ גענאנגען פארבי זוילען, זומערזווינונגען, ער האט זיך דערפילט פארמאלערט, מיד, און וו זיך צוצזועצן אפרוען איז נישט געווען (ער וועט זיך דאך נישט זען אויף מעצטן וועראנדע). און דא איז ער גראד צונגעסמען צום הייזל, וו בענדעת ווינט. ער האט דערזען, איז דערינגען איז נאך ליכטיך און איז אומגערטראקט אריינגענאנגען. אהין זיך א ביסל אפצורווען.

בענדעת און דו שוועטער זיינגען געועסן ביימ נאכט-עסן. נאַלדפֿעלֶד האט דערכאָפּט, ווי באָמְרְקְּנְדִּיק אִים, איז גִּיךְ אַרְאָפְּגְּעָנוּמוּן גַּעֲוֹאָרֶן פּוֹן טיש דאָס לְעָבֵל שׂוֹאָרֶץ בְּרוּיט אָן אַיְלִיךְ צַוְּגָעָרְנוּקָעָן גַּעֲוֹאָרֶן דַּי לְעַצְּטַע שְׁלוּק „קָאוּוּ“. נאַלדפֿעלֶד האט אַין אַיְן רָגַע צַוְּגָעְקָרִינוּן זַיִן גַּעֲוֹיִנְתִּי. לעכע חֻזְּפָה דִּירְקָע הַאלְטוֹנָגּ פּוֹן אַרְיִיכְן שְׁפָעְקָלָאנְט, בשעת ער פְּאָרְבִּינְט זַיִן גַּרְוּסְן כְּבָוד אָן קוֹמֶט אַרְיִין — אַמְתָּה, צַוְּנִישְׁטָט אַפְּרָעָמְדוֹן — נַאֲרָפְּאָרְטָט אַרְיִמְעָן מַעְקָלָעָר. ער האט גַּעֲזָאָגּ צַוְּחָנָן, פָּאָר יוֹצָא ווּעָנָן אַוְיךְ צַוְּבָעָנְטָעָן אָן זיך צַוְּגָעְזָעָט אַוְיךְ דַּעַר פָּאָר אִים צַוְּגָעְקָטָעָר שְׁטוֹלָן.

אַצְּינְד, ווּעַן ער אַיְן שַׁוִּין גַּעֲזָעָן, אַיְן ער אַ בִּיסְל גַּעֲקָוּמָעָן אַיְן אַ פָּאָר-לְעַנְהָיִיט אָן נִישְׁט גַּעֲוּסְטָט פּוֹן ווּאַס אַנְצָוְהִיבָּן רַעַדְן. זַיִן אַוְיךְ האט דַּעַר בְּלִיקְט לִיְגַּן אַוְיפָּן שְׁעַנְקָל דָּאָס נַאֲרָ ווּאַס אַרְאָפְּנָעָרְוּמְטָעָל לְעָבֵל בְּרוּיט, אָן דָּאָס מוֹל זַיִינָס האט אַנְגָּהָוִיבָּן רַעַדְן, סְתָמָן, אַן אַפְּיָלוֹ צַוְּאָרְבָּרְטָאָכְטָן, ווּאַס ער רַעַדְטָן.

— ברוּיט — האט נאַלדפֿעלֶד אַנְגָּהָוִיבָּן, — שׂוֹאָרֶץ בְּרוּיט אַיְן דַּעַן שְׁלַעַכְּטָה? ווּרְעַס אַיְן דַּעַרְצָוּ גַּעֲוֹוִיִּנְתִּי — שְׁמַעַקְטָט עַס אִים ווי לְעַקְשָׁעָן; יַעַדְן פְּאָרְגְּלָוּסְט זיך אַמְּאָל אַ שְׁטִיקָל שׂוֹאָרֶץ בְּרוּיט. ווּאַס דַּאֲרָפָה מַעַן מַעַן: אַיךְ, אַיךְ אַלְיִין זַאֲגַמְּיד טִילְמָאָל אַפְּ פּוֹן דַּעַם בְּעַסְטָן קָוְן אַיְן הַיִּם מִיר בְּרַעְנָעָן אַ שְׁטִיקָל רָאָזְעָוּ בְּרוּיט, אָן גַּוְטָן אַנְגָּשְׁמִירָט מִיט פּוֹטָעָר אָן מִיט קָאוּעָן, אַיְן עַס טַאֲקָעָנָרְנִישְׁטָשְׁלַעַכְּטָה.

ער האט גַּעֲרָדָט אָן ווּאַס ווּיְמָעָר — אלְצָעָט ער גַּעֲפִילְטָן, אַיְן ער דַּעַטְטָט סָאָמָעָ נַאֲרִישְׁקִיטָן. נַאֲרָעָס האט אִים נִישְׁט גַּעֲרָאָט: דָאָס אַרְמָעָשְׁטִיבָּל, דַּי נִישְׁט ווּכְטִישָׁע מַעַנְטָשָׁן, ווּאַס ער האט גַּעֲהָאָט פָּאָר זַיִרְהָ: דָאָס עַלְטָעָרָע מִידָּל מִיטָּן הַוּקָעָר, בענדעת מִיטָּן פָּאָרְהָוָנְגָּרָטָן פְּנִים — דַּאֲרָפָה ער דַּעַן זיך קְרָעְמָפִירָן פָּאָר זַיִרְהָ, ער, נאַלדפֿעלֶד! סְיִילְט זיך אִים רַעַדְן — רַעַדְטָעָר!

איַן אַנְהִיָּיבָן פּוֹן „ברוּיט“-שְׁמוּעָם, אַיְן חַנָּה רָוִיט אָן בְּלָאָס גַּעֲוֹאָרֶן. נַאֲרָ ווּאַס לְעַנְגָּרָגְּלַעַדְלָה האט גַּעֲרָדָט, אלְצָעָט גַּלְיִיכְנְלַטְיִישָׁר אַיְן חַנָּה פְּנִים גַּעֲוֹאָרֶן; אַוְיךְ אַירָעָ לִיְפָן האט זיך אַפְּיָלוֹ בְּאוֹזְוֹן ווי אַ שאָטָן פּוֹן

א. שמייכל; בענדעת האט אויך געשווינן, געסוקט גאלדפעלדן אין מוי און געשווינן — אפשר גאנרנישט געהרט, וואם גאלדפעלד פליידערט, גע-טראכט פון עפעם אנדערש.

מיענע פינקל איז אריינגעקומען. זי האט זיך גועצעט לעבן חנהן אויפן ראנד בעט. גאלדפעלד האט אריינגעט און די האנט אין דער טاش פון רעלך, עפעם דארט זיך געפֿאָרט אין דער טاش פון רעלך, ארייסגעגעומען און אפֿ בעבראָן שטייקל שאַסְּקָלָאָדָעָע, דאס צעראָן אויף דריי שטייקלע און יעדן דערלאָנט אַ ברעלך.

סײַינער האט זיין שטייקל שאַסְּקָלָאָד נישט גענומען אין מוי. מיענע פינקל איז גועזעסן לעבן חנהן, צוגעהרט זיך צו גאלדפעלדים שמומע מיט בענדעתן וועגן שפֿעַקְלָאָצִיעָ, ריווחים, פריזון פון הייזער, פֿלְעַצְעָר, סֿיכְסֿוּר כים מיט סייחרים... זי האט געסוקט אויף גאלדפעלדים הארטן פֿנִים, אַ בִּיסְל אַרוֹיסְשָׁטָאַרְצְּנִיקָע בְּאַקְבִּינְגָעָר, אָזְן קָאָלֶט גַּאנְצִיעָע שְׁפִיצְיָעָן, טונקעלע אויין. און סְאַיְן גַּעֲוָעָן צו דערקענען, אָז זַי, דַּאס מִידָּל, קָוְקָט אויף גאלדפעלדן, ווי אויף אַיְינָעָם פָּוּן דַּי, וואָם זַיְנָעָן דִּירָעָקָט שְׁוֹלְדִּיקָע אַין אלע צרות פָּוּן דער אַיְצְטִישָׁר ווּסְטָעָר נַאֲרַמְלָחָמָנוּט.

— ווּרְ אַיְן זַי? — פָּאָסְט גַּאֲלָדְפָּעָלֵד אַפְּ אַ רְגָּעָה, וְעַן די צוּוִי מִידָּד לְעַךְ זַיְנָעָן פָּאַרְשְׁמוּסָט אַון פְּרָעָנָט דָּאס בענדעתן מעַר מִיטָּן ווּנְקָע, ווי מִיטָּן מִוי.

— אַ שְׁבָנְטָע — עַנְטְּפָעָרְט בענדעת קוֹרֵץ.

ער גִּיט אַ קְנִיטִיש מִיט די אַוְינְגָן:

— ערְשָׁטָעָר סָאָרָט, פְּרִימָע... — אָזְן, ווּרְ ווּיסְט, פָּאַרְוּוָס גַּאֲלָדְפָּעָלֵד פְּעַלְד אַיְזָה דָּרְבָּכְיָה דָּוִיט גַּעֲוָאָרָן.

גַּאֲלָדְפָּעָלֵד האט זיך דערהויבּן פָּוּן שְׁטוּל. ווּידָעַר יעדן באֶזְוָנְדָעַר דערלאָנט די האנט. דער פרְיוֹלִין פִּינְגָל האט ער נאָך צוֹנְגָּעְלִיגָּט אַ "דאָווִי דָּעָנְנִיאָ". פָּאָרָן אַוְעָקָנִין, האט גַּאֲלָדְפָּעָלֵד גַּעֲפָנָעָן פָּאָר גְּנוּיסָק פְּלָאָר צַוְּמָאָכָן זַיְן פְּלוֹצְלָוְנְגְּנְדִּיקָּן ווּוִזְטָס דָּאָ: אָזְזִי זַיְן זַיְן פְּרוּ פִּילְטָזִיךְ אַ בִּיסְל "אוּמוֹוָאָהָלָה" אַון די שְׁוִינְגָּרְמוּטָר שְׁלָאָפְּט דָּארָט, נִיטָּס ער אַיְצָט אַהֲיָת אַין שְׁפָטָט שְׁלָאָפְּן... בענדעת האט אַים אַ בִּיסְל אַרוֹיסְבָּאָגְּלִילָיָט אַון גַּאֲלָדְפָּעָלֵד אַיְזָה אַוְעָךְ. וְעַן בענדעת אַיְזָה צְוִירָק אַריינגעקומען אַין שְׁטוּב, האט מיענע פִּינְגָל, מִיט אַ צְּפָלָאָמָט אַון אוּפְּגָעָרָעָנט פֿנִים, גַּעֲרָעָט:

— דָּעְרוּוֹף הָאָבָּן עַם מִילְיָאָנָעָן מַעֲנְטָשָׁן מִיטָּן לעַבְנָן באַצְּלָט אַין דער בְּוּטִיסָעָר ווּעַלְתִּיםְלָחָמָה, אַז אַזְּעַלְכָּבָע גַּאֲלָדְפָּעָלְדָס זַאֲלָן זיך קַעְנָעָן צְעַבְלִיעָן.

אַיִן הָאֶלְטָה

3	פָּאָרוּוֹאָרָט
10	מְעֻשָּׂה-בִּיכְלָעֵד
18	בֵּי אַ רַּיִבָּן קְרוּב
27	איָן גַּעֲרוֹישׁ פָּוּן מַאֲשִׁינָּעָן
43	1905
83	זָוְטָפּ

רַעֲדָקְתָּאָרְוּן פָּוּן פָּאָרְלָאָגָן

לוֹד סְפָּאָרְד

ל. אַלְיאָזָר

